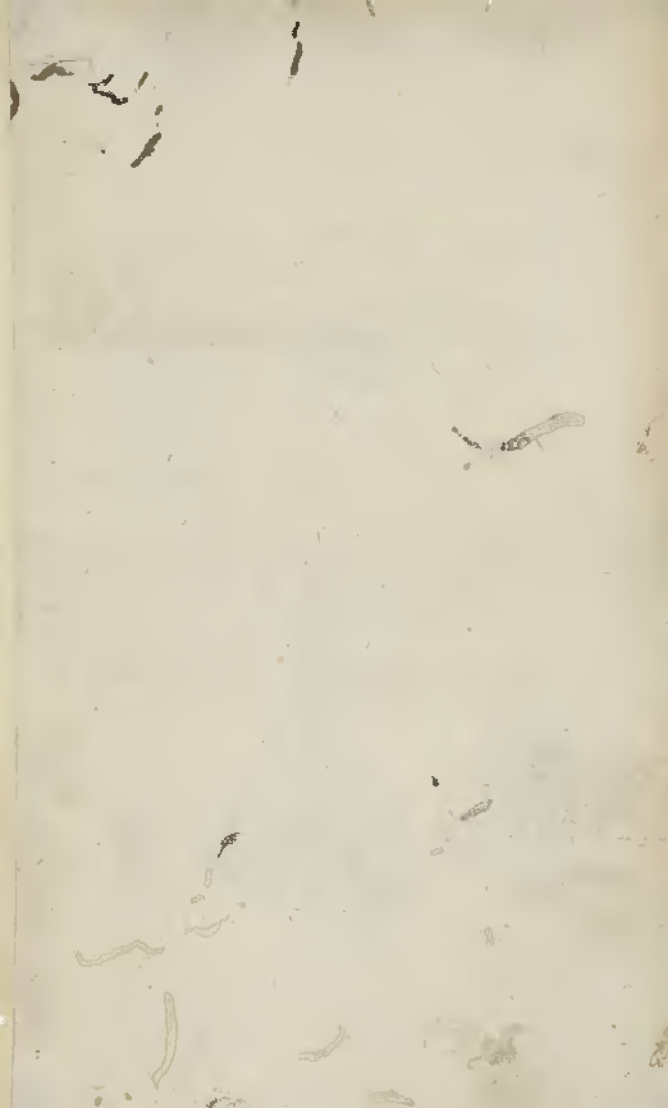

~~788~~

Res

5335

Erasmus Desiderius

~~12~~, 188

Res

5335

Recognita

GENEROSISSIMO ADOLE/
SCENTI MAXIMILIA/
NO A BVRGVNDIA
DES. ERASMVVS
ROT. S. D.

QVOD tanto affectu nostras
litteras desideraris, MAXI/
MILIANE charissime, ue/
hementer quidē grata mihi fuit amo/
ris erga me tui testificatio, nec hac in re
grauate morem gessi tuæ uoluntati.
Nam licet obrutus uerius quàm occu/
patus negotijs, tamen epistolam *αυτό/
γραφορ* ad te miseram, quod facile con/
iectarem, eam ita tibi fore chariorem.
Cæterū quod interceptam ægrius tuler/
is, quàm si quid earum rerum perisset,
quæ tibi maxime sunt in delicijs, ma/
gnam, ut ingenue dicam, ex tuo dolore
uoluptatem cepi, non dubijs argumen/
tis

tis perspiciens, te quum in Annæ claris-
 simæ fœminæ, auia tuæ, tum in orna-
 tissimi patris Adolphi principis Veria-
 ni, non uulgarem affectum, quem à te-
 neris unguiculis in me conceptum, con-
 stanter, perpetuoq; retinuit, uelut hære-
 ditario iure succedere. Verum ut dolo-
 rem istum, quem tibi nescio quorū infl-
 xit perfidia, mea ciuilitate leniam, pro
 epistola mitto libellū, De recta pro-
 nuntiatione, quam hodie maxima ex
 parte corruptam habemus in Græcis
 iuxta ac Latinis. Hoc argumentum ti-
 bi dicare uisum est, non tantū eò, quod
 ætati, studijsq; tuis uideretur accōmo-
 dum, uerum etiam quod magnam ex
 emplorum partem ex Batauorū, Bra-
 bantorum & Gallorū populari sermo-
 ne produximus, quas linguas omnes
 tibi non incognitas esse sciebam. Ut au-
 tem materiam, quoniam de rebus mi-
 nutis

nutis subtiliter differit, p se minus amœ
nam, aliqua uoluptatis illecebra lenoci
nioꝝ commendaremus, dialogo rem
tractauimus, subinde nonnihil asper
gentes quod lectionis satietatem uel re
creet, uel excludat. Porrò quanquā au
dio te Louanio in aulicam uitam auo
cati, nihil eo rumore deteritus sum à
dedicationis instituto, sciens & in aula,
præsertim Cardinalicia, dari locum stu
dijs. Nam pietatis affectū, quem unā
cum literis, ex Ioanne Borsalo, Decā
no Veriensi, uiro quum egregie docto,
tum singulari morum integritate san
ctitateꝝ prædito, iam pridem hausi
sti, nō oportet nec in aulis, nec in castris
deponere. Ita fiet, mi Maximiliane, ut
& laudatissimum Cæsarem, quem no
mine refers, ornamentis exprimas, &
clarissimis maiorum tuorum imagini
bus, plurimū decoris ac lucis apponas :

Postremo aulæ Cæsateæ, toticq; patriæ,
 non uulgarem adferas utilitatem. Si li-
 bellus hic placebit, pro tuo candore cō-
 municabis adolescenti diuina indole
 prædito MAXIMILIANO ab Isel-
 stein, reliquisq; sodalibus tuis, quibus-
 cum tibi non tam generis, opum aut di-
 gnitatis, quàm eruditionis ac probita-
 tis longe pulcherrimum certamen
 susceptum est. Bene uale.

Datum Basileæ, an-
 no à Christo
 nato.

M. D. XXVIII.

7. Corrected & Dialogus. 160

DES. ERASMI ROTERO/
dami, De recta Latini Græciq̃
sermonis pronuntiatione
Dialogus. Personæ,
VRSVS, & LEO.

VRSVS. Sit felix oc/
cursus, optime Leo,
nam totos sex men/
ses te nō uidi. LEO.
Istuc nō temere pre/
caris, Vrse, neq̃ em̃
quibuslibet bene ces/
sit occurrisse Leoni.

VRSVS. Næ ueniste Leo, Imò ne Vrso
quidem. LEO. Istuc sanè malo tibi crede/
re quàm facere periculū, tametsi legimus
Leonē inter bestias fortissimū ad nullius
occursum expauescere. Cæterū diuinæ li/
teræ testantur esse formidabilē occursum
Vrsæ, cui sint erepti catuli. VRS. Quæso
qd loquunt̃ de Vrsæ? LEO. Liber Regno
rum secūdus sic habet: Viros fortissimos
& amaro animo, ueluti si ursæ raptis catu/
lis in sylua sæuiat. VRS. Quid præterea?
LEO. Solomon parcœmiographus hūc in

modum loquitur: Expedit magis occurre
 re urfæ, raptis fœtibus, q̄ stulto confiden
 ti. Et apud Osee Prophetam ita minitatur
 deus: Occurram eis quasi urfa raptis catu
 lis. VRS. Sit igitur impavidus Leo, quum
 bestia bestijs occurrit. Nam si qua fides
 apologis, Leo bestia fassus est formidabi
 lem hominis occursum. Nunc seculū est
 aureum, quo Leonis Vrsō, Vrsi Leonilæ
 tus ac faustus est occursum. Oportune ue
 ro catulorum facta mentione mihi redigis
 in memoriā, ego tibi magnopere gratu
 lor. LEO. Quo tandem nomine? VRS.
 Quod tibi catulus domi natus est. LEO.
 Hoc omen auertant superi, ut mihi catu
 lus dominetur. VRS. Aio dōmī nātum,
 audis accentum acutum in priore uoce, in
 posteriore circumflexum. LEO. At istud
 magis etiam abominandū. An tibi uideor
 canis? VRS. Minime, Leonem esse te nō
 potes inficiari. Habent autem & Leones
 catulos. LEO. Habent profecto, uerum
 habent & Vrsi. VRS. Vera prædicas.
 Nam Vrsula mea parit mihi plures catu
 los & catulas q̄ uelim. LEO. Quot tan
 dem? VRS. Quot: Examen est, iam pri
 dem

dem desij numerare. L E O . Quir igitur
 mihi gratularis, quod in te ipso deploras?
 V R S . Quia soles frequēter optare, ut tua
 Leæna pareret tibi leunculū. Nunc habes
 optata. Nos uotorū compoti gratulamur.
 L E O . At hic leunculus me iam nunc soli
 citum habet. V R S . Quid est rei? Num
 puer habet male? L E O . Nequaquā, Sed
 meditor efficere, ut uere catulus hominis
 uideri possit. V R S . Num forma prodigi
 osa fœtus est? L E O . Nequaquā. Imò si ui
 deas, dicas scitum infantem. At forma nō
 facit hominem, quā habemus cōmunem
 cū statuis. Animo sumus, uel homines, uel
 bestię. V R S . Vnde quæso isthæc inces
 sit animo tuo cura? L E O . Quia Galenus
 me docuit, hominē à cæteris animātibus,
 quæ uocamus ἄλογα, discerni nō ratione,
 sed oratione. V R S . Intelligo, metuis ne
 tuus infans, semper sit infans. L E O . Ne
 quaquā. Videtur enim satis linguax futu
 rus, adeo nunc garrit, nimirū matrem refe
 rens. V R S . Quid igitur metuis? L E O .
 Quia uideo complures non humana uo
 ce loqui, sed latrare cum canibus, hinnire
 cum equis, grunire cum suis, mugire

cum bubus, gannire cum uulpibus, stridere cum cicadis, blaterare cū camelis, barrire cum elephantis, frendere cum apris, fremere cum pardis, gemere cum urfis, ruderere cum asinis, balare cum ouibus, strepere cum anseribus, garrere cum picis, cornicari cum cornicibus, crocitare cum coruis, crepitare cum ciconijs, sibilare cum anseribus: deniq; quoduis animal referre potius quàm humano more loqui. **V R S.** Næ tu, per anserē, uoces animantiū probe tenes, nec profus abhorrent à uero quæ prædicas. **LEO.** Ad hæc perspicio, quantopere recta pronuntiatio cōmendet orationem, adeo ut interdū duobus eadē lingua pronuntiantibus, alter uelutī citharædus quispiam modulatissime canens, aures omniū habeat intentas, alter molesto latratu tœdium moueat omnibus, nec alia uideatur pronuntiatio, sed alia profus oratio, imò quiduis potius quàm oratio. **V R S.** Quod dicis, sæpenumero cōperi experimento. Sed tu, mi Leo, præpropere curā istam suscipis. Tuus em̄ infans nondū uagire desijt, & tu sollicitus es quomodo loquatur? **LEO.** Ego nullam atatem ad discendum arbitror

arbitror immaturam, præsertim in his quibus discendis statim natura cōposuit, & ut ita loquar, finxit hominē. Quorum de numero cum primis sermo est. Nec enim magno negotio canū foetus discunt adulari, aut leporem cursu petere. Mox ut natæ sunt simiæ incipiunt gesticulari, protinus ut nati sunt aquilæ pulli, ad prædam gestiunt, & feliū catuli muribus insidiantur, equorum filij statim ad cursum prope rant, ut aues ad uolatum; non perinde successura re, si boui clitellas imponas, aut bubalum ducas ad certamen equestre. Pro uida natura primū earū rerū docilitatē inserit, quæ cuiq; animanti propriæ sunt, & ad uitam tuendam necessariæ. Dum enim repit puer, dum nihil humanæ uocis ædit, quadrupedi uidetur adsimilis, nec agnoscamus hominem. Verū ubi iam nostra uerba meditari cœperit, tum demū ut ex nobis prognatum exosculamur. Et uidemus in pueris recēs natis, uelut in psittacis, studium quoddam natiuum, ac uoluptatem etiā emulandi, reddendiq; quod audierint tanta docilitate, ut prius auribus agnoscat cōsuetas uoces, q̄ oculis dignoscant uultus.

V R. Isti huc ego in meis catulis magna cū voluptate frequenter animaduerti, risicq̄.

LEO. Præterea nihil uidemus in omnem ætatem hæerere tenacius, quàm quod rudibus illis annis, & cū lacte, quod dici solet, nutricum imbibimus. V R S. Sic est profecto. LEO. Proinde si cura fingimus tibi infantū ad gressum, si buccas, os, faciē ac reliquū corpus uincturis quasi formamus ad decorem, oculis etiam studio prospicientes, ne peti, strabiue, aut alio quopiam uitio deformes euadant, quanto magis curandū est, ut lingua studio nostro formetur, quū non aliud membrū sit uolubilius, & in omnia sequacius, tū ex hoc pendeat totius hominis decor ac felicitas, in summa, ut homo sit nō belua. V R. Id satis declarauit noster ERASMV S, q̄ nuper de lingua hominis linguacissime scripsit. LEO. Proinde iam nunc circumspecto, si quem nancisci queam bonū poëtam, cui mox catulū meū, dum adhuc uida est argilla, tradam in sinum, ut fari discat. V R S. Quorsum tandem opus est poëta, nisi forte cōpotationem instituis, ad quam si non adhibebis nisi bonos poëtas, habebis ad modū

modum rarum cōuiuium? L E O . Equidē sequor monitorem Oratiū apud quē legi,
Os tenerū pueri, balbumq; poëta figurat.

V R S V S . Possunt quidem & istuc bo-
ni poëtæ, uerum Oratius, opinor, nō adeo
contempfit poëtas, ut eos infantulis eru-
diendis uellet occupari, quod literatorum
& grammatarum est munus. Sed quo-
niam poëtarum scripta primum omnium
ætati rudi proponebātur, unde ceu per lu-
sum & lectionem & pronuntiationem &
electissima quæq; rerum uocabula disce-
rent, sic à poëta dixit, os pueri figurari,
quemadmodum Demosthenes diceretur
me Græce docere, si quis Græce peritus
mihi Demosthenem prælegeret. L E O .

Hic tecum non contendero. Nam parui
refert. Quanquam arbitror Philippum re-
gem sapuisse, quum Alexandrum suū sta-
tim, ut natus est, tanto Philosopho trade-
ret in gremium. Bonum igitur grammati-
cum mihi quæro. V R S . Nec isti minus
rari sunt hodie, q̄ boni poëtæ. L E O . Ridi-
culum, quasi grammaticorum non plena
sint omnia. V R S . Πολλοὶ βουκένται, πάντες δὲ
τε γῆς ἀροτήρες. L E O . Imò tā uilis est ubiq;

gramma

grammaticorū annona, ut tres minoris li-
 ceāt, quā unus cantherio. VRS. Rursus
 audies illud è Græcorū triujs, τομοί τοι
 ναρθηκοφόροι, παύγοι δέ τε βάρχοι, nisi forte
 tu grammaticū esse putas, qui salutatus la-
 tine, citra solœcismū norit resalutare, nec
 in numero peccans, nec in casu, nec in ge-
 nere uocis. LEO. Hoc nunc uulgo putant
 esse grammaticum. VRS. Atqui Quinti-
 lianus præter illas notissimas præceptio-
 nes à grammatico exigít enarationē poë-
 tarum, cognitionē historiarum, peritiā
 antiquitatis, scientiam utriusq; linguæ, co-
 piam emēdati lectiq; sermonis. Super hæc
 omnia, non satis est illi grāmāte dicere,
 nisi & latine dicat, quorum illud è præce-
 ptionibus & analogijs petitur, hoc ex lati-
 ne loquentium consuetudine. LEO. Ea-
 dem opera exiget à grammatico cognitio-
 nem omnium disciplinarū, quandoquidē
 in poëtis frequenter incidunt, quæ ad mu-
 sices, geometrices, arithmetices, astrolo-
 giæ, medicinæ mysteria pertinet: adde his
 si libet magicen. Nam absq; rerum natu-
 raliū & cosmographiæ scientia, quis est
 locus in poëtis, quem recte possit expone-
 re gram-

re grammaticus? VRS. Vt ciuilitate agas
 cum grammatico, nec exigas exquisitam ha-
 rum rerum scientiam, certe rudem earum
 non oportet esse, quem dignum censeas cui
 pueritiam credas instituendam. Nec enim
 quoniam grammatici est enarrare Arma ui-
 rumque, protinus exigemus ut sit Pyrrhus,
 aut Annibal, aut quoniam enarranda Ma-
 ronis Georgica, sit peritus agricola, aut
 quoniam exponenda Aeneae nauigatio, sit
 absolutus nauclerus, non magis quam si tra-
 cter locum de re culinaria, flagitamus ut sit
 Apitius. Attamen quid dicet grammaticus,
 qui prorsus nescit telorum machinarumque
 formas & usus, qui non intelligit figuras in
 ordinem digesti exercitus? His quidem re-
 bus interfuisse, non parum contulerit, id si
 non contigit, ex libris autorum, ex eorum
 qui interfuerunt narratione, ex picturis,
 quantum grammatico satis est, discere lice-
 bit. Ad eandem rationem de caeteris sentien-
 dum arbitror. LEO. Istud grammaticorum
 genus fortassis olim fuit, nunc obsoleuit.
 VRS. Prorsus, & ideo liberi nostri postea
 quam apud istos penes conueniunt, tales re-
 deunt nobis domum, ut uix arboris, aut piscis

aut herbæ uerū nomen possint ædere. Ve-
 rum si seria nobis esset Reip. cura, nihil ue-
 rat quo minus & hæc secula sint habitura
 Seruios, Donatos, Victorinos, Terentia-
 nos, Asperos, Cornutos, celebriora nomi-
 na, quàm sint aliquot Cæsarū. Nunc grā-
 matici cognomē penè sordidius est quàm pel-
 lionis aut aurigæ. *VRS.* De reliquis ne-
 scio, certe asperos & cornutos non dees-
 se scio. Et tamē ex huius disciplinæ negle-
 ctu scatet orbi tam pudenda disciplinarū
 & optimorum autorum internecio, tanquàm
 foeda balbuties. *LEO.* Ad quos ista cura
 pertinet? *VRS.* Ad quos, nisi ad principes ac
 magistratus, aut certe ad præsules? *LEO.*
 Quam aliam ab his curā exigis? Nonne
 passim habēt ludos literarios? Nonne ma-
 gnis prærogatiuis & immunitatibus prin-
 cipes ornant academias, designatis etiā in-
 stis salarijs? Lutetiæ quot sūt collegia pue-
 ris erudiendis dicata? Ista præsulum est li-
 beralitas. Fuiisti ne unquā apud Anglos?
VRS. Insulam omnem iustraui. *LEO.*
 Quàm illic uides regias collegiorum stru-
 cturas, nec desunt ampli census prouocan-
 dis, alendisque iuuenū ingenijs. Ista princi-
 pum

pum ac præfulum est munificentia. Quid ultra flagitas? An expectas ut ipsi sedeant in ludo docturi pueros? V R S. Nequaquam etiam si summum illum præfulum Gregorium non pudivit ludimagistrum agere. Duo quædam ab illis requiro, delectum magistri, & præmij pro merito docentis moderationem.

LEO. Non satis assequor quid tibi velis.

V R S. Dicam crassiore Minerva. Ad huius aut illius commendationem quemvis ludum præficimus, ferè indoctum, interdum & moribus improbis, non huc spectantes, ut rei charissimæ, civium liberis omnibus cõsulamus, sed ut unius famelici uentriculo prospiciamus, accuratius circûspicientes cui committamus unum equum, aut canem venatorem, quam cui credamus totius civitatis pignora.

LEO. Haud multum aberras à scopo. V R S. Jam si quem nacti fuerimus dignum ea provincia, nulla habetur hominis ratio, neque pilo fit plurius quam quiuis alius è plebe, imò malum bellum cõpotorem, quam uigilantem puericiæ formatorem.

LEO. Quid hic tu factururus sis, si tibi delegemus magistratum? V R S. Utinam delegetur.

LEO. Creamus te Musis fau-

b bus

bus studiorum dictatorem, cura ne quid
Resp. literaria capiat detrimenti. VRS.

Primum ex omni civium numero deligam
mihi virum ætatis non quidem decrepitæ,
sed tamen prouectæ, uigilantē, industriū,
bonæque fidei, qui maximā ætatis partem
in hoc literarū genere non infeliciter trans-
egerit. LEO. Quid si talem inter tuos non
inuenias? VR. Accersam uel à Gadibus,
ut aiunt. Huic non præscribam certum sala-
rii modū, uerum ea formula paciscar cum
eo, qua cōuiuator ille, cuius meminit Ari-
stoteles, cum citharcedo, sed fide meliore,
quo diligentius fideliusque docueris, hoc
plus feres à nobis præmij. Si fefelleris ex-
pectationem nostrā, te ipsum magis quam
nos fefelleris: Sin responderis, efficiam ut
dicas tibi cū Rep. nequaquam ingrata rem-
esse. Si porro quod optamus, etiā supera-
ris, non patiemur, quod quidē in nobis erit,
nostram benignitatē officijs tuis superari.
Ad hoc certamē accingere bonis auibus.

LEO. Quis istum deliget? VRS. Quis
alius quam ego dictator? LEO. Verū de
arte negant recte iudicare quenquam nisi ar-
tificem. V. Fateor. L. At quid faciet dicta-

tor

tor ipse literarū rudis, ut ferè sunt qui magistratum gerunt. V R S. Ex eruditorum suffragijs rem geram. L E O. Atqui hic rursus faller delectus, si uel imperitus sit, uel prauè doctus, uel malæ fidei, is cuius iudicio niteris. V R S. Eum deligam quem fama potissimum cōmendarit. L E O. Famā mihi narras. At paucissimis, o bone, tutū fuit famæ credere. V R S. Colligerem eruditorum puncta. L E O. Eodem relabitur quæstio. Quid si pro eruditis deligas eruditionis ostentatores, quid si impostores, quid si sinistri iudicij homines. Nosti palliatos istos sine quibus nihil rerū geritur. Improbitas, fuci, præstigiæ, quæstus omnia uitians, faciūt ut delectus sit difficilissimus. V R. Veris unicolor, optarim te uana loqui. L. Sed ut feliciter eligas, & in his quos selegeris sint aliquot uere docti, utri parti subscribes uariantibus sententijs. V R S. Maiori. L. Sed nunquā ea fuit, aut est, aut erit felicitas rerum humanarum, ut quod optimum est, pluribus approbetur. V R S. Non mentiuntur omnia. Et uir qui sapit, quicq; ut Plautus ait, acetum habet in pectore, ex multis coniecturis aliquanto cer-

tius diuinat, quàm quiuis augur, aut aru-
 spex ex auibus præpetibus, & oscinibus
 aut solistimis tripudijs, aut extorū fibris.
 Postremo in re tã seria, nō grauabor cōpre-
 cari diuos, ut suo fauore rem bene fortu-
 nent. L. Cassianum opinor. v. Imò Chri-
 stum ipsum. Nec enim illorū curā postuir,
 opinor, quos semel cōplexu suo dignatus,
 iussit ad se perferri, beneq; precatus est il-
 lis, qui quod precatur, idē præstare ualer.
 L. Sed quas tandem cōiecturas mihi nar-
 ras augur & aruspex? v. Exquiram num
 bonis prognatus, num liberaliter educa-
 tus, num proborum conuictu delectetur,
 num ipse probatis hominibus charus sit
 & amicus, num magis delectetur libris,
 quàm computationibus aleæue, observa-
 bo mores, gestum ac sermonē hominis, an
 neq; segni demissoq; sit ingenio, neq; rur-
 sus iracundo ac iactabundo. Deniq; con-
 templabor uultum, frontem & oculos ho-
 minis. L. Iam ex augure fies physiogno-
 mus. v. Dispiciam quales euaserint, quos
 ille formandos susceperat. L. Hominis
 cordati sermonem audio. Nemo statuam
 faciendā locat artifici, nisi prius inspectis
 aliquot

aliquot signis, quæ ex illius officina pro-
 dierint, & nos citra specimen omne liber-
 ros formãdos temere cuius cõmittimus,
 diligẽtiores in ære marmorẽue credendo,
 quàm in his quæ nobis chariora sunt, q̃
 sumus ipsi nobis. v. Recte dicis. Extot
 igitur rebus an dubitas hominẽ nõ omni-
 no stultum, & usu rerum edoctum, posse
 certo diuinare? L. Certius, opinor quàm
 ipse Calchas Homericus. Verum in re nõ
 magna uideberis magnam operã sumere:
 sic literatorẽ deligens, quasi deligas præ-
 sulem. v. Aliud sonant chordæ tuæ pecto-
 ris, uir egregie, aliud linguæ plectrum. An
 tu credis minus referre ciuitatis, ut sit pro-
 bus pueritiæ formator, quàm ut sit pro-
 bus Episcopus? Eadẽ est utriusq; functio,
 nisi quod hic fingit ætatẽ tenerã, ille iam
 adultã, atq; ut par sit ars, literatoris opero-
 sius est negocium, & ob hoc utilius, quod
 materiem fingit magis obsequentẽ digitis
 L. Quid igit superest, nisi ut grãmaticum
 ñsdem ornes insignijs, quibus Episcopũ,
 unctione, chirothecis, mitra, gẽmis, pedo,
 pallio? v. Nihil absurdi fueirit, õ uir præ-
 clare, utcũq; rides. Quanquã quid refert?

Habet ille pro pedo ferulā, & si magis placet regalis collatio, habet pro folio cathedram, pro fascibus & sceptro utrgā & ferulā. L E O . Adde pro satellitio pediculos. V . Leges figit ac refigit pro suo arbitratu, poenas sumit ac remittit, & quod est regali potestate sublimius, perpetuam agit dictaturā . Nam illis dictate quotidianū est. L E O . Dictant nimirum usq; ad rauim interdum, capitisq; uertiginem. Sed extra iocum, planè fateor nihil esse regno similis quàm agere ludi literarij magistrum. Nec aliud spectabat Nero, si contigisset excuti regno, nisi ut alicubi ludo præfectus musicam doceret & literas . Nec moriturus aliud deplorabat, quàm quod tantus artifex perirēt. Nec Dionysius sibi uidebat prorsus regno spoliatus, postea q; Corinthi ludi præfecturam esset adeptus. V . Utinam pleriq; nō sint tyranno similiores quàm regi. L . Habes igitur grāmaticum ex animi tui sententia, libet enim hoc fingere, quomodo tractas hominē? V R S . Non sinam esse inter sordidos, sed optimis & honoratissimis quibusq; ciuibus eum tradam, ut intelligat se uiuere in ciuitate, in qua uirtu

ti re

ti recteque factis habeatur honos. Nec ta-
 men ad aliud munus uocari patiar, quam
 suscepit. Sola ætas ingrauescens impetra-
 bir illi rudem, sic tamen, ut fruatur sua uir-
 tute, & cōsilijs adsit, si minus queat opera.
 Currēti adhibebo antagonisten, qui citra
 contentionis amarulentiam uicissim & exci-
 tetur & excitet. L. Quid si gaudeat com-
 mutare locū, ut ferè est hoc hominum ge-
 nus? V R. Alligabo catenis aureis. L. Tui
 collegæ non patientur tantū constare Lu-
 dimagistrū. V. Verum tu uideris oblitus,
 quod mihi paulo ante tradideris dictaturā
 L E O. Sic est profecto. Exciderat, sed red-
 do dictaturā. V. Imo, si uis, iam pono ma-
 gistratū, & collegis meis persuasurus sum
 ut alibi potius quæ hic sint frugales. L. Qui-
 bus rationibus id efficies? V R S. Primum
 ostendam ex hoc fonte potissimum mana-
 re salutem aut perniciem ciuitatis. Cōme-
 morbo quantū ex ærario depromatur in
 res penè nihil. L. Omitti poterat istud pe-
 nē. V R S. Ad hæc, quot Canonicos alit
 una nonnunquam ecclesia, quorum singuli
 quotannis capiunt aureos quadringētos?
 L. Et eo amplius apud nos. V R. Nō hæc.

eò dico quod illis inuideam. Dignos arbitror
 uberioribus præmijs, si suo fungatur
 officio. Sed illud mihi dicas, uelim, uter
 plus adfert momenti ad commoda Reip.
 unus Canonicus, an unus Ludimagister?
 L. Ludimagister si modo probus sit, plus
 adfert utilitatis, quàm tres canonici, quàm
 libet in tēpli stationibus assidui. V. Quir
 igitur alter clarus, alter sordidus habetur;
 alter cum dignitate capit census uberes, al
 ter uix tantū, ut famē effugiat? L. Vis igi
 tur, ut Ludimagistro duplū & dignitatis
 & census decernamus? V. Minime. L. At
 promeretur plus quàm triplū, V. Digni
 tas ac præmiū paratum digno pariter atq;
 indigno, inuitaret improbos ad prædam,
 quemadmodum nunc cōtemptus & mer
 cedis exiguitas alienat probos. L. Quid
 ergo facies? V. Ego hæc nolim muneris
 cōiuncta esse, sed meritis & officio tribui,
 ac dispensari uerius quàm dari. L. Perdif
 ficilis est prouincia, & ad ocium procliues
 sumus omnes. V. Eoq; crebris adhorta
 tionibus ac munusculis excitarem homi
 nis industriam, neq; omnino cōmitterem
 eam prouinciam, nisi diligenter edocto,
 quàm

quàm arduum munus susciperet. Quin & sanctissimo iureiurando adigerem, quem admodũ olim magistratus tradebat consulibus, præire formula: Deuoueo me meosq; omnes, si quid sciēs fefellerō. L. Adiunge & Iouem lapidem. v. Quid nĩ? Et si quid hoc etiã firmius. L. Quid si incidisses in impostorem? v. Eum suis ornamentis uirtutibus, ut nequis alius facile sciēs idem auderet in posterum. L. At noui ciuitates non in postremis celebres, ubi conducti professores insigniter eruditi, nõ inueniunt qui uel gratis audire dignentur: v. Ignauum hominũ genus mihi narras, quod nuper sub umbra pietatis cœpit exoriri. Hos ego ueluti fucos ab aluearibus abigerẽ. Quanquã & huius rei bona pars in professoribus sita est. Non enim minus est accẽdere studiũ adolescẽtiã, quàm alere. Facile multa discit, qui discendi est auidus. Proinde non parũ promouit, qui docuit amare literas. L. Istiusmodi doctore optare procliuius est, quàm nancisci. v. Verissima prædicas, atq; istud ipsum frequenter apud me demirari soleo. Multos incitat pietas, ut ex ultimis terræ finibus

proficiscantur Hierosolymam, magno rerum dispendio, nonnullo item uitæ periculo, quidam nudis pedibus, nonnulli etiã lorica cilitiõue cutem affricantes Romã aut Compostellam adeunt. Multis hic incessit affectus, ut relictis omnibus, quæ possidēt dedant semet in arctissimũ uitæ genus, puta Cartusianorũ, Guilhelmitarũ, aut Brigidentium. Nec defuerunt qui sese in speluncã abdiderint, nunquã inter homines prodituri, nec solẽ hunc cõmunẽ aspecturi. Ex tot hominũ milib⁹ mirũ est tot secularis neminẽ existere, q̄ gratis suoq̄ sumptu pueros formãdos suscipiat. Si labor quæritur, hic laboris abunde est: Si utilitas, quibus obsecro modis queas uberiorẽ utilitatem adferre rei Christianæ: Si pietas, quod tandem sacrificium deo gratius offerre possis: ~~Si benevolentia metitur charitate, quid constet proinde nisi Compostellam, Bonaerum, quælibet alia solentur curare: eos habere ab inuicem deo gratissimos, quia complurimum se utilitate communi sunt: hi quæritur nisi quã definiat, quid accinet alio accusetur, nisi quid condonetur, aut condeunt, aut eorum pueris, de his ad quatuor~~

terius

~~quàm ad pietatē.~~ Reperiuntur qui
 suas opes largiter effundant extruēdis tē-
 plis. Fateor pium esse sumptum. Verū ex
 tot millibus demiror adeo paucos exoriri,
 quos iuuēt hic esse benignos. L E O. Satis
 feliciter ageretur cū rebus humanis, si uel
 precio cōduci queāt. V R S. Quid causā?
 L E O. Quid, nisi plerisq; in rebus præpo-
 stera cæcāq; mortalium iudicia? V R S. An
 his nō putas esse medendū? L E O. Mede-
 re mari, si potes, ut dulcescat. Sic sunt res
 & ingenia mortaliū. V. Huc certe adnitē-
 dum, ut minus habeāt malī, si ut bene, per-
 fici non potest. L E O. Licet quidem opta-
 re? V R S. Quid uetat, quo minus & effice-
 re? L. Nihil facilius, modo queas efficere,
 ut sapiant homines. Nunc maxima pars
 mortalium amat falli: adeo ut si desit qui
 id faciat, ipsi imponant sibi. V R S. Nimiū
 uera loqueris. L. Quin & illud obseruatū
 est mihi, uix unquam usu uenire, ut fidelis
 puericiæ formator operæ precii ferat ex
 suis discipulis, quū norim multos puericie
 corruptores, hoc est, qui non minus male
 studijs illorum prospexerint, quàm mori-
 bus, hoc quæstu magnifice locupletatos.

Sane

Sanè id fato quodam fit, siue ætatis illius
 inscitia, siue ingratitude, ut iam nō teme
 re uideatur Græcorū prouerbio dici, Be
 neficiū nō esse conferendū, nec in puerū,
 nec in senē, in hūc quia perit antequā gra
 tiæ referendæ detur opportunitas; in illū,
 quia nō meminit. Addendū aut̄ erat, quia
 non intelligit, & si intelligit, odit hoc be
 neficij genus. V. Aetas adferre solet iudi
 cium. L. Fateor, in nonnullis, in plerisq;
 maliciā adfert. V. Sic est, sed tamen non
 nullis in tractāda ætate tenera, deest dexte
 ritas. Non enim satis est præceptorem esse
 doctum ac probum uirum; comitas quæ
 dam & cōmoditas adsit oportet, qua & fe
 rat ætatis, quam tractat, inscitia, & semet
 ad illius naturā accōmodet, nutricū uideli
 cet exemplo. Quemadmodū medico non
 satis est nosse, qd' pharmaci genus sit præ
 scribendum, nisi sit artifex administrandi.
 Nam & fallendus interdū est ægrotus, ut
 beneficiū imprudens accipiat. L. Vnde
 tanta rerum humanarū infelicitas? Pueri
 nec sentiunt beneficiū, nec meminerūt, iu
 uenes non serūt habenas, senes nō referūt
 gratiam. Et aiunt, qd' mulieri benefeceris,
 ferè

ferè perire. V R. Vnde, nisi ut Christianæ
 charitati nusq̃ deesset exercendę benigni
 tatis materia? Quæ si desit, nihil effecerit
 humana prouidētia. Quin potius sæpenu
 mero fit, ut quæ sunt summa cura sūmaq̃
 ratione constituta, uergant in partem de
 terrimam. Quod enim ad scholas attinet,
 nihil olim uideť prætermissum, quod ho
 minis consilio prospici quiret. Institutæ
 sunt scholæ, quas ob omniũ disciplinatũ
 publicã professionẽ uulgus appellat Vni
 uersitates. In has & Romani Pontifices,
 & principes contulerunt quicquid potue
 runt uel dignitatis, uel munificētiæ, extru
 cta collegia, digestæ disciplinæ, designati
 professores, addita salaria, distincti incipi
 entium, proficientiũ, consummatoriũ gra
 dus, honores, & emolumēta. Prospectum
 est & tenuibus, qui illic pleriq̃ ditescunt.
 Habēt rectorē, sceptrigeros, cancellarios,
 conseruatores, decanos, aliosq̃ magistra
 tus. Quid quæris? Regnũ quoddam esse
 dicas literarium. Iam de minoribus scho
 lis non segnus est habita cura. Harum cu
 ra maiorum prouidentia bifariam partita
 est, ut præcipua sit penes sacerdotum col
 legium,

legium, altera penes magistratū, additus est peculiaris huius negocii præfectus, quē Scholasterē uocant, Scholarchus dici poterat, sub hoc Ludimagistri. Et tamen tam sollicita prouidentia non potuit efficere, quo minus in omnibus ferè scholis seculis aliquot regnarit operosa barbaries. Proinde Ioannes Coletus, uir æterna dignus memoria, quū templo diui Pauli scholam ouerilem addidisset, nulla cura magis torquebatur, quàm in quos eius rei præfecturam delegaret. Episcopi iudicant hanc rem indignā sua sollicitudine. Scholasteres censibus recipiendis se potius quàm scholæ curandæ datos arbitrant, & pulchre sibi uident suo funciū officio, si Ludimagistros non deciment. In collegiis Canonicoꝝ ferè semper deterior pars superat. Magistratus uel iudicio carent, uel indulgēt priuatis affectibus. L. Quid tandē consilij reperit? V. Hominem coniugatum, & liberis diuitem scholæ præfecit. Prouisionē delegauit aliquot è ciuibus laicis, quorū prouidentiam habere sibi uidebatur exploratā, ut ab his in hæredes proximos deriuaretur. L E O. Num ea prouidentia securum reddidit

didit: v. Minime. Sed hic aiebat sibi uide
ri minimū esse periculi, ut tum habebant
res humanæ. L. Vnde nunquā illorū iudi
cio potui subscribere, qui uitijs hominum
offensi, protinus tollendum censent quod
institutum est, ueluti monasteria quidam
censent abolenda, quod in quibusdam col
lapsa sit uera religio: præsulū & cano
nicorum ordinē postulant abrogari, quod
nonnulli secus quā decet uiuant. Idem
decernunt de ludis & pædagogijs, quia di
splicet quorundam institutio, quasi statim
quod in horum locum fuerit substitutum,
aut cariturum sit omni crimine, aut in ui
tium non facile possit degenerare. Quan
to satius est id, quod recte fuit institutum,
farcire, ad quædam interim conuiuentes,
id quod eo facilius erit, si reputemus rerū
humanarum conditionē, in quibus ut sint
pæsperrimæ, nihil est ab omni parte bea
tum, semper erit quod desideres, quod far
cias, quod instaures. L. Est igitur aliquid
perspicere fontes unde scatet malū, dein
de qua ratione liceat mederi. v. Ne rece
damus ab instituto, huius mali præcipua
pars mihi uidetur oriri ex publicis scho
lis

lis, quas ambitioso uocabulo, ut dixi, nūc appellant Vniuersitates, quasi nihil absit bonæ disciplinæ, tum ex monasterijs, præsertim ijs, in quibus instituuntur ad doctrinam euangelicā, quod genus sunt Dominicanorū & Franciscanorum & Augustinensium. In his enim adolescentes uix trimestri studio grammaticæ dato, protinus rapiunt ad sophisticen, dialecticen, suppositiones, ampliaciones, restrictiōes, expositiones, resolutiōes, ad gryphos & quæstionū labyrinthos, hinc recta in adyta Theologiæ. Tales, ubi uentū est ad eos autores, qui utriusq; linguæ faciētia præcelluerūt, deum immortalē, ut cæcutiunt, ut delirāt, ut sibi uident in alio prorsus esse mundo. Quoniā autē semel sumpto leonis exuuiopudet inscitiā fateri, simul autē & pudet & piget neglecta discere, bellum indicunt rectioribus studijs, & horum professores odio plusquā Vatiniano persequuntur. L. Istiusmodi multos nimium cognitos habeo. V R S. Parentibus imperitis instillant in aurem, ne sinant liberos suos friuolis studijs ætatem perdere, persuadentes in his & bonis moribus, & Christianæ fidei,

sub/

subesse naufragia. L E O . Nihil fingis. V R .
 iam in collegijs, siue pædagogijs quibus-
 dam magna in hac re cessatio est. L E O .
 Qui sic V R S . Si nō reciperent nisi iam
 grammaticæ rei peritos, nec aliud profite-
 rentur quàm philosophiæ disciplinas, &
 eruditiores nobis darent, & ipsi minus ha-
 berent negocij. L E O . Verum, sed & cō-
 pendij minus. V R S . Rem acu tetigisti.
 Nunc quo quæstus sit uberior, quamlibet
 elementarios ac propemodum *καλαφισή-
 τες* recipiunt. Tolerari poterat hoc, si di-
 gestis ordinibus & classibus, in singulas
 artifices idoneos præficērent, tum huic di-
 sciplinæ, cui ueluti fundamento nituntur
 omnes, iustam curam, iustumq; tempus da-
 rent. Nūc sophisticis argutationibus plus
 æquo datur, & hæc disciplina, qua nō alia
 magis est necessaria, uelut obiter & in trā-
 scursu gustatur uerius quàm discit. Mox
 que pueri rapiuntur ad titulos honoratio-
 res, unde magistris plusculum accedit lu-
 cri. L E O . Ita nimirū fit, ut qui plus æquo
 properant in initio, serius perueniant quo
 uolunt. V R S . Nec huic professioni suus
 habet honos, quemadmodū cæteris. Alijs

enim honoris causa titulus additur à baculo, alijs à licentia, alijs salutantur magistri artium, doctores medicinæ, doctores iuris Cæsarei, doctores iuris Pontificij, doctores utriusq; traduntur insignia, prærogatiue, dignitas. At grammaticus nihil aliud est quàm grammaticus, quemadmodum calcearius nihil aliud est quàm calcearius.

LEO. Quos tu credis à baculo cognomē habere, equidem accepi à bacca lauri dictos. VRS. Si res hæc tibi curæ est, dicam

quod ex quodam hierophanta seu mystagogogo talium rerum didici.

LEO. Percipio. VRS.

Is attulit triplicem huius cognominis etymologiam, mea sententia non absurdam. A baculo, inquit, dicuntur bacularij, uel quod adhuc in pistrino laborantes, baculis impellantur iumentorum ritu, uel quod nondum in disciplinis absoluti, opus habeant rectore bacculo.

LEO. Probabile narras. VRS. Scis autem lauro baccas esse nigras et amaras. Porro quoniam id temporis etiamnum arrodentes amarum sapientiæ corticem, nondum ad nucleum dulcissimum penetrarunt, bacca laureos appellari placuit.

LEO. Isthuc etiā probabi

probabilius. VRS. Verum mystagogus ille tertiæ sententiæ palmam tribuebat.

LEO. Quam tertiam adferebat? VRS. Arbitrabatur dictionem cõpositam à uacca & Iaro, uaccalarius.

LEO. Bella mixtura uaccæ cum aui. VRS. Imò probabis si cognoris rem omnem. Scis aliquot nationes prob,sonare u,consonantem,& contra.

LEO. Noui. VRS. Et uacca lac porrigit. LEO. Aiunt. VRS. Et Iarus auis est auidissima.

LEO. Isthuc me docuerunt ERASMI proueria. VRS. Iam de amabili illo sapientiæ principe dictum est: Mel et lac sub lingua eius: unde quos uehemēs quidam ardor huius lactis agit rapitq̃, uaccalarij dicuntur.

LEO. Quin igitur capralarij dicuntur potius, quum lac caprinum à medicis præferatur bubulo? VRS. Quia plus lactis reddit una uacca, quàm capræ tres, præsertim apud Phrysijs. LEO. Pulchre quidē hoc expedisti. Sed unde licentiæ uocabulum? VRS. Et hoc me docuit ille mystagogus. Qua quidē in re uulgus errat periculose, credens illis iam licere quodlibet, uelut ab omni honesta functione dimissis, coq̃ nonnulli tum se dedunt ocio,

quum maxime sint suscipiendi labores.

LEO. Idem error & me, fateor, hæctenus habuit. VRS. Atqui secus habet. Hæc licentia non ducitur à licet uerbo impersonali, sed à licere, quod est ex eorum numero, quæ Græci uocant *αὐτοπαθητικὰ*, quod genus est uapulo, unde deductum licitari,

LEO. Quis hoc diuinasset? VRS. Tum enim plurimi fiunt, & uelut à licitantibus accersuntur, alius ad aulam, alius ad curā pastorālē, alius ad Abbatiam, alius ad opimam præbendā: in summa, alius aliò. Longum est enim omnia cōmemorare præmia, LEO. Scite tu quidem hæctenus. Sed unde magistri nostri? VRS. Honoris causa Græce dicunt Theologi, Hebraice Rabini, quod Latine sonat magistri nostri.

LEO. Intelligo. Talibus igitur cogno-
mentis honorandum censes & grammaticum? VRS. Quid ni tales, quales fuerunt Donatus & Seruius, dicantur doctores grammatices, quum procliuius sit uel in triplici iure doctoris nomen, quàm sermiel boni grammatici titulum promeruisse? LEO. Da Seruios, dabimus honores.

VRS. Imò tu da honores, ego dabo Seruios.

uios. Honos enim non solum alit, uerum etiam gignit artes. Adderem dictator & locum honoratum in cōfessu, & insignia, reliquaq; debita uiris præclaris ornamenta. L E O . An tibi parum est, si literatores insigniti literis incedant ut Samij, quem admodū aiunt? V R S . Adderem & scholis ipsiis mundiciem ac dignitatem, quum nūc uix sit hara porcorū sordidior. L E O . Pueris ne tantum honoris? V R S . At hi pueri tēpla sunt spiritus sancti, in his plantarijs latent senatores, magistratus, doctores, Abbates, Episcopi, summi Pontifices & Cæsares. Quo infirmior est ætas, hoc plus addendū est honoris, iuxta Pauli doctrinam. Postremo hi paruuli sunt, quorū unius cuiuslibet offensionem Christus uoluit atrocissimo supplicio puniri, & asinis male docentibus molam asinariam alligari, itaq; demergi, non in arenam ripæ proximam, unde possent enatare, sed in profundum pelagus. Nunc quod est iniuriarum genus, cui non patimur imbecillam ætatem obnoxiam esse? Nullus ferè tam abiectus, tam ineptus, tam insulsus, tam excors, tam indoctus est, quin uideat idor-

neus formandæ puericiæ, cuius leuior eſſet calamitas, ſi tantum aleret eiufmodi beſtuas, niſi pateretur & tyrannos. Nulli ſunt enim plagioſiores, quàm qui nihil habent liberalis diſciplinæ. LEO. Sic & monarchæ ſi ratione careant, qua rempublicam adminiſtrent, ad uim ac tyrannidem confugiunt. Operoſa res eſt imperare liberis, & compendioſa philoſophia eſt dicere, ſic uolo. VRS. Iam illud in pædagogijs penè ſolenne eſt, ut aut tenues, quibus non eſt unde uiuant, aut puerum aliquem nudius tertius magiſtelli nomine donatum, pueris grammatice docendis præficiant, tantum in hoc ut uiuat. LEO. An non pium exiſtimas deſtitutis opitulari? VRS. At iſta quidem humanitas in unum famelicum, in tot pueros magna eſt inhumanitas. Impia eſt eleemoſyna quæ de rapina confertur: & ingratum ſacrificium quod ex prædatione datur. Malefica eſt beneficentia, quæ cum multorum iniuria cõiuncta eſt. Vt eſt interdum principum crudelis clementia, quum unum cuiquam condonant facinus plurimorum malo. Sunt innumere uitæ, quibus famelicis cõſuli poſſit.

fit. LEO. Nascuntur interdum humillimo loco generosa ingenia, quæ rei familiaris angustia submouet à liberalibus disciplinis. An non humanitatis est hæc euehere? VRS. Maxime, sed cum delectu & citra cuiusquam iniuriam. Nunc ferè adsciscuntur ad hoc munus nō alia cōmendatione, nisi quia cognatus est, aut conterraneus, aut cōpotor, aut alioqui notus, aut denicq̃, quod est pietati proximum, quia miserabilis. At interim nō miseret tot puerorum.

LEO. Plerique turpe putant, quinquam semper in grammatices professione manere. VRS. Qui nam id turpius, quàm pictorem nihil aliud profiteri quàm pictorem? Quanquam fieri non potest, ut grammaticus nihil sit quàm grammaticus, etiã si in cæteris disciplinis non perinde excellat.

Nam ut unus in omnibus emineat, nec à superis datum est, nec expedit uitæ mortaliū, ut cunq̃ Græci iactant suū Hippiam. Tum enim cum rebus humanis felicissime agitur, quū distributis uarie dotibus, amicitia, iuxta prouerbiū, facit omnia communia. Quid enim stultius, quàm dicere manū, nihil aliud es quàm manus,

aut uentri, nihil aliud es quàm uenter, aut
 tibiæ, nihil aliud es quàm tibia, aut naso,
 nihil aliud es quàm nasus. Et pulchrũ est
 probri causa dicere grāmatico, nihil aliud
 es quàm grammaticus. Est aliquid & uen-
 tre contemptius, per quod eijciuntur cras-
 siora corporis excrementa. Contemnat
 hoc qui uolet, & uideat quàm floreat cæ-
 tera membra. L E O. Ista sunt euidentio-
 ra, quàm ut possim refellere. Sed ut ad pro-
 fitendi rationē sese noster recipiat sermo,
 Nō probas scholas publicas. V R S. Imò
 cum Fabio probō maxime, modo uidentur
 ea quę uir ille nō minus integer quàm eru-
 ditus uitanda cōmonstrat. Nec enim istos
 probō, qui obscuro ipsi, in obscurum angu-
 lum contrahunt pūeros, ac docent impu-
 ne quod libet. L E O. Laudantur in hoc ge-
 nere quidam, qui nō ita pridē exorti, me-
 dium genus inter monachos & laicos, do-
 mi suæ docendis pueris quęstum uberem
 facere dicuntur, quanquam hoc aucupiũ
 & à monachis quibusdam affectari cœpit.
 V R S. Sua cuiq; sententia est, mihi displi-
 cent in hisce rebus latebræ, lucem amo.
 Tum id genus doctores ferè sunt

ἄλλοι, nōnunquam indocte docti, nec sui
 iuris, et illiberaliter educati: ad hec alienio
 res à moribus sensuq; cōmuni. Quibus re
 bus fit, ut apud hos natiuus ille uigor &
 alacritas ingeniorum frangatur, ac deij/
 ciatur ~~ad habitum pharisaicum,~~
~~epiteticum, & ad modum~~
~~quendam ordinis à uiris insigniter cordatis,~~
~~sed isti uacant processionibus. V. D. S. Ve~~
~~rum labor nō multum officii prouisioni,~~
~~et illis uisus quibus quis cōstituitur fir~~
~~miter, & quibus qualis uisus, quibus ali~~
~~qui cōtento, & quibus uisus, & quibus~~
~~rebus.~~ His rebus quidam fortasse ma/
 gis congruebant. Verū agendum, piæ men
 tis arbitror, subleuandis pauperibus indul
 gere, Ad literas accersi nolim, nisi uigilan
 ti cum delectur. L E O. Quur ita? V R S.
 Fateor ex subulco nonnunquam nasci re/
 gno dignum ingeniū, sed ut paria sint in/
 genia, plurimum habet momenti liberalis
 educatio. Nec parui refert inter quos uer/
 scriis à puero. Ad liberales autem discipli/
 nas prisce non admittebant, nisi bonis pro/
 gnatos, hic periculū est, ne uenter illectet
 ad studia literarū, quos natura genuit alijs
 rebus.

rebus. Iam si quorum indoles meretur ad hoc honoris uocari, simul accedere debet liberalis educatio, sic ut frugalitas adsit, nō absit mundiciēs. Nec oportet benignitatē esse sordidam, alioqui hoc non est alere, sed torquere. Sed de suis quisq; liberis statuet quod uidebitur; tuum quaerente uis instituire. E. O. Primum discet expedite sonare, deinde prompte legere, mox eleganter pingere. Deinde deligetur morū & ingenij formator, deligenter sodales proba indoles. Alibi parcus ero, non hic. Vtriusq; linguæ peritiā exacte perdiscet teneris statim annis. Dialectices nō patiar esse rudem, nolim tamen ludicris illis argutijs ad ostentationem repertis torqueri, Rhetoricis aliquanto quidem diligentius, sed tamen citra superstitionem exercebitur, scribendi dicendiq; potius usu quàm anxia præceptorū obseruatione. Sed prius Geographiam perdiscet accurate: Arithmeticen, Musicam & Astrologiam degustasse sat erit. Medicinæ tantū addetur, quantū tuendæ ualetudini sat erit. Nonnullus & Physices præbebitur gustus, nō tantū eius quæ de principijs, de prima materia, de in-

finito

finito ambitiose disputat, sed quæ rerū naturas demonstrat. Quæ res agitur in libris de anima, de meteoris, de animalibus, de plantis. VRS. Nihil ne de moribus?

LEO. Hoc aphorismis instillabitur, præfertim ad pietatem Christianam & officia uitæ communis pertinentibus. VRSVS.

Tot disciplinis oneras ætatem teneram?

LEO. Faxo ut hæc omnia ludens discat priusquæ attingat annum decimumoctauū.

VRS. Fortasse per artē notoriam. LEO.

Nequaquæ. VRS. Qui potest alioquæ? LEO.

Nihil est necesse, quemadmodum uere dictum est, ut puer omnes disciplinas exacte discat. Quasdam gustasse sat est. Id magno

fructu paruoque negotio fiet, si ex singulis præcipua quædam redigantur in compendiū. Neque quicquæ facilius discit quam quod

optimum est. VRS. Pulchre narras. Sed unde compendiorum artifex? LEO.

Iam hoc ago, nec ab uno petā omnia, sed in quo quisque præcellit, in eo deposcam illius operam. Ita meus catulus non ludet operam &

impensam in friuolis, aut dediscendis, in quibus hodie, deum immortalem, quanta pars

ætatis perit? Vbi iactis huiusmodi fundamentis

mentis

mentis peruenerit ad annum decimumseptimum aut octauum, ipse sibi deliget studiorum ac uitæ genus, ad quod se senserit natura magis compositum. Vix enim feliciter cedit, ad quod quis reluctante genio protruditur. VRS. Vtinam istam rationem amplectantur publicæ scholæ. Nihil esset iuuentute felicius. LEO. Arbitror tibi frequenter ex maioribus auditum, fuisse tempus quo pueri multis annis discruciantur modis significandi, & quæstiunculis ex quaui, & alijs indoctissimis nanijs, magnaque ambitione dictabatur, ediscebant, exponebatur Ebrardus & Florista, quod supererat temporis, ridiculis uersiculis transigebatur: Ioannis Garlandini græcolatina disticha prælegebantur à sudantibus, Catholicon in omnibus templis habebat. VRS. Infelix profecto seculum. LEO. An tu credidisses unquam fore, ut apud Britannos aut Batauos pueri Græce garrissent, Græcis epigrammatijs non infeliciter luderent? VRS. Citius credidissem ruiturum coelum. LEO. Tanta rerum mutatio mihi spem facit fore, ut unaquæque professio, repurgatis his quæ magis faciunt ad quæstum & ostentationem

tationem quàm ad eruditionem, tantùm ea compendio doceat, quæ digna sint cognitu. V R S . Isti huc equidē uehementer opto. Nam nunc uideo quosdam adeo propensos in has politiores literas, ut fastidiant liberales disciplinas, quasi summa studiorū sit; emendate loqui. L E O . Vera narras. Verum hæc est rerum humanarum conditio, quum ad summum peruenerint, non corriguntur, nisi in diuersum detorqueas, ac propemodum uitio uitium emendes. Cæterum arbitror hanc prauitatē aliquando in suum statum redituram. V R S . Nihil existimo desperandum, posteaquã scenam rerū usq̃ adeo mutatam uideo. Tantum uereor, ne nobis quidem sero contingant ista. Verum hic sermo nobis prope modū extra causam feritur, optime Leo. L E O . Qui sic? V R S . Quoniã nobis hæc, ut dicebam, p̃propera cura est. Nos em̃ de publico iuuentutis formatore loquimur, tuus infantulus adhuc inter matris ac nutricum sinus repit. L E O . Verum, sed ab his initijs prima facundiæ rudimenta Rhetores auspicantur. Nam Quintilianus, ut Gracchorū admirandā eloquentiam non-

d nulla

nulla ex parte acceptam refert Corneliæ
fœminæ supra sexus modum eloquenti,
ita Lelij & Q. Hottensij filiam scribit in di-
cendo paternâ elegantiam retulisse. V R .

Hæc illis temporibus recte præcipiebant,
quâ Latine Græcèq; loquerentur, etiam
infimæ plebis opifices, æque atque docti,
nec sermonis genere differebant, sed ser-
monis elegantia. Nunc à parentibus ac nu-
tricibus quid discere possunt infantes, nisi
uulgatam suæ gentis linguam, puta Galli-
cam, Hispanicam, Germanicam, Britanni-
cam, aut Sarmaticam? L E O . Recte mor-
nes. Utinam uniuersum mortalium genus
duabus duntaxat linguis uteretur. V R S .

Quibus? L E O . Græca & Latina. V R S .

Quid de lingua Hebraica? L . Eam, quon-
iam nec admodum late patet, & ut appa-
ret, nec ab ipsis Hebræis satis tenetur, lu-
dæis ac Theologis relinquere. Simulq;
uereor ne quid iudaismi cum literis imbi-
bat puer. V R S . Eadem opera uerere, ne
quid paganismi cõbibat ex Homero, De-
mosthene, Vergilio et Cicerone. L E O . Et
hoc pro uiribus curabitur. Verum unde
quæso, nobis tot linguarum myriades? V R .

Non

Non nouum hoc malum est, ô præclare,
 Nam olim à diluuió, quod Noë temporis
 bus accidit, prisci mortales, ne simili cala-
 mitate dissiparentur, coctilibus lateribus
 & bitumine uice calcis adhibito, ciuitatē
 extruere adorti sunt, et in huius medio tur-
 rim immensæ molis, quæ pertingeret usq̃
 ad cœlum. L E O. Vnde tanta bituminis
 uis? V R S. Non coquebatur ex animan-
 tium pellibus cornibusue, ne quid erres,
 sed in ea regione lacus immensi scatent bi-
 tumine. Iam structura penetrarat nubes.
 Erat autem hominum immensa uis, neq̃
 quisquã omnium uacabat operis portio-
 ne. Illic profus euenit quod habet Græco-
 rum prouerbium, ἄμωσ ἀπώτουρ, δισὶ ἀπὸ
 γῆντο σκάφος, L E O. Qui nam? V R S. Ali-
 quis è longinquo petebat obsonium, al-
 ter adferebat lateres. Rursus alius in cla-
 mabat sitiens, adferte potum, alter defere-
 bat bitumē: priusquã ille recurreret, hic fá-
 me sitiue perierat. Rursus alius postulabat
 ignem, deferebatur aqua. Hic petebat trul-
 lam, ille ferebat cucurbitam. Tandem fati-
 gati tædio structuram omiserunt, dumq̃
 se sibi mutuo ludibrio esse crederent, ali-

aliò demigrarunt, ut quosq; iungebat lingua communis. L E O . Isti narrationi concinît Oedîpodis, opinor, ænigma, de animante, quod primum quadrupes est, deinde bîpes, tandem tripes, quodq; uocibus omnîû animantiû sonet, perq; omnia uolitet. V R S . Eandem ob causam Homerus homines *μῆγορας* appellat, ob uocis uarietatem. L E O . De linguarum igitur, ut uideo, diuersitate nulla spes est. V R . Ne expedit quidem uulgo cõmittere, quod syncerum ac perpetuum esse uelis. Olim bona pars Europæ & Africæ, cum Asia minore Latine Græceq; loquebat. Quot barbaricas linguas nobis uulgus ex una latina reddidit? Quot discriminibus sectus est Italiæ sermo? quot Galliæ, quot Hispaniæ? Præstat igitur has linguas, quibus maxima ex parte commissæ sunt disciplinæ, tantum ab eruditis seruari, quarum integritas nõ à populo, pessimo rerum bonarum custode, sed è librîs eloquentum scriptorum petatur. Verû illud explica, quur ea quoq; sollicitudo tenet animum tuum, ut leunculus tu⁹ prompte legat, nec incite scribat?

L E O . Quoniam id uidec. abio quoq; cū primis

primis fuisse curæ, & simul utrunq; disci
 potest. Nam utraq; res alteri auxilio est.
 Scripturam enim ineptã eadem sequunt
 incõmoda, quę malam pronuntiationem.
 Vel Ciceronis orationẽ scribe literis Got
 ticis, solœcam dices ac barbaram. Fit igit
 tur, ut aut gratiam amittat quod scriptum
 est, aut omnino reñciatur, aut lectorem de
 fatiget tædio. Consequitur autem ut nec
 doceas non intelligentem, nec delectes æ
 gre legentem, nec persuadeas enecto mo
 lestia. Et scis quã sint morosa quorundã
 ingenia, præsertim si scribas occupatis, aut
 de re per se parũ amœna lectori. Quis em̃
 diu possit auscultare balbutientem, cuius
 sermonẽ ægre percipias? Contrã uix cre
 di queat, quantopere commendet rem, ele
 gans, dilucida, distincta q; scriptura, latinis
 elementis latina uerba repræsentantibus.
 Olim in scholis pleraq; dictabantur exci
 pienda discipulis, ita fiebat ut celeriter scri
 berent pueri, sed incommode, notulis &
 abbreviaturis compendium aucupantes.
 Nunc typographorum ars facit, ut eruditi
 quidam ne scribãt quidem omnino. Nam
 si quid suarum lucubrationum literis man

dare uisum est, tam belle pingunt, ut ipsi nonnunquā nō possint legere quod scriptū est, & ab amanuensi flagitēt ut legat, agnoscatq; quod ipsi nō agnoscunt. Quin & in epistolis, principum exemplo complures utuntur amanuensium opera. Sed quid illi facient in epistolis arcanis, quales frequenter incidunt etiam regibus? ut omittā qd̄ interdum ad auctoritatem, interdū ad gratiam facit agnita manus. Non nihil habebat momenti, quod Paulus apostolus Galatis epistolam totam *αὐτόγραφοῦ* misit. Quis nō reueretur si rex sua manu descriptam mittat epistolam? Quomodo autem exosculamur, quoties ab amicis aut eruditis uiris literas accipimus ipsorum articulis depictas? Tum demum ipsos corā audivere, corā intueri uidemur. Quid multis? Epistola digitis alienis scripta, uix epistolæ nomen promeretur. Multa de suo addunt amanuenses. Et si dicēs ad uerbū, tamen abest illud secretum, & quædam aliter pronuntias, nonnulla suppressis, ne cōscium habeas quem nolis. Non est igitur hoc liberum cum amico colloquium, ne quid interim loquat de fide scripti. Subscri

ptionem

ptionem effingere facillimum est, totam
 epistolam perdifficile est. Habet enim sin-
 gulorum ut uox, ita manus quoque quid-
 dam suum ac peculiare. V R S. Quod dicis
 ut mirum, ita uerissimū esse fateor. L E O.
 An parum interesse censes, utrum ore suo
 quis referat tibi mentem suam, an per in-
 ternuncium demandet? V R S. Plurimum
 refert, meo quidem animo. V R S. Man-
 datarius ille, fieri potest ut mentiatur, ut
 quædam prætermittat, ut aliter referat quàm
 accepit: postremo, ut optima fide referat
 omnia, oculorum, frontis, uultus & uocis
 energiam non potest exprimere. V R S.
 Persuasisti, plurimum ad rem facere si pu-
 er statim discat quàm optime scribere, nō
 solum ob causas quas tu quidem grauissi-
 mas commemorasti, uerum etiam ob id
 quod facilius ac libentius scribit qui scite
 didicit scribere. Habet enim elegans scri-
 ptura non aliter quàm insignis pictura suā
 oblectationē, quæ tum scribentem in ope-
 re, tum legentem in studio remoratur.
 Verissimum est autem hic & illud quod
 dicitur, recte scribendo fieri ut celeriter
 scribamus, non multum scribendo ut be-

ne. L E O . Superest igitur ut inquiramus, qua ratione fieri possit, ut puer & bene & celeriter discat scribere, V R S . Eadem cura me quoque iam pridem torquet. Nam optarim ex tot ursinis catulis unum atq; alterum sic educari, ut ex homine prognati uideri possint, L E O . Ergo communica si quid habes, V R . Ex me quidem nihil habeo, cæterū quod ex alijs accepi, si uoles, qualecunq; est, proferam in medium, sed hac lege, ne tu cæles uicissim, si quid habes rectius. L E O . Polliceor. V R S . Nuper inter fui conuiuio grammaticorum, opinor fuisse plures duodecim, dicerēs nō modo iustum, sed & frequentem senatum. Ibi de rebus huiusmodi ferebantur suffragia. L . Conueniebat inter illos? V R S . Adeo, ut rem pulchre gestam arbitrarer, si ἀναίματι dimissum fuisset concilium. Nunquam uidi calidiorē de re frigida concertationē. Longa rixa fuit, quot essent orationis partes, alijs octo in quindecim proferentibus, alijs ad pentadem, alijs ad dyadem contrahentibus. In prælijs quamlibet acrib⁹ nox ingruens solet cōflictum dirimere, hi medio conticinio fortissime uociferabantur
ad

ad ipsum usqꝫ galliciniũ. Nec satis omniũ
 memini, si iubes, referam quantum hæsit
 memoriæ. L E O . Mihi quidem pergra/
 tum feceris. V R S . Aggrediar, & quidem
 præpostere. Nam sonare primum est, pro/
 ximum legere, tertiũ scribere, de quo pri/
 mo dicam loco. L E O . Hic quidẽ nihil re/
 fert. V R S . In primis aiebant curandum, ut
 puero statim exemplum quàm absolutissi/
 mum proponat, quod effingat. Nec quic/
 quam uetat, quo minus idem sit imitatu fa/
 cilimũ. Nam uulgus scribarũ flexibus, cõ/
 nexionibus, appendicibus, similibusqꝫ fri/
 uolis ductibus, quibus uelut animi gratia
 lasciuiunt, multũ difficultatis addunt scri/
 pturæ, fructus omnino nihil. An nõ uides,
 quanto Gotorum manus olim fuerit ope/
 rosior Romana, & hodie Gallorũ ac Ger/
 manorum q̃ Italorum? L E O . Atqui Græ/
 cis successit ista literarum cõnexio, in mi/
 nusculis duntaxat. V R S . Quid enim istis
 nõ succedit? quanqꝫ & hanc affectatã esse
 nolim, multo minus feram scripturam cre/
 bris notulis decurtatam. L E O . Ne Latini
 quidẽ prisci notulis huiusmodi caruerunt.
 Qua de re Probus grammaticus etiam li/

brum reliquit, VRS. Fateor, sed in paucis dictionibus, numerorum, ponderum, mensurarum, & aliorum quę solent identidem in sermone recurrere. Quanc̄ hoc quoq; compendium, multum inuexit dispendij studijs. Nam in huiusmodi notulis, ut est procliuis notariorum lapsus, ita restitutio perdifficilis, quod idem usu uenit in Mathematicis, qui formis elementorū signāt suas ἀποδείξεις. LEO. Perge. VRS. Primū igitur erit singulas elementorū figuras effingere, minuscultas simul & maiuscultas. LEO. Quidā in elementis affectāt obsole tam antiquitatē uelut è duodecim tabulis petitā, aut si quid his antiquius. VRS. Isti nō minus absurde faciūt quā faciunt ij, qui uerbis iam olim desitis delectant: perinde quasi cū priscis Aboriginibus, aut Euandri matre loquantur. LEO. Etenim si rem ab Assyrijs ac Phœnicibus Cadmoq; repetas, nec formas, nec sonos eosdem cōperies. Sunt & qui suū quoddam scripturę genus affectant, ita scribentes Latina, ut parū exercitato Græca uideri possint. VRS. Ridendos mihi narras, non imitandos, nisi forte placent Apuleij & Sidonij, aut,

aut, ut recentiores attingam, Bapriſtæ Pij,
 qui, quum ſuppētant probata, ſplendida,
 accōmodaq; uocabula, tamen confictis im-
 pudenter nouis. malunt ſuo more loqui,
 perinde quaſi nihil poſſit eſſe præclarum
 quod ſit uſitatum. L E O . At quod tandem
 formularum genus maxime probas? V R .
 Maiuſcularum abſolutiſſimum exemplū
 eſt in nomiſmatis Romanorum, quæ tem-
 poribus Auguſti, & aliquot poſt hunc ſe-
 culis excuſa ſunt, præſertim apud Italos.
 Nam in prouincijs artificum imperitia nō
 perinde reſpondēt. Minuſculas undelibet
 ſuppeditat Italia, niſi quod ex omnibus eli-
 gendæ, quæ & ſimpliciſſimæ ſunt, nec ita
 multum recedunt à maiuſculis. Tantundē
 de Græcis præceptum eſto. L E O . Qui-
 bus in rebus potiſſimum ſitus eſt literarū
 decor? V R S . In quatuor, in figura, conte-
 xtu, ſerie, & proportione. L E O . Figuram
 oſtendiſſe fatiſ eſt? V R S . Nō eſt. Prode-
 rit & partium ductum oſtendere, & quo-
 modo parti pars adapteſ indicare. L E O .
 Dic, oro te, clariuſ quod mones. V R S .
 Perlongū ſit, Leo, de ſingulis diſſerere, da-
 bo ſpecimen unde cætera conſicias. L E O .
 Expecto.

Expecto. **VRS**. Alpha maiusculum Græcis ac Latinis simili figura signatur. Huius sinistra linea paulo subtilior, calamo transuerso ducenda à summo ad imum; dextra crassior, plano, quemadmodum & transuersa, quæ uidetur addita, ne nullum sit discrimē inter Alpha & Labda Græcū. Hæc admonitus puer facilius imitabitur, quàm si tantum ostendas figuram. **LEO**. Sanè recte. **VRS**. Alpha minusculum uarie pingitur, sed cōmodissime si primum pingas o oblongum, dorso superne ueluti gibbo nonnihil prominente ad dextram, deinde ab illius summo in gyrum commode flexo calamo, mollem addas semicirculū, inferne nonnihil inflexum *o, α*. Item b minutulum si uelis pingere, ducenda est ex alto recta linea, id primum est, huic annectendus semicirculus, hoc est, inuersum *σ*, quod si inferne hier, fiet h aspirationis nota. Eidē columnæ si addideris lineam infractā, erit k. Rursus eadem si inferne promineat extra uersum, & addideris ad dextram inuersum c, fiet p. Si ad læuam rectum c, erit q. Si nihil annectas lineæ sursum prominenti, erit l, nisi quod inferne paululū inflectitur.

flectit, quo differat ab I maiusculo. L E O .
 Sat est, habeo specimen, reliqua per me cō
 iecto. V R S . Superest formularum uarie/
 tas, quæ maior est in Græcis minutiori/
 bus. Deinde notulæ decurtatarum dictio/
 num, quæ res magis pertinet ad prompte
 legendum quàm ad recte scribendum. Sed
 primis inirijs magis congruunt simplici/
 ra. Huic exercitationi succedit contextus,
 refert enim quã literam cui iungas. Quæ/
 dam enim se nō sustinent cōtingere, quæ/
 dam gaudent contactu, quædam sibi met
 implicantur, ueluti p & o refugiunt con
 tactum, f, g, t, & fortassis aliæ nōnullæ, qui
 busdã annecti gaudent, ut grande facinus,
 flagitium, traxit; nec tamen hæ miscentur
 quibuslibet. Græci in pingendis minuscu
 lis feliciter lasciuunt, literas aliquot inui/
 cem complicantes. Idem & in maioribus
 tentatū, sed apud Græcos non temere nisi
 in notis numerorum, ueluti quum signan/
 tes quinquaginta, delta minusculum inclu/
 dunt py, [Δ]. Apud Latinos tentatū à mul
 tis, nō successit. Profuerit igitur nouo scri/
 bæ, si has formarum uarietates non solum
 pictas, sed & pingi cōspiciat. L E O . Super
 his,

his, utcunq; minuta sunt, admoneri gau-
 deo. VRS. Post hæc de serie disputabant,
 ut intra rectas lineas decurrant uersus, ne
 scriptura sit similis Sibyllæ folijs, & iuxta
 Plautinum iocum, litera literam scandat.
 Nihil hac inæqualitate deformius. LEO.
 Ad istum sanè modum scribit uxor mea.
 VRS. Jam bona pars artis est in proportio-
 ne. Ea sita est, partim in partibus figurarū,
 partim in prominentijs, partim in interual-
 lis LEO. Ista non satis assequor. VRS. Ni-
 hil aliud accipies quàm specimē rei. A ma-
 iusculum cōstat tribus lineis: Itaq; ad sym-
 metriam pertinet, ut transuersa equali spa-
 cio distet & à summo & ab imò. Rursus
 indicandum quanto spacio distet imum si-
 nistræ lineæ ab imò dextræ. Finge triangu-
 lum æquis lateribus, si detrahas imam line-
 am, eamq; certa portione decurtatā trans-
 feras in medium, habebis Alpha. LEO. In-
 telligo. VRS. Item in B, erectæ lineæ ceu
 columnæ, duo ueluti uentres annectunt,
 sed inæquali tumore, cui si desit sua sym-
 metria, offendit figura. LEO. Sic est profe-
 cto. VRS. Eadē est ratio in partibus quæ
 prominent, aliæ sursum, aliæ deorsum ui-
 delices

delicet ut l sursum eminens, & p deorsum, tantum habeāt longitudinis extra uersus spaciū, quantū intra; c, uerbi causa, implet rectū spaciū, huic annexa linea ut fiat q, duplicet illud, aut certe minimo superet.

Hic em̄ nō artē tradimus, sed exemplū adducimus. L E O . Mihi quidē fatis est. V R . Porro interuallū bifariā considerat. Alterū est qd' dirimit uersum à uersu, alterū qd' literam à litera; addo si uelis tertium, quod dictionem à dictione, quod cōma à cōmate, colon à colo, periodū à periodo, simul ascriptis notulis quibus distinguuntur. Ut autē obseruata symmetrię ratio nō hic tantum plurimū confert ad decorem, ita recta distinctio, credi uix potest quantū adferat lucis ad intelligendam sententiam, ut non inscite dixerit eruditus quidam, aptam distinctionem, cōmentarij genus esse. Experdit igitur & huic rei statim assuescere puerum, ita consuetudo uertetur in naturam, ut uel aliud cogitans, seruet tamen in scribendo notulas huiusmodi nō aliter quàm literas ipsas. L E O . Audio priscos illos nullis interuallis diremisse dictiones, sed perpetuo contextu produxisse uersus. V R S .

Fateor,

Fateor, at nec apices olim adhibebant Hebræi, ne Græci quidē, arbitror sua puncta: nos tamen nō usq̄ adeo morosi sumus, ut si quid bonæ rei repertum sit à recentioribus, grauemur accipere. Hæc diligentia etiam illud adduxit commoditatis, quod scripturam apicibus, notulis, interuallisq̄ distinctam; minus in procliui sit deprauare. LEO. Apparet tamen ueteres apicibus usos. VRS. Istud qui cōiectas? LEO. Quia narrant Cadmū literas à Phœnicibus primum inuexisse. Eam rem fabula notatam, quæ fingit illum serpentis extincti dentes in terram seminasse, ex hac semente subito exiisse duas galeas & hastis armatas acies, quæ se mutuis uulneribus confecerint. Atqui demiror quid hæc fabula faciat ad literas. VRS. Dicam, nisi molestum est. LEO. Imò percupio, si graue non est. VRS. Inspexisti ne unquam os serpentis? LEO. Ne cupio quidem. VRS. Mortui, inquam? LEO. Ne mortui quidem. VRS. Quis unquam audiuit Leonem timidiorē? Si tamen inspicias, numerosq̄ supernos & infernos dentes, tot reperies, quot literas primum attulit Cadmus.

mus. L E O . Quot v r s . Sedecim , ni fallor. Ocioſæ ſunt autem ſic ut natæ ſunt ordine poſitæ, diſſipantur, ſeminantur, atque ita demum plures numero uarieq; digeſtæ, uiuunt, agunt, pugnant. Id ſi non credis, conſidera qua ſtrage ſe uiciſſim cõficiunt hodie, qui literas profirẽtur. L E O . Veriora ueris narras. V R s . Quid eſt autem ſcriptura, niſi mutus ſermo, perinde quaſi nutibus inter ſe colloquantur elingues. L E O . Nihil aliud. V R s . Et ſermonem à ſerendo dictum aiunt grammaticorum filij. Habes Cadmeæ ſementis allegoriam. Nunc excutiam ſcrupulum qui, uti cõiector, urit te. Tonorum ac ſpirituũ notulas, imaginariis eſſe lanceas & galeas exercitus. L E O . Recte diuinas. V R s . Imò partes elementorum ſuſum emiñetes talium rerum ſpeciem præbent, & ſi diligentius contemplare, uidebis illic nõ ſolũ lancearios ac leuis armaturæ milites, uerum etiam cataphractos, clypeis, enſibus, ac baſtibus inſtructos. Verum harũ rerum imagines melius exhibent Hebræorũ elementa, à quibus profectas fuiſſe literas noſtras unã cum iſtis figuris, nõ abſurde quibus

dam uidetur. L E O . Istam fabulã, mihi crede, non narraſti ſurdo. Cæterum illud adiungas uelim, quibus modis puerũ oporteat iſtis aſſueſcere noſcitandis. V R S . De agnoſcendis elementorum figuris mox dicetur. Agimus enim, ut dictum eſt, ordine præpoſtero . Ad exprimendũ pictura ſingulas, primum eſt exemplar, deinde com-
monſtratus ipſe linearũ ductus, præterea manus docentis impoſita manui pueri, eamq; regens ac moderãs. Indicauit aliud adminiculum Fabius, ut eburneæ tabulæ primũ literæ ſimplices, mox ſyllabæ ac didictiones, deinde uerſus aliquot quàm ſci-
tiſſime inſculpantur, per eos ſulcos puer cõſueſcet ſtylum ducere, donec iuxta philoſophos, actio frequenter iterata gignat habitum . Nam hac arte didicimus & cæcos nonnullos prompte ſcribendi facultatem ſibi paſſe. Eadẽ opera fier, ut nec di-
uariet à recta linea, nec uſquam peccet ab harmonia proportionis. Olim ſtylo ſcribebatur in tabulis ceratis, nunc quoniã calamis aut pennis ſcribiſ, in chartis aut membranis pingitur, alia ſcribendi ratio eſt. L . Et antiquitas folijs, arborũ codicibus, aut
linteis

linteis ceruffatis, aut alioquī leuiter incru-
 statis infcribebant. V R S . Et nunc sunt qui
 in tabellis puluere oblitis stylo æreo argē-
 teo ue scribant . Sed præclarus artifex ua-
 rias rationes cōminifcetur, quibus puerili
 studio subueniat. Quarum una est, si per-
 fectum exēplar membranæ pellucidæ sup-
 ponatur, super quam puer calamum du-
 cat sequens subiectas lineas . Altera est, si
 scribēdi peritus stylo argenteo cupreo ue
 uestigia literarum imprimat chartæ, de-
 inde puer per eadem lineamenta ducat cala-
 mum, aut pennam atramento madentem .
 Eadem erit utilitas si succo ligni cuiusdā
 figuras præscribas, leuiter purpureas, quas
 puer tegat atramento. Hic prioris scripturæ
 uestigia coarguent, quantum sit aberratum
 à præscripto . Iam quidā utuntur ta-
 bulis, in quibus fila, fides ue glutino affi-
 xæ, linearū uestigia chartis admotis im-
 printunt. Ea res ad figurarum speciem nō ita
 multum confert, plurimum tamen condu-
 cit ad rectitudinem uersus, & ad harmoni-
 am partium superne inferne ue prominenti-
 um. Id commodissime fiet, si singuli uer-
 sus signentur quatuor lineis, æqualibus

interuallis inter se distantibus, intra duas medias ducentur ipsa literarum corpora: quæ uero prominent sursum ac deorsum, intra suum modum cohibebunt extremæ duæ. Eadem arte licebit æqualibus spatijs dirimere uersum à uersu. Verū ut his ad miniculis prodest exerceri puerum, ita nō expedit semper his niti, sed ubi iam profecerit, cōsuescat absq̃ cortice nare, nec semper linearum ductum desideret. L E O . De scribendo uideor mihi propemodum satis instructus. V R S . Vnum illud addam, hæc ita tradenda pueris, ut se ludere putent, nō studere. Quidam enim hæc tanta docent acerbitate, ut pueri prius discant odisse literas quàm nosse. Ad hæc iuuabit ad picturam interim nonnihil exerceri puerū, ad eam artem pleriq̃ sua sponte feruntur, dum gaudent & exprimere quod agnoscunt, & agnoscere quod ab alijs expressum est. Ut autē qui Musices periti sunt, rectius pronunciant etiam non cantantes, ita qui ducendis in omnem formam lineis digitos habet exercitatos, mollius ac felicitius pinget literas. Si quid super his requiras subtilius exactiusq̃, extat liber. A L /

BERTI DURERI, Germanice quidē, sed eruditissime scriptus, in quo priscos huius artis heroes imitatus, nominatim Pamphilum natione Macedonem, quum omnium literarum, tum Geometricas & Arithmeticas egregie peritum. Nam sine his disciplinis artem absolui posse negabat: ad hæc, Apellem, qui & ipse ad Perseum discipulum de arte sua conscripsit, multa præclare tradit de mysterijs graphicis, ex Mathematicorū petita disciplinis, & in his non pauca de figuris elementorū ac ductibus symmetriaq; literarum. L E O. Dureri nomē iam olim noui, inter pingendi artifices primæ celebritatis. Quidā appellant horum temporū Apellem. V R S. Equidē arbitror si nunc uiueret Apelles, ut erat ingenuus & candidus, Alberto nostro cessurum huius palmæ gloriā. L E O. Qui potest credi? V R S. Fateor Apellem fuisse eius artis principem, cui nihil obijci potuit à cæteris artificibus, nisi quod nesciret manū tollere de tabula. Speciosa reprehensio. At apelles coloribus, licet paucioribus minusq; ambitiosis, tamen coloribus adiuuabatur. Durerus quanquam &

aliàs admirandus, in monochromatis, hoc
 est nigris lineis, quid non exprimit r' um-
 bras, lumen, splendorem, eminentias, de-
 pressionēs; ad hæc, ex situ, rei unius non
 unam speciē sese oculis intuentiū offeren-
 tem. Obseruat exacte symmetrias & har-
 monias. Quin ille pingit, & quæ pingi nō
 possunt, ignem, radios, tonitrua, fulgetra,
 fulgura, uel nebulas, ut aiūt, in pariete, sen-
 sus, affectus omnes, denique totū hominis
 animum in habitu corporis relucentem:
 ac penè uocem ipsam. Hæc felicissimis li-
 neis ijsq; nigris sic ponit ob oculos, ut si
 colorem illinas, iniuriam facias operi. An
 non hoc mirabilius, absq; colorum leno-
 cinio præstare, quod Apelles præstitit
 colorum præsidio? LEO. Non arbitrabar
 esse tantum eruditionis in arte pingendi,
 quæ nunc uix alit artificē. V. Non nouū,
 hoc est, insignes artifices tenui re esse. At
 olim inter artes liberales numerabañ gra-
 phice, nec hanc discere licuit nisi claris,
 mox honestis quidē concessa, cæterū ueti-
 tum ne seruitijs traderetur. Principum est
 ignominia, non artis, si caret suis præmijs.
 LEO. Sentio quantū ad omnem facultatē
 parandam

parandā habeat momenti, statim optimis
præceptionibus admonitum esse. VRS.

His coniuncta est legendi cura, cuius cele
ritas, nisi primis statim annis paretur, nō

temere contingit homini, quantumuis
adnitatur. Vix autē fieri potest, ut lectio

ne defectetur, qui legendo hæret ac labo
rat. Proinde, ut qui parū expedite scribūt,

ad dictandi cōpendia cōfugiūt, ita qui dif
ficulter legunt, aut in totū abstinēt à li
bris, aut si quid coguntur scire, lectorē ac

cerfunt, utrobique perit illud secretū quod

præcipue alit ingeniū, siue tuas cogitatio
nes mandare literis pares, siue magnorum

uirorum cogitationes uelis cognoscere.

Vt autem puer statim per lusum agnosce
re discat literarum figuras, rem adfero di
ctū humilem, sed tamē à summis uiris tra
ditam, profuerit eas crustulis exprimere,

ut diuinanti nomen elementi, præmium
sit ipse cibus. Hoc Flacci consilium est.

Fabius aliud indicat huic simile, ut ex ebo
re fingantur literarum formæ, atque ex his

lusus aliquis pueris gratus proponatur,
qualis est nucum, aut talorum, aut si quod

aliud genus, quod nisi cognitis ac nominatis

De recte
prompteque
legendo.

elementorum uocabulis peragi nō queat.
 Quam ad rem accommodatissimus Iatru-
 culorum ludus, quem hodie Scacorū uul-
 gus appellat, sic ut hinc Græcæ, hinc La-
 tinæ literæ inter se cōcurrerent, nisi quod
 operosior est, quàm ut ætati primæ con-
 ueniat, adultioribus aptissimus. Idem effi-
 cient munuscula, quæ puerorum uestibus
 ornatus gratia affiguntur, aut in manum
 dantur, ut cum uoluptate intueantur, con-
 trectent ac nominent. Videmus ætatem
 illam affici uoluptate, si in picturis agno-
 scant hominis, aut animantis, alteriusue
 rei figuram, ac nomen reddant. Similī ille-
 cebra poterunt & ad literas agnoscendas
 irritari. Mox ad syllabarum cōnexionem
 progrediendum, hinc ad dictionum com-
 plexum, postremo ad orationis structurā.
 Ea res ferè constat memoria, quam uolūt
 esse certam, eoque negāt primæ fidendum,
 sed nunc recto, nunc inuerso, nunc confu-
 so literarum, syllabarum ac dictionum or-
 dine repetenda subinde eadē & inculcan-
 da, donec certam legendi facultatem &
 expeditam paratam esse constiterit. Nec
 ante tempus affectanda celeritas, quo fit
 ut mul-

ut multum adferat moræ lectioni incogitans festinatio, dum auditor dubitat quid legerit, dum auribus nō assequitur lingua properantem, dum quædam intermittuntur, quædā perperam sonantur, unde dum uel alijs reuocantibus, uel ipse tibi diffidēs repetis multa, nō parum dispendij secum adfert male captatum compendium. Prima cura sit, ut attente, ut emendate legamus: cæterum ut idem faciamus expedite, nec cogitantes ac uelut aliud agentes, dabit usus. Id quod scite præcepit Fabius: Certa sit, inquit, in primis lectio, deinde coniuncta, & diu lentior, donec exercitatione contingat emendata uelocitas. L. Ista præceptio nō hic tantum ualeat. V R S. Adijciebant & illud, dum legis, in dextrū flectendos oculos, & quomodo præcurrendum, diducta in duas res animi intentione, ut aliud agatur uoce, aliud prospectu, quemadmodum qui facit iter, non hoc intuetur quod calcat, sed quod calcaturus est: sic huic posteriora intuenti priora recitanda sunt. L E O. Demiror qui hoc natura inuiderit homini, ut altero oculo prospiceret in dextrum, altero in læuū.

Nec uideo quorsum opus sit duobus, quū
 fabri & balistarij, si quando maxime inten-
 dunt prospectū, alterum occludant oculū.
 V R. Dicam, si quis te casus altero orbaret
 oculo, nonne gauderes alterū superesse?
 L. Verum si legas Hebræa, in leuū flecten-
 dus prospectus. V. Nimirum ut in scriben-
 do manus. Verum id minimo negotio do-
 cet paucorum dierū usus. Noui qui & pe-
 dum digitis expedite sciteq; scriberēt. Qui-
 busdam ea prospectus celeritas est, ut ocu-
 lis præuolantibus deprehēsa sententia, be-
 ne legant etiam perperam scripta. Quædā
 enim nisi cognito prius sensu recte sonari
 non possunt, etiam si bene scripta sint. L.
 Credo, sed plures sunt, qui recte scripta le-
 gant perperam. V R S. Quod dicam prodi-
 gij simile est. Vixit adhuc quidā de procē-
 rum aulicorū numero, qui nunquam legit
 ipsum quod scriptū est, sed 'oci sentētiam
 alijs reddit uerbis. Rogatus à me num sci-
 ret se id facere, fatebatur se frequenter hu-
 jus rei admonitum. Quær eam num sciēs
 ac uolens id faceret, negabat, imò non dis-
 simulauit se sibi hoc ino mine displicere.
 Addebam qua nam occasione uenisset in
 eam

eam consuetudinē. Num puer habuisset
 præceptorem, qui parandæ copiæ gratiâ
 iussisset illū alijs uerbis efferre quod lege-
 ret, aut num quid aliud accidisset simile.
 Negauit. Nam est huiusmodi musices ge-
 nus apud Britannos, ut multi inter se cōci-
 nant, quorum nullus eas sonat uoces quas
 habent codicum notulæ. L E O. Habet na-
 tura suas quasdā arcanas causas, quas fru-
 stra scrutantur homines. Et ipse noui pue-
 rum annos natum duodecim, cætera per-
 fectum, hoc tantū habebat prodigiosum,
 quod omnia uerba præpostere loqueret,
 quod in nostrate lingua scis esse absurdissi-
 mum. Nam Latine loquentibus, quanquā
 ad decorū cōpositio plurimum facit, tamē
 ad sensū ferè nihil refert, siue dicas, hono-
 ra patrem tuum, siue, patrem tuū honora;
 nihil autē absurdius, quàm si quis nostra-
 te lingua dicat, patrem tuum honora. V R.
 Sic est ut dicis. Addunt autē præceptiu-
 culam, mea sententia, non asperandā, quæ
 pariter & ad legendum & ad scribendum
 pertinet, nonnihil etiam ad mores. L E O,
 Audire gestio, V R S. Moris est ut post
 agnitas formulas, & contextas syllabas
 incipiant

incipiāt scribere nomina, mox & oratiunculas. LEO. Sic est. VRS. Hoc operæ nolunt insumi in uocabulis inanibus ac nihil significātibz, aut uulgo notis. LEO. Expecto ut melius dicas. VRS. Scis bonam eruditionis partem esse, scire rerum uocabula. Hic supra modum cessatur à grāmaticis uulgaribus, quorum uitio fit, ut adulescentes post multos annos in grammatica contritos, uix norint ullius arboris, piscis, uolucris, quadrupedis, aut leguminis uerum nomen. Ne domi quidem ullā suppellectilem latine nominare possunt, adeo ut quum uolūt sibi dari mantile, dicāt, da mihi rem, et aut indice digito est opus, aut uulgatæ linguæ subsidio. Idem usu uenit si producantur in officinam cuiuslibet artificis, tantum generales rerum uoces ut cunctz tenent, species prorsus ignorant. L. Istud mihi sanè usu uenit, ac mecum alijs quàm plurimis. Arborem, legumen, herbam, equum & canem ostendere possum, at si quis exigat ut ostendā alnum, aut fraxinum, aut ilicem: silurum, scarum aut peccinem: eruū aut milium: scolopendrā, uerram aut felem, hæreo. VRS. Sic & in

Diale

Dialecticis pueri nihil audiunt, nisi Sortes
 currit, Plato disputat. Si asinus uolat, asi-
 nus habet pennas, & Sortem currere est
 possibile. LEO. Quid igitur hic consilij?
 VR. Eadem opera licebit pueris præscri-
 bere, uulgo non obuia rerū uocabula, aut
 uoces exquisitas, nonnunquā & bonæ rei
 quippiam admonentes. Tam facile disci-
 tur quid sit lacerta, aut stellio, aut pectun-
 culus, quàm quid sit canis aut uacca, nec
 difficilius scribitur, Tempori parce, quàm
 uacca mingit, aut canis latrat. Interdū uni-
 ca uox continet perfectam sententiam, ut
ωφγοβει. id multo magis cōuenit obserua-
 ri postea quàm eò profecit puer, ut integrè
 uersus iam sint ad imitationē præscriben-
 di. Quir enim nō potius illis præscribitur
 hoc carmen: Quo semel est imbuta re-
 cens seruabit odorē Testā diu, q̄ illud:
 Aut pluit, aut ningit, aut nostra pedisse-
 qua mingit. In hunc usum ualebūt cele-
 brium uirorū apophthegmata, exquisitæ
 breuesq̄ sententiæ, prouerbia, ac lepide di-
 cta, cuiusmodi supellex ad omnem dicen-
 di facultatem plurimum habet momenti.
 Quorum si quis singula contemnit, huic
 occinam

occinam illud Hesiodium, Pusillum pusillo si addideris, cito nasci magnū aceruum.
 Et hæc inter lusum licet ediscere, nullarū rerum memoria tenacius ad ipsam usque senectutem hæsurā animo, quā quæ sic infixæ sunt. Vides igitur quanta nobis hic pereat utilitas. L E O. Video sanè quanta pars ætatis nobis instituentium uitio præterfluat. V R S. At uereor ne te delassem, si quæ de pronuntiando disserta sunt referam. L E O. Imò hic habebis attentissimū, quandoquidem hoc erat, quod me potissimum sollicitabat, quanquam & cætera iuuat audisse. V R S. Quanquam ergo puer à nutricibus non discit Latine, tamē referre dicebant, inter quas primum inciperet æmulari uoces humanas: quod ætas illa, quoniam præter imitandi facilitatem nihil habet, nescio qua rerum humanarum infelicitate, citius propè reddit praua quā recta. Ac mire sit, ut semel infantibus arrepta uitia in adultam ætatem sic prosequantur, ut ægre queant dedisci. Sunt autē oris ac linguæ diuersa uitia, quorum aliquot nonnullis affixit natura, sed plura pecularis cuiq; uel negligentia uel affectatio: bonam

De recte
 pronuntiando.

nam autem huius mali partem affert ipsa natio, ut in sonis suū quæcū quiddam habent. Hispania, Italia, Gallia, Germania, Britannia, ac bene nobiscum ageretur, nisi singulæ nationes in varias uitiorū species essent distractæ. Si labdacismus est impotentia sonandi caninam literam, multis uitium hoc adnascitur, nonnullis deliciæ loquendi conciliant. Etenim quum cæteris animalibus lingua sit absoluta, homini tot uænis astricta est, ut quibusdā necesse sit intercidi. Nec hoc succedit omnibus. Nā alijs deterius accidit uitium, alijs lingua nihilo secius manet inexplanata. Memoriae proditum est Demosthenem eloquentiæ principem, primam artis suæ literam sonare non potuisse. Metellum pontificē linguam adeo impedita fuisse narrant, ut mensibus aliquot sese torserit, dum meditatur in dedicanda æde uerbis solennibus dicere, opiferæ Cereris. Nam labdacismum quem scriptores notant in Alcibiade, delicijs non naturæ tribuendum arbitror. L. Ab istis ortum arbitror, quod pellucidum dicimus pro perlucidum, & pellicere pro perlicere, & pellegere pro perlegere.

VRS. Haud male coniectas. Huius literæ
 difficilior est sonus in initio & fine dictio/
 nis, tū in medio duplicatæ, mollior si sim/
 plex incidat inter duas uocales. Exempla
 sunt, regula, inotor; carrus, oro: Durior
 etiam apud Græcos, qui posteriori addūt
 aspirationem, ut χειμάρεος. Hanc asperita/
 tem quidam mitigant supposito σ, ut θαρ/
 σσειν pro θαρέειν. Idem faciunt hodie muli/
 erculæ Parisinæ, pro Maria sonantes Ma/
 sia, pro ma mere, ma mese. Etiam si nō de/
 fuerunt apud Latinos, qui contrā Fusios
 ac Valesios uerterint in Furios ac Valeri/
 os, atq; è diuerso, qui honos, labos, uapos
 & clamos dicere maluerint, quàm honor,
 labor, uapor, & clamor. His contrarij Ere/
 trienses, σ, uertūt in ρ, dicentes σκληρότης
 pro σκληρότης, atq; hinc prouerbij iocos
 in Eretrienium ρώ. L. Isto uitio noui plu/
 rimos qui laborent. Verum, est ne remedi/
 um huic incommodos v. Est, si intercidas
 plectri retinacula, nisi quod nō uacat peri/
 culo tangere uænas, hoc est, iuxta prouer/
 bium, τὰ ἀκίνητα κινεῖν. L. Quum animanti/
 bus quibusdam tam mobiles & expeditas
 linguas natura dederit, demitor homini
 datam

datam tot astrictam retinaculis. v. Multis expediebat nullam omnino linguam esse datam. Nunc neque uænarum retinacula, neq; uallū duplex dentiū, neq; labiorum oppositi muri satis cohibere possunt membrum hoc nimium uolubile. L. Nihil ueritus. v. Rursus alijs tam est docilis, ut animalium omnes uoces indiscreta similitudine reddant, ut si tantū audias, credas uagire puerum, rixari foeminam, tussire senem, grunnire porcum, canere lusciniam, hinnire equum, latrare canem. Cæterum aduersus omne linguæ uitium ualebit difficultatibus exerceri, quo studio Demosthenes fertur triplex naturæ uitiū expugnasse. Nam ad exprimendum ꝑ linguam habebat inexplanatam, & spiritosus erat, & uox infirmior multitudinis fremitu intersecabatur. Itaq; tophis subter linguam impositis, uersus complures aduerso monte continuato spiritu resonabar, & in litore nonnunquã quā maxime fremeret mare, dictionē exercebat, ut populi fragorem assuesceret contemnere. Ita uerum esse docuit, quod à sapiente quodam dictum est, μέλετη πᾶν ἴσθαι δυνάσκει. Huic simillimum est

t. quod

quod indicat Fabius . L E O . Quod namq̄
 v . Existimat os puerorū reddi firmius, ac
 sermonē expressiorem , magisq̄, ut ita lo-
 quar, articulatū, si ab his exigat̄, ut nomī-
 na ac uersus affectatæ difficultatis ex plur-
 ribus asperrime inter se coëuntibus syllabi-
 bus catenatos ac ueluti cōfragosos q̄ cita-
 tissime uoluant, Huiusmodi uersus Græci
 καλεπῶνς dicunt. Difficultas autē syllaba-
 rum aut dictionū, partim nascit̄ ex natura
 literarū, partim ex connexionē, partim ex
 turba concurrentiū cōsonantū, partim ex
 his omnibus. ρ, ξ, ψ, & nostrum f, durioris
 sunt soni, unde rerū rex, ξένος, psittacus &
 effero, non admodū facile sonantur. Quē-
 admodum & μνά, πύλα, βδέα, nō quod in
 his postremis difficultas sit in singulis, sed
 quod parum sibi congruāt . Turba gignit
 difficultatē, quum dicimus glans, & mōs.
 Nam in his sunt duæ literæ, l & n, omniū
 suauissime sonantes. Ex multis simul nasci-
 tur difficultas, quū dicimus ferrum, feruor
 fragor, πύξ, trabs, Thrax, Xerxes, Arto-
 xerxes, αίσχροκερδής. Numerus autē lite-
 rarum in eadē syllaba nō excedit senariū,
 qui tamen apud Græcos ægre reperitur.

Fraus

Fraus cōstat quinque literis, sed unā absorbet diphthongus, strix habet quinque sine diphthongo, quemadmodū frons. Scrobs & stirps apud nos sex literis cōstant, soluta duplici; si Græce scribantur, quinque dumtaxat; si stirps sonetur, eadē syllaba septē literas complectetur. Apud Græcos una dictio profertur, cuius altera syllaba sex literas cōplectitur, ἀισχροῦς, sed ita ut diphthongus initialis separetur à cōsonantibus sequentibus, & ου diphthongus produabus supputetur. Versuū, quos à Græcis καλεποῦς appellari diximus, hoc exemplum fingi poterit. Γραῦν χρονία ἀισχρὸς φθόνος ἐξάγει, οὐξίφος ἔχθρου. Item: *Arx* stridēs rostris, *sphinx* prester, *torrida* seps, *strix*. In huiusmodi difficultatibus exercitatio reddet linguam ad cætera tum expeditiorem, tum ex planatiorem. At hodie satis esse credūt, si facillimas quasque syllabas tradant, ba, be, bi, bo, bu, & harū similes, quū difficiliōres magis sint inculcandæ, *μνα, πῆ, βδε, τλα, αῦν, κνα, χνο, θνα, πνα, γνα, χθα, φθι, κτη, τμη, δμω, θλα, σμα, σφρα,* uelut in *μνημοσύνῃ, πῆύω, βδέω, τλάω, γραῦν, κνάω, χνούς, θνητὸς πῆύω, γνάμη, χθές, φθείρω*

κῆμα, τμήμα, τμῶλος, δῆμῶες, θλάω, σμάραγδος
σφραγίς, & huius generis alijs, quibus ex-
primendis, nisi protinus assuescat os tener-
rum, uix unquam feliciter sonabit. L. A-
nimaduerti quosdam esse, qui laborent in
exprimēdo, s, maxime si adhæreat illi con-
sonans, ut est. V. Hoc est, ut opinor, quod
nos blesum uocamus. L. Ab hoc uitio tā
absunt Hispani, quā Ereritenses absunt
à Demosthenis uitio. Galli contrā solent
uel elidere, uel obscurare literam hanc, lin-
gua uulgarī scribentes est, & sonantes &
producta uocali, Græci ψεμισμὸρ appel-
lant, teste etiā prouerbio ψεμὴ οὐ πιστεύει.
VRS. Vitium hoc leuius est, & à nōnul-
lis affectatur, qui blandiores uideri studēt.
Illa deformis linguæ hæsitantia, & oris tre-
mor, spasmī species, easdem syllabas iter-
ans. Id alijs accidit in principio dictionis,
alijs in fine, uitium inemendabile si in æta-
tem paulo adultiorē durauerit, præcipu-
usq; labor est in k, q, c, p, & t, ueluti quum
κυκυκύριε dicunt pro κυριε, & pepepepedi
pro pepedi, cacacaue pro caue, Tutullius
pro Tullius, rursus, Romama pro Roma.
L. Vtriusq; inali possum exempla nō ille-
pida

pida narrare, v. Libet audire, L. Sacrifico^s
 co cuidam insigniter hoc uitio laboranti,
 quum adornaret immolare, contigit mi-
 nister pariter eisdem obnoxius malo, ubi
 uentū est ad κύριε ἐλέησον, quod apud nos
 alternis dicitur, multum temporis absum-
 ptum est, prius quàm ter absoluerent ky-
 rie eleeson. Tandem sacrificus, ut hoc ho-
 minum genus dicitur iracūdius esse, quid
 fiet, inquit, tuū me derides, an ego te? Et
 exutus amictu sacro, reliquit arā, magno
 risu nostro, v. Eodem malo laborare ui-
 dentur ranæ, nunquam absoluentes suum
 illud κεκεκεκεξ, L. Apparet. Alio quodam
 die audiui medicū in frequentissima scho-
 la disputationi præsidentem, alioqui do-
 ctum ac uocalē, nec inexplanatæ linguæ,
 tantū geminabat extremā syllabā omniū
 diccionū, pro Auicenna pronuntians, Auī-
 cennana: pro scriptor, scriptortor, p dicit, diciturtur: pro pharmaca, pharmacaca. Id
 Græci, nisi fallor, apellant τεκτυλισμὸν, aut
 βατταρισμὸν: fortassis & βαττολογία, nisi
 quod battologia repetit orationem. Sic
 enim apud Ouidium Battus, In illis, Mon-
 tibus, inquit, erant, & erant, in montibus
 f 3 illis,

illis. Quē imitatus Mercurius respondet,
 Et me mihi perfide prodis, Me mihi pro-
 dis. Nos forte non inepte dixerimus titu-
 bantiam oris, cui cognatum est uitiū hæsi-
 tantia, quam Græci, ni fallor, uocant *μογι-
 λαλία*. Hęc omnia grauiora facit ira & pu-
 dor, aut alius uehemens affectus, quumq̄
 alioqui, iuxta Fabium, pectus soleat face-
 re disertos, his diuersum quiddam accidit
 ut obmutescāt. Noui qui Austro flante sic
 hæsitabat, ut uix duo uerba posset eloqui.
 L E O. Vnde hæc mala? V R. Partim à na-
 tura, sed multo maior pars à consuetudine
 praua; præsertim primis annis hausta. L.
 Ecquod habes his uitijs remediū? V R S.
 Præsentissimū. L E O. Obsecro quod nā?
 V R S. Ut taceant. L E O. At nulli minus
 id possunt. V R S. Ergo mittantur ad exem-
 plum Demosthenicū, ac dictum illud sa-
 pientis, *μελέτη πάντα δύνανται*. L E O. Indi-
 ca rationem. V R S. Accipe. Qui laborant
 in k, recitent subinde carmen in laudē Cal-
 uitij, concinnatum ex dictionibus cōtinen-
 ter literam hanc primo loco habentibus.
 Qui in t, tales uersus repetant.

O Tite tute tati, tibi tanta tyranne tulisti.

Aut

Aut tales: At tuba terribili tonitru, tara tantara trufit. Nihil negocij fuerit alios cōsimiles effingere. Profuerit & singulas dictiones, & oratiōis membra lente distincteꝝ pronūtiare, per silentia quodammo do redintegratis linguaꝝ uiribus, uoce nō nihil ad cantum deflexa. Noui siquidem uiros adprime doctos, qui priuatis colloquijs deformiter titubabāt, ē cathedra clariꝝ loquentes, nihil eius uirij præ se ferebant. L E O. Nihil hic ualet medicorum ars. V R S. Arbitror posse nonnihil si nosent omnes musculos, quorum opificio uox promitur. Qui si fallant, habemus hic diuam opiferam. L E O. Quam ais. V R S. Eulaliam. L E O. Ad diuos confugere extrema quidem est ancora, & fausti omnis nomen est. V R S. Quoniam autem grammatici excipiunt uocabulorum cōtrouersiam, labdacismus fortassis erit, ubi quis literam l, nimium operose sonat, ueluti si quis pro lucet, dicat ellucet, aut pro salua falla ua, quod uitium in magnis aliquot uiris deprehendi, sed qd affectationi potuit imputari, non naturæ. Dum enim plus iusto studerent articulate loqui, in hoc malum

*Labdacis-
mus.*

deflexerunt, Idem faciebant in litera *g*, sonantes seraua pro serua, ueraba p uerba, Cui simillimū uideri potest, qd Græci uocant Iotacismū. Id mihi uideor in quibusdam genere Græcis animaduertisse, nominatim in Georgio Hermonymo, q se Spartanum prædicabat, docebat aut Luteriæ, recentī memoria plurimis adhuc notissimus. Et apud Latinos sentias quosdā in torquere os, quoties hanc student nimīū exprimere. Alij quoties sequit uocalis in eadem syllaba, pro, i, propemodū sonant, g, ut gecit pro iecit, egicio p eicio. Quamquam em̄ iota transit apud Latinos in consonantē, si præcedat in eadē syllaba uocalem, tamen sonus debet esse medius inter uocalem & consonantē. Sunt qui simili loco pro, i, sonāt ferè, z, ut pro ianua, zanuā; pro Iesus, zesus, pro iecur, zecur. Rursus alij sic sonant tibijs, Virgilij, ut ante secundum, i, uidearis audire, i, consonantem, & pro duabus efferunt treis. Sunt rursus qui pro, e, sonant i, quemadmodū pro a, o, de quibus suo loco diceēt conuenientius. Ad dunt & Metacismū dum plus æquo exprimitur m, incidens in finē dictionis sequēte uerbo,

uërbo, cuius prima sit uocalis, ut plurimū,
 audet, hic uolunt m., euanescere, ut sonos
 plurim audet. Sicut in illo Cicer. Quousq̄
 tandem abutere. Tandabutere dici uolūt.
 Quod ut nolim refellere, ita credo nō nihil
 interesse inter sonos, quū dicimus, animā
 agit, & quū, anima agit. Nam in priore ni-
 sus sentitur uolentis exprimere m. Vnde
 Fabius admonet m, in talibus syllabis, ne-
 que prorsus audiri, neq̄ tamen nō audiri.
 Idem inter oris uitia cōmemorat ἰχνότης,
 quam exilitatem siue angustīā possis dice-
 re, quæ quibusdam adest natura, alijs mor-
 bo senioꝛue, nonnullis accersita, dū arctatis
 arterię circa imas fauces musculis, uox se-
 miclusis labijs promitur. Cui contrarium
 est, πλατυσμός, quū nimium diductis fau-
 cibus, & ore plus satis patulo sermo pro-
 mitur. Quorum illud si natura contingat,
 Aristoteles timidæ mentis argumentū in-
 terpretat, hoc stolidæ. Hollandiæ uulgus
 ferè summis labijs loquitur, Germani su-
 periores cōtrā, penè ab umbilico uoces du-
 cunt. Vnde mihi uidentur hæc duo nō so-
 lum ad uocis exilitatē, uerumetiā ad oris
 indecoram uel contractionē uel diductioē

nem pertinere. Nam in multis utrunq; uiti-
 tium deprehenditur, in quibusdā etiam na-
 tionibus ut peculiare ridetur. In non pau-
 cis autem deprehendas κοιλοσομίαν, quā
 uox uelut è cauo specu, eῤ recessu oris re-
 sonat. Et hoc uitiū quibusdā addidit na-
 tura, quæ linguā dedit prima sui parte ni-
 mis astrictam, alioqui latiore, unde fit ut
 uox fundatur in latera faucium, atq; hinc
 repercussa resonet, qualis umbrarum uox
 esse fertur, eoῤ qui simulant huiusmodi
 spectra ex olla fictili uerba promunt. Qui-
 dam habent coruinum quiddam, quidam
 stridulum, quidā balbum ac senile, qualis
 est edentulorum oratio. Nonnullis totus
 sermo crassior est. Sunt qui uoluta intus
 lingua nescio quid Hebræum resonant.
 Sunt qui syllabas extremas audiri non si-
 nunt, uerum eas quodammodo deuorant
 deglutiuntq;. Quod pueri metu faciunt,
 ne deprehendantur in emendate loqui in-
 dicio postremæ syllabæ, ita quibusdā po-
 pulare est. Hos Græci peculiari uocabulo
 dicunt κολοβάτας, id est, decuratores. Rur-
 sum sunt, qui postremas omnes acuāt He-
 bræorum ritu. Sunt cornicines, quibus so-
 nus

φιλοσοφία
 ία

κολοβάτας
 20

nus per nasum erumpit potius quàm per
 os, ut omittã quorundã gargalismũ, ructũ,
 singultum, crepitũ inter loquendũ, strido-
 res sibilos, gemitus, screatus, tussis, risus,
 quibus sermonis tenor intercidit. Denic̃q;
 innumera sunt uitia, quibus à recta pronun-
 tiatione disceditur, quã Græci ὀρθοίφωνον
 appellãt. De quibus incidet postea locus,
 ut aliquid dicamus. Hæc in hoc tantũ ad-
 monui, ut infantem ab eorum cõuictu sub-
 moueamus, qui uitijs huiusmodi sunt ob-
 noxi, & si quid uel natura traxit, uel con-
 suetudine contraxit huiusmodi uitiorũ, id
 mature corrigat. Iam est peculiaris quidã
 cuiq; genti oris sonus, quem proprijs uo-
 cabulis notare difficile sit. Quanquã em̃
 Latini & Græci iisdem penè literis utunt̃,
 tamen agnoscas Græcum, etiã Latina so-
 nantem, & contrã Græcus agnoscit Latini-
 num Græca sonantẽ. Hanc ob causam Fa-
 bius suadet quidem ut puer prius Græcis
 imbuatur, nō uult tamen diutius in his hæ-
 rere, ne peregrinus oris sonus prosequa-
 tur etiã Latine loquentem. Fœdum est
 enim hominem in ea lingua uideri hospiti-
 tem, in qua natus est. Quod si negligentia
 acciderit,

acciderit, desidia crimen est: si affectione, stultitiæ tribuitur. Nec desunt tamen qui hoc ceu bellū & elegans affectent, sic rede untes nobis ex Gallijs, ut Latine sonantes uix intelligantur, & si quid habeat ea gens indicendo uitij, puta uolubilitatē linguæ, confusos accentus, aut uoces nihil significantes, interiectionū utce subinde mixtas Latinis, id studiose repræsentent, quo ualde Galli uideant. Nos quoniã Græca ferè discimus in hoc ut ueterū libros euoluamus, potius quæ ut cū uulgo Græcorū fabulemur, præstiterit utriusque linguæ rudimentis semel traditis, in latinis potissimū exerceri, donec cōfirmatus adolescens iunctis utriusque literaturæ studijs tuto progredi possit. L. Et istam fabulā Vrse, haudquam surdo canis. v. Nunc si non est molestū audire, restat cōmemorare quid illi de sonandis singulis elemētis tradiderint. L. Audiā per quæ lubens. v. Atque operæ precium est, nunc em̄ tota ferè pronuntiatio deprauata est, tum apud Græcos, tū apud Latinos. L. Quid audio? v. Sic est. L. Unde nā id accidit? v. Partim ex corruptela uulgati sermonis, partim hinc quod soni uocum

uocū scribi nō queunt. Et scis quā nihil apud populum stabile, nihil diuturnū. Verum hoc interim mihi credas uelim, mox demonstraturo, si pauca de sonis elementorum perstrinxero. Ordīar autē à uocalibus, quas Latinis esse quinque notissimū est, a, e, i, o, u, Græcis septem, α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Et apud Latinos oēs ancipites esse, apud Græcos duas natura breues, ε, ο, totidem longas η, ω. tres ancipites, α, ι, υ. Ex his Α, diducto largiter ore profertur, lingua recta suspensa, hoc est, nec ad palatum superius afflexa, nec in anteriū dentiū uallum impacta, nec in lateriū dentiū illisa, nec inter dentium hiatū inserta, uoxq; prodit ex arteria profundiore, feriens superius palatū. Quir autem uocales dicantur, à grāmaticis iam olim reddita est ratio, uel quod elegantius sonent, uel quod per se sonent, uel quod alijs, quæ cōsonantes uocantur, uocem tribuant alioqui mutis, nisi si quid ædant stridoris, aut strepitus, unde & semiuocalibus nomē. Sed quir Alpha inter uocales primas teneat difficilior est quæstio. Quidā aiunt Cadmum ob hoc primū locū tribuisse alpha, quod Phœnicū lingua

bos

bos appelletur alpha. At Hesiodus in par-
 randa re familiari, primo loco secundū do-
 mum & uxorem ponit *βοῦν ἀροτῆρα*. Hæc
 ratio per me, Casca Cascis arrideat licebit,
 mihi probabilius uidetur, ideo prælatam
 apud Græcos inter ancipites, quod hæc in
 compositione syllabarum præcedit, i & y,
 quum ipsa nullā sequatur uocalē in eadē
 syllaba. Nam in uaco, & iaceo, prima mi-
 grauit in uim cōsonantis. Nec aduersatur
 huic rationi, quod adfert ab alijs, hoc esse
 naturale minimeq; operosum loquēdi ex-
 ordium. In loquēdo siquidem nihil est pri-
 us, quàm diducere labia, mox nullo alio
 uel dentium uel linguæ uel labiorū admi-
 niculo, uocem ædere, quam primam audi-
 mus in pueris nascentibus. L E O. Nec dis-
 similem in ouibus balantibus. V R S. E, si-
 mili modo profertur, nisi quod ore parci-
 us diducto, uox nō erumpit sursum in cœ-
 lum oris, sed in linguā infimā, quæ leuiter
 ferit utrinq; dētes molares, reductis intror-
 sum labijs. Inter hæc duo elementa, mediū
 est H Græcorū, quod effertur rictu minus
 diducto q̄ in α, hiantiore tamen ac minus
 in una depresso sono q̄ in e. Cognationē
 arguit

arguit primum, quod apud Græcos, α frequenter uertit̃ in η, & cōtrā ut πρῆϊστος pro πρῆϊατος, & ἰητρὸς pro ἰατρὸς. Contrā τὰρ ππῶ. Apud Latinos ferè uertit̃ in e longū, ut κρηῆτες Cretes, & ἀλλῶ splen. Id si crassiore Mīnerua tibi demonstrari cupis. L. Crassissima si potes, atq; adeo, si libet, adīpali. v. Iustū est a, quod sonant Itali. Immodice diducto uel rotundato magis ore sonant Vuesphali, referētes Ionicū quidam, qui pro alpha sonabāt ω mega, dicentes θαῦμα, ρ θαῦμα, & ὠνρς pro ἄντος; ut aliῖ cōtrā, ω uertunt̃ in alpha, pro τῶν νυμφῶν dicentes τᾶν νυμφᾶν, μισᾶρ ρ μουσᾶρ, πρῆϊστος pro πρῆϊατος. Item ε uertit̃ in η, ut ἡνυστε μέγαστε, & pro ἐβχλόμῳ, ἡβχλόμῳ. Hæc nimirum arguūt his literis uicinitatē quamdam in sono fuisse, η uero sonuisse uidetur apud Græcos, quod nunc sonat a, Scotorum, aut Hollandorum quorundam: nec enim omnes eodem modo promūt, ac de uulgo nūc loquimur, ne quis, eruditus existimet hæc ad se pertinere. Quum enim hi dicunt ama, mediā uocē audis inter ama & eme Itatorū more pronuntiata, quem admodū aliῖ, quos diximus Ionicū quidam

dam referre., penè sonant omo. Nunc fac
 ut oculis os, auribus sonum obserues, di-
 cam primum Italice, mox Scotice, postre-
 mo Vuesphalice. L E O . Isthic sum. V R S .
 Ama, ama, ama, fama, fama, fama, Ianua,
 ianua, ianua . L E O . Crassissime profecto
 dicis, sed tamen ad docendū apposite. Ve-
 rum age dic, discernuntur ne hæc apud
 Græcos? V R S . Vix sentias, sed iam ad-
 monui pronuntiationem esse corruptam.
 Siquidem quam nunc habent eruditi, non
 aliunde petunt quàm à uulgo, scis quali
 magistro, uerū de his mox. Iā in e pronun-
 tiando nō leuiter peccat uulgus. L . Quid
 ita? V R . Quia literam eandem aliter atq̃
 aliter sonant, nunc ore contractiore, nunc
 diductiore, de nostratibus loquor. Nam
 Itatorum hic, ut in alijs plerisq̃, correctior
 est enuntiatio. L . Expecto exemplū. V R .
 Dicam in genere, Quū e, finit syllabā, sāt
 recte sonant: quū adhæret illi consonans,
 uel a sonant pro e, uel h, hoc est, a Scoti-
 cū. Demo probe sonant & peto: at perago,
 peruia, sperma, diductius resonant quàm
 par est, & in lego contractius efferūt q̃ in
 lex, in rego quam in rex, in rebus q̃ in res.

Verum

Verum id potissimum accidit, quum e excipitur à consonante r: quum enim dicunt aspergo, secunda syllaba nihil aliud sonare uidetur, quam in sparta prior, & in peruisus prima minimum aut nihil discernitur ab ea quæ præcedit in paruo. Item in perundo & partu, erro & arra, uerro & uarro. Idem uitium sequi solet etiam Græca sonantes, ni fuerint diligenter admoniti.

Vix enim in *ἀέθω*, & *ἀεθέω* discernunt primas syllabas. Quanquam hæc felicissime distinguunt Itali. Vix in alia litera magis errat Gallorum uulgus, a pro e sonantium, si quando uocalē excipiat n, aut m. Nam pro quendam sonant quandam, pro ualēs ualans, pro redemptus redamptus, pro emblemata amblemata, pro uēdo uando, pro uentosus uantosus, pro tempus tampus. Hunc errorem subinde deprehendimus etiam in codicibus Gallorum manu scriptis aut excusis. Hic tamen emedatior est Picardorū enuntiatio, nec ulli magis peccant, quam qui sibi mire Gallice uidentur loqui. Quod nō in aliud monemus, nisi ut hæc protinus dediscant pueri, ne prauus usus hæreat Latina Græcæue sonantibus,

neue pro $\epsilon\mu\pi\omega\sigma\omega\varsigma$ enuntient $\alpha\mu\pi\omega\sigma\omega\varsigma$, pro
 $\epsilon\upsilon\tau\epsilon\gamma\alpha$, $\alpha\tau\epsilon\gamma\alpha$. LEO. Prorsus ita res habet.

VRS. Iam i, minus etiã diducto rictu sonatur, ac penè coëuntibus dentibus, quibus sensim lingua illiditur, qua parte sunt genuini, sic ut labia nihil adiuuent sonitũ, sed reducantur potius aliquantulum, ut in e. LEO. Teneo. **VRS.** Et hic bifariã peccatur à multis. Siquidẽ apud Brabantos, campestres quidã pro i, sonant diphthongum Græcam $\epsilon\iota$, quã euidenter audis quũ nostrate lingua dicis ouum, & quum Latine dicis, heĩ mihi, ueluti quum pro uia dicunt ueia, pro pia peia. Rursus Scoti quidam pro e sonant propemodũ i, dicentes pro faciebat, faciĩbat. Ea consuetudo sic à puero inhaeserat Ioanni Coletto, uiro alio qui facundo & erudito, ut nec in pronuntiando, nec in scripto uítaret, quamlibet admonitus ab amicis. Ne is quidẽ nouus est error. Siquidem Victorinus Afer obiurgat discipulos suos, quod e, uerterent in i. Et rursus i, scriberent pro e. Ac prisca grammatici, cunctis his Fabius, ostendunt esse quendam sonum medium inter e & i, unde factum est, ut alij hanc, alij illam usũ parent

parent in eisdem dictionibus, uelut heri & here, aduerbium sono uocalis discernebatur, ab heri & here nomine. Eiusdem arbitror esse generis, tempori & tempore, luci & luce, uesperis & uespere aduerbia. Hæc interdum transit in consonantē, quam nō nulli, sicut ante monuimus, plus satis sonant, sic dicentes iecit, quasi dicant gecit, & maiestas, quasi sit magestas. Idem usurpant in Græcis dictionibus, quum *h*, apud Græcos semper sit uocalis, nec unquā præcedat alteram uocalem in eadem syllaba, ut *ιατρῶς, ἰαμβος*: unde perperam quidam iamбус sonant dissylabum, quum uox *αι* *φιλογαγορ* reddat. Sequitur *o*, similiter ex arteria prodiens, quemadmodū *a*, lingua recta quidem, sed introrsum modice reducta, nisi quod ore nō solum diducto, uerū etiam rotundato, quod ipsa elementi figura uideatur admonere; quemadmodū *i*, sua forma monstrat uocis exilitatē: & *e*, labiorum reductionē nobis ueluti pingit. Item *A*, patens inferne, rictus diductionem pingit. Peccatur & hic à uulgo; nostrate duntaxat. Nam Græci Italiq; recte sonant. L. Quo pacto? VRS. Primum Bataui literæ

ram hanc promunt ore cōtractiore quàm opus est. Deinde eandem non eodem modo promūt. Rotundius enim sonat in nos, quàm in non; in nono, quàm in nonne: in omen, quàm in omne. In posterioribus em̄ nostri penè sonant pro o, u Vuesphalicū. LEO. Planè sic habet. VRS. At faciam ut clarius etiam rem perspicias. Quod discrimen uulgo facimus inter on, quod est in tondere et inter un, quod est tūdere. Nec aliud sonat o, in rhombus ꝓ u, in tumbo. Item in funto, & fontes. Atqui o diductiore rictu pronuntiandū erat. LEO. Quàm multa peccamus imprudentes. Vel ab asi- nis discere poteramus huius literæ pronū- tiationem, unde illi apud Græcos nominis initium, ὄνος & ipsi sono ὄγκος. VRS.

ω Item ω mega nihil differt ab o, nisi quod α longum differt ab α breui. Nam pleniore sono profertur, de quo suo dicitur loco.

υ Pro u uero formabis υ Gallicum, si labia paululum exporrecta iunxeris. Eandem li- teram rotundiore mugitu sonant Germa- ni, immodico Vuesphali. Nec desunt ta- men apud Italos, qui Gallorum more so- nent ueluti Bergomates. Nonnulli cōtra labijs

labijs ad trium digitorum spacium indeco-
 re porrectis, nimirũ Batauis contrarij, Ro-
 mani modice. Nec omnibus feliciter cedit
 huius uocis affectatio. Nostrates em̄ quũ
 affectant Vuesphalorum imitari mugitũ,
 nō possunt id perpetuo facere, subinde lin-
 gua relabente ad inolitam, uelutiq; natiuã
 consuetudinem. Hanc inæqualitatem fre-
 quenter animaduerti in sacrificijs Britan-
 nis. Nos in hac pronuntianda parũ etiam
 nobis ipsis constamus, nōnunquam in ea-
 dem dictione, uelut in nullum, mullum, &
 Tullium. In prima siquidem audis u Gal-
 licum, in postrema u Vuesphalum. Idem
 sentire licet in huc & hunc, in illud & illũ.
 Sona Batauice fontes. L E O . Fontes. V R .
 Sona fundere, L E O . Fundere. V R S . Qd̄
 discriminẽ audis inter utriusq; dictionis pri-
 mam syllabam? L E O . Nullum. V R S . In
 rhombo & plumbo, quid interest inter ũ,
 & o? L E O . Profecto nihil. V R S . Nunc mi-
 hi considera eiusdem literæ sonũ non eun-
 dem. Sona, sunt. L E O . Sunt. V R S . Tolle
 n, & dic sutor. L E O . Sutor. V R S . An non
 sentis longe diuersum sonũ? L E O . Quid
 ni? V R S . Rursus, sona plumbum Bataui-

ce. LEO. Plumbum. VRS. Abijce liquida
 dam & dic pluma. LEO. Pluma. VRS.
 Quid simile huic u, cum illo? LEO. Nihil.
 VR. Idem senties, si ex tundere facias tu/
 tudi, ex fundere fudi. Verum in his fortas/
 sis aliquantulum patrocinabitur antiqui/
 tas, quę sunt & dicunt, quàm sunt & dicunt
 scribere maluit. Apparet enim & apud il/
 los paulo sonantius fuisse u sequente li/
 quida n aut m, quàm in alijs dictionibus,
 quemadmodum contra in nonnullis me/
 dium sonum obtinebat inter u & i, ut in
 optimus, pessimus, unde ueteres has uo/
 ces per u scribendas putabant, optumus,
 pessumus, quod in his aliud quiddam sona/
 ret i quàm qd in opimus & fimus. LEO.
 Probabile est quod narras. VRS. Tantum
 de inconstantia. Nunc ad cætera propero.
 VRS. V Gallico respondet v Græcorum,
 uel ipsa teste figura, quę nobis cum illis cõ/
 munis est, nisi quod nos sinistram lineam
 inferne protraximus vy. u Vuesphalico
 respondet Græca diphthongus ou. Argu/
 mentum est, quod in usurpandis Græco/
 rum uocibus, ueteres frequenter v Græcũ
 uerterunt in u nostrum, uelut in vs & sus,
 in

in $\mu\upsilon\gamma$ & mus, in $\upsilon\pi\acute{\epsilon}\gamma$ & super, $\upsilon\pi\acute{\epsilon}\gamma\beta\iota\omicron\varsigma$ & superbus. Quin & Latini ex Sylla Sullam faciunt, ex $\alpha\phi\upsilon\alpha$ apua. Idem arguit quod Galli uulgo pro $\theta\upsilon\iota\mu$ dicunt tuer, id est mactare, usurpata uoce Græca, nisi quod abijciunt aspirationē. L E O. Poteramus istud uel ab auī ridicula discere, cui Græcis à cantu natiuo uocabulum $\kappa\acute{\alpha}\kappa\upsilon\gamma$, quæ in $\theta\acute{\epsilon}\sigma\sigma$ cantus non i, sonat, sed u Gallicū, & hanc Latini cuculum, ni fallor, uocant. V R S.

Qui scis an auis hæc non eodem modo canat apud Græcos, quo apud nos? Sed ad rem. Rursus ou , uertunt in u productum, ut $\mu\omicron\upsilon\sigma\alpha$ musa. Hoc adeo uerum est, ut priusci Latini, si quando uolebant syllabam haberi longam, addere soleant, o, lumen scribentes pro lumen, noumen & floumen pro numen & flumen. Habet autem omnis syllaba longa sonum uegetiorē breui. Nam producta uocalis, quemadmodum & diphthongus, gemina quodammodo uocalis est. Atq; ex huius rei neglecta distinctione grauissimus error, quū apud Græcos, tū uero apud Latinos extitit. Apud Græcos enim, ut dixi, sunt natura longæ η & ω , cumq; his omnes diphthongi, breues ϵ, \omicron .

apud Latinos uocales omnes sunt ancipites, licet nō in iisdem syllabis. Quanquam autem Græcus pronuntiando confundit longarum ac breuiū discrimen, tamen scriptura distinguit. Apud Latinos non idem fit. Qua de re post referam quod accepi.

V conso
nans,

Illud notissimum est, u literam apud Latinos frequenter transire in naturam consonantis, interdū elidi, nonnunquam sic admisceri consonantibus, ut propemodum euanescat, at non quibuslibet. Consonans fit, quoties præponitur uocali, uel sibi, uel alteri in eadem syllaba, ut uanus, uenor, uinum uoueo, uulnus, seruus. Elidit sequens m uel n, ut in enimuero & inuidia. Docet hoc uersus Terentiani: Siue inuidia laudē inuenias, & amicos pares. Et; E enimuero Daue, nil loci est segnicia necq; socordia; In quorū priore nisi primo loco sit tribrachus, sinuui nō constat senarius trimeter, sic ut secundo sit spondeus dia, lau, dia, cōtractis in unam syllabam quanquā potest & proceleumaticus accipi, in posteriore nisi primus locus habeat anapestum, non cōstat uersus tetrameter. Neutrum autem fieri potest, nisi illæ elidas u, hīc u cum m, quæ

que inter cōsonantes fermè solet elidi præcedens uocalem. Admīscetur autē his consonantibus, q, c, g, & s, ut qui, cui, æquor, sanguis, anguis, lingua, consuesco, & suauis, si adsit syneresis, & faciat dissyllabum: nec tamen hic prorsus euanescit. Vulgaris lingua idem facit in plurib⁹, uelut quū dicit fatuum, u admīscetur d. Item quum sonant duo, coniungunt, t. Græci uero quemadmodum pro nostro f, utcunq; sonant φ, ita u nostrum consonans, quo reddant non habent, nisi quod recentiores in hoc abutuntur β, de quo paulo post dicitur. Si quando coguntur nostra suis literis scribere, pro Valētīnus faciūt οὐκλεντῖνος, pentasyllabū. In hunc opinor usum Aeoles reppererant digamma, quod medium esset inter u, consonans nostrum & φ. Item quoties exprimunt Quintus, nō aliter posunt quām κοιντος, quod eam literā uelut euanescentem nesciant. Apud illos enim u, nullam præcedit uocalem in eadem syllaba, præterquam in diphthongo abusiua; y. Indicauit hoc Quintilianus, in æquor, & æquū reddi sonū quem Græci nullo modo possint exprimere. Hactenus, de uocaf

Duas.
twe

De diphthō
gis.

libus aliquot. Nunc ad diphthongos accin-
gor. L E O . Vt lubet. V R S . Primum illud
manifestius est, q̄ ut uel ab eruditis Græ-
cis negari possit, pronuntiationem, quæ
nunc uulgo Græcorum cum doctis est cō-
munis, perperam sonare diphthongus ali-
quot, & simplices item aliquot uocales.
L E O . Quas? V R S . Nonne κ, ι, υ, γ, ει, οι, in
discreto sono pronuntiant? L E O . Ita mihi
uidetur, aut si quid est discriminis, uix au-
res percipiunt. V R . Frustra igitur sunt di-
stinctę literę, si sono nihil differunt. L E O .
Apparet ueteres aliter pronuntiasse. V R .
Rursus aliquot ideo dicuntur proprię di-
phthongi, quod duę uocales ut scribun-
tur, ita sonantur, quod idem in his non fit
quæ dicuntur abusuę diphthōgi. L E O .
Sic est. V R S . Atqui in α, αι, ει, quid audis
nisi simplicem uocalem in prima α, in cæ-
teris ι. L E O . Nihil profus. V R . Ne quid
iam disceptem de αυ & ευ, in ου quid audis
nisi u, Vuesphalicum? Non enim aliud so-
nat prima huius uocis αἴρω quàm prima
huius ἐρω. Nec aliud sonat ultima in θαυμα
σοι, q̄ ultima in ελκυσί, aut ἀκονί. Nec
aliud penultima in ἀλήθεια quàm in σοφία.

Proinde

Proinde aut frustra discernunt à diphthongis improprie dictis, aut alio sono proferebantur quàm hodie proferunt. L E O . Nō habeo quod refellam. V R S . Rursus, quid aliud audis in ultima γραμματικῆς, quàm in ultima, κλιμακίς: Quid aliud sonat penultima in μίᾱ pro una, quàm in μῦᾱ pro musca, & ἀφύᾱ pro pisce: L . Aut omnino nullum, aut perç̄ tenue discrimen est. V R . Et tamen extra cōtrouersiam est, literas tota natura diuersas esse. L E O . Demiror. V R . Et quid mouit Latinos, ut tanto aliter sonarent au & eu, quàm Græci: Quid enim simile παῦλος & Paulus, εὔιος & Euius. Et tamen opinor, hic Latinorum pronuntiationem emendatiorem esse quàm Græcorum. Apud nos enim utraq̄ uocalis auditur in audio & euge: à quo sono Græcorū zures in tantum abhorrent, ut quū nostra sonare conantur, aúdio dicant tetrasyllabum pro trisyllabo, audio: & cláudus trisyllabum pro claudus dissyllabo: pro heu monosyllabo, hēu dissyllabū. Atqui si Græci recte sonant αυ & ευ, seruandus erat idē sonus υ, in οὐτος & λόγυς. At in his nihil auditur quod ullo modo uergat ad sonum f, aut

aut u, consonantis. Porro quum sua effe-
 runt, in diphthongo propemodum sonant
 f, aut u cōsonans, ueluti medians adhere-
 re sequenti uocali, ut ὄσφενς, βασιλεὺς, βασι-
 λείω, εὐαγγέλιον. Atqui diphthongus non
 conflatur ex uocali & consonante. L E O .
 Quo sono credis hæc ueteres extulisse?
 V R S . Referam quod in senatu Gramma-
 tīcorum audiui. L E O . Sat erit. V R S . Cō-
 iecturā faciēbant ex linguis popularibus,
 in quibus utcunq; corruptis resident anti-
 quæ pronuntiationis uestigia. oī diphthon-
 gus Gallis quibusdam est familiarissima,
 quum uulgarī more dicunt, mihi, tibi, sibi:
 aut quū pronuntiant, fidem, legem, ac re-
 gem. Hic em̄ audis euidenter utraq; uo-
 calem o, & i. L E O . Sic est profecto. V R S .
 Ad eum propè modum sonuisse ueteres
 arbitror, μοι, σοι, οἱ τοῖος, & κύριοι. Alioqui
 quorsum appellant diphthongi propriæ,
 nisi eadem syllaba geminæ uocalis sonum
 ædat? Atq; ob id producitur & diphthon-
 gus omnis, ut utraq; possit audiri. L E O .
 Probabile narras. V R S . Iam & diphthon-
 gum euidenter audire licet in lingua Ger-
 manorum, quū nominant Cæsarem, quan-
 quam

quàm hic Bataui propius accedunt ad for-
 num e, uel *æ*, quod penè faciunt, ut dictū
 est, perpetuo in a uocali. Neq; non senti-
 tur apud nos diphthongus *æ*, si Hollandi-
 ce dicas, ouum, paratus, uersutiæ, Maius,
 facinus, seductus, caro. Apud Gallos hæc
 rarius auditur, ou uero arbitror priscis ferè
 sonuisse, quod Batauis sonat, senex, frigi- *oudt*
 dus, & aurum, aut eam tunicæ partē quæ *cout*
 tegit brachium. Rursum Latinā diphthon- *gout*
 gum *æ* audis, quum sonat malus, uadit, cō *more*
 silium, sapor. Oe uero quum sonat panē, *quaet*
 nudum, & rubrum, callidum, et fragile aut
 necessitatē: aut si dicas Gallice, tribus uici-
 bus, Britannice, nix. Quanquam in his lin-
 guis deprehendas & alias diphthongos à *miculx*
 Græcis pariter ac Latinis dissonantes, ue- *pen*
 lutū quum Gallus dicit, melius, parum, aut
 fastidiosum, aut periculosum. Item quum
 Batauis dicit, mendacium, ceruical, aut ia-
 nuam, aut Iudæum, quū Galli, florem, aut
 honorem. Cui non dissimilem habent He-
 bræi. In nonnullis audias tres uocales, ut
 quum Galli dicunt formosum patrem, in *beau*
 formoso audis, e, a, & u, quū dictio sit mo-
 nosyllaba. In alijs diphthongū inuersam,
 ut

riedit. ut quū Batauus sonat arundinē, aut mar-
 garitam pro foemina, audis enim i, ante e.
gruct. Item quum Coloniensis dicit salutem, au-
 dis u ante e. Rursus quū Hollandice dicis,
 dulce, aut bonum, audis diphthongum no-
 uam, nullis literis exprimendam, sed sonū
huijs. quendam medium inter o & u. Quum di-
 cis, domum aut murē, audis i post u in ea-
 dem syllaba. Aut quū Gallus sonat famā
Bruyt. aut fructum. Verum hæc persequi nō est
fruyt. huius instituti, præsertim quum nationes
 quædam nihil omnino sonent absq; diph-
 thongo. Ex his autem quæ retulimus satis
 est intelligi, & diphthongos posse sonari,
 & olim sonari solitas. L E O. Quæ res abie-
 cit eas? V R S. Nihil aliud, opinor, quàm lo-
 quendi delicia. Nam mulierculæ quondā
 elegans habebāt, semicluso ore, uix q; mo-
 tis labijs sonare uerba, sic ut uix audiretur
 exitus. Diphthōgi uero ferè torquent os,
 multumq; resonant, qd̄ nunc habet inde-
 corum, & ut rusticanum ridetur; inde pri-
 mū apparet exortas diphthongos impro-
 prie dictas, deinde paulatim idem in alijs
 nōnullis aufæ sunt illiteratorum delicia.
 L E O. Non leuis incōmoditas si quid cui
 dictes

dicte scribendum, aut si quis ex alterius recitatione suum emendet codicem. V R. Maxima. Quinã sciet is qui excipit, quum audit uulgato more sonari θ ivos, an scribere debeat θ ivos, θ ivos, η ivos, θ ivos, aut ϵ ivos. L. Nequaquã nisi sit eruditus. V R. At nõ semper nobis cum eruditis res est, & quædam uoces huiusmodi sunt, ut doctus etiã possit hæsitare, uelut in θ ivov & θ ivov: quod si θ ivov sones, per u Gallicum aut propemodum, & θ ivov per a Scoticum, hoc est, per e diductius, sublatus est error. Habes de diphthongis. Iam longarum breuiumq; syllabarum discrimen, magna ex parte sublatum est, & in Græcorum & in Latinorum pronuntiatione, quum olim plebes imperita exploserit atq; exhibilarit histrionem, qui paululum se mouisset extra numerũ, aut si uersus pronuntiatus esset una syllaba breuiore aut longiore, quod à Cicero ne literis proditum sciunt omnes, qui literas sciunt. Ex quo colligitur, & recitatorẽ seruasse spacia syllabarum, & illiteratam multitudinem, præsertim urbanam, aurium sensu dijudicasse. Nunc quis offenditur uel apud Græcos, uel apud Latinos, nisi

De quantitate syllabarum.

si si quid arguat accentus, quod in multis
 non potest: imò frequenter accentus ducit
 in errorem, dum facit uideri longam quæ
 breuis est, & contrà. Qui uero docti nunc
 discernunt an dicas plâne impostori, an
 plâne, aperte, an planè, affirmans, quum
 in prima dictione sit pyrrhichius, in secun-
 da trocheus, in tertia spondeus. Rursus an
 dicas malo pro uitioso, an malo pro potius
 habeo, an malo pro arbore, siue pomo,
 quum in prima uoce sit iambus, in secun-
 da trocheus, in tertia spondeus. L E O. Non
 satis assequor, quæ fuerit illa ratio, saltandi
 ad uocem alienam. V R S. Audita referam,
 iudicij periculum penes alios esto. L E O.
 ὀρέξῃ. non hic agitur apud prætorē. V R.
 Scis quosdam dictos Mimos, inter quos
 celeberrimi fuere, Publius & Laberius.
 L E O. Scio. V R S. Hi simul & recitatoris
 & histrionis officio fungebantur, pronun-
 tiantes uersus sibi cognomines, hoc est mi-
 mi mimos, & ad propriam uocem gesticu-
 lantes. Erat aliud histrionū genus, qui mu-
 ta gesticulatione repræsentabant poëta-
 rum longas fabulas, sic ut spectator intelli-
 geret argumentum saltationis. Quo de ge-
 nere

nere diligenter tradidit Lucianus. Rursus
 erat recitatorum genus omnium honorat-
 tissimū, qui sua recitabant populo sine ge-
 sticulatione corporis, nisi quantum orato-
 ri conceditur, uocem, oculos, uultū, & cor-
 poris motum sententijs accommodare, sic
 Virgilius, sic Oratius, sic Plinius sua reci-
 tabant populo, sic & Philemon suā ipsius
 fabulam populo recitasse legitur, quū ne-
 mo saltaret. L E O. Quatenus isthuc orato-
 ri conceditur? V R S. Si uino lapsantem aē
 balbutientem narres, indecorū fuerit eam
 rem corporis gestu referre, aut si mulieris,
 pueri, senis, Germani, Galli, Britanni uer-
 ba referas, ridiculum fuerit ipsa pronun-
 tiatione mulierem, puerū, senem, Germa-
 num, Gallum, aut Britannum exprimere?
 L E O. Iucundum quidem esset. V R S. At
 nō protinus bono uiro decorum est, quod
 delectat. Plato & Fabius cōcedunt, ut mo-
 dice uox loquentis ad ea quæ narrant ac-
 commodetur: ueluti si recites ex historia,
 lugentem, minitantem, blandientē, lasciui-
 entem, satis est aliquam rei similitudinem
 apparere in oratione. At fit interdum, ut
 aliquid loco additum ex uocis aut gestus

alieni faceta imitatione gratiã habeat. Por-
 tremum genus est, quum unus recitat fa-
 bulam, & ad huius uocem histriones per-
 sonati, gestus attemperant. Huius generis
 erat Roscius, quẽ accepimus cum M. Tul-
 lio decertasse, utrum ille sepius uerbis alijs
 eandem efferret sententiam, an ipse sepius
 variatis gestibus repræsentaret. L E O. Un-
 de colligis hoc fuisse genus histrionum?
 V R S. Primum ex ipsis Terentianis fabu-
 lis, in quarũ calce recitator dicit: ualete &
 plaudite, Calliopius recensui. Si singulæ
 personæ suas uoces promunt, quis est lo-
 cus Calliopiõ? L E O. Dicis nõnihil, V R.
 Accipe grauius argumentum. Ex Hecyræ
 prologo liquet eum qui præfatur solere fa-
 bulas emere, easq; recitaturum ediscere.
 Alioqui si singuli suam portionem sona-
 bant, quur unus hæc præfatur? Rursus qui
 præfatur in *ἰαυρὸν τιμωρῶμενον*, querit non
 haberi rationem suæ senectutis, ad quem
 deferrentur fabulæ turbulente. Nam nũc,
 inquit, nouas qui scribunt, nihil parcunt se-
 ni. Si qua laboriosa est, ad me curritur: Si
 lenis est, ad alium defertur gregem. Quod
 si quis cõtendit hæc ab eo dici, qui suo pe-
 riculo

riculo fabulam emere ac proferre, quibus
 præcipuas fabulæ partes agere soleret, nõ
 inficior & illud fabularũ fuisse genus, quo
 singuli personati sua uerba sonabant appo-
 site gesticulantes. Qd' accepi refero. Nunc
 ad id quod intermissum est redeo. Quum
 audis, legi, qui scis an prior lōga sit, an bre-
 uis? Rursus quũ audis θεοφιλος, nõne Latī-
 nus credat penultimam productũ, nimirũ
 accentu Latino deceptus? L E O . Prorsus.
 V R S . Accentus igitur incertus est index
 spacij syllabici, præsertim in Latinis poly-
 syllabis. L E O . Est igitur alia ratio digno-
 scendi? V R S . Erat olim sine controuersia,
 nunc ea propè in totum obsoleuit. L E O .
 Quod aliquando fuit, potest instaurari.
 V R S . Sunt quidam adeo crassi, ut non di-
 stinguant accentum à quantitate, quum
 sit longe diuersa ratio. Aliud est enim acu-
 tum, aliud diu tinnire: sicut aliud intendi,
 aliud extendi: quanquã nihil uetat eandem
 syllabam & acutum habere tonum, & pro-
 ductum tempus, uelut in uidi, & legi, præ-
 teritis. At eruditos noui, qui quũ pronun-
 tiarent illud ἀνέχῃ καὶ ἀπέχου, mediam sylla-
 bam, quoniã tonum habet acutũ, quantũ
 possent

possent producerent, quum sit natura breuis, uel breuissima potius. Et ferè qui Græca legunt, accentus obseruatione confundunt spacium moræ, sic enuntiantes *μενέλαος*, quasi penultima sit breuis, & *μενέδημος*, quasi duæ postremæ sint breues, quæ admodū in *θεόδωρος*, *παράκλητος*, *είδωλα*, alijsq; innumeris. Nec ita multis contingit sonare Græca, ut accentuum simul & morarum rationem obseruent, uel in carmine. Loquor autem nō iam de uulgo, sed de eruditissimis quoque. Minus est erroris in Latinis, sed tamē illic quoq; tonus acutus ac inflexus obscurat cæterarum sonum, ut inuidēbimus, cōgruit accentus cum quantitate, at in legebāmus, sola penultima uidetur esse producta, quū secunda sit æque lōga: in amauerimus sola antepenultima, quū ea sit breuis, secunda producta. L E O .
 Omnino sic obtinuit usus, quem dediscere difficillimum est. V R S . Atqui qui degustarunt musicā, nullo negotio distinguunt inter longam, breuem, & inter acutam & grauem. Nihil enim est aliud pronuntiatio, quàm modulatio quædā uocū numerosa. Est enim & in oratione soluta pedum ratio,

ratio licet non perinde certis astricta legibus ut in carmine; quæ si confundatur, nõ magis erit oratio quàm cantio cantio, in qua graues cum acutis, longæ cum breuibus temere confunduntur. Vnde quidam priscorum grammaticorum non inscite dixerunt, accentum esse animam dictionis.

Et tamen hodie talis est etiam eruditorum pronuntiatio, qualis esset illa ridicula cantio. Scis opinor canere cithara. L E O . Vt cunq; . V R S . Nonne frequenter imã choram pulsans producis sonos, & summam tangens breuibus insonas aut contras . L . Frequenter, quanquàm hoc discrimẽ euidentiùs est in flatili musica. V R S . Vnde igit̃ nos sumus usq; adeo ἀμύσοι, ut omnes acutas syllabas sonemus productione mora, graues omnes corripiamus. Vel ab asinis licebat hoc discrimẽ discere, qui rudentes corripunt acutam uocem, imã producant. L E O . Idem propemodũ facit cuculus. V R S . Quatuor enim rationibus curatum est à priscis, ut omnes syllabæ, quantum licet, clarius audiantur, ne qua suffugiat aures, aspiratione, tono, productione & diphthongo. Clarius em̃ auditur prima

in hero, quàm in ero. Et magis auditur in
 in ligo, quàm in intèllo. Et sonantior est
 prior in $\mu\omega\mu\omega\sigma$ quàm in $\mu\omega\nu\omega\sigma$. Itidē in amā
 uerimus, sonantior esse deberet ma secun
 da, quàm a, prima, ut in amā sit iambus, uē
 rimus tribrachus, nisi qđ prima triū acui
 tur, et ob hoc sonantior, quasi musicus per
 breuem longam & tres breues sonet, re re
 fa re re, amāuerimus. In hac dictione sonan
 tiores sunt secunda, quia producta, & pro
 xima tono acuto, licet breuis. Quoniā au
 tem uocales principes sunt sonorum, diph
 rhongum audibiliorem faciunt duæ res,
 gemina uocalis, & productio moræ. Sonā
 tior em̄ est prima in audio, quàm in adeo
 & udu, in $\omega\nu\omega\sigma$ quàm in $\omega\nu\omega\sigma$ & $\omega\delta\omega$. Hio
 rum si nihil obseruatur, quid est oratio, nisi
 si incōpositus uocum strepitus? Iam inten
 sio uocis & productio percipi non potest,
 nisi ex aliarum comparatione. Potest em̄
 eadem esse breuis & longa, grauis & acua
 ta, si ad alias atq; alias comparetur, ueluti
 uox pueri grauis, acutior est uoce uiri acu
 ta, & syllaba breuis sic pronuntiantis ut Car
 tufiani pronuntiant psalmos festis diebus,
 productior est lōga, uolubili lingua pronun
 tiantis,

tiantis, quemadmodum sacrifici quidam
 expediunt preces solennes, dum ad alia
 quæ magis sunt cordi festinant. LEO. In-
 telligo. VRS. Quin & idem inter dicendū
 nunc lentius pronuntiat, nunc celerius,
 nunc demissius, nunc clarius, utcunq; ser-
 monis ratio postularit. Nam & oratores
 in exordijs, in quibus oportet sedatam esse
 dictionem, longiore mora pronuntiant syl-
 labas, quàm in affectibus ubi iam incaluit
 oratio. Atq; adeo in hac oratione: Primū
 optimā spem de se præbebat, sobrius, quie-
 tus, placidus erga socios, obseruans & of-
 ficiosus erga maiores, mox in diuersum
 uersus, coepit amare, potare, rapere, prodi-
 gere turpiter omnia: prior pars lentius so-
 natur quàm posterior. LEO. Fit idem à
 musicis. VRS. E proximis igitur peten-
 da est & tonorum & morarum differen-
 tia. LEO. Quæ ratio est breuis ad lon-
 gam? VRS. Dupla, ut aiunt grammatici,
 uerum in dicendo non est necesse tam ex-
 acte rationem obseruare, ueluti fit in con-
 centu musico, aut ueluti si quis saltet ad ci-
 tharam. Sat est si longa, sensibili mora
 distinguatur à breui. Nam fieri potest

ut una longa respōdeat duabus breuibus,
aut amplius; rursus ut respondeat uni bre-
uī & dimidio. Jam sunt dictiones duriores,
quæ plus spacij postulant quàm aliæ, præ-
sertim monosyllabæ. Diutius enim sonat,
stant tristes, quàm stant acies, non solum
ob cōsonantes in eandem syllabam coeun-
tes, uerum etiã ob sequentem syllabam,
quæ excipit, difficiliorem. Item plus more
desiderat prima in struētus, quàm prima
in legero, quum utraq; sit longa, L E O. Li-
berasti me magno scrupulo, V R. Imò qui
exactius super hisce rebus cōscripsere, do-
cent in quibus syllabis sufficiat unicū tem-
pus, in quibus unum semis, in quibus duo
semis, in quibus tria, L E O. Audio nouam
musicam, V R S. Haud tamen absurdū est,
quod adferunt. Si uocalis, inquit, natu-
ra breuis est, & sequitur unica consonans,
eaq; simplex, unicum tempus obtinebit,
ut cāput, λόγος. Rursus ubi uocalem natu-
ra breuem, muta cum liquida sequens, aut
alioqui geminata, reddit ancipitem, tem-
pus erit unum semis, ut lachryma, reclu-
do, cygnus, Atlas, τέκνον, τέκμεσιν, ἀναμνίσ-
κω; quod à quibusdam obseruatur etiã
in

in diuersis dictionibus, ut, Tribulaq; tra-
 heaq;. Item, Terrasq; tractusq; maris. Sed
 potissimum si tres sint consonantes, aut pri-
 or sit s, habeatue inclusam, ut præmia scri-
 be, a produci poterat, nec aliter produci
 uolunt quidam quàm elisione s, & littora
 Xerxes, quia sequit duplex. Iam quæ na-
 tura uel positu longæ sunt, harū duo sunt
 tempora, ut dos, mors. Rursum si uocali
 natura longæ adhæreat unica consonans
 in eadem syllaba, in his tribuūt moræ tem-
 pora duo semis, hoc est, duo breuia, & se-
 mibreue, ut sol. Porro tria tempora uolunt
 esse, quum uocalem natura longam duæ
 consonantes sequuntur, aut una duplex,
 ut mōs, rex. Huiusmodi multa referebant
 ex autore Prisciano, cuius autoritas si cui
 parum grauis est, habet simile quiddam
 Quintilianus libro nono, tractans de com-
 positione. Testatur enim nō omnes breues
 ac productas esse pares, sed esse breues, bre-
 uiores, ac breuissimas; contra longas, lon-
 giores, ac longissimas; exempli gratia pro-
 ducit uersiculum Maronis ex Tityro:

Agrestem tenui musam meditaris auena.

Quanc; hic nostri codicēs habent Sylue-

h 5 strem

stre^m pro Agrestem, uerū id nihil ad rem: in Agrestē duæ primæ syllabæ natura breues sunt, & tamen gre, secunda, facit priorē longam. Dat igitur, inquit, aliquid ex suo tempore. Quomodo dat, ni habet plus quàm quæ breuissima, qualis ipsa esset de tractis cōsonantibus: nūc unū tempus accōmodat priori, & unū accipit à sequenti, ita duæ natura breues, positione sunt temporum quatuor. Cōcursus igitur mutæ & liquidæ in gre, tardiorē redderet syllabæ pronuntiationē, etiamsi nulla cōsonans sequeretur: nunc quia sequitur st, duplicat tarditas, uel triplicat potius, cuius portionem transfert in primam natura breuē: tametsi Priscianus non tribueret primæ duo tempora, sed tempus unū semis, nec secundæ tribueret amplius, nisi ob uocalē utrinque cinctā gemina consonante. Verū hæc minutiora sunt, potuisset em̄ omnibus breuib^{us} geminū tempus assignari, si placuisset senatui populo. & Grammatico, ita nihil opus fuisset temporis unius sectione. Aliquāto post Fabius nō inficiatus à scriptoribus traditū, finalē breuem pro longa accipi, aures tamē, inquit, consulens meas intelligo

intelligo multum referre, utrum ne longa sit quæ cludit, an pro longa. Neq; em̄ tam plenū est dicere, incipientē timere, quā illd̄, ausus est cōfiteri. Atqui si nihil refert, breuis an longa sit ultima, idem pes erit. Verū nescio quomodo sedebit hoc, illud subsistet. Quo moti quidam, longē ultimę tria tempora dederunt, ut illud tempus qđ breuis ex longa accipit, huic quoq; accederet. Nec solū, inquit, refert quis cludat, sed quis antecedit. Vides Quintilianum sensisse discrimen inter longam & longiorē, breuem & breuiorem etiam in finali com̄matis clausula, quanto magis id sensurus in cursu perpetuo uocum, aut in mediā dictione. Quod si ueterum literæ nullum indicassent discrimen, tamen ipse naturalis aurium sensus non sineret aliter iudicare. Quis enim non omnino stupidis auribus non intelligat, κν minus habere difficultatis in κύωρ quā in κύκλωϕ, quum utraq; sit breuis: rursus tardiorē esse sonum in κλωϕ quā in ωρ, quum utraque sit natura longa, sed illi moram addunt, quibus cingitur, consonantes à fronte duæ, à tergo duplex: huic additum ρ, non difficultatē

cultatem addit, sed iucunditatem. Præterea quis non sentit $\omega\rho$ facilius esse soni, quum dico, $\kappa\acute{\upsilon}\omega\rho$ ἔρᾶ, quàm quum dico $\kappa\acute{\upsilon}\omega\rho$ τρέχει. Item tardius sonare $\kappa\lambda\omega\psi$, quum dico $\kappa\acute{\upsilon}\kappa\lambda\omega\psi$ $\varsigma\rho\alpha\tau\eta\gamma\epsilon\acute{\iota}$, quàm $\kappa\acute{\upsilon}\kappa\lambda\omega\psi$ ὄρᾶ. In $\kappa\acute{\upsilon}\omega\rho$ ἔρᾶ sex sunt tēpora, in $\kappa\acute{\upsilon}\omega\rho$ τρέχει sex semis. In $\kappa\acute{\upsilon}\kappa\lambda\omega\psi$ ὄρᾶ, septem tempora, in $\kappa\acute{\upsilon}\kappa\lambda\omega\psi$ $\varsigma\rho\alpha\tau\eta\gamma\epsilon\acute{\iota}$, nouem semis, ut $\kappa\lambda\omega\psi$, syllabæ dimidium temporis accedat ob moram, quam confert consonantium collisio.

LEO. Haud procliue sit ista discernere.

VRS. Nihil facilius. Atq; adeo miror hoc homini musico uideri, qui noris quomodo $\pi\omicron\alpha\chi$, quàm hodie maximam uocant, diuidant in longam. Rursus quomodo longas in breues, breues in semibreues, semibreues in minimas, & has insuper secāt in plusq; minimas: tum nō ignores quomodo proportionibus, quas illi modos hodie uocant, uarie producant aut accelerēt pronuntiationem nunc rationem duplā, nunc ad triplam. Quanquam hac subtilitate nihil est opus. Res fuerit euidentis, si, iuxta musicos, breuē feces in semibreuē, ita in caput prima, erit breuis: in lachryma, breuis cū semibreui: in da & fle, duæ breues:

in

in sol, duæ breues & semibreuis : in stirps
& rex, tres breues. L E O . Intelligo. V R S ;
Verum hanc exquisitam uarietatem ne-
gant obseruari in carmine pronuntiando,
sed in oratione prosa nihil uetat. At ego
multo minus arbitror obseruari posse in
multorum concentu, præsertim imperito-
rum. Hinc enim, ni fallor, natum est, quod
chorus Ecclesiasticus nec in Psalmis reci-
tandis, nec in Canticis solennibus, ullum
habet breuium aut longarum delectum,
ne tonorum quidem admodum magnam
rationem, sed omnes pari temporis mora
sonant, ne dum alius aliud sonat, inæquali-
tas uocum pariat indecoram confusionē.
Et in cantu, si quando uocibus imparibus
utuntur, inæqualitatem eam non ex natu-
ra syllabarum, sed ex suo arbitratu metiun-
tur. Quanquam hoc genus cantionis non
recipiunt, qui religionis sunt austerioris,
sed spondeis pronuntiant omnia. Non du-
bito tamē, quin Ambrosius suos hymnos
obseruatis syllabarum modulis canendos
instituerit, eam quæ consuetudinem arbitror
ualuisse, donec crassior literarum inscitia,
& inconditus uocum tumultus compulsi-
ad

ad hanc inæqualem æqualitatem confugere. Quin audiui concionatores ex hoc genere, qui quo pluris habeantur à populo, nouum aliquid ac prodigiosum comminiscuntur, eodem tono, pari mora pronuntiantes syllabas omnes, paribus etiam interuallis, quasi singulæ syllabæ singulas absoluerent dictiones, magna quidem admiratione plebis imperitæ, sed æque magno tūrisu, tum tedio doctorum hominum. Hoc enim uerè est, quod ait Cicero, latrare, non loqui. Verum ut ad institutum nostra recurrat oratio; quemadmodum in productione syllabarum plurimū habet momenti facilitas aut difficultas literarū unde conflantur, ita neq; quicquam uetat, quo minus in eodem sermone, nunc citatior, nūc lentior sit pronuntiatio, modo in cursu uerborum, quam Græci *συνέπειαν* appellant, inter uicinas proportio discernat moras temporum, ita in modulandis tonis nō est eadem ac perpetua ratio, ut omnes acutas sonos ijsdem chordis, seu graues, aut circūflexas; licet enim pro sensuum & affectuū uarietate, nunc intensiore, nunc depressiore linguæ sono uti; ex proxime præcedentibus

tibus

tibus ac proxime sequentibus distinguere
 uocis modulationē sat erit. Non enim sem-
 per pari spacio uox acuta ultra grauem in-
 tenditur, sed utcunq; cōmodum est, aut ut
 sermonis natura postulabit remissior aut
 ardentior. Interdum enim ad semitonium,
 interdum ad tonum, nonnunquam ad di-
 tonum, aliās ad τὴν διὰ τεσσάρων, aut διὰ
 πέντε tollitur. Quidam etiam altius, & ul-
 tra τὴν διὰ πέντε, sed iam indecore, nec ci-
 tra speciem insanīæ, quæ hoc est euiden-
 tior, quo id faciunt crebrius, maxime quū
 sensus nullam uocis mutationem postu-
 let. Tota hæc modulandi ratio intra he-
 pta chordi modos consistit. Rursus in de-
 pressionē uocis eadem est ratio, nec anxie
 seruandum est, ut omnes, quemadmo-
 dum dixi, syllabæ eodem tenore, uelut ea-
 dem sonent chorda, præter eam quæ acui-
 tur: quod genus si dicas legeramus, abo-
 minanda, horrenda non referenda, prima
 legeramus potest sonari in nete (singamus
 enim hanc esse, quæ grauissimam ædit uo-
 cem) secunda in paranete, tertia in para-
 mese, quarta rursus in paranete. Rursum
 in abominanda, primæ duæ sonari possunt
 in

in paramese, tertia in mese, quarta in parypate, quinta in mese. Item horrenda, prima sonari potest in lichano, secunda in hypate, tertia in parypate. Denique, non referenda, primam sones licebit in paramese, proximam in paranere, antepenultimam in nete, penultimam in paramese, ultimam in nete. L E O. Hic desidero meam citharam. Sed age dic quo pacto discernitur acutus tonus à circumflexo? v r s. Duplici nota, productione temporis & intensione vocis, ut lentiore, ita remissiore. Non huc accersam musicorum subtilitates, qui distinguunt tonum ac semitonium, diuidunt per apotomas, dieses, commata, schismata, & diaschismata. Nobis ad hanc rem sufficit discrimen toni, semitonij, si uis & ditoni. Sit igitur hoc discrimen inter acutum & inflexum quod inter tonum & semitonium, aut si hoc uideatur obscurius, quod inter tonum & ditonum. Et hoc discrimen Latini prorsus negligunt, quum quoties penultimam natura longam excipit ultima breuis, in priore loco sit circumflexus accensus, non acutus. Videtur, primam habet acutam, uerum dicitur; primam habet circumflexam, illud

illud perinde sonat, quasi dicas fa re (nam docendi gratia, crassius est loquendū) hoc quasi dicas fa mi, aut si syllabam, cui tonus additur, conferas cum præcedente; acutus perinde sonabit, quasi dicas re mi, perfecto tono; circumflexus, quasi dicas mi fa; quia semitonium est. Quod si cuius aures sunt ebetiores quàm ut hanc sentiant differentiam, sit acutus fa ut; aut ut fa; circumflexus fa re; aut re fa, prout syllabam intendendam cum præcedenti aut sequenti conferes. Hæc quum discreuerint ueteres & usu & præceptis; an non piaculum est nos hoc discrimen in totum negligere? Quis enim nunc discernit pronuntians inter has; crêta, mûsa; Rôma; métâ, uêna; nominandi uocandi ue casu; & crêta; mûsa; Rôma; métâ; uêna; auferendi casu? LEO: Certe nemo. VRS: Rursus inter luctus recto casu; & luctus paterno casu? Atqui in prioribus est trocheus, & prior syllaba tonum habet circumflexum; ob ultimam breuem, in altera prior habet acutum, propter sequentem productam. LEO: Audiui ueteribus ultimam semper habitam pro anticipiti. V: Verum ultimam carminis; non cuiuslibet

dictionis, & quod ueniæ datur in carmine, fortasse dabitur & in colis, aut perior-
dis, tamen si ne illic quidem, nisi ut pro bre-
ui sones longam, nõ contrã. In synepia ue-
ro nequaquam idem licuerit. Et quanquã
evidentius breuis ac longæ discrimen est,
uocalem excipiente cõsonante, ut fructus
& fructus, ut post docebimus: tamẽ apud
ueteres finalis uocalis nulla sequente con-
sonante, manifesto discrimine signabatur.

• Id esse uerum liquet ex Diomede gram-
matico, qui docet o in fine uerborum sole-
re produci Græcorũ exemplo, qui ut λέγω
dicunt & τύπῳ, ita illi dico & cædo: Post,
inquit, usus in tantum obtinuit, uocalem
hanc haberi pro ancipiti, ut ridiculus esset
qui non corripere. At unde deprehende-
bat hoc irrisor ille, si tum pronuntiabãt ut
nos pronuntiamus hodie? Nimirum ex
accentu, & mora temporis, præsertim in
cursu. Qui producebat, dicebat dico tibi.
Tam duæ dictiones habebãt sex tempora,
& syllaba prior in utraq; tantum habebat
acutum. Qui corripiebat, ita sonabat, dico
tibi, & eadem dictiones nõ habebant nisi
quinque tẽpora. Itidem si dicas, amo pecu-
niam,

niam, facile dignoscēt aures an sonos iam/
 bos duos & pyrrhichium, an tribrachū &
 dactylum. L E O . Monitus sentio . V R S .
 Nunc aliam accipe fabulam, quæ rem ean-
 dem doceat . Quintilianus libro duodeci-
 mo narrat rusticum quendam testem in-
 interrogatū an nosset Amphionē, negasse.
 At cuius intererat illum nosse hominem,
 quum esset minime stultus, suspicatus est
 id quod erat, rusticum, hominem quidem
 nosse, sed non agnoscere uocem parū rusti-
 cæ pronuntiatā . Itaq; ueluti de altero per-
 contans, rogauit an nosset Ampionem, ui-
 delicet aspiratione sublata, & secunda syl-
 laba breuiata : protinus agnouit Ampio-
 nem, qui Amphionem non nouerat . Hic
 accentus quoniam anteit penultimam,
 non indicat discrimen quantitatis syllabi-
 cæ, quū enim penultima sit breuis, in an-
 tecedenti tonus sit oportet, siue corripiat
 illa, siue porrigatur . Vnde igitur rusticus
 ille discernebat à longa breuem ? Nec em̄
 refert ad dignoscendī facultatē, qđ apud
 rusticos uitiose corripiebatur . Sic esse pro-
 nuntiandum existimabat, hoc mihi satis
 est, quod aurium iudicio secreuit breuem

à longa. Vnde inquam? Non accentu, ut
 modo dicebam, sed mora temporis. Quū
 enim urbane pronuntiaret Amphionem,
 Ionicus erat ἀπὸ μείζονος, hoc est, sponde-
 us cum pyrrhichio: quū Amphionem mo-
 re rusticorū, trocheus erat cū pyrrhichio.
 Suetonius indicat Neronem Cæsare mor-
 tuo Claudio stultitiā exprobrare solitum,
 unius uocalis productionē. Quoties em̄
 incideret, ut diceret illum esse mortuum,
 ita loquebatur: Desijt inter uiuos morari,
 porrecta prima syllaba. Quis autem erat
 hic loco iocus, si quemadmodum nunc lo-
 quimur, ita tum quoq; nullum longæ bre-
 uisq; discrimen sentiebant auditorum au-
 res? Num hæc tibi uidentur satis aperta.
 L E O. Non habeo quod contradicā. V R.
 Accipe quod his omnibus euidentius est.
 Tot autores apud Græcos scriptores de
 numeris oratiōis conscripserūt, inter quos
 sunt Aristoteles ac Theophrastus, si rheto-
 res contemnimus: tot apud Latinos, præ-
 fectim M. Tullius & Quintilianus. At ora-
 tio numerosa, quibus rebus constat? L.
 Pedibus opinor. V R S. Recte, nam h̄isdem
 pedibus constat oratio soluta quibus car-
 men,

men, nisi quod non æque certis legibus inter se iunguntur. At pedes unde constant? L E O. Ex breuium ac longarum syllabarum inter se connexionem. V. Rursus quare discrepat à breui lōga? L E O. Porrectio re mora pronuntiandi. V R S. Si tum confundebatur longarum ac breuium discrimen, quemadmodū hodie facimus, quorsum attinebat celebres & graues uiros tot uoluminibus præcipere de numerosa dictione? Ac Romæ quidem, quoniam Democrazia, propter senatus autoritatē temperata erat Aristocrazia; multa apud populum, nonnulla etiam in senatu agebantur. Athenis autem quod esset Democrazia pura, omnia agebantur apud populum. Quod si plebes imperita non discernebat longas à breuibus, quorsum opus erat Demosthenē, olei simul & somni iactura hac solitudine discrucitari? Sin indocta multitudo bene modulatis delectabatur, rursus male cōpositis offendebatur, qua fronte nos nobis loqui uidemur, qui præter accentus nullū in syllabis discrimen facimus atq; hic ipse accentus frequenter in causa est, ut pro breui sonemus longam. Frustra

tam operose præcipitur, qui pedes cōgru-
ant in itijis & clausulis, incisorum, membro-
rum, & peridorū, si nostri arbitrij est pro
breuibus longas, pro lōgis sonare breues.
Quur in medijs uitabant immodicam syl-
labarum celeritatem, quæ sic offende-
bat aures, ut puerilium crepítaculorum strepi-
tus, unde Aristoteles eiusmodi composi-
tionem chordacem appellat, si ubicunque
tonus est, licet sonare productam: ut muli-
er, faciat dactylum non tribrachum, & te-
meritas faciat dijambum, nō pæonē quar-
tum, qui cōstat pyrrhichio & iambo. Ani-
mula misera perijt, si pronunties ut oportet,
offenduntur aures eruditæ concursu
breuium, quasi tu τῶν χορδακῶν saltanti ca-
nas, aut τῶν τετραλογῶν. At nos hic sona-
mus dijambum in animula, duos dactylos
in misera perijt. Quur quibusdam uisum
est durius, quod Marcus Tullius in clau-
sula posuerit, balneatori & archipiratæ
Demosthenes, πᾶσι καὶ πάσαις, qui finis
est iambici Sczontis, constans ex Tro-
chæo & Molosso, si nobis licet, balneato-
ri, tribracho & spondeo, archipiratæ da-
ctylo & spondeo sonare. Rursus quur lat-
datur

datur hæc eiusdem compositio, iisdem in armis fui, quod, in, armis fui, spondeus iambo præponitur, aut quod iisdem in armis fui, sint duo cretici, si nobis licet, ut ferè facimus, sonare dactylum, & dichoreum, in iisdem in, & armis, fuit. Siquidem tono decepti, priorem in fui, producimus. Aut qua ratione probatur illa Ciceronis clausula, criminis causa, quia spondeum præcedit creticus, si nobis permittimus creticum uertere in dactylum, quod improbatum ab artis scriptoribus. Idem dicere possum de clausula Ciceronis, uerum etiam nota, in qua spondeus succedit anapæsto, si nobis liberum est pro anapæsto sonare dactylum, ut ferè nunc uulgo sonant etiã docti. Quæ illa Ciceronis clausula doctis olim uisa est felix: patris dictum sapiens, temeritas filij comprobauit, quod ultima dictio dichoreum absoluat, si tum liberum erat pro dichoreo sonare pæonem tertium, hoc est pyrrhichium ac trocheum. Sed exemplorum plus satis. Vides quantam syluam ad ferre queam, sed hæc declarandæ rei abunde, ni fallor, sufficiunt. L E O. Mihi sanè super sunt etiã, Cæterum nunc aures ista nõ

dijudicant. VRS. Quid causæ, nisi quod
 aures habemus asininas: quibus non pla-
 cet luscinia cantio modulatissima. Et ta-
 men istæ aures in musarum donis plus quam asi-
 ninæ, in saltationibus ineptis, in ebris can-
 tionibus sentiunt longæ, breuis, acutæ, de-
 misse, mediæque uocis discrimen. LEO. Sic
 est: ubi intenderis animum, ibi ualet. Si hæc
 sunt uera quæ narras, ut sunt perfecto ue-
 rissima, nullus hoc tempore sonat Latine.
 VRS. Adde, ne Græce quidem, utcumque
 nobis placemus. LEO. Multi quærent in
 uocibus Græcis, quas usurpatione, sui iu-
 ris fecerunt Latini quæ ratio accentuum sit
 obseruanda. VRS. Istud expedire perfa-
 cile est. Si uox deflexa est ad normam La-
 tinæ declinationis, seruetur accentus Lati-
 ni regula. Id præterquam quod iustius
 est, etiam commodius est. LEO. Quam ob
 rem? VRS. Quia apud Latinos perpetua
 ratio est, Græci uariant, eò quod Latini fe-
 re spectant penultimam in polysyllabis: in
 dissyllabis tonus propè semper est in prio-
 re, nec aliunde alio migrat, quemadmodum
 apud Græcos. LEO. Exemplo rem feceris
 dilucidio rem. VRS. Quidam malunt dice-
 re gram

re grammaticæ, grāmatices, grammaticen
 Græco more, quā in Latino. Atqui Latī-
 ne si dicas. tonus semper erit in ea quæ ter-
 tia est ab ultima, alioqui grammatica, ul-
 timam habebit acutam: grammatices pater-
 nus casus, & grammaticæ datiuus circum-
 flexam; rursus ò grammatica acutā, quan-
 quā in septimo casu cogeri esse Latinus.
 Itē q̄ Timotheus dicit Latine, semp̄ acuit
 antepenultimā, & hæten⁹ cōuenit cū gre-
 cis quoties ultima corripit̄. Cæterū quoti-
 es ultima sit lōga, tonus migrat iuxta Græ-
 cos in penultimā, ut Timothēi, Timothéo
 in Timotheū remigrat in locū suū. L. Ex-
 peditius itaq; dicemus sophia prima acu-
 ta, & philosophia antepenultima acuta. V.
 Sic opinor. Nam quod Christiani quidā
 tantum tribuerunt accentui Græco, ut in
 metro quoq; syllabam natura longam cor-
 ripuerint, uelut in idola, & paraclitus, ec-
 clesia, & si qua sunt alia, condonandum ar-
 bitror pietati potius quā imitandum. L.
 Explana, quæso, crassius, quo sono discer-
 natur natura longa uocalis à breui. V R S.
 Id ne putes rem nouam, dilucide patet in
 linguis uulgaribus, quæ et sono & scriptu-
 ra discer-

mit
 wjt.
 win
 wijn.
 Vles
 Vlees.
 Best
 Beest.
 Lest
 Leest.
 Vel
 Veel.
 put
 Puut.
 Bret
 Breet.
 Vet
 Veet.
 Rat
 Raet.
 Gat
 Gaet.
 bat
 baet.

ra discernūt longā à breui, longā aut gemi-
 nata uocali scribentes, aut addita uocali
 uertentes in diphthongum. Dic Batauice
 album, sentis unicum *i*; dic latū, sentis ge-
 minum, quum tamen dictio sit monosylla-
 ba. Audis apud machinas quibus onera
 tolluntur è nauibus, quoties iubent uolui
 rotam, simplex *i*; quoties uinum postulāt,
 geminum. Rursum dic Batauice lagenam
 audis unicum *e*; dic Flandrice carnem, au-
 dis geminum. Idem discrimen in optimo,
 & bestia: ultimo & forma calcearia. Dic
 Batauice pellem, audis unicum *e*: dic mul-
 tum Brabantice, audis duo. Item Batauice
 puteum, audis ut simplex: dic extra, audis
 geminum, nisi mauis hic esse peculiarem
 diphthongum. Item dic Anglice panem,
 audis *e* breue, dic Batauice latā, audis *ee*
 geminum. Dic obesum batauice, audis *e*
 breue: dic similtatem, audis porrectū. Dic
 Batauice rotam, audis *a* breue. Dic consi-
 lium, audis diphthongū *æ*. Idem fit in fo-
 ramine, & uadite: in balneo, & lucro. *L*.
 Iam mihi succurunt istius generis exem-
 pla innumera. **VRS.** Quo magis mirum
 est nos hæc omnia cōfundere seu Græce,
 seu

seu Latine loquentes. $\theta\eta\epsilon$ uox natura longa excepta prima litera, quid aliud sonat hodie $\theta\eta$ apud Latinos uir: quæ natura breuis est. Item $\omega\tilde{u}\epsilon$, nos sequuti Græcos, male pronuntiamus, quum Germani uocem eam à Græcis sumptam recte sonent, nisi quod tenuem uertunt in aspiratam, Bataui in u cõsonans, $\omega\tilde{u}\epsilon$ nos male sonamus Galli recte, quum humile dicunt aut passum.

LEO. Sic est profecto. VRS. Iam in $\theta\eta\epsilon$, quod ipsum ad nos fluxit à Græcis, Batauisca lingua dum sonat dier, θ murato in δ declarat quid sonuerit apud Græcos $\theta\eta\epsilon$. Ad hæc quid aliud sonat syllaba mus in animante longa, $\theta\eta$ in dictione mimus breuis: L. Nihil prorsus. VRS. Atqui discrimen docet Barauus sonans animantis uocabulum, in quo audis geminum u: si sones simplex, nullus qd uelis intelliget Latine nesciens. Tantum est discriminis in mora syllabæ, qd nos, perinde ac si nullius sit momenti, planè negligimus. Nihil enim aliud sonat nobis hodie las in puellas, quam in Pallas: es in res, $\theta\eta$ in uerbo es: lis in facilis, $\theta\eta$ in lis, unde litis: or in $\epsilon\kappa\tau\omega\theta$, quam in uincor: lus in nullus $\theta\eta$ in palus & salus. Atq;

item

item de cæteris, nec ullo modo dubitan-
 dum quin ueteres distinxerint manifesto
 uocis discrimine. Ne quis autē existimet
 hoc usq̄ adeo barbaricum esse, de quo lo-
 quimur, præter alios Grammaticos &
 Quintilianus ipse prodidit, Latinos usq̄
 ad Accij poëtæ tempora & ultra, uocalem
 productam, per eandem geminatam nota
 re solitos, ueluti si scribas, uanus pro ua-
 nus, turbaas pro turbas, rees pro res, lijs
 pro lis, doos pro dos, saluus gemina uoca-
 li pro salus. Si nullum erat discrimen, un-
 de priscis tanta huius rei cura? Nunc uero
 quid interest inter priorē syllabā in māla
 adiectiuo, & māla substantiuo q̄d illis erat
 maala? Inter finalem is, huius uerbi legis,
 & finalem audis, quod illi scribebant au-
 dijs? Inter legi à legor, & legi à lego, quod
 illis erat leegi? Inter uiuis uerbum & uiuis
 nomen, quod illi uiuijs, inter δός Græcum
 uerbum, & dos dotis, quod illi doos? Inter
 ultimam, manus genitiui, & ultimam, uul-
 nus? L E O. Deum immortalem, quantum
 à recta pronuntiatione degenerauimus.
 V R S. In Græcis propè grauius etiam ab-
 erratū est. Quis em̄ distinguit inter τῶστο

μου indicatiuum, & τὴν ἰσῶμαι subiuncti-
 uum: Aut quis inter αἶ in αἰνείας, & αs in
 λαμῶας: inter καλὸς nomen, & καλῶs ad-
 uerbium: inter κύριος & κυρίως, si tonum
 tollas, quum ipsum ω ex duobus ο pusil-
 lis conflatur admonere nos debuerit & pro-
 ductiōnis & soni: Quod si nihil aliud sona-
 nabat ο quàm ω, quid sibi uult quod grā-
 matici tantopere prædicant ω, ueluti gran-
 dius quiddā resonans ἐspecu oris? Quid
 autē facilius quàm eandem uocalem du-
 plicatam, non ictu uocis, sed productiōne
 sonare: Id facillime percipiet, qui primū p
 una sonarit duas, quēadmodū solent non-
 absoluti musici, quo certius canant ad ictū
 manus, longam diducunt in duas breues:
 rursus eadē mora, perpetuo sono pronun-
 tiant eandem longam, animo tantum ima-
 ginantes geminum uocis ictum. Simili ra-
 tione periti complures breues, aut etiam
 longas continuo sono pronuntiant, nec
 errant in moris, animo supputantes inter-
 ualla, non uoce. Sic apud Latinos ex tibij-
 cen factum est τῆβcen. Igitur ut recte so-
 nes legi præteritū à lego, primū fac uocē
 trisyllabā, & dic lēegi prima acuta, deinde
 pari

pari mora, sed uoce continua légi, ut hæc uox quatuor temporibus extendatur, quã légi à legor constet tribus. Vt recte sones lege à lex, dic léege, mox inflexa priore, lége, ut dictio constet tribus temporibus, quum lege uerbum constet duobus. Item dic lúctuus trisyllabõs, mox luctûs exten-
to u. Dic máala, mox mála, quum arboris fructum indicas. L E O . Tu quidem crassissime doces. V R S . Nimirum crassis tradenda. Itidem qui uolet assuescere pronũ-
riandis diphthongis, primum diuidat, de-
inde contrahat in eandem uocem : primũ sonet musaë, deinde musæ : primũ foënú, mox foenum : primum audio tetrasyllabũ, mox audio trisyllabum : primum euge trisyllabum, mox euge dissyllabum, sic ut utramq; uocalẽ liceat agnoscere, quamuis sono confuso. Idem in diphthongis Græcis, ut *πῶις πῶις, δημοδένει δημοδένει, οἶνος οἶνος, μούσα, per u Gallicum, μῦσα. Si-
milis in Græcis productis est exercitatio. Primum dic ἀνείκας, mox conflato sono in longam ἀνείας. Item κ, diuide in duo ee ore diductiore, aut in duo a, Scotica, & dic γραμματικῆς, mox perpetua uoce grāmátē*

matix̄s, memor prioris soni, ut κ̄s id so-
 net quod apud Gallos sonat, sed, apud Ze- Meys
 landos caseus. Similiter μ̄s per u Galli- Kees
 cum, deinde μ̄s. Item καλοος, μοx καλ̄ος.
 L. Video facillime discerni uocalē longā
 à breui, si consonās finiat syllabā, ut in au-
 dis, legis: at non perinde facile, quoties uo-
 calis claudit syllabā. Quum enim dico is
 ab eo, sic enuntio quemadmodum Bataui ijs
 glaciem; quū lis unde litis, sic effero quē lijs.
 admodum Gallus sonat lilia. At minus est
 euidentis discrimen in colo uerbo, & colo
 nomine: in m̄ala substantiuo & m̄ala adie-
 ctiuo: in p̄tet à puto, & p̄tet à puteo uer-
 bo. Accētus em̄ obscurū habet discrimen,
 nisi mora p̄lationis accesserit, nec ea facile
 sentitur, nisi in cōtextu, quā, ut dixi, Græ-
 ci uocāt σ̄λωέπεια, ueluti si dicas, da bōna
 m̄ala, ex duabus breuibus præcedentibus
 & una sequente, sentitur a, productum in
 m̄ala. Item ex bo, acuto sentitur ma circū-
 flexum. Hinc iocus ille Plautinus, quū So-
 sia heræ minanti magnum malum, muta-
 to accentu respondet pregnantī potius
 esse dandum m̄alum, ut quod obrodāt sit;
 animo si male esse occœperit. Verum his
 in re/

in rebus emendatior est Germanorū lingua quàm Gallorum, qui finales syllabas omnes ferè producunt, nisi si qui uulgatā pronuntiationem dedidicerunt: ita sonāt caput, quāsi geminum haberet u, & audit, dicit, similiter, maxime uero quum dicitio definit in s. Itaq; recte pronuntiant salus, uirtus & fructus gignendi casu, quæ nos confundimus: at non recte eodem sono pronuntiant, dominus & seruus: mus & Iesus recte sonant, at nō recte minus & læsus. Recte sonant audis, uenis, nescis: at nō recte, audit, uehit, nescit, aut non recte, scribis, legis, dicitis. Bene sonāt, os, mos, flos: at non bene σοφῆς, καλῶς, κύριος. Est igitur hic quod discamus à Gallis, est quod illi uicissim discant à Germanis. In medijs item ac primis syllabis amant porrigere uocales, uelut quum dicunt, arma, licet a, sit positu longa, tamen perinde sonant quāsi sit geminū a, aarma sono cōtinuo. Id quo possint cōmodius, elidunt è duabus sequentibus mutis alteram, sonantes mama pro mamma, & alium pro allium, adduco pro adduco, atero pro attero; ualo pro uallo, anuus pro annuus. L E O. Suggestis animo quiddam;

quiddam, de quo frequenter addubitauit. Grammatici distinguunt uocalem natura longam, & positu longam. At apud Latinos quum omnes sint ancipites, eorū dicantur natura longæ quæ positu longæ nō sunt, est ne ratio qua per sonum possim dignoscere: *VRS*. Et hoc te docebit uulgata Gallorū pronuntiatio, qui omnes ferē sonant ut natura longas, duas consonantes aut unam geminam uoce separantes à uocali præcedenti. Nos em̄ uidisti, sonamus, ut penultima syllaba desinant in *s*, ultima incipiat à *t*: Gallus penultimam finit in *i*, & ultimam incipit à *st*. Rex, lex, fex et pax & natura & positu longas Galli recte sonant: at fax tantū positu longam nō item. *LEO*. Sed præter discrimen soni, unde liquet positūne, an natura sit longa uocalis: *VRS*. Ex cognatis dictionibus hoc elucebit, in quibus abest altera consonantium, uelut in amasti, *a*, natura longum esse declarat, quod & in amare iste longum, & in amati, quum absint cōsonantes. Idem apparet in regis, legis, fecis & pacis. Contrā in face, in noceo, unde noxa, in Arabe & trabe declarat uocalis recti esse positu non

k natu/

natura longa. Rursus in τέτυφα & τύφος manifestum est v positu non natura longū esse in τύψω, τύψω & similibus Eadem est ratio in κύκνος priore ancipite: proinde qui duas consonantes separat à precedenti uocali, si producte pronuntiat, declarat natura longam esse: sin alteram partitur priori uocali, alteram posteriori, significat positu longam. Qui in κύκνος sonat priorem breuen, cōsonantem utranq; iungit posteriori uocali. Sic Oratius Donatura cygni si libeat sonum: &, Forma captiuæ dominum Tecmessæ: cmes, separandū est à te. Quanquam est nonnullis sua quædā pronuntiandi ratio, quæ iubet cōsonantes posterioribus uocalibus annectere, seu diducere, uelut in Atlas, & aruspex, quoniam prius compositum est à τλάω, & α, particula uehementiæ: rectius τλ, separatur à prima uocalili, quemadmodū in ἄσαυγς. Posterius compositum ex ara & specio siue spectro, sp rectius annectitur uocali sequenti. Cotrà est in abstemio, quoniam dictum est ab abstinentia temeti, s, melius annectitur primæ syllabæ. Quanquam hæc magis pertinent ad orthographiā quàm ad pronuntiatio-

nuntiationem. L E O. De uocalibus & accentibus uideor mihi satis instructus. Superest ut de cæteris item cõsonantibus nobis edifferas. V R S. Referam quod memoria suggerit. Tres sunt mutarum ordines, primus est p tenuis, b mediæ, ph aspiratæ, p. quam Græci propriam habent φ: secundus c tenuis, g mediæ, et ch siue χ aspiratæ: tertius t tenuis, g mediæ, & th siue θ aspiratæ. Atq; hæ potissimum mutæ dicuntur, quod ne sibilum quidem, aut stridorē, aut strepitum ullum ædere possint, nisi uocalis addita sonum expediat. p, sonatur dum compressis labijs, spiritus ex arteria prorumpens diducit os addita uocali, quæ si præcedat mutam, uocalis uelut obmutescit: exempla sint, pa, ap: unde Fabius hoc tribuit felicitati linguæ Græcanicæ, quod nullam habeat uocem desinentē in ullam mutam, nec in m, quæ & ipsa uelut obruit uocem ore compresso. Consimili ratione promitur b, nisi quod leniore compressu labiorum uox exit, sed paulo largiore spiritu: largissimo φ siue ph. Euidens discrimen senties, si continenter pronunties, pēs, be, phe. C uero reducta introsum lingua, c

& hinc atq; hinc ad molares illisa, hæren-
 tem intra os sonum propellit in palatū su-
 perius: nec aliter sonatur g, nisi qd' lenius
 exit, & paulo largiore spiritu, quā chi plu-
 rimo flatu proferatur: discrimen senties si
 T sonueris co, go, cho. T. sonabis, si summa
 lingua pulsaris supernos & infernos den-
 tes, eos quos Græci, ni fallor, τομείς appel-
 lant modice diductos. D crassius erumpit:
 th crassissime. Eadem est sonandi ratio in
 T duplicibus, ut ψάλλω, ξένος, γά, α: aut in com-
 positis, uelut in πίνω, πνέω, φράζω. Itē in ἰά-
 ρομαι, κῆμα κνίασα, γνῶναι, χνοῦς, τλάω, βδέαι.
 Rursus in τμήμα, τμῶλος, δμῶες, θλάω, θνητός
 & alijs huius formæ. Nunc expendamus
 quātū in his à germano sono degeneraue-
 rimus: Græci pro π sonant b Latinū, si m
 litera præcedat, ut ἔμπορος emboros, συμ-
 πίκτομα: symbæzomæ, συμπόσιον symbo-
 sion. Id durius fit, quum idem faciunt in di-
 uersis dictionibus, mutato etiam sono ρ in
 μ, ut ἔμπρωτῳ embroto, ἔμπτυγι embyri. Et
 hoc mutuatur à uulgi delicijs. Nec enim
 huiusce rei ulla mentio fit apud ueteres, ul-
 que adeo in cæteris minutis tradendis pe-
 ne dixerā superstitiosos. Rursus pro β so-
 nant

nant u nostrum consonans, *βάτραχος* uatrachos, *ἀμβρόσιος* amurosios, quum probabile sit β apud priscos Græcos idem sonuisse qđ apud Latinos sonabat b. L E O. Quibus in hanc sententiam duceris argumentis? V R S. Primum est, quod ex tot Grammatices scriptoribus nemo uarietatis huius facit mentionem. Hoc si leue est, dicam aliud. M. Tullius in epistola quadā ad Petum, ut demonstrat eandem uocem apud alios obscœnam esse, quę apud alios sit uerecunda: nec in uerbo turpitudinem esse, sed in sensu loquentis, producit *bini*, & *βίνα*, quę Latinis sit pudica, Græcis obscœna. Atqui si *βίνα* sonabat tum Græcis, quod uulgo sonat hodie, non erat uox eadem apud utranq; gentem, nihilo magis quàm apud Latinos *bini* & *uini*. L E O. Probabile est quod narras. V R S. Arguit idem Græcanicarum uocum usurpatio. Quod em̄ Græci dicunt *βῆς*, nos dicimus bos: & quod illi *βοῶν*, nos boare: quod illi *τυρβῶν*, nos turbare: quod illi *βαλανείον*, nos balneum. Quid autem infinita persequor? Et si quid detorqueamus, in diuersam partem id facimus citius, ueluti quum

pro βαβαι dicimus papæ. Hic peccant & eruditi, uulgus autē, & qui uulgatam pronuntiationem nō dedidicerunt, interdum pro b pronuntiant u consonans, & contrā, ut bibit pro uiuit, & uiuit pro bibit. Id peculiare dicitur cuidam Hispaniarum regioni. Audiuius & Gallos aliquot ad eundem modum sonantes. Sunt & apud Germanos, qui pro b sonent p, & contrā, ut pipere pro bibere, & biper pro piper, L E O. Frequenter istiusmodi uoces audisse memini. V R S. Imò & in libris manu descriptis huius pronuntiationis uestigia sæpe deprehendimus, ut pabtismus pro baptismus, & uelle p belle, & bictus pro pictus, βατῖς pro πάτος. Sed plus etiam est erroris in c, cui respondet apud Græcos κ. Aliud enim sonat Latinis quum præcedit e, i, y, æ, œ, quàm cum antecedit, a, o, u; ut in cæres, cinis, cynicus, cœlum, cæcus, aliud incanis, colo & curo. Nam in illis uulgus nostratum penè nihil discernit inter c & s, ut uix aures dijudicent cœnæ dicas à cœna, an sene à senex: & utrum silicem pro lapide, an Cilicē pro gente: citum à cio, an situm pro positum, in Sicilia, primæ syllabæ sonum

sonum ægre dignoscas à sono proximæ. Quæ quidē in re minus peccant Itali, præsertim Romani, qui tamen non prorsus eodem modo sonāt c, ante uocales omnes, tamen ita pronuntiant, ut manifesto discrimine dignoscas c literam ab s, linguam in latus dentium læuum intorquentes quum sonant Cicero, Cæsar, & Cyrus : in alijs tamen minus est crassitudinis, ut in canis, collo & cura. Difficilior autem est huius literæ distinctio, quoties præcedit s, ut in scio & Scythæ, resciscit asciscit, quæ tamen euidenter ac feliciter exprimunt Romani, nos mire cōfundimus. Nos hic & alio peccamus modo, spiritum addentes c, quoties antecedit s, & sequitur a uel u, schando sonantes pro scando, & schutum pro scutū. Quin & Græci x suū crassius sonāt, quasi uergens ad γ, ac sibili nonnihil meditans, quoties præcedit uocales aut diphthōgos ^{ε, ι, η, υ, ο, ε, ε, ι, ο, υ,} & in cæteris. Nec dubiū quod hæc differentia perfecta sit à uulgo, quando nemo ueterum id scripto prodidit, quum tamen alijs de rebus minutissimis plurima conscripserint. Ex linguis autem popularibus, quas constat olim lingua Græca per-

mixtas fuisse, cōñcere licet, κ ante uocales
 quaslibet perpetuum suum obtinuisse so-
 num. Sic Germani uulgo sonant Cæsare,
 Bataui silicem, sic Picardi ici, quod imita-
 tum est à Græco ἰκῆϊ. Nec me fugit hanc
 Galliaē partem ob pronuntiationem ride-
 ri à cæteris, retinet tamē manifestiora Gre-
 cę Latineq; linguę uestigia. Rursus si quis
 audiat Anglum petentem osculum, agno-
 scet Græcū κῦσκι, in qua uoce nos p u Gre-
 co sonamus u Gallicum. Et in nostrate lin-
 gua, quoties illud tenue uolumus exprī-
 mere, pro c scribimus k, non aliter sonan-
 tes eam in ky, quām in ka, ueluti quum di-
 minutiuē dicimus, puellam, aut puerū nō
 diminute, aut nosse, aut pectere, aut men-
 tum. Et quum Angli dicunt iugulo, aut re-
 gem, aut serua. Nec defuere Latini, qui nō
 patiebantur c præponi a, ut ca, sed ka scri-
 bendum censuerunt, quod ab eruditis reie-
 ctum est, negantibus hic opus esse litera
 Græcorum commodatitia, quum c suum
 natium sonum ad omnes uocales defe-
 rat. Probabile est igitur & apud Græcos
 , & apud Latinos c, eodem fuisse sono,
 quacunq; uocali sequente. Nam Latini k
 propemo-

Meyskin.
 kindt
 kennen.
 kemmen.
 kynne.
 kol.
 kyng.
 kiep.

propemodum pro superflua duxerunt, quemadmodum & q, quibus uix utebant, nisi quum unica litera signarent totam dictionē, ut Q. p Quinto, K, pro kalendis. Atqui superuacanea non est, si nostrum c, crebro proxime accedit ad uocem s. Postremo uel à ranis discere licet quod narro. Nam his hæc litera peculiaris est, quā audimus illas quotidie modulantes illud suum *βερεκεκεξε κοαξε κοαξε*, in quo non percipitur illud crassius, & ad γ sibilumq̄ uergens, quod nunc audimus in uulgata Græcorum pronuntiatione. L E O. Certum est argumentum. Nam ranæ non mutant cantionem suam tot iam seculis, quum homines nihil sinant esse diuturnum. V R S. Nō absurde dicis, siquidem ranis lingua summa religata est, postrema quæ fauces spectat libera, ut aliter sonare nō possint. Iam mediam quæ est γ, uel g, Latini nō semper eodem enuntiant sono. L E O. Qui sic?

V R S. Quum dicis uaga, uago, exiguus, nōne aliud audis, quā quum dicis, uage, uagis? L E O. Prorsus. Nam in ga & go & gu, audio nescio quid crassius ac spirantius. V R S. Item aliud audis in lego q̄ in le

gis, legit, in longas quàm in longis. L E O .
 Sentio. V R S . Similiter in Græcis aliud au-
 dis, quum dicitur, θεολόγω, θεολόγῃ, θεολόγῃς,
 quàm cum θεολόγῃ, θεολόγοι. L E O . Ut nos
 quidem sonamus, V R . Huic malo succur-
 rit Germanorum pronuntiatio, qui sono
 per omnia simili dicunt, lego, legis, legit.
 L E O . Video quemadmodum ex corru-
 ptis libris, itidem ex linguis quamlibet ui-
 tiatis posse quædam deprauata restitui.
 V R S . Atqui nos Bataui ridemus hic Ger-
 manos, quasi uiciosum sit, quicquid diuer-
 sum est. L E O . Ad istam tationem nihil nõ
 esset uiciosum inter homines. Verũ ut hic
 recte sonant g, ita perperam sonant quum
 dicũt, caudeo pro gaudeo, & cades pro ga-
 des. V R S . Ita sanè sonant quidam, qui uul-
 gatam pronuntiationem dediscere aut nõ
 potuerunt, aut neglexerunt. Verũ ex ma-
 lis si quid inest boni, decerpere sapientis
 est. Nos tamen grauius peccamus in aspi-
 rata x siue ch, L E O . Tantum ne peccato-
 rum? Expectãdus est annus Iubileus. V R .
 Fortassis excusabitur ab aliquibus qd' pro
 miſ. sonamus mihi, rursus pro mihi mihi,
 quo iure ueteres in Hebræis usi sunt, quo
 sonus

sonus sit uegetior, ut in Ioachim, & Ioachim. Verū qd' pro ὑπάρχουσιν ὑπάρχουσιν, pro Christe sonamus criste, p̄ chrisma crisma, quis feret? L E O. Nemo, nisi qui nescit discrimen inter Christū & cristas. V R S.

Sunt ex aduerso qui aspiratū pronuntiant etiam cribrum. L E O. Isto nomine Germani superiores male audiunt, quum & id si quod est, uith̄ multis modis cōpensent, & ab Italis profectum uideat. V R. Scio quid dicas. Arrium sentis quē epigrammate ridet Catullus, q̄ pro cōmodis dicebat chōmodas, pro insidiis hinsidias, ex cuius immodico flatu tautū erat discriminis, ut poeta rimuerit, ne posteaquam ille Syriam petens nauigasset Ionium mare, iam non Ionium diceretur, sed Hionium. Et olim fuerunt apud Græcos, qui uitabant aspiratōnem, Iones opinor: & apud Latinos priscos. Et ne quid existimemus sub sole nouum esse, sunt hodie qui spiritum addunt ubi nihil opus, & spiritū adimunt ubi erat addendus. Quorum hoc posterius Flan-
driæ parti gentilitium est, qui mira cōstantia spiritum addunt tenuibus, & adimunt aspiratis. Is error uelut agnatus hæret illis
etiā

etiam Latine Græcèue sonantibus. Quem
 admodum em̄ uulgata lingua dicentes he-
 rum, subtrahunt spiritum, & sonant hono-
 rum, ita quum dicunt honorē addunt: Lati-
 ne loquentes ululam uocant hululā, & hu-
 milem umilem. L E O . Pulchre pensant ui-
 tium uitio. V R . Audiui Florentiæ in pro-
 fessione publica constanter pronuntiantē,
 chorpus, chalidus, & champus, quum ta-
 men ea ciuitas procul absit à mari, etiamsi
 plus fatis uentorū immittit imminens Ap-
 pennini dorsum. Arbitror tamen nō fuisse
 Florentinū. Contrà cæteri Itali uix distin-
 guunt hominem ab omine, quod nos inge-
 nue distinguimus, & utrique alteros ride-
 mus, quū peccemus utriq; . Ac ne soli nos
 in pronūtiando labi uideamur, sunt apud
 Italos, qui ex publico sermōis usu pro lau-
 do sonant laldo, pro audio aldio. Rursus
 qui pro deus degus, pro eum egum, siue
 echum: ad hæc, qui more Hebræorum ple-
 raq; syllabas extremas acuto sono pronun-
 tiant, Bergomates ni fallor. Mentior nisi
 his aurib⁹ audiui Romæ sacrificos ad hūc
 modum pronuntiantes, quamq; narrarem
 in conuiuio quid audissem, existimans id
 inscitæ

itiscitiæ uitiū esse, risete quidam, & protinus agnouere cuiates essent qui sic pronuntiaissent. L E O . Equidem arbitabar nos solos barbaros sonare barbare. V R S . Hodie uulgi nusquam non est barbarum. Quin & chi nō prorsus idem sonat in χαίρει, χαίρας, βραχύν, χοῖρος, χλω, χεῖρόνησος, qđ in χαρά, χορός, & ἐυνοῦχος. Illic enim audis nescio quid sibili, quod in posterioribus non audis. L E O . Num id recte? V R S . Nō ulla ratio, sed deliciæ morem hunc inuexerunt, mea quidem sententiā. L E O . Apparet. V R S . Quod dicam à priscis traditum est, γ si sequatur aspirata χ, aut alterum γ, aut ξ, sonat medium quiddam inter μ & γ, ut ἐγχειρίδιον, ζόγχος, ἄγγελος, λυγξί σφιγξ enchiridiō, rhonchus, angelus, lynx, sphinx. Adeoq̄ non conuenit his literis in eadem dictione, ut si prior syllaba desinat in μ, uertatur in γ. Nam ab ἐμ & χεῖς compositum est ἐγχειρίδιον. Quod si post γ succedit κ, utriusq̄ literæ sonus mutat̄, uelut in ἀνάγκη, λυγκεύς. Nam in his γ propemodum sonat μ, & κ propemodum γ: propemodum dixi, quod non ad plenum exprimitur μ & γ, sed medium quiddam inter utriusq̄.

utrunq;. Simile quiddam auditur & apud Latinos, si litera g, succedat n, aut alterum g, aut c, aut q, uelut in magnus, agnus, pignus, cygnus, magnes, agger aggero, ancora, anquiro. Ac ueteres, quorum est Victorinus, adeo putabant nobis hic deesse litteram, medio sono inter g & n, ut pro aggerē & suggestum, scribendum existimarent, angerem, & sungestum. Rursus pro ancora, agcora : pro ancylia : agcylia. Verum n, litera nostris auribus blandior uicit. Illud certe constat, Italos emendate loquentes, aliter sonare magnus, agnus, q̄ nos sonamus. Nec enim sonant agnus, ut a per se sonet, nec ag, nus, ut g hæreat priori uocali, uerū pro g, audis quiddam qd̄ necq; sit prorsus n, necq; prorsus g, sed è duobus medium quiddā. Ex eodem fonte nascitur, quod quidā scribere maluerunt anquiro quā acquiro, quod q, uim obtinet eandem cum c & k. Ea uarietas declarat illos, nec prorsus sonuisse g, nec prorsus n, sed medium quiddam. Idem censebant de ecquid, nunquid, nāncq;, tanquam, quāncq; & similibus. Vis enim litera q, sic m, uertit in n, ut g, sonum admisceat. L E O. Hæc mihi

mihî uidentur argutiora, quàm pro nostra regione. V R . Simile quiddam tradunt de sono medio inter m & n, si sequatur p, b, aut ph, ut in ampullis, Lycambes & Amphimachus. Ausculta ut sonos auribus diiudices. Quid audis quum sono lycambes, L E O . n. V R S . Quid quum Lycambes? L E O . Prorsus m. V R S . Quid nunc? Lycābes. L E O . Nec m, nec n, sed quiddam utrinq; mixtum. V R S . Bene habet quod hæc inter nos aguntur lingua; nam calamo non possint exprimi. L E O . Nisi uocalis esset calamus, quales erant illi plus satis loquaces, qui Midæ aurículas sic traduxerunt, ut hodie quoq; pro uerbio celebrentur. V R S . Sic est. Sed ut pergamus, in t, d, & th siue θ, uide quod modis peccet. Germani superiores th subinde sonant & scribunt pro t, protheus pro proteus. Contra nos sonamus t pro th, ut in Theologus, Tethotheus, & Phaëthon, Phlegethon, alijsque innumerabilibus; sed multo magis quum aspirata adhæret consonans alia, ut pro θυνηδες sonamus τυνηδες, pro ethna, etna, pro θρετες τρετες, pro thraces traces: & in totum ægre assuescimus huic aspiratae

ratae sonandae; quam feliciter expriment

Thief, Angli in initio, quum sua lingua dicunt fu
Smych, rem: in fine, quum dicunt fabrum ferrarium.

Nam his uocibus uelut inimitabilibus so-
lent hospitem prouocare. Qui crasse docet,
monstrant et propemodum sonare, quod no-
bis sonat ts. quam syllabam nostra lingua
Tsamen, facillime sonat in tsa, quum duabus sylla-
bis dicimus, simul. L E O . A g n o s c o . V R S .

Quin frequenter d & t, differentiam con-
fundimus, ueluti quum pro David sona-
mus Dauit, & ad Petrum, ad te, at Petrum,
at te: quod idem facimus in b, nonnun-
quam sonantes pro abste, apste, quum d
& b crassius sint sonanda. Porro quod Grae-
ci τ sonant, ut nos d Latinum, quoties pre-
cedit υ, in ἐνυργ & ἐνυργα, arbitror eos eo-
dem iure facere, quo pro ω sonant b Latini-

Ti. num in ἐμωρογο. Nam quod pro ti, sona-
mus ci, quoties excipit uocalis, fortassis ue-
terum autoritate probatum est in Lauren-
tius, & patientia, quum idem apud Grae-
cos nequaquam fiat. De duplicibus duo-
bus ξ & ψ, iam per occasionem diximus, quas
Galli egre pronuntiant, dumtaxat in initio
dictionis, salmus sonantes per psalm⁹, & senia
pro xenia:

pro xenia ; nos hic certe sumus feliciores ;
 Et Gallorum quorundā uulgus hic adde-
 re solet e , exenia pro xenia , epfallo pro
 psallo . Idem faciunt in st , sp , pro sto sonan-
 tes esto , pro spectro expecto . L E O . Isti huc
 nō in Gallis tantum animaduertere licet .
 V R S . Scio & ante dictum esse ; cum qui-
 busdam Hispanis hoc illis esse cōmune . Et
 una tantū Galliaē pars habet quod dico ,
 nē totam in me concites . Tertia dupliciū
 est ζ , complectens in se σ & ς , si ς cras-
 se pronunties . Vnde Græci quidam pro
 γαζα scribūt γασσα , pro μελιζερ μελισσα .
 Alij rursus δια uertunt in ζα ; inde nobis
 etiam ζαβολος pro διαβολος . Hanc literā ,
 quoniam non reperitur in Græcis dictio-
 nibus ; Latini ferē uertunt in geminum ss ;
 ut in patrisso πατρίζω , & in mussio μύζω .
 Eam Germani & fescitet & frequenter
 usurpant lingua uulgata , quemadmodum
 & Sarmatae uidentur ea delectari . Nos fa-
 men loquentes interdū usurpamus illius
 sonum ubi nihil opis ; id ferē perpetuo
 quoties s , incidit inter duas uocales ; pro
 laesa dicentens læza , pro uise uize , pro illu-
 so illuzo , pro risi rizi ; quod unde uenerit

in nostram consuetudinem nō satis queo coniectare, quum Romani non uariant in huius literæ pronuntiatione, nec causam uideo mutationis, nec ab ullo ueterū tale quicquam sit traditum. Nec enim sa debet aliud sonare in musa, quàm sonat in salus: nec so aliud in uiso, quàm in solus: nec se aliud in uise quàm in sedeo: nec si aliud in risi quàm in fileo. Nec huiusmodi rei quicquam est apud Græcos, quibus s sonum suum perpetuo obtinet locis omnibus. L. Atqui quosdam audio pro simplici s, sonare geminum. v. Atque adeo scribunt quoties antecedit longa uocalis, ut in caussa & lessio. Ad eum modum scribere solitum ferunt M. Tullium. L. Fortassis hinc nata est uarietas. v. Fieri potest, quanquam reclamationis Romanorum consuetudo: at nos idem facimus, etiam si correpta uocalis precedat, ut in nisi & miser. Quibus autem hic usus à pueris inolitus est, similiter peccant & in Græcis, sonantes μέζον pro μέσον, & μῆζα pro μῆσα. L. Video rem operosiorē esse quàm putaram emendate pronuntiare. Verum nondum explicuisti quo pacto sonandum sit. g. v. Recte mones, nam excide-

rat.

rat. σ lingua ponē dentes superiores ap-
 pressa profert lenem sibilum, qualem ædit
 serpens minitans & erectus, ubi quis im-
 prudens proprius ad nidum accesserit, un-
 de litera S figuram habet eius animantis
 sibilū ædentis & inflexo corpore detetren-
 tis. Vnde & exsibilandi uerbum deductū.
 Huic sibilō accedit sonus λ , sed crassior
 aut lenior potius, quemadmodom in cæte-
 ris duplicibus sibilum antecedit habitus
 oris quo sonatur p, aut c. Demiror autem
 quur hæc litera tātōpere displicuerit Dio-
 nysio rhetori, qui tradit eum ferarum esse
 sonum, & uix homine dignum, quū Græ-
 ci in plerisque dictionibus σ uertāt in σ , sicut
 attigimus supra: rursus quoties incidit
 τ geminum, malunt in geminum ω uer-
 tere, pro γλωττα γλωσση, pro θετταλος θεασα
 λος, pro τυ σὺ sonantes. Nam si ideo displicet,
 quod hunc sonum à serpentibus didi-
 cerūt homines, displicere debet & k, quæ
 ranarum est & coccycis: & b, quæ est ouū
 um: & m, quæ est bouum: & o, quæ est asi-
 norum: & g, quæ est canū rixantium: & a,
 quæ est puerorum uagientium. L. Atqui
 e desit omīno patronus Dionysio, prisci

Latini uidentur illam elidere soliti. Quod genus illud ex epigrammate quod refert Plinius in historia naturæ, Reginae Iunonis supremi coniugis templum. Item illud ex Ennii uersibus quos adducit A. Gellius: Doctus, fidelis, suauis homo, facundus, suocq; Contentus atq; beatus, scitus, secunda loquens in Tempore. V R S. Quid mihi narras Ennios, quasi non idem hodie faciant in oratione soluta Galli, quod Ennius fecit in carmine: prorsus elidētes s, quū incidit inter uocalem & consonantem: in in fine uero sic obscurātes porrecta in immensum uocali, ut uix sentias, uelut in est & dominus, in quorum priore, eliso s, sonant geminum, aut triplex potius eee: in posteriore, u trium uocalium habet spatium. L E O. At mihi uidentur uiri iusti pariter ac prudentes Hispani, qui quod Galli peccāt in s, abunde pensant, nihil sine hac litera pronuntiātes, ac sæpius eā in eandem dictionē insulcientes. V R S. Vera narras. L E O. Si ludere uacaret, dicerē Gallos, quoniam non assueuerunt sibilis ob serpentium illic raritatem, metu ac religione uitare literā, ne prouocatū cognato sibi

sibilo noxium animal frequentius eò demigret. Contrà Hispanos, ut uiros fortes, & serpentium sibilis assuetos, adeo contemnere illos, ut etiam obsibilent, quo absterreant, quomodo solent quidam oppedere tonitruis. Quod si nunc in re etiã seria fas esset iocis indulgere, poteram & illud aduersus Dionysium proferre, quod matres ac nutrices hac litera, quam ille uiperam uocat, somnos accerunt infantibus. Sed mittamus & iocos, & recentiorũ delicias ac fastidia, quot homines tot sententiã. Magis me mouet, quod priscis illis tantopere displicuerit, qui parce literam hanc admiscuerunt, in tantum ut quidam totas odas conscripserint ἀσίγμως, hoc est nusquã admixto σ. Quin & Pindarus fertur hanc literam infamasse uersu, πρὶν μὲν ἤριππε σχοινοτενεῖ φωνήεντα διθυράμωμ καὶ τὸ σᾶμ κίεδαλομ ἄνθρωποι. Iam & illud admiror, quum ξ respondeat gemino sigma, in hoc enim uertunt Latini, quur tantopere probeatur eruditis, ut Quintilianus hominime surdus, uix aliã putet spirare suauius, ut in zephyris & zopyris. L E O. Dicam quod uenit in buccam. V R. Vt lubet

LEO. Ipsa se mollit, ut quædam si modice sumas lædunt: si copiose, profunt, ut de lactucis & testudinibus est proditum: quæ admodum n, in manna iucundius sonat quàm in maneo: & m in mamma mollius est, quàm in lama. Tum uis literæ s, admixta temperat asperitatem sibili. L. Nihil absurdum loqueris. Superest f, de qua superius per occasionem nonnihil attigimus. Sed pleniorẽ explanationem data opera in hunc distulimus locum. Et hanc quidam iudicarunt superuacaneam, scribentes philius, phacio, phacies; mox ph, seruata est Græcis dictiõibus, phama, Phaëton, Phœbus, Philippus, Pamphilus; Latinis dicata f, felix, facio, fibra. Quanquam ne hic quidẽ satis cõstantes sumus. Nam famam, fugam & furem per f, scribimus, quum Græcis sint φῆμη, φυγή, φῶρ. Quod si prorsus idem sonat f, quod ph, siue φ, constat literam esse superuacaneam. Rursus si nihil interest in sono, qui conuenit, ut φ numeretur inter muras, f, locus datus sit inter semiuocales. Ad hæc quid opus erat Aeolibus digamma, quum haberent φ; aut nobis quum suppeteret f? Fatentur enim omnes Claudium Cæsarem

Cæsarem iure addidisse digāma Aeolicū, quod nostro f, inuerso notabatur ꝥ, utcun- que uicit cōsuetudo. Ad hæc, quū autores quidā tradāt apud nos u, consonans eam habere uim, quam apud Aeoles habet di- gamma : sequitur has literas sono uarias/ se, quandoquidē constat u cōsonans, sona- re diuersum quiddā ab f. L. Sic apparet. v. Iam Priscianus non omnino malus au- tor, scripsit non nihil esse discriminis inter ph & f. Quod euidentius facit Quintilia- nus libro primo, referens iocum Cícero- nis ex oratione pro Fundano, testē Græ- cum opinor, irridentis, qđ primā eius no- minis literā sonare nō posset, phundanus dicens pro fundano. At M. Tullius magis erat irridendus, si Græcū φ, & Latinum f, nihil sono discrepā t. Idem Fabius libro, ni fallor. 12. cōmemorat hanc literem Latino- rum inter eas, quæ parum felicis sunt so- ni, quod inter dentes efflet, unde fieri pu- rat, ut sermo Latinus ne possit quidem ad- lucunditatem Græcanicæ pronuntiatio- nis aspirare. Atqui si in hac litera paria fa- ciunt Latini cum Græcis, ridiculum est quod Fabius hoc argumento. persuadere

conatur, nos Græcis inferiores esse uocū
suauitate. Adde his quod Terentianus do-
cens huius literæ pronuntiationem, eui-
denter indicat discrimē inter ph, & f, quū
enim docet aspirationem in initio uocali-
bus additam, aut cōsonantibus quatuor à
tergo adiectam, nō mutare literæ sonum,
sed tantum aspirationis gratiā addere So-
tadeo metro, sic rem explicat:

Quia non adicit litterulis nouū sonorem,
Sed Græcula quædā scholicæ nitela uocis
De f, longe aliter loquitur, referam enim
illius carmen:

Imum superis dentibus apprimēs labellū,
Spiramine leni, uelut hirta Graia uites.

Hanc ore sonabis, modo quæ locata pri-
ma est. An non hic duplici nota discer-
nit φ ab f; primum quod in f, labium in-
ferius apprimitur superioribus dentibus,
deinde quod spiritu leniore profertur, ue-
luti studio uitandi Græcā aspirationem,
quæ est in φ, cuius sono labijs utrisq; di-
ductus spiritus uehementior erumpit. Et
haud scio an probabile sit, percontatorem
illū qui ex Amphione sustulit aspirationē
de quo supra meminimus, ex Amphione
fecerit

fecerit Amfionem, quemadmodum alter ille Græcus ex Fundano fecit. *ϕ*undantū. Quæ si uera sunt, triplici uarietate destinata sunt, *ph*, *f*, & *u* consonans. *LEO*. Quæ ratione possunt auribus discerni? *VR S*. In *ph*, magis stringuntur labia, prius quàm erumpat spiritus, is erumpit uehementior labijs ac dentibus latius diductis: in *f* lenius, dentibus penè coeuntibus, & inferiore, ut dictum est, labro superioribus dentibus affixo, ut inter hæc litera, uelut effletur, in *u* consonante, multo etiam mollius effertur aspiratio, quàm uel in *ϕ*, uel in *f*, idē diductis & labijs, & dentibus in exitu uocis. Nunc auribus obserua sonos, & oculis os meum intuere. Dico *pha*, *fa*, *ua*. Rursum *phama*, *facio*, *uado*. *LEO*. Papæ manifestum uideo discrimē. *VR S*. Superest scrupulus, quid Aeolibus sonuerit digamma, tum autem an hodie recte sonemus *u*, consonans. Primum ubi iaceo sonamus conflatjs primis uocalibus, præter ita nihil audimus in sono noui. At quum idem facimus in uadit, uelo, uino, uolo, uulnus, aliud quiddam sentiūt aures. *Sona ita*, duabus syllabis. *LEO*. *Ita*. *VR S*. Con

trahe. L E O . Iã. V R S . Fac idem in uã. L E .
 Vã. V R S . Contrahe similit modo. L E O .
 Sentio sonum primæ syllabæ in nostrati/
 bus uerbis , quũ dicimus, uigilare , molle,
 uinum , & habitare. V . Vna igitur nobis
 deest , si recta est horum temporum pro/
 nuntiatio. L E O . Dic clarius. V . Inter ph
 & f, non nihil interesse in confesso est . L .
 Est. V . Inter fuero & u consonans mul/
 tum interesse res ipsa loquitur . L E O . Ut
 nos quidem sonamus. V R . Atqui quum
 Batauus sonat, album, aut latum, aliud aũ/
 dis ui, quã quũ Latine dicis, uide: rursus
 aliud quum Batauus dicit percontari, ali/
 ud quum ulcisci, aut stringere. L E O . Re/
 cte . Verũ id scribunt per geminum V V
 V R S . Nimirum differentię causa . Nam
 & illis est u consonans eo sono quo Lati
 ne loquentes efferimus, ueluti cum dicũt,
 pinguem, aut, simultatem. Contra quum
 dicunt, scito, aut legem . Alioqui quæ uo/
 calis duplicatur initio dictionis , nisi mu/
 tet naturam? Nunc accipe & illud argu/
 mentum. L E O . Hic sum. V R S . Quũ grã/
 maticĩ diligenter indicent affinitatem lite/
 rarum inter ipsas , ueluti quũ pro i, ponit

u, ut

wacken
 weeck.
 wyn
 wonen

wit
 wijt.
 wagh
 wacken
 wringhen

vet
 veet.
 weet
 wet

u, ut in optumus: pro aspiratiōe f, ut in for-
 deo pro hordeo: pro s, t, ut in mertare &
 pultare: pro u, o, ut in dicōnt pro dicūt, ac
 similibus innumeris, nusquam mentionē
 faciunt affinitatis inter f & u consonans,
 tanta est soni uicinitas, ut si paulo lenius
 fones f, fiat u: si paulo pressioribus labris
 u, fiat f. L E O. Non leue, per musas, argu-
 mentum. V R. Ad hæc apud Aulum Gel-
 lium libro xiiij. cap. 5. grāmaticus ubi præ-
 scripsisset legem, per quam nomina desi-
 nentia in us, si proxime antecederet i, uo-
 candi casum inflecteret in i, non in e, ut
 egregius egregi, quemadmodum Virgili-
 us Virgili: diuus, riuus & cliuus & huius
 generis alia hoc lemmate excepit à regu-
 la, quoniam non simpliciter desinerent in
 us, quemadmodum Virgilius, sed in eam
 quæ per duplex u scribitur, ad cuius lite-
 ræ sonum declarandum repertum esset di-
 gamma Aeolicum. Quod si id tum sona-
 bat, uus in riuus & cliuus, quod hodie no-
 bis, nihilo magis erat opus exceptione in
 riuus quæ in Rufus, quum esset manifestus
 consonantis sonus ante u posterius. L E O.
 Persuades alium fuisse sonū. Quid igitur
 censes?

censes: VRS. Censor esse non ausim, at di-
 uino ueteribus propemodum sonuisse f,
 quod Græcis sonant φ, & quod hodie f,
 sonat Phrysonibus: sonant enim asperius
 quàm nos, qui & u, cōsonans propemodū
 sonant uti nos f, ueluti quum dicunt, mu-
 scam, uolare, metuere, quæ nos per u con-
 sonans sonamus lenius. Porro u conso-
 nans sonuisse quod apud Aeoles & Clau-
 dium Cæsarem digamma. Id denique pro-
 pemodum sonuisse, quod apud nos hodie
 sonat uu geminum. Nam quod in uulga-
 ta pronuntiatione, u consonans sonamus
 aliquanto lenius quàm f, apparet ex iisdē
 delicijs ortū, quæ pro ἐμωρος sonant em-
 boros, & pro βίνα, uini. LEO. Quibus
 indicijs isthuc colligis? VRS. Ex ijs quæ
 iam cōmemorauimus, tum ex linguæ nostratis
 uestigijs, quam cōstat Græco Romanoq̃
 sermone permixtā esse. Innumera sunt lo-
 corū uocabula à uico dicta, ut cū dicimus,
 comitis uicum, pastorum uicum, fontium
 uicum, in quibus ultima scribitur per u du-
 plex, unde colligere licet quid olim sonue-
 rit Latinis u consonans in uicus, uanus,
 & riuus. LEO. Verissimillimum est quod
 narras.

flich
 flieggen.
 fressen

Contwyck
 vaders
 wyck.
 Bruyns
 wyck.

narras. V R S . Item quum uulgata lingua
 nominas uinum , deprehendis quid in ui/
 no sonuerit prima syllaba . Idem arbitror
 esse quum dicimus uiolentiam , quanquā
 corruptis , ut solet literis aliquot . Rursus
 quum pro uacare dicimus uigilare , & quū
 sonamus uentum & uentosum . Similiter
 quum apud nos uelut euanescit u , illi scri/
 bunt per geminū w , ut quū dicunt graue,
 iurare, uexare, fatuū, duos. Nam apud nos
 pluribus literis additur , quā apud Latī/
 nos. Contrā quū apud Latīnos habetur f,
 Phrysones & Angli quidam uertunt in f,
 nos in u consonans, ut hodie sonant Latī/
 ni, uelut in fluere, fluctu, pisce, & similibus
 innumeris. Nam in pisce & hinc deriuatis
 p, tenue mutauimus in ph, pro qua scri/
 bebant f, nos rursus f, uertimus, in u con/
 sonans, ut nunc quidem profertur . L E O .
 Certa naras, mira tamen, & haud scio an
 omnibus credenda . V R S . Hinc est quod
 Germani spiritāiores, Latine loquētes cō/
 fundunt interdum has literas, u cōsonans
 & f, quum efferunt conuidit pro confidit,
 & fideo pro uideo. Nec mirum uideri de/
 bet, si quod tradidimus non est perpetuo
 uerum,

Ghewelt
 waken
 wine
 windich
 Swaer
 Sweren
 Gwelen
 Swaes
 Twce

Vloeyen
 Vloet.
 Viscb

uerum, sed fallit in quibusdā dictionibus, quum non ignores quanta sit sermonis uulgo crediti uolubilitas & inconstantia.

LEO. Cætera facile corrigerentur, nimirum aut aliquo discrimine sonemus f, in filius, & ph, in Philippus. Cæterū illud durum, si quis pro uanus sonet wanus, aut p riuus, ri wus, atq; item in cæteris, quæ per u consonans efferuntur. VRS. Nec est necesse, ut profus exprimamus uulgatam Germanorum pronuntiationem: satis est si paulo longius recedamus à sono f, & aliquanto propius accedamus ad sonum u, uocalis. Nā inter f, & u cōsonans fuisse dissonantiam euidentiore[m] quā[m] nūc est & illud arguit, quod nusquam altera in alterius uicem succedit, quod tamen in cæteris fit passim, inter quas uel tenuis intercedit cognatio, uelut in βελομαι & uolo: rursum in eo quo ueteres, teste Fabio, pro hœdo dicebant fœdus, pro hordeo fordeum. Verum non occurrit ubi uel f, mutarint in u consonans, uel u consonans in f.

LEO. Nondum animum omnibus scrupulis liberaſti. Veteres qui meminerunt de digāma Aeolico, ueluti Quintilianus, Priscianus,

Priscanus, Aulus Gellius, & ni fallor, Victorinus, exempla proferunt, in quibus u antecedit seipsam, ut in uulgus & seruus, riuus & diuus. Quod si litera Aeolica nō alibi locum habet, quid sonabit u, in uanus, Venus, uino, & uolo? V R S. Et in his eundem sonum indicat epigramma, quod Ioannes Tortellius, uir suo seculo magnus, Romæ sibi uisum fuisse testatur, in quo bis fixit, scriptum erat pro uixit. L E. Nil miror, fortasse Germanus qui spīā aut Phryso posuit: quasi nos Romæ non deprehenderimus in huiusmodi monumentis insignes solœcismos. V R S V S. Atqui non sic claberis, ô bone, Terentiani uersus audi.

Vt uade, ueni, uota refer, teneto uultum:
 Creuisse sonū perspicis & coisse crassum:
 Vnde Aeolijs litera fingitur digammos:
 Quę de numero sit magis una cōsonantū,
 Vocalis in istū mage c̄p̄ uersa sit usum.

Audis hic in exemplis ua, ue, uus quo minus autē posuerit, ui, metrū obstitit, quam dicere poterat, uideto uultū, atq; in his u mauult esse nouā literam Aeolicam, quam ex uocali mutatā. L E O. Nondum
 exemisti

exemisti scrupulū. Præ A. Gellio & Quintiliano cōtemnere possem Terentianum, & quod ait de digammo, potest ad ultimū exemplū pertinere, uidelicet uultū. Nam epigrāma nihil me mouet. Aul. Geli sententiā retuli, Quintiliani uerba subtexā. Nostri, inquit, præceptores, ceruon feruonq; u & o literis scripserunt, quia subiecta sibi uocalis in unum sonum coalescere & confundi nequiret, nunc uū gemina scribuntur, ea ratione quam reddidi, neutro sanè modo uox quam sentimus efficitur. Nec inutiliter Claudius Aeolicam illam ꝥ ad hos usus literā adiecerat. Ex his Quintiliani dictis perspicuum est, fuisse quendam sonum quē nec ꝥ redderet Græcum, nec ꝑ Latinum, nec u consonans. Rursus constat u cōsonans aliud sonuisse in uado, uenio, uideo & uolo, quā in riuus aut seruus: & hunc sonum Latinis literis notari nō potuisse, eoq; peregrinam literā à uicinis Aeolibus mutuo sumptā, quam *Διγαμμο* appellant, quæ ne uideretur eadem cum ꝑ Latina, inuersa est ꝥ. Ea loco utriusq; u, ponebatur in ser ꝥs, nec aliās uidetur habuisse locum. Nos autem

nihil

nihil discernimus u, consonantē, siue præcedat u, siue alias uocales, etiamsi hoc discrimen Quintilianus significat fuisse perquam tenue, sentimus, inquit, & tamen erat aliquod, cuius gratia Romanus Imperator putarit literam aliunde accersendam. V R S. Sic urges, quasi meditatus ad hoc certamen accesseris. Cogemur itaque quartum addere sonum, phu, fu, uo, uu, ut ph in phuga spiritum obtineat Græcanicum: f in fundo flatum Latinum: u in uolo crassius quiddam quam f; u, in seruis longius absit à sono f, quam u, in seruos, ac propemodum sonet, quod apud Barbaros & olim sonabat u geminatum. Quade re satis, opinor, ante dissertum. L E O. An satis non liquet. Nam Victorinus tradit Æoliscum digamma eandem esse literam quam Hebræi dicunt Vau, eamque respondere nostræ u, consonanti: sed libet quod in scholasticis disputationibus solenne est dicere, acquiesco, quo reliqua peragas. V R S. De g, igitur dictum est, inter illius cognatas. De h, propemodum conuenit inter grammaticos, è literarum catalogo iure submouendam esse, nihilque

m tustius

iustius uideri ut inter literas numeretur, quam si apud Græcos spiritus toni ue nota in literarum ordinem accerseretur, quæ interim, in uitis grammaticorū centurijs propè dixerim, regnet in medijs literis, præposita uocalibus lenius sonans: rarius em postponitur in aliquot barbaris & interiectionibus, ueluti in ah, uah, oh, & proh, nõ sine rixa tamen grammaticorum, cauillantium id per apotopen fieri, quum integræ uoces fuerint, aha, uaha, ohe, et prohe: alijs dicentibus nihilo magis præcipi posse, quomodo scribendæ sint interiectiones, quam præscribi potest alienis affectibus, quorū illæ sunt notæ: consonantibus uero postposita uehementius sonat. Postponitur autem c, t, p. Semper autem g apud Græcos, si consonans hæc sit uocis initium, rursus in medio geminatis gg, additur posteriori, ut in choris, thymum, phyllis, & rhetor, & catarrhus. Nec raro medijs uocalibus interseritur, quo sonus sit uegetior. Siquidem Aulus Gellius citat peruetustos codices, quos existimabant fuisse Maronis *αυτογράφου*, in quibus ait se uidisse uersum hunc ex secundo Aeneidos libro:

Exultat

Exultat telis, & luce coruscus aëna.
 ita fuisse scriptum, ut superne inter a & e, h litera fuerit annotata, aëna. Similiter in illo uersu, Aut folijs undam tepidi disspumat aëna. Quod idem in nihil & mihi factitatum, iam prius admonuimus. Adeo uero non est superuacanea, ut Aeolam exemplo Latini quoq; huius uice subiiciant s, dicentes, ut modo dictum est, pro hordeum, & pro hoedus foedus. Latini in Græcis usurpandis non raro uertunt in s, quum pro *υς* dicunt sus, pro *υπερβιος* superbus, pro *εγχο* serpo, pro *επτα* septem pro *εξ* sex. L E O. Mirum istos adeo contempisse spiritum, quum uideamus & arbores diffringi, & tecta subuertri, & mare intumescere, & terræmotus cieri spiritu. Verum illud adde, quomodo promendus hic flatus? V R S. Quid ni superne? L E O. Non hinc ambigo, quantū & ructus superne erumpit; Sed quibus & quomodo teporatis organis? V R S. Id in arteria, musculis & faucibus sitū est, tam morigeris, ut animo nonnunq; aliud agenti tamē obsequantur, Puer uirilem uocem ædere nō potest;

m 2 sicut

sicut nec mulier, nimirum ob angustiam transitus. At uir constrictis musculis, quãlibet, uocem ædit puerilem. Et alioqui cõtractis aut dilatatis faucibus & arteria pro suo arbitratu, magis exilem aut grandiorẽ emittit. Nec igitur summis labris ædẽdus est flatus, qualem solent, qui pultem plus æquo feruentem refrigerant, nec ab umbilico ducendus, ut solent Germani quidã, tantum efflantes uenti, quantum molæ farinariæ circumagendæ sit satis, sed moderate proferendus è faucibus, necq; fatigandus pulmo, uelut in spiritosis, ac labore anhelis. Sunt enim in quos illud è satyra positis dicere: Tunc immensa caui spirãt mendacia folles. Et sunt rursus qui moleste ferant sibi inhalarí spiritum alienum, qui nõ nunquam obolet alliũ, cepas, aut falsamenta, aut polypum, ut absit scabiei contagio, sæ, aut pestilentia, alteriusue morbi periculum, quum nullus sit facilius quam per halitum transitus. L E O . Vnde mihi uideatur imodestiae causa natum, quod quidam loe presso loquuntur, quæ res apud Galors mulier. uilis uersa est in iocum oris pucilli. V R S . Ab eadem modestia natum arbitror,

bitror, quod olim oculis semiclusis inuicē intuebantur. Id indicant picturæ nostræ ante annos ferè centum æditæ, tali forma nobis exhibētes, si quos intelligi uolūt ab improbitate uehemēter alienos. L E O. Emoriar, nisi isthuc in picturis mediocris antiquitatis sæpenumero miratus sum. V. Verum ut hoc ineptum sit, tamen est in oris & oculorum diductu quædam decora mediocritas. Me puero sese sic stringebant mulierculæ, ut insectas diceres. Ea res quum esset inepta, uidebatur cum primis elegās, simulq; quod erat consequēs, uerecundum habebatur quàm minimum cibi capere. Ad id enim confert mediij corporis stricтура. At è diuerso parum decorum est mulierem discinctam uideri.

Virtus est mediū uitiōrū utrinq; redactū. Idē obseruandū in diducendo rictu, in dilatandis faucibus, in promendo spiritu. Peccant qui nihil aspirant, peccāt qui aspirant omnia, peccant qui lenius quàm fat est, peccant qui plus satis, sed grauissime peccant qui præpostere id faciunt. Nec quisuis flatus est aspiratio literaria. Concitatus, anhelus, aut qui procul semotis lo-

m 3 qui

quitur, ut solēt nautæ rusticique maiore spiritu loquuntur, quæ qui cū proximis confabulatur. Verū hoc nihil ad grammaticū. Alio qui nullius literæ sonus absque spiritu promittitur. De spiritu satis uidemur nugati. Adde mus his, si uideat, reliquas semiuocales l, m, n & r, inter quas *ρ* Dionysius γενναϊοτέτω appellat, quum sit asperioris soni. Nam linguæ fastigio in palatum superius uibrato tremulis ictibus fragorem reddit, qualem audimus in lapide magno impetu perpulso funda, aut iaculo balista excusso, aut baculo uirgaue celeri motu per aërem actio. Vnde in dictionibus quibus celeritatem, impetum, aut asperitatem significare cupimus, hanc literam admiscemus, ueluti Græcis in *ῥῆμα, ῥιπῆ, ῥοῦω, χιμάς, ῥους, τρέχω, τρεχὺς, τρέμος, βρέμω*: Latinis in *rapio, ruo, roto, fulgur, tonitru, torrens, rufus, horror, fremo, frendo, strido*. *LE*. Itaque uoces ad rerum quas significant, similitudinem effictæ sunt. Arbitrabar fortuito natas, aut certe pro arbitratu instituentium repertas. *VRs*. Imo referunt ipsis elementis ipsoque sono quod significant, uerū nihil est necesse rem totā, ut est, uoce repræsentari,

tari, satis est aliquam similitudinem apparere; quæ si non appareat, tamen aliquid causæ subest, cur huic rei uocabulum hoc sit impositum. Bellum, apud nos omnis gratia blanda uoce sonatur, quemadmodum apud Græcos Furia discuntur Eumenides. Ita qui lenitatem, aut lentitudinem declarant, amant l, ut Græcis λείος, λίχμ, Latinis, lentus, labi, lenis, lubricus. Quæ uero magnitudinem, m, qua nulla spacio maior litera, gaudent, ut Græcis μέγας, μακρός, apud Latinos, magnus, mōs, moles. L E O. Quir igitur leonē dicimus potiusquā reonem? V R S. Vel omnis causa, uel quia in longum porrectum est animal nullius proceritatis. L E O. Si uera narras, oportebat cuiuslibet rei in quauis lingua idem esse nomen. V R S. Nihil est necesse. Quum enim sufficiat qualiscumque rei repræsentatio, potest eadē alijs atque alijs modis effingi, ueluti quum Græce dicis χείνω, Latine hio, Batauice chapen, in singulis sentis expressam oris diductionem. L E O. At quur μακρόν & μικρόν, quum diuersa significant, eandē habent consonantem? V R. Affinitas inter contraria poscebat hoc, sed per a,

quod ample sonat: & i, quod exiliter, nota-
 ratur discrimen. Ad hæc quoniam eiusdē
 rei multę sunt qualitates, satis est si ab una
 quapiam harum sumatur uocabulum, nec
 absurdum sit, si res eadem lingua pluribus
 uocabilis signetur. Verum satius est ut
 hanc disputationem in aliud tempus reij-
 ciamus, uel quia uix habet exitum argu-
 ratio, uel quia ad id quod instituimus ni-
 hil habet momenti: Alias dabitur ocium si
 libebit. L E O. Tuo arbitratu, sed absolue

L quod orsus es. V R S. De l, dicam, itaq; si
 linguam ualide tendas in eam palati partē
 quæ dētibus supernis est proxima, moxq;
 diducas os, erumpit blandus ille tinnitus,
 sonantior tamē in medio ac fine quā in
 initio dictionis, ut sol, mel, uolo, lego, nisi

M quum finit syllabam, ut soluo, saluus. M,
 uero compressis inter se labijs, mugitum
 quendam intra oris specum attractis nari-
 bus ædit, sonantissima in medio duplica-
 ta, ut mamma: in fine prorsus obmutescēs
 unde *μύσση* dicuntur Græcis, & Latine
 mussare, qui tacite loquuntur, nec audent
 uocem claram ædere. Hinc & mutum di-

N xerunt Latini. Superest n, quæ ad palati
 conuexū

conuexum inhærente lingua, gemino na-
 ris & oris spiritu uocem explicat, maxime
 tinniens in medio geminata, & in fine di-
 ctionis, aut syllabæ, ut in manna, mandra-
 gora & nomen. Vnde & tinniendi uerbū
 Latinis, elementi uocem exprimens, for-
 tassis & ganniendi. Docet autem Fabius,
 olim diu fuisse rarum semiuocales dupli-
 care, ut in allijs, lallare, Tullius, manna, san-
 na & curro: & probabile est ueteres sic fu-
 isse loquutos ut scribebant. Nam eam ra-
 tionem Quintilianus indicat optimam,
 ut ita scribantur dictiones, quemadmodū
 sonantur. Contrā uocales, ut dixi, produ-
 ctas geminabant. L E O. Isto pacto Gallos
 uideo posse defendi, qui palium dicunt
 pro pallio, mama, pro mamma, sana, pro
 fanna, anum pro anno, panum pro panno
 torens pro torrens. Quanquam hoc non
 in liquidis tantum faciunt. Ex concursu
 quarumlibet consonantium aliquam gli-
 dunt, aut certe obscurant, dum capa dicūt
 pro cappa, lipus pro lippus, batus pro bat-
 tus. V R S. Ridiculum sit nunc in nostram
 pronuntiationem asciscere, quæ Cicero-
 nis etiā ætate erant obsoleta. Nec minus

ramen peccant, licet diuerso uitio, qui pro simplicibus sonant geminatas, comma pro coma, commedo pro comedo, comminus pro cominus, collo pro colo, bonus pro bonus, curro pro curo, rippa pro ripa, pro pene penne, pro anus annus, camellus pro camelo, mustella pro mustela, suadella pro suadela. Si uetustas patrocinatorum errori, antiquum est & hæc ita sonari. Etenim ni fuisset hic error, Victorinus non rixaretur cum suis discipulis, quod in his dictionibus consonantem perperam geminarent. Quanquam idem autor indicat, consonantem duplicandam Sicilica notula signari solere, quæ cuiusmodi fuerit, nec mihi satis liquet, nec refert quum is scribendi mos iam olim exoleuerit. Nihil, opinor, superest præter y, qua Latini non utuntur, nisi in Græcis dictionibus. Sonum illius fuisse medium inter i & u, Gallico more pronuntiatum iam indicauimus. Vnde non defuerunt, quorum est Victorinus, qui y literam nobis necessariam esse iudicarunt, in gyla, mysera, proxymus, optymus, Sylla: pro quibus nos gula, misera, proximus, optimus, & Sulla sonamus, quanquam Syl-
la est

la est usitatus. L E O . Utinam libeat & illud addere, quod solent literarum doctores. V R S . Quidnam? L E O . Ut exemplo proposito præceptiones, uelut in speculo nobis ostendas, exigasq; num satis uel intellexerim, uel meminerim quæ tam multa differuisti. V R S . Nihil grauabor, uerum id lingua fieri nõ potest, nec est unde petamus calamum, atramentũ, & chartas. L E O . Imitabimur ueteres pastores, qui teneris arborum corticibus inscribebant suos amores, spina, opinor, utentes pro stylo. V R S . Non cõmittemus ut cuiquam in nos damni dati sit actio. Est mihi uagina recens, ac uersuum aliquot capax, & stylus adest, quanquã nõ in hunc usum paratus. L E O . Utinam sic abuterentur omnes suis armis. V R S V S . En scribo.

Optimã quẽq; diẽs m'feris mōrtālib' eul
Prima fugit, subeunt mōrboi, tristisq; lē
nectũs,

Et labor, & diræ rapit inclēmētia mōrtis:
Nunc audi pronuntiantem, oculis in uaginanam defixis, auribus ad uocem attentis.
L E O . Adsum, sona, V R S . Vides & audis in optima primam longam & acutam.

LEO. Naturá ne, an positur? VRS. Id hoè
 loco nihil refert, quandoquidem tonus est
 in antepenultima. LEO. Recte, VRS. In
 secunda syllaba tí, audisti ne sonum medi-
 um inter i, & u Gallicum, quemadmodũ
 in heri? LEO. Planè. VRS. Tertiam uides
 breuem, addita ueluti semicirculi nota, sur-
 sum porrectis cornibus, ne putetur aufer-
 endi casus. L. Video, sed quur media non
 habet notam? VRS. Quoniam accentus
 arguit illam esse breuem, Latinis duntax-
 at. LEO. Quur in quæ ç, prior habet cir-
 cumflexum? VRS. Quoniam natura lon-
 ga est, nimirũ diphthongus, & syllaba se-
 quitur natura breuis. LEO. Quin hic ad-
 dis notam productionis? VRS. Quon-
 niam tonus ipse demõstrat esse porrectã,
 qui nisi in longis non habent locum, idç
 uel in fine, uel in proxima finali. Eadẽ de
 causa, ç, nullam habet notam, quoniã in-
 flexus accentus in eadem dictione nõ an-
 tecedat nisi natura breuem. LEO. Sed præ-
 stat ut tu me perconteris. VRS. Agam, si
 lubet, grammaticum, tu discipuli personã
 sustine. LEO. Hoc sanè malebam. VRS.
 Dies quur priorem acuit? LEO. Quia se-
 quitur

quitur natura longa. V R S . Adde, & præcedit breuis. Quoties enim ultima natura longa est, non refert qualis syllaba præcedat, secus esset si, prior esset longa, nõ positione, sed natura. Nunc sona mihi posteriorem syllabam, es. L E O . Dies. V R S . Probe, quasi sit geminum ee, & sono Gallico . Atqui uulgus non discernit æs in eounde est aris: in dies et fames, ab es à sum. Quir in miseris prima acuitur? L E O . Quia peultima natura breuis est, eodẽ nõ tam non habet. V R S . Rursum sona mihi miseris . L E O . Miseris . V R S . Sentisne te hic bis peccasse? L E O . Qui . V R S . Primum se, non oportebat aliud sonare inter duas uocales, quàm sonat in sedere. L E O Exciderat . V R S . Deinde ris , sonandum erat ueluti duplicato ij quemadmodũ sonas Batauice glaciem. Nunc denuo sona. L . Miseris. V . Pulchre. Sequitur mortalibus. In mor, quam uides notãr L . Breuis, & eius notulæ dimidium. V R . Quid sibi uult? L . Quia syllaba mor, positu lõga est, non natura. V . Vnde id doces? L . In promptu est, quum dicimus emori. V . Quid in rãr L . Virgulam iacantem, quæ doceat
natura

natura longam, VRS. Quur præterea nihil? LEO. Quoniam syllaba nõ desinit in cõsonantem, eoq; non habet nisi duo tempora, VRS. Li, quur nullã habet notam? LEO. Quoniam accentus præcedens, indicat esse breuem. V. Quid si dicas mortalis? L. Circumflectam tã, natura longam, sequente bus natura breui, VRS. Quomodo sonas bus? LEO. Non u Vuesphalico, sep Gallico, nisi quod non itidem porrigo labra, neq; profero sonũ. VRS. Docilem agis discipulum. Aeu, quur priorem non circumflectit, sed acuit? LEO. Quoniam sequitur ultima natura longa, VRS. Quid si positu tantum esset longa? LEO. Circumflecteretur, VRS. Da exemplum. L. Vt si dicas æũm. VRS. Hic natura breuis est posterior, ut in Sorex, Sôrex. Prîma, quur inflectit tonum? LEO. Quoniam natura longa sequentem habet natura breuem. VRS. Quid si dicas, prima luce? L. Acuiam primam, & mã addam uirgulam, primã. VR. Quanquã & hoc superuacuum æque atque in breui, sed fugit, quur acuit priorem? L. Quoniam breuis natura breuem præcedit, VRS. Quid si dicas fugit

heri

heri: L. Inflectam fū. V. Quur: L. Quoniam natura longa proximam habet natura breuem. VRS. Quur prior in morbi, caret nota breuis: LEO. Quia producitur. V. Quin igitur addita est nota porrectæ, sed breuis & semis: LEO. Quia positu longa est, non natura. VRS. Quur prior acutum habet potiusq̃ inflexum: L. Quia & ipsa positu longa est, & sequitur natura longa. VRS. Vnde scis esse positu longam: L. Quia deduci uidetur à moriendi uerbo. V. Quid sibi uult diphthongus in posteriori: L. Ut discernatur à genitiuo singulari. VRS. Tristisq̃, quur priorem habet circumflexam: LEO. Quoniam natura longa est. VRS. Verum, sed sequitur longa. LEO. Positu, non natura. VRS. Vnde tonus alter: LEO. Ex què coniunctione, quæ proximam è graui facit acutam, quod idem faciunt ne, & ue. VRS VS. Senectūs, uides longe aliud sonare ultimam quàm in mortalibus. L. Quid nī uideam? Hic Gallos imitor excepto tono. VR. Er. Quur nullum habet accentum: L. Opinor quod ut cōiunctiuicula adhæret illi quod connectit, quod idem accidit in nonnullis
 prapo

præpositionibus, quæ sic annectuntur suis casibus, quasi sit unica dictio, ut in armis, in bello, ex ædibus. Item in dissyllabis, ut super omnia, præter oēs, antediem. Nam in uetustis codicibus etiam scriptura coniungit hæc. VRS. Commodus es discipulus qui uicissim & doces. Quid si labor inflexisses? LEO. Iam ex nomine fecissem uerbum. VRS. Dirai, quur acuit priorē? LEO. Quia longa natura præcedit longam. VRS. Qui fit igitur ut Græci circumflectant, *μοῦσαι*? LEO. Quia *αι*, & *οι* in fine dictionis, pro breuibus habentur, duntaxat quod ad accentus rationem attinet. Ea lex non est apud Latinos. VRS. Quur igitur non scribunt *μῦσαι* inflexe? LEO. Obstat addita consonans. VRS. Quur in dirai pro æ scriptum est *αι*? LEO. Ut distingueres genitiuū à nominatiuo plurali. V. Quum mortis longam habeat ante breuem, quur non inflectitur prior? L. Quia positu longa est, non natura, V. Unde id coniectas? L. Quoniam à Græco *μῦσος*, & inde mori, ut ante dictū est. VRS. Nunc rursus si libet ausculta me sonantem hos uersus:

Optima

Optima quæque dies miseris mortalibus
æui,

Prima fugit, subeunt morbi tristisque se/
nectus,

Et labor, & dirè rapit inclementia mortis.

LEO. Auscultavi non oscitanter. VRS.

Primum, animaduertis ne quasdam pro/
ductas sonare tono acuto, ut euit: quasdam
inflexo, uelut in prima & tristis. LEO.

Sensi discrimen. VRS. Deinde breues ali/
quot acuto tono, ut dies, miseris, fugit, la/
bor, rapit. LEO. Qua in re peccant Latini

quum Græca pronuntiant; VRS. Nec il/
lud te fugit, me aliquanto productius so/
nuisse natura quàm positu longas. LEO.

Sensi, uerum admonuisti, subtile discrimē
hoc non seruari in metris, quæ suis currūt
legibus. VRS. Et in quæq; sensisti elidi u,

licet non penitus. LEO. Sensi & hoc; VRS.
lam in æui, duo sensisti, & diphthongi ue/
stigium, & sonum Aeolicæ literæ. LEO.

Sensi tenue quoddam, VRS. In prima fū/
git, arbitror animaduertisse te discrimē in/
ter inflexum tonum & acutum. LEO. Nō

hic tantum. VRS. Quin in, subeunt, nōn
te latuit, opinor, aliud sonare u, quàm in

mortalibus & senectus, L E O . Videbar aut
 dire ou diphthongum. V R S . Itidem audis
 in sunt, legunt, audiunt. Evidentius erit di
 scrimen, si tollas liquidam, & sunt uertas
 in sutor, & eūt in uter. L E O . Papæ, quan
 tum interest. V R S . Verum hoc ut ante di
 ctum est fortassis excusabit uetustas quæ
 in huiusmodi ont pro unt solet scribere, les
 gont, cupiont. Rursus in optima, deprehē
 disti o semoueri à pt. Sic efferunt Itali, nec
 liquet quam ob causam, quū sint duæ mus
 tæ. Et incertū an ab opto deducta uox sit,
 nec satis constat naturá ne producatu pri
 ma an positu. L E O . Quid igitur? V R S . In
 eas in quibus nec ipsa uocalis, nec diph
 thongus, nec cognatio dictionum dissol
 uit ambiguitatem pro natura longis habe
 mus, quemadmodum in trístis. L E O . Per
 gratum feceris Vrse, si Græcum distichū
 tantum, ad eundem modum excusseris.
 V R S . Est disticho locus, en tibi carmen
 Hesiodi:

Λιδῶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἀδρα κομίζετ.
 Λιδῶς ἢ τ' ἀδρας μέγα σίνεταί ἢ δ' ὀνήσι.

Nunc oculis observa scripturam, uocem
 auribus. L E O . Istic sum.

Λιδῶς

Αἰσῶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει

Αἰσῶς ἢ ἄνδρας μετὰ σίνιχι, ἢ δ' ὄνισσι. L.

Nouū pronuntiandi genus. v. An nō aliū
audis sonum in κι quàm in κε, aut in κες. L.

Quid nī audiam, nī surdus sim? v R S. Au
dis propemodū eam uocem, quàm ædunt

Sueui sonantes Cæsarē sua lingua. L E O.

Maxime. Nec a prorsus, nec i prorsus, sed
tamen utrāq; agnosco literam. v R S. De

inde in δῶς, audis δ, aliquanto sonare cras
sius quàm d, uulgo sonant Latini. L. Pla

nè, v. Ad hæc, in δῶς, non idem sonat os
qđ in δός. L. Audio lōgam ex duabus oo

minutis conflata. v R. Quid in οὐκ au
dis ne Gallicum ut. L E O. Minime. v R S.

Italicum? L E O. Non. v R. Vuesphalicū
L E O. Propemodū, nisi quod o magis re

sonat, ut quū nos dicimus frigidum. v R. *Cont.*

Quid in ἠ? L E O. δ feliciter aspiratum, &
pro η, propemodum a zelandicum. v R S.

Quir ὀη grauiatur potius quàm acuitur
L E O. Quoniam sensus nullam ibi conce

dit interpirationē. Alloqui trānsisset gra
uis in acutum. v R S. Quid in κες. L E O.

Idem ferè sonat κ quod in κομίζει, nisi quod
lingua nō nihil lentescere uidet ad γ. v R.

¶ Tatit

Tantum sanè dare fas est consuetudini,
 Nec te fugit hic $\kappa\epsilon$ præter naturam suam
 porrigi, quod à muta liquidatq; excipitur.
 LEO. Teneo. VRS. Nec ideo produci
 μέ, quod habeat tonum acutum. LEO.
 Vtranque corripis, μέγα priorè clarius son
 nante, posteriore summissius. VRS. Quur
 in ἀνδρα prior acuitur potius quàm infle
 ctitur ἀνδρα? LEO. Quoniam positu lon
 ga est, non natura. VRS. Atqui Homero
 est anceps. LEO. Sat est alicubi corripì, ut
 hanc legem effugiat. Nam in ἀνῆρ a breue
 est. VRS. Iam in κομίξει, nōne aliud sonat
 uocalls penultima; aliud diphthongus ul
 tima? LEO. In ξει audio sonum ex ε & i con
 flatum. VRS. Atqui nostro uulgo nihil di
 stinguitur inter διχρημι & ξει. LEO. Sic
 est. VRS. In altero carmine, in ἦρ rursus au
 dis a Scoticum, & in ὀνίσι præter η & iota
 quod suo utcunq; sono dignoscitur, quū
 nos confundere soleamus, σι nihil aliud so
 nat quàm in σίνεται, alijs sonaturis ὀνίσι.
 LEO. Memini. VRS. Nec ideo corripio
 penultimum η, quod præcedat acuta bre
 uis, quemadmodum nec in μέγα priorem
 porrigo, quod tono intendatur, nō exten
 datur.

datur. LEO. Nihil euidentius, si quis affuescat. Iam ne satis disertum est, quod attinet ad rectam pronuntiationem? VRS. De rhetorica pronuntiatione non institueramus dicere, de grammatica non ita multum arbitror superesse, si iunxerimus distinguendi rationes. Nam & in his peccat uulgatus usus. Nec iam loquor tantum de incis, quæ comora uocant Græci, deq; membris, quæ cola nominant, & de perio-dis, quæ conclusiones aut circumacta dicat licebit, deq; notis horum si scribas: silentij modis, si pronunties, uerum etiam de morulis respirationum, quæ tradi arte non possunt: quandoquidem nec in illis tradendis admodum consentiunt grammatici, nec perpetuum est, quod tradant. Nec enim semper æquale silentium dirimit comma à comate, nec colon à colo. Nec quamuis periodum sequitur æque proluxa respiratio. Quoties enim articuli constant singulis uerbis ἀσυνδέτως, neq; nihil, & minimum moræ debet interponi, ut, ueni, uidi, uici. Sin duabus ac pluribus uocibus, plusculum interponitur moræ, ut, rem familiarem prodegit, famam prostituit, genus dehonestauit,

uit, amicos alienauit, patriam prodidit. Hic commatum cursus quidam, & congeries est. Rursus quum prius comma proponit uelut à percontante, & posterius accinitur uelut à respondente, paulò longius silentium intercedet, ut: Quæ tandem spes est illum fore frugis? Num pudor corrigeret? Iam pridem depuduit: Amicorum consilia? Ne parentibus quidem unquam auscultauit: Aetas grandior? Ea semper addidit nequitiam. Interdum ipsa incisa habent leuem incisionem, uelut in illo Musonij dicto: Si quid turpe feceris cum uoluptate, uoluptas abit, turpitudine manet: Si quid honeste feceris cum labore, labor abit, honestas manet. Hic quantum in utroque membro, post uoluptate & labore est diastole, tamè post feceris, & post abit, & manet, non nihil est respirationis, quo magis sentiat *EVAVTICOSIS*. Rursus idem fit in secundo membro. Subtilius est autem quod indicat Fabius in, Arma, utrumque cano; Primam dictionem arma, per hypodiasolen separandam à sequentibus, quum uterque casus referatur ad idem uerbum cano, ceterum quoniam uirum referunt ad sequentia; nimirum hæc, Troiæ qui primus ab oris,
breuis

breuissima interspiratiuncula monendus est auditor, sic ut minimū accedat silentio, minimū decedat breui syllabæ. Vnde & ὑασουσαλη dicitur, qđ breui quoq; nonnihil detrahit. Quoties em̄ ex longa fit breuis, ut, urbemq; Fidenā, systolen uocant grammatici, hoc hyposystolen appellat Fabius, quæ dimidiū temporis detrahit syllabæ, & addit silentio. Rursus post hęc clausulam, Atq; altę moenia Romę, quatuor aut quinque temporū spacio uocem suspendere libebit, ut uelut nouo exordio subiicias: Musa mihi causas memora. Interdum & uox nonnihil immutatur, ubi particulam à sensu diuulsam interseris, ut: Hos illi, qđ nec bene uertat, mittimus hædos: qđ nec bene uertat, uoce nonnihil immutata sonat. Obscurius est in illo, Qui malum, aliq; Malum enim, quoniam interiectionis uicem obtinet, leui submissione uocis distinguendum est, nec non morula, sed breuissima. Cæterum in Adelpis Mitio quum dixisset, Storax, clariore uoce sonuit; nimirum accersens seruum, interposito iusto silentio, reliqua mutata uoce ueluti secum loquitur. Verum hæc persequi nō est huius

instituti, & extant auctores unde hæc qui
 uolet possit petere: quod hic agimus illud
 est, pueros arcendos à more quorundam,
 qui totum sermonem perpetua linguæ uo-
 lubilitate, & ut Greci dicunt, ἀπνευσί pro-
 nuntiant, quod in Gallis potissimum mihi
 uideor animaduertisse, nonnullis etiam hoc
 ceu uirtutem affectantibus. Rursus alij sin-
 gulas penè uoces longa interpiratione,
 aut etiam tussi gemitu ue dirimunt, nec ul-
 lum tam leuiter incisum occurrit, ubi non
 diutius intersilescant. Sunt autem uoces
 quæ se nullo silentio interposito patiuntur
 coniungi, ut cum primis, & homo prædi-
 ues, oratio benelonga, uir malefanus, qua-
 si compositæ sint. Rursus aliæ non patiun-
 tur, ut uxor iussit suo nomine tibi salutem
 dicerem: uxor à iussit, tenui discrimine se-
 parandum est, atq; etiam iussit à pronomi-
 ne suo, ob collisionem consonantium: suo
 nomine, probe sibi cohærent. At id magis
 faciendū in duplicibus, duplicatis, aut con-
 cursu duplicatarum, ut sincera pax xenia
 non moratur: & pons struendus: inter pax
 & xenia, inter pons et struendus distinctio
 e re duo requirit tempora. Et, Declarant

studium

studium in nos suum: Inter declarant & studium, uix sufficit interposuisse tempus unum. L E O . Deum immortalem, quam operosa res est emendate loqui. V R S . Ex his coniunctis licebit cætera. Nam, ut diximus, innumeræ sunt causæ quæ uel continuationem suadent, uel incisionem dictionum & partium. L E O . Haud prorsus alienum sit ab hoc argumento, de distinctionum notis non nihil attingere. V R S . Optarim in his typographos consentire. Nunc uarie feruntur, nec pares tamen uarietati distinguendæ uocis. Theodorus Gaza eodem puncto distinguit triplicem pronuntiationem, perfectam puncto in medio spacii posito, imperfectam in imo, mediam in summo. Verum hic ut facilis est scribarum lapsus, ita & pronuntiantium falli possunt oculi. Malim notulas uariam habere figuram, ut minima interspiratiuncula, qualis est post uocandi casum interdum, signetur puncto inflexo, ad imum dictionis: paulo maior distinctio duobus punctis; quorum alterum ad latus additum modice flectatur deorsum: principale uero cõma quod secat orationem, notetur duobus punctis, quorum

superius inferiori immineat. Cæterum ubi iam nō pendet constructio, sed additur aliquid sententiæ, punctum addatur imæ dictioni. Totam periodū absolutam, signent duo puncta quorū inferius fluat deorsum, quæ Græcis nota est interrogādi. Si quid extra ordinem intetijcitur quod uelut ab alio interloquente dictum, submissiore uoce sonari solet, lunulis duabus dimidiatis signant quidam. Interrogationē nota Græcorū inuersa signāt Latini. Hic existit scrupulus, quæ sit uera interrogatio. Quoties negatiuus per interrogationem, quidam non putant addendam notam. Multo minus quum percontandi specie dubitamus aut mitamur. Hæc differentia uideretur & alteram notam desiderare, quæ sic fingi posset, unico puncto sursum inflexo. Iam si illud quoque conueniat, ut omnes ad singulas notas uocem accommodent non parum erit commoditatis uel ijs qui dicunt alijs scribenda, uel ijs qui collatione, codices emendant, uel ijs denique qui publice recitant aliquid. L E O. Et breuiter & dilucide rem expedisti, nec amplius abstequiram, si exemplum subieceris. V R S.

Ausculata

Ausculata ergo. Si mihi charissime nepos, daretur optio, malim breuem uitam cum honestate : quàm longam cum infamia, Propterea quod nulli mortalium uita longa possit contingere, memoria uero (quæ uera est hominis uita) in multa secula porrigat. Quid uero humana uita fugacius; contrà quod seculorum milibus quorundam fama durat? LEO. Nihil prætermissum. VRS. Illud tamen admonendus es, ut commata, ita & hypodiasstolas & hypostigmas posse plures in eadem periodo incidere. Nam quemadmodum ea pars quæ præcedit comma principale, aut etiam colon, potest habere plures minutas distinctiunculas, ita & ea quæ sequitur, omitto nunc illas notulas quæ monent syllabas ac dictiones diuidendas, quæ male coniungerentur. LEO. Recte, sed probas ne quorundam, meo iudicio, morosam diligentiam, qui Græcorum exemplo Latinis dictionibus ascribunt spiritus ac tonos, ac præter illorum exemplum, etiam porrectionis aut correptionis notas addunt, h quoque è literarum ordine

ordine submota, huius uice notulā super/
 scribunt aspirandæ literæ: V R S. Supersti/
 tiosum scribendi genus audio. L E O. Non
 defuere tamen apud Italos, qui genus hoc
 inuehere moliebant. Si pateris addam ex/
 emplum tuæ uaginæ. V R S. Vel totam oc/
 cupa. L E O. Distichon sat erit.

ο̄μνιά̄ σ̄ν̄τ̄ ο̄μ̄ιν̄ν̄μ̄ τ̄εν̄ν̄ν̄ π̄εν̄δ̄εν̄τῑᾱ σ̄ῑ
 Ε̄τ̄ σ̄ῡβ̄ῑτ̄ο̄ ς̄ᾱσ̄ῡ ς̄ῡᾱ ῡᾱλ̄ῡε̄ρ̄ε̄ ς̄ῡν̄τ̄. (lō,
 Quid tibi uidetur? V R S. Hic illud uetus
 occurrit, *μὴ δὲ πᾶσι γὰρ*. Primum hanc iam tot se/
 culis receptam, quid attinet tollere? Dein/
 de signare temporum minutias, nimis curi/
 osum mihi uidet: tonos & p̄ductiones aut
 correptiones in his notare, in quibus cau/
 sa quæpiam hortatur, probō. L E O. Quot
 causas adferunt? V R S. Tres potissimum,
 distinctionem, ambiguitatem, & necessita/
 tem. Distinctio & ambiguitas, quarum il/
 la uidetur habere locum in unica dictione,
 altera in duabus, pluribus uē, suadet addi/
 notam mutati accentus, ut quū dicimus,
 ponē ratem, ultimæ tonū addimus, ut po/
 nē intelligat esse præpositio, idem ualens
 quod iuxta: non impetratiuum à pono.

Nam pōne metū, habet priorem circum/
 flexam.

flexam. Rursus, penè rem patriam perdidit, quum aduerbium intelligi uolo, posteriori tonum addo: quum membrū obscœnum, priorem inflecto, penè rem perdidit. De lābor & lābor ante dictum est. LEO. Memini. V R S. Idem licet in palām dedit, aduerbium indicans, addo tonum in fine: si est instrumentum rusticānum, aut anuli pars, priorem inflecto, Nec eodem modo sono, quum improbum & efferatis moribus aio fēræ similem; & quū eum qui nō multum abest à forma alterius, dico ferè similem. Ad eundem modum quantitas distinguit dictionem: cēdo, unde cecīdi, longam habet & acutam: cedo unde cessi, nō habet quo discernat, nisi forte tono cēdo: sed ab hoc, cēdo, qđ pro dic interdū usurpatur, rursus nota breuitatis discernit. At cēcīdi à cado, primam habet acutam: à cedo, penultimam cecīdi. Item profectio participium est, profectio aduerbiū affirmantis: & uulgo uerbum est, uulgo nomen siue aduerbium. Certo uerbū, certo aduerbium. Falso nomē, falso aduerbiū, tametsi quidam hoc malunt circūflectere: una nomen, unā aduerbium: ōs, unde oris: & ōs, unde

unde offis: & ora ab os, & ora uerbum: ergo coniuñtio, & ergo nomen pro gratia. Illius ergo uenimus. Ita distinguimus rauce & spurce uocandi casum, & rauce, spurce aduerbium: lege uerbum à lege nomine: uenimus & uenit præteritum, à uenimus, & uenit præsentis: & diuûm à diuum, & deûm à deum, & numûm à nûmum genitiuos ab accusatiuis. Huius generis exempla sunt infinita. Necessitatis exemplû adferunt, quû dicimus intereâ loci, in aduerbio transferentes tonû ab antepenultima prioris dictionis in ultimam, & proximam dictionẽ suo tono spoliantes, ut auditor admoneat, intereâ loci, nihil aliud ualere quàm intereâ. Nam loci, festiuitatis causa adiungit. Huius farinae sunt, maleficus, malefânus, sicut malefuâda, admodû, propemodum, inuicem, propediem, indies. Idem fit quoties ex præpositione & aduerbio conflatur dicitio, proinde, deinde. Similiter in cõiunctionibus enim uero, etenim, siquidem, quandoquidẽ. Nec ideo statim corripio, ue penultimam in enim uero, sinim, præcedentem syllabam acuo. Alij necessitatis exemplû produciunt, quum dicimus,

mus,

mus, homo probus doctusq̄, ut intelligas, q̄, coniunctionē adhærere proximæ dicti oni præter rationem accentuū: posteriore syllabam accuo: & si plurium syllabarum sit dictio, geminū addo tonū, ut omniumq̄. Aliter enim effero, omnium quæ fecit rationē reddidit: aliter, patris omniumq̄ cognatorū fauorem amisit. L E O. At uereor ne quis nos ebetes stupidosq̄ uocet, si non queamus ex ipso sensu d̄iudicare, in, Falso queritur genus humanum: falso aduerbiū sit, an nomen, an participium. Aut in illo, Nunc scio quid sit amor: amor, nomen sit an uerbum. V R S. Sit hoc sanè perspicuū mediocriter eruditis, at frequenter sic incidunt ut semidocti labantur, docti nonnihil hæsitent, An non rectum fuerit illorum errorem, horum contatiunculam exiguo negotio redimere? Vulgo quantum operæ perit in adiectiis literarum flexibus & lasciuientibus lineis? Quanto facilius est addere uirgulam: quæ ut doctis nihil officit, ita pueris & illiteratis est necessaria. Rudis enim ætatis hic negotium agimus potissimum. His quum dictamus, ab his quum exigimus dictata, quū scripturam emenda
tam

tam exposcimus, tum hæc superuacanea
 uideri non possunt. Nec tamen in his mihi
 probatur anxia superstitiosaq; cura, præ-
 fertim ubi res agitur seria, quod nõ hic tan-
 tum præcepit ille scriptorum omnium dili-
 gentissimus Quintilianus, sed eum qui be-
 ne scribere nititur, curiosum non esse, sed
 fuisse oportet, quemadmodũ, ut ait Sene-
 ca, quædam didicisse oportet, non discere.
 Tum demum gratiam habet in arte negli-
 gentia, si successit immodicæ diligentia, ita ut curã remissam sentias non omissam.
 Hæc nimirũ est illa docta negligentia, quã
 Terentius mauult æmulari, quã aliorũ
 obscuram diligentiam. L E O . At sunt qui
 putant à magnis autoribus rectissime di-
 ctum, scientiam mihi seruãs, usum sequor:
 & sapiendum ut pauci, loquendum ut plu-
 res. V R S . Isti hic tum fortassis erat aliquid,
 quum sermonis ius adhuc penes populũ
 erat, quumq; ritu foliorum cadentium ui-
 cissim ac subnascentiũ noua uerba gigne-
 ret, deijceretq; quæ fuerant in honore uo-
 cabula pro suo arbitrio popularis usus.
 Quanquam nec Cicero, nec Quintilianus
 loquuti sunt ut plures: Nec enim uulgo re-
 ceptus

ceptus error, usus nomē promeret. Nunc uero nihil rei nobis est cum populo: à doctis petitur omnis loquendi ratio. L E O. A quibus tandem, & quo seculo natis? V R. Hic tibi pro me respondet uetus Græcorū prouerbiū, *ὄυτε πάντα, ὄυτε πάντη, ὄυτε πᾶσα, ὄυτε πάντως.* A Cicerone nemo negat optimum loquendi exemplar peti, nec inficiari possumus eo seculo dicendi genus incorruptissimum fuisse, quo iam & horror ille nimium priscae uetustatis abesset, & nondum degenerasset Romanae linguae synceritas. Non tamen ab uno Cicerone petam omnia, nec statim quicquid illi placuit, pro optimo duxerim, ut risi dicere malim quā risi, quia sic ille fertur scribere solitus, nec reñciam si quid uetustiores aut recentiores porrexere melius. L E O. Nunc quibusdam putet quicquid in libris Ciceronis nō deprehenditur. Rursus alij si quam scripturā in cariōsa charta, aut in saxo uetustate semeso, aut in nomismate peruesto reperiunt, eam uocant in exemplum dicendi scribendiq̄. V R S. Equidem hoc hominum genus ridere soleo, non odisse. Delectant enim nos antiquitatis studio, non

o nunquā

nuncq̄ & profunt. Non permittam autem illis, ut è suis delicijs, loquendi leges nobis præscribant. Siquidem orthographiæ ratio nec eodẽ seculo fuit eadẽ apud omnes. Et tamẽ obsoleta loco intermixta suam habent gratiam, ueluti quum citamus priscorum dicta, aut ad illa alludimus. Tum si quid desiderabitur in supellectile Romani sermonis, quod apud Ciceronem nõ reperitur, haud uerebor ex Catone, Varrone, Plinij, Quintiliano, Seneca, Suetonio, Quinto Curtio, Columella, sumere mutuo: Si ab his quoq̄ destituor, superest Græcorũ sacra ancora. L E O. Nihil ne igitur petendum ab horum temporum consuetudine?

V R S. Quid ni, si quid habeat recti? Vides quàm multa sumpsimus ex Gallorum, Germanorum, Britannorum, Itatorũ uulgaris pronuntiatione. Et si mihi disputandum esset in scholis publicis, ineptus essem si nihil tribuerem ibi receptæ consuetudini: Præstat enim balbutire cum balbis, quàm & rideri, nec intelligi. Attamen ita cedendum est cõsuetudini, ut medicus cedit morbo, paulatim alleuians, quando semel nõ potest tollere. Et nunc in scholis

ferun/

feruntur, quæ ante annos tringinta fuissent
explosæ: Adeo quædam facilius elabuntur
quàm expelluntur. Quis olim tulisset in
templis pronuntiantem Timótheus ante,
penultima acuta: Aut, kyrie eleeson, septē
syllabis, & absq; diphthongo: Aut Chri-
stē sonantem pro Christer: Nūc probantur
etiã, non modo feruntur. Cæterū illa de-
bet esse curarum prima, ne puer Græce La-
tineue pronuntians, ex uulgati sermone
uitia trahat, quorum minimum esse ferunt
apud Romanos, plurimum apud Gallos,
plus satis apud Germanos, nō nihil & apud
Hispanos. Anglis in ratione pronuntian-
di, secundū ipsos primam laudem tribuūt
Itali. Sed quid risisti Leo? L E O: Rugire
leonum est, non ridere. Dicam tamen que
res in mentem ueniens mihi risum excu-
serit. V R S. Narra te quæso, ut ipse quoq;
tecū rideam. L E O. Dicam. Non admodū
diu est, quod me forte præsentē M A X I-
M I L I A N V S Cæsar, ab aliquot oratori-
bus salutaret; quod ex more magis quàm
ex animo nonnunquã fieri solet, quorum
unus erat Gallus, natione Cenomanus, hoc
men non exprimam, ne uidear hominem

notare cui bene uolo. Is orationem ab Italo quopiam, ut arbitror, compositam, nec male Latinam, adeo Gallice pronuntiavit, ut Italis aliquot eruditis qui tum aderant, Gallice non Latine dicere crederetur. Nominare possim ex illis aliquot tibi non ignotos. Quum is perorasset, non absque incommodo: Nam in media dictione sibi exciderat, turbatus, ut coniectio, risu circumstantium: quærebatur qui ex more responderet, idque ex tempore. Nam Galli oratio præter expectationem acciderat. Protrusus est ad hoc negotij Doctor quidam aulicus. VRS.

Vnde id liquebat: LEO. Pileum gestabat suffultum candidis pellibus. Hoc signi. Is hunc in modum orsus est, Cæsarea maghestas penè caudet fidere fos, & horationem festram lipenter audifit, aliasque tanto spiritu, tamque Germanice, ut nemo uulgaril lingua dicens, possit magis Germanice. Hunc maior excepit risus. Sequutus est orator Daniæ, quanquam is qui dicebat uidebatur Scotus, mire referens eius gentis pronuntiationem. Huic oppositus est Zelandus quidam, deierasses neutrum loqui Latine. VRS. Quid interea Cæsar, potuit ne tenere

tenere risum; L E O . Assueuerat huiusmo-
 di fabulis, nec erat ullius linguæ rudis. Ve-
 rum hæc eò dico, quo tua dicta confirmē,
 nihil prius curandum quàm ut puer dedi-
 scat uicia linguę gentilitiæ. Superest ut in-
 dices quibus id rationibus quàm ocylsi-
 me & quàm felicissime fieri possit. V R S .

A psittaco licet exemplū sumere. Crebro
 occinitur meditantī, ac subinde exigitur
 quod didicit. Si indocilis est, domatur feru-
 la, reddentī quod accepit, cibus præmij lo-
 co est. Adhibendus qui linguam habeat
 emendatam, is admonitus quomodo præ-
 eat, conantem adiuuet, feliciter reddentē
 collaudet, relabentem in ueterem consue-
 tudinem crebro corrigit: mensis unus to-
 tum hoc negocium absoluet. Profuerit si
 puer sodalibus utatur minime balbis, sed
 incorrupte explanatęque loquentibus.

L E O . Rationem probo, nisi quod interim
 periculum est, ne, quoniam perpauci sunt
 emendate loquentes, post cogatur quod
 magno sudore didicit, maiore dediscere,
 itaq; fiet ut nec Italis placeat, nec suis. V R .

Quod scholis accidit, idē eueniet omni-
 bus cæteris, optima placebunt si nō omni-

bus, certe quàm plurimís. Et tamen nõ im-
 probarim, si cui tanta naturæ dexteritas
 obrigit, ut quemadmodum Polypus colo-
 rem ad loci subiecti speciem, ita rhetor uo-
 cem ad auditorum aures pro tempore ac-
 commodet. LEO. Quibus rebus fiet, ut
 contingat emendata pronuntiandi celeri-
 tas, præsertim in Græcis, quæ ferè grandí-
 ores hodie discimus? VRS. Quid assequi-
 tus sum nescio, quid quomodo conat' sim
 aperiam. Quir enim quicquam arcani cæ-
 lem talem amicum? LEO. Muto dixeris,
 VRS. Vt tamen aurito. Posteaquam lite-
 ras, syllabas, ac dictiões Græcas satis eram
 meditatus, ad parandam inoffensam cele-
 ritatē his artibus utebar. Adiunxi me qui-
 busdam, quos existimabam castigatissime
 sonare, finxi me codicum duorum collati-
 one uelle castigare librū, persuasi id utri-
 que fore commodo: quum in hoc, ut utri-
 usq; codex ex alterius comparatione fie-
 ret emaculatio, quemadmodum manus
 manum fricat; tum ad eruditionem. Sic au-
 tem conuenit, ut alterinis uicibus recitare
 mus & auscultaremus. Principio lentior
 erat recitatio, deinde, quemadmodum so-
 let,

ter, incalescens paulatim lingua sponte fe-
 rebatur ad celeritatem. Si mihi cum docti-
 ore res erat, tantum orabam, ut secus quam
 oporteret sonantem admoneret: Ipse reci-
 tantis linguam arrectissimis auribus obser-
 uabam, oculis in codicem fixis. Si quid es-
 set recitatum difficilioris soni, fingebam me
 non satis percepisse, rogabamque ut repe-
 teret, quo certius eius syllabæ sonitum infi-
 gerem animo. Quam ille iam recitando de-
 fessus esset, & ad me recitandi uices redi-
 sent, illius linguam pro uiribus imitabar,
 reprehendenti gratias agebam. Si cum pa-
 ri negocium esset susceptum, æquis legibus
 paciscebamur, ut uterque alterum reuocaret
 errantem. Ad hoc munus interdum natio-
 ne Græcum mercede conduxî, licet alio-
 qui parum eruditum, propter natium il-
 lum & patrium sonum. Tamen si doctos ali-
 quot nactus sum, quorum pronuntiationem
 ego sanè Græcorum quorundam eloquu-
 tionem non dubitem antepone. Huic exer-
 citationi datum est trimestre spatium. Nec ul-
 lius operæ me minus poenituit unquam. Nec
 enim simplex erat huius laboris utilitas. Ex-
 cepta siquidem exercitatione pronuntian-

di, primum ipsa lectio præterquam quod
 erat alacrior ac uigilantior, quàm si solita-
 ria fuisset, habebat & illud commoditatis,
 licebat sciscitari, si quid parum intelligerẽ.
 Nam & imperitior sæpenumero tenet, quã
 doctiorẽ fugit. Et nescio quo pacto fit, ut
 acrius meminerimus, quæ recitari audir-
 mus, quàm quæ taciti legimus, interdum
 semisomnes. L E O. Nihil uerius. V R S.
 Hac arte euoluimus seu reuoluimus po-
 tius totum Demosthenem, totum Plutar-
 chum, totum Herodotum, Thucydidem,
 Homerum & Lucianum. Nec his conten-
 tus, ascium mihi sodalitatem aliquot φιλελ-
 λήνων. Conditæ leges ne quis super coenã,
 nisi Græce loqueretur, παρανόμως multa di-
 cebatur pecuniaria, si quis Latine dixisset
 absq; ueniæ præfatione, assis: si Græce qui-
 dem, sed inemendate, assis dimidium: si bis
 ad eundem imegisset lapidem, hoc est, si
 delaberetur in eum errorẽ, cuius antè fuisset
 admonitus, drachma. L E O. Quomodo
 successit res? V R S. Initio submolestè,
 ne dicam dolo, uerum pauculis diebus suc-
 cessit facilitas, mox & iucunditas non sine
 fructu maximò. His artibus hanc quantu-
 iam unq;

iamcunq; dicendi legendiq; promptitudi-
 nem sum adeptus, ad quam tuendam plu-
 rimum confert alijs prælegere bonos auto-
 res. L E O . Optarim tibi fortunam exilio-
 rem. V R S . Etiam ne exiliorem, quum pe-
 nè nullà sit. Quo meo merito mihi preca-
 caris tantum malis. L E O . Præficerem te
 meo leunculo. V R S . Næ tu planè, quod
 dici solet, boui clitellas, aut si quid est ine-
 ptius. Quod si literator esse possem, habeo
 domi quos doceam. Verum hanc operam
 tibi polliceor mi Leo : Tu quod potes di-
 spice si quem nascisci poteris idoneum
 huic prouinciæ, ego uicissim circumspectiã,
 si quid queam : & collatis in cõmune no-
 stris consilijs prospiciemus catulis nostris,
 ut ex hominibus nati uideri queãt. L E O .
 Habeo gratiam Vrses, quantũ possum ma-
 ximam, relaturus etiam ubi ubi dabitur &
 oportunitas & facultas. Quãm tibi Leo-
 nis occurfus fuerit felix nescio : mihi tales
 Vrsos optarim sepius occurrere. Onustus
 tuis officijs domum redeo. V R S . Nec ego
 nihil aufero bonæ sarcinæ. Par parĩ relatũ
 est. L E O . Vnum te uelim adiungere tam
 multis in me benefactis. V R S . Quõdnãr

LEO. Istam uaginam optarim esse meam.
 VRS. In quem tandem usum? LEO. Ne
 mihi excidant isti uersus tam belle picti.
 VRS. Quid nisi? ut cum Samiis ridearis li-
 teratus miles. LEO. Ego uero sic uel lite-
 ratissimus haberi cupiam: & si proficiscar
 in bellum, nolim ullam armorum partem
 esse mutam, sed & uaginam, & ensem, &
 capulum, & arcū, & sagittas, & lanceam,
 & bombardam, & galeam, & thoracem, &
 baltheum, & clypeum optarim habere lite-
 rarum nonnihil, quod me alicuius bonæ
 rei admoneret. Sin domi sit agendum, cu-
 perem totam undiq; loquacissimam esse,
 sic ut & postes, & ostia, & fenestræ, & sin-
 gulæ tessellæ uitreæ, & trabes, & laquea-
 ria, & pauimēti lateres, & parietes, ad hæc
 & supellex uniuersa, lodices, cortinæ, au-
 læa, mensæ, sellæ, mantilia, disci, cantari, cy-
 athi, cochlearia, pelues, ollæ, chytropodes,
 aliquid loquerentur quod expediret non
 obliuisci: tantū abest, ut me puderet istius
 uaginæ, VRS. Aiunt inauspicatum esse, si
 quid huiusmodi rerum, quæ aduersus ho-
 stes gestantur, amicus donet amico. Hoc
 omnis ut uitemus, ex donatione commu-
 tationem

tationem faciamus. Da tuum ensẽm, & ac-
 cipe meum: sitq; hoc pignus inter nos ini-
 tij literarij foederis. LEO. Quod
 nobis utrisq; nostrisq; catu-
 lis bene uerrat, accipio
 quod offers: Musis,
 uti spero, bene
 fortunatu-
 ris.

ERASMI ROTERODAMI DE
 PRONVTIATIONE DIA-
 LOGI FINIS.

DES. ERASMVVS ROT. ORNA

tissimo uiro Ioanni Vlat

teno S. D.

R D V V M in primis, pla-
 neq; regium munus est, uir
 ornatissime, prudentibus fi-
 disq; consilijs reip. prospici-
 cere, quod nimirum intelligens Home-
 rus eum, penes quem erat summa rerū,
 βασιφόρον appellat, nec alij mortalium
 ulli præclarius de ciuitatibus ac regioni-
 bus merentur, quum omni quidem tem-
 pore, tū uero præcipue hoc seculo, quo
 nescio quo fatali tumultu, sursum deor-
 sum miscentur omnia, siue ~~Cristiane~~
~~religionis fundamentis inspicis, siue~~
~~etiam~~ rerum publicarum conditio-
 nem reputes, siue studiorum ac literarū
 rationem intueare omnibus sic pertur-
 batis, ut non alio tempore uerius fuerit
 illud Græcis celebratum, ἰερόν η βασιλῆ. Te

uero

uero in hoc pulcherrimo negotio summa fide, mita uigilantia, pari q̄ dextertate uersantem interpellare, fortassis improbum, aut impium etiam uideatur: sed quoniam arbitror nō sine causa precipere Flaccum: Misce stultitiam consilijs breuem, en adest ab Erasmo tibi libellus, qui suis nugis aliquantisper auocet animum tuum à grauibus tetricisq̄ negocijs. Quanquā hæ nugæ sunt eius generis, ut quemadmodū ait idem: Seria ducant: tantum autem abest, ut nihil attineant ad reimp, ut ad te quoq̄ peculiariter spectēt, qui rei scholasticæ apud Aquisgranos summam curam susceperis. Multorū enim partim ignauia, partim sinisteris moribus fit, ut bonæ literæ, quæ sat feliciter cœperant efflorescere, iam passim uergant ad interitū; & quasi sit hoc parum, extitere pridem, qui nobis ueluti nouam sectam moliuntur inuehere:

uehere: Cicronianos sese uocant, intolerabili supercilio reſcientes omniũ scripta, quæ Ciceronis lineamenta nõ referũt: & adolescentiã à cæterorũ scriptorũ lectione deterritã ad unius M. Tullij superſtitioſam æmulationem adigunt, quum nulli minus exprimant Ciceronẽ quàm ipſi, qui ſe huius tituli fumo moleſtiſſime uenditant iactitantq;. Quanta uero ſtudiorum pernicies, ſi perſuaſum fuerit neminem præter unum M. Tullium uel legendum eſſe, uel imitandũ? Subolet autem & aliud huius nominis prætextu geri, nimirum ut pro Chriſtianiſ reddamur Pagani, quum ego nihil prius agendum exiſtimen, quàm ut bonæ literæ, Chriſti domini Deiq; noſtri gloriam, ea ſermonis copia, ſplendore, nitoreq; prædicent, quo M. Tullius de rebus pphanis dicere ſolitus eſt. Et animaduerto iuuenes aliquot, quos nobis remittit

remittit Italia, præcipue Roma, nonni-
 hil afflatus hoc affectu. Visus itaq; sum
 mihi rem facturus nec inutilem ad pie-
 tatem, & studijs adolescentiæ conducibi-
 lem, si lucubratiunculam unam huic rei
 darem, non ut eloquentiæ candidatos à
 Ciceronis imitatione deterream: quid
 enim insanius? sed ut ostendam quo pa-
 cto fieri posset, ut uere Ciceronem ex-
 primamus, & summam illius uiri facun-
 diam cum Christiana pietate copule-
 mus. Argumentum hoc dialogo tracta-
 uimus, quo simul & minus esset tædij le-
 ctoribus, & res facilius illabere-
 tur in affectus iuuenum. Be-
 ne uale. Basileæ po-
 stridie Idus Fe-
 bruarij.

ANNO. M. D. XXVIII.

DES. ERASMI ROTTERDAMI

Dialogus, cui titulus, CICERO
NIANVS, siue, De optimo
dicendi genere.

Personæ,

BVLEPHORVS, HYPOLOGVS,
& NOSOPONVS.

VLEPHORVS. Quæ
uideo nobis procul in
extrema porticu deam
bulantem? Nisi parum
prospiciunt oculi, No-
soponus est uetus soda-
lis, & studiorū σωτηρο-
φορ. HYP. An hic est ille Nosoponus,
olim cōgerronum omnium lepidissimus,
rubicūdulus, obefulus, Veneribus & Gra-
tius undicq; scātēs? BVL. Is ipse est. HYP.
Vnde hæc noua species? Laruæ similior ui-
detur quàm homini. Num quis hominem
habet morbus? BVL. Habet grauissimus.
HYP. Quis obsecro? Num hydrops? B.
Interius malum est, quàm in cute. HYP.
Num nouum hoc lepre genus, cui uulgus
hodie

hodie scabiei nomine blanditur. B. Et hoc
 interior hæc lues. H. Num prysis. B. Peni-
 tius insedit malum quam in pulmone. H.
 Num phthisis aut icterus. B. Est quiddam
 felle interius. H. Fortasse febris in uenis &
 corde grassans. B. Febris est, & nō febris,
 interius quiddam adurens quam si febris
 in uenis aut corde grassetur, ab intimis ani-
 mi penetralibus quæ in cerebro sunt pro-
 ficiscens. Sed desine frustra diuinare, no-
 uum malū genus est. H. Nondū igitur ha-
 bet nomen. B. Apud Latinos nondū, Græ-
 ci uocant Zelodulean. H. Nuper accidit,
 an χρόνιον est malum. B. Annos iam plus
 septem eo tenetur miser. Sed heus, conspe-
 cti sumus. Videtur huc gradū flectere, me-
 lius ex ipso cognosces quid sit malū. Initio
 Dauum agam, tu fac orationi subseruias,
 & fabulæ partem agas. H. Equidem id fa-
 ciam sedulo, si norim quid mihi deleges.
 B. Percupio ueterem amiculum tanto le-
 uare malo. H. Etiam ne rem medicam cal-
 les. B. Scis esse dementiæ genus, quod nō
 totam mentem adimit, sed unā modo par-
 tem animi lædit, uerum insigniter, ueluti
 sunt qui sibi uidentur capite taurina gesta

re cornua, aut naso prælongo onusti, atque
 ingens idcirco fictile portare caput exili collo
 innixum, mox cõminuendum, si se uel tan
 tulum cõmoueant, nonnulli sunt, qui, quo
 niam se mortuos arbitrantur, uiuorũ ex
 horrent cõgressum. H. Desine, noui istud
 morbi genus. B. Ad hīs medendũ non alia
 uia cõmodior, quàm si te similes eodẽ te
 nerĩ malo. H. Istiuc audiui frequenter. B.
 Id nunc fiet. H. Huius fabulæ non modo
 spectator, uerum etiã adiutor lubēs fuero.
 Nam homini cum primis bene uolo. B.
 Ergo cõpone uultũ & sume personam, ne
 quid illi suboleat rem de cõposito geri. H.
 Fiet. B. Nosoponũ etiã atq; etiã saluere iu
 beo. H. Et Hypologus Nosopono salutem
 dicit. N. Equidẽ uobis ambobus paria ui
 cissim precor. Sed utinã adsit qd' optatis
 mihi. B. Non abesset, si nobis tam esset in
 manu dare, q̃ est optare. Sed quid est ro
 go te, mali? Nã ista facies ac macies nescio
 quid sinistri pollicentur. Apparet hepatis
 esse uitiũ. N. Imò cordis uir optime. H. Bo
 na uerba. Siquidẽ malũ immedicabile nar
 ras. B. Nullã ne spes in medicis? N. Ab hu
 manis præsiðijs nihil est quod sperem. Nu
 minis

minis opus est ope. B. Atrocem morbum
 narras. At cuius tandē numinis? N. Est di-
 ua quæ Græcis dicitur *αἰθρῶ*. B. Noui de-
 am flexanimā. N. Huius amore depereo,
 emoriturus nī potiar. B V L. Haud mirum
 Nosopone si contabescis. Noui quā sit
 res uiolenta Cupido, & quid sit esse *νυμφῶ*
ἀκρωτορ. Sed quē pridem te corripuit amor?
 N O S. Anni sunt fermè decem, quod hoc
 saxum uoluo, nec adhuc succedit. Itaque cer-
 tum est, aut immori negotio, aut assequi
 tandem quod amo. B V L. Tenaçem pari-
 ter atque infelicem amorem narras, qui tot
 annis nec elabi potuerit, nec copiam ada-
 mati fecerit. H. Fortassis hunc nymphæ
 suæ copia discruciat magis quàm in omnia.
 N. Imò inopia maceror infelix. B. Qui po-
 test? Quando sic hætenus omnium unus
 excelluisti dicendi facultate, ut plerique de
 te prædicarent, quod olim de Pericle dictū
 est. Suadelam in tuis sessitare labris. N O.
 Vt paucis dicā, mihi putet omnis eloquē-
 tia præter Ciceronianā. Hæc est illa nym-
 pha, cuius amore colliquesco. B. Nunc af-
 fectum intelligo tuū. Speciosum illud &
 amabile Ciceroniani cognomē ambis. N.

Adeo, ut ni consequar, uitam mihi acer-
 bam existimem. B. Prorsus mirari desino.
 Ad rem enim omnium pulcherrimam ani-
 mum adiecisti, sed nimum uerū est quod
 dici solet, δύσκολα τὰ καλά. Iam tuis uotis in
 me ipso faueo, si quis deus propitius nos
 respiciat. N O. Quid rei est? B V L. Dicant
 si potes riualem perpeti. N O S. Quorsum
 istas? B V L. Eiusdem nymphæ me discuti-
 at amor. N O S. Quid audio? Teneris eadē
 cura? B V L. Vt qui maxime, & indies ab-
 crescunt flammæ. N O. Isto quidem nomi-
 ne mihi charior es Bulephore, ut quem ha-
 ctenus semper in primis dilexi, nūc etiam
 amare incipiam, posteaquā conueniunt
 animi. B. Fortasse nolles isto leuari morbo
 si quis herbis, gemmis, aut incantamentis
 opem polliceatur. N O S. Istud esset occi-
 dere, non mederi. Aut moriendum est, aut
 potiundum, nil medium est. B V L. Vt fa-
 cile tuum affectū ex meo diuinabam. N O.
 Nihil itaq; te celabo, uelut h̄isdem myste-
 rijs initiatum. B V L. Tuto quidem istud
 feceris Nosopone. N O S. Me non solum
 pulcherrimi cognominis splendor solici-
 tat, uerum etiam Italorum quorundā pro-
 cax

eam insultatio, qui quum nullam omnino
 plurimum probent præter Ciceronianam,
 summiq; probri loco ducant, negari quem-
 piam esse Ciceronianum, tamen huius
 cognominis honorem ab orbe cõdito ne-
 mini Cisalpinorum contigisse iactitant,
 præterquam uni Christophoro Longo /
 lio, qui nuper è uiuis excessit. Cui ne ui-
 deat hoc laudis inuidere, idem ausim de
 illis prædicare, quod de Gallo scripsit Quin-
 tilianus, fecit illi prospera mors, iniuriã.
 H. Imò non tam illi, quàm optimis studijs
 præpropera Longolij mors fecit iniuriã.
 Quid enim ille non potuisset nobis in bo-
 nis literis restituere, si tali ingenio, tali in-
 dustriæ iustum uitæ spatium addidissent
 superis? B. Verum, quid uetat, quo minus
 quod uni datũ est, Musis fauētibus, obtin-
 gat pluribus? N. Ille huic pulcherrimo fa-
 cinori immortalis est, mea sententia felix.
 Quid enim pulchrius, quid amplius, quid
 magnificentius, quàm Cisalpinum homi-
 nem Italorum suffragijs appellari Cicero-
 nianum? B. Gratulandum arbitror illius
 felicitati, qui suo tempore decesserit, pri-
 usquam hanc gloriã aliqua nubecula offu-

scaret, uel ob Græcarum literarum studiū.
 cui se dicare cœperat; ~~et ex illis inanis~~
~~et ex illis inanis~~ fortas-
 se nō satis cōstanter abstinuisset, si diutur-
 nior uita contigisset. B. Sic est, ut aīs, illi
 pulcherrimo facinori immori datū est. At
 mihi spes est futurū, ut huic pulcherrimo
 facinori supersimus etiā, nō immoriamur.
 N. Quām faueo tuis uotis. Dispeream, ni
 isthuc malim, ~~quod in diuina~~
~~memum. B. Quis enim non malit apud po-~~
~~fructu celebrari. Ceterum inuicem quod facimus~~
 Cæterū quando hoc amoris genus zelum
 nescit; obsecro te perq̄ curas, perq̄ spes,
 mihi tecum communes, ut pariter amanti
 saltem consilium tuū impartias, quibus ra-
 tionibus tu tuam amicā ambias. Fortasse
 citius peruenimus ambo, si uterq̄ alteri
 fuerit auxiliō. N. Musæ nesciunt inuidiā,
 multo minus Gratiæ Musarum sodales.
 Studiorum socio, nihil negandum est, &
 amicorum oportet esse cōmunia omnia.
 B. Planè bearis me, si id fecereris. HYP.,
 Quid si me quoq̄ in uestrum contuberni-
 ūm recipiatis? Sum enim iam pridem eor-
 dem cæstro percitus. N. Recipimus. Ergo
 uelut

uelut eidem initiatis deo, retegam myste-
 ria. Iam annos septem totos nihil attingo
 præter libros Ciceronianos, à cæteris non
 minore religione temperans, quàm Car-
 thusiani temperant à carnibus. B. Quur
 isthuc? N. Ne quid alicunde hæreat alie-
 næ phraseos, ac ueluti labem aspergat ni-
 tori Ciceroniani sermonis. Proinde ne qd
 hic peccem imprudens, quicquid est alio-
 rum codicum, ab oculis submoui, scrinijs
 inclusum, nec ulli prorsus est locus in mea
 bibliotheca, præter quàm uni Ciceroni.
 B. O me negligentē, tanta religione nun-
 quam colui Ciceronem. N. Non tantum
 in Larario Museoq; uerū & in omnibus
 ostijs imaginē illius habeo belle depictā,
 quàm & gemmis insculptam circumfero,
 ne unquam non obuerfetur animo. Nec
 aliud simulachrū in somnis occurrit præ-
 ter quàm Ciceronis. B. Non miror. N.
~~Ego Ciceronem inter apostolos in Calende-
 rio meo locū dedi. & huiusmodi. Deum
 enim eloquentiæ quosdam appellabant.~~
 N. In huius igitur scriptis euoluendis, ac
 reuoluendis adeo sum assiduus, ut totum
 propemodū edidicerim. B. Industriā tuā

mihi narras. N O S . Nunc accingor ad imi-
 rationem. B V L . Huic quantum temporis
 destinasti? N O S . Tantundem, quantum
 lectioni. B V L . Rei tam arduæ parum est.
 Utinam mihi uel septuagenario cōtingat
 tam spectosi cognominis decus. N O S . At
 mane: Non huic fido diligentiae. Nulla est
 in omnibus diuini uiri libris uocula, quā
 non in Lexicon alphabeticū digesserim.
 B V L . Ingens uolumen sit oportet. N O S .
 Duo robusti baiuli uix tergo gestent pro-
 bē clitellati. B V L . Hui. At ego uidi Lute-
 tiae, qui elephanto gestando sufficerēt. N
 Verum est alterū uolumen hoc etiā gran-
 dius, in quod iuxta literarum ordinem an-
 notauī formulas loquendi M. Tullio pe-
 culiāres. B V L . Nunc demum me pudet
 oscitantiae meae pristinae. N O S . Additum
 est tertium. B V L . Hui etiam ne tertium?
 N O S . Sic opus est. In hoc cogessi pedes
 omnes, quibus Cicero uel incipit uel finit
 commata, cola, periodos, quibusq; nume-
 ris horū media temperat, tum quibus sen-
 tentijs quam modulationem accommo-
 det, ut ne tantillum quidē possit subfuge-
 re. B V L . Verum qui fieri potest, ut pri-
 mus

mus index tanto maior sit toto Cicerone?
 N O S. Disce rem, & mirari desines. Tu
 forte me credis hac cura cōtentum, ut sin-
 gulas annotem dictiones. B V L. Sic opi-
 nabar. Est ne amplius? N O S. Imò isthuc
 plus quàm nihil est. B V. Quis quæso? N.
 Vide quantum aberres à scopo. Eadē uox
 non semper eodem usurpatur modo. Sit
 exempli gratia: Refero uerbum, aliā uim
 habet quum ait M. Tullius referre gratiā:
 aliam quum ait: Liberi parentes & forma
 corporis & moribus referunt, aliā quū ait:
 Refero me ad intermissa studia: rursus ali-
 am quū ait, Si quid erit, quod mea referat
 scire: deniq; aliam quū ait, Non ignota re-
 feram. Item aliud est orare Lentulū, aliud
 orare causam. Rursus aliter contendit, qui
 cum altero certat: aliter qui quid instanter
 ab aliquo petit: aliter cōtendit, qui magno
 studio connititur ad aliquid efficiendum:
 aliter qui res duas inter se committit com-
 paratq;. H. Papæ, isthuc est scribere λέξι-
 κους ἐλέγχους. B. Nunc demū intelligo, &
 tuam uigilantiam & meam oscitantiam. N.
 Nec singulas dictiones incōmitatas noto,
 sed adiungo quæ præcedunt ac sequunt.

Nec sat habeo unum aut alterum notasse locum, quod alij solent, sed quoties quoties dictio reperitur apud Ciceronē, quamuis consimili forma, toties noto paginam, latus paginae, & uersus numerū, addito signo, quod indicet in medio, ne uersus sit dictio, an in initio an in fine. His rebus fieri uides, ut una dictio plures occupet paginas. B. Deum immortalē, quid tanta non efficiat cura? N. Manedū Bulephore. Nihil est quod hactenus audisti. B. Quid istis potest accedere? N. Quid prodest tenere uerbū, si hæreas, aut etiam labaris in deflexis, deriuatis & cōpositis? B. Nō satis percipio quod dicis. N. Expediam. Quid tritius aut uulgatius his uerbis, amo, lego, scribo? B. Etiam ne hæc in dubiū ueniunt? N. Aut his nominibus, amor, lectio, scriptor? B. Nihil. N. At illud habeto persuasum, & necessum esse mihi, & opus esse quicumque contendat ad Ciceronianū cognominis dignitatē, tanta religione, ut nec his quamlibet uulgatis dictionibus utatur, nisi cōsulto indice: nisi forte tutum existimas fidere grammaticis, qui uerba per omnes modos, personas, genera & tēpora, nomina, pronomi

pronomina & participia per omnes casus & numeros inflectunt, quū nobis fas non sit, quicquā horū usurpare, quod à Cicerone non fuerit usurpatū. Non magnum est grāmāte dicere, sed diuinū est Tuliane loqui. B. Dic obsecro clarius. N. Amo, amas, amat, sit em̄ hoc exēpli causa dictū, apud Ciceronem inuenio: at amamus & amatis fortasse nō inuenio. Itē amabo inuenio, amabatis nō inuenio. Rursus amaueras inuenio, amaras nō inuenio. Contrā amasti reperio, amauisti nequaquā. Iā qd si legerā, legeras, legerat reperias, legeratis non reperias: si scripserā inuenias, scripseratis nō inuenias. Ad eundē modum cōiecta de uerborū omniū inflexionibus. De casuū inflexionibus similis est ratio, amor, amoris, amorē, amorī, cōperio apud Ciceronē: ō amor, hos amores, horū amorum, his amoribus, ō amores nō cōperio. Item lectio, lectionis, lectionī, lectionē inuenio: lectiones, lectionibus, lectionum, has lectiones, & ō lectiones non inuenio. Ita scriptorē & scriptores reperio: scriptoribus & scriptorū pro substantiuo nomine nō reperio. Non obsto quo minus hæc uideantur

uideantur ridicula, si uos audebitis stultiti-
as & stultitiarū, uigilantias & uigilanti-
rum, speciebus & specierū, fructuum, or-
natuum, cultuum, uultuum, ambitibus &
ambituum, aliaq; huius generis innume-
ra fando usurpare. Ex his paucis exempli
gratia propositis aestimare potes de cæte-
ris omnibus, quæ consimilem ad modum
inflectuntur. H Y P . In tenui labor. B V L .
At tenuis non gloria. N O S . Succinam &
ego, si quem Numina læua sinunt, auditq;
uocatus Apollo . Nunc de deriuatis acci-
pe. Lego, non uereor usurpare, legor non
ausim dicere. Nasutus ausim dicere: nasu-
tior, & nasutissimus, nequaquam. Orna-
tus & ornatissimus, laudatus & laudatissi-
mus intrepide dico: ornatiō & laudatiō
nisi cōperero, dicere religio sit. Nec quia
scriptor & lectio offendo apud Ciceronē,
statim ausim dicere, scriptorculus & lecti-
uncula. B V L . Immensam rerum syluam
uideo. N O S O . Nunc accipē de composi-
tis. Amo, adamo, redamo, dicam, deamo
non dicam . Perspicio dicam, dispicio
non item. Scribo, describo, subscribo, re-
scribo, inscribo dicam, transcribo non di-
cam,

eam, nisi deprehendero in libris M. Tullij.
 BVL. Ne te planè commemorando defa-
 tiges Nosopone, rem non aliter quàm in
 speculo uidemus. N. Hæc index ille mini-
 mus omnium complectitur. B. Cameli ut
 deo sarcinam, H. Et quidem iustam. B.
 Qua ratione fit, ut in his tam uarijs non
 aberres? N. Primū hic nihil fido nec grā-
 maticis, nec cæteris autoribus quamlibet
 probatis, nec præceptionibus, nec regulis,
 nec analogijs, quæ plurimis imponunt. In
 elencho noto omnes singularum uocū in-
 flectiones, tū deriuationes: postremo com-
 positiones. Quæ sunt apud Ciceronē, mi-
 niata uirgula signo: quæ non sunt, atra. Ita
 fieri non potest, ut fallar unquam. BVL.
 Quid si dictio sit apud Terentium aut æ-
 que probatum autorem, notabitur atra
 uirgula? NOS. Nulla est exceptio. Cice-
 ronius non erit in cuius libris uel una di-
 ctiuncula reperiat, quam non possit in
 Ciceronis lucubrationibus ostendere, to-
 tamq̃ phrasim hominis non aliter quàm
 adulterinum numisma, reprobā iudicabo,
 in qua uel unum uerbum resederit, quod
 Ciceroniani characteris nō habeat notā,
 cui

cui soli uelut eloquentiæ principî datū est à superis, Romani sermonis monetam cude. B V L. Ista lex seuerior est etiam Draconis legibus, si ob unam dictiunculā parum Ciceronianam, totum uolumen damnatur, quamuis aliàs elegans ac facundū. H. Atqui iustum est. An nō uides ob unicum numulū adulterinum ingentē pecuniæ uim confiscari: & uno neuo quamlibet exiguo totam puellæ formā, licet aliàs egregiam, deuenustari? B. Accedo. N. Ex his quæ diximus si iam omnia coniicientes, satis intuemini quāta sit huius indicis moles, cogitate quanto maior sit indicis, in quo formulas loquendi, tropos & schemata, gnomas, epiphonemata, lepide dicta, similesq; dictionis delicias omnes sum complexus. Rursus tertij, qui numeros omnes & pedes, quibus M. Tullius orationis partes inchoat, profert, finitq; cōtinet. Nullus est em̄ in toto Cicerone locus, quē nō ad certos pedes redegerim. B. Ista moles uel elephantem baiulum desideret. H. Prorsus ἀμαξίαον onus narras. N. Atqui nihil mentior. B. Næ tu septennium hoc haud male collocasti. Nunc quando perpulchr

pulchre instructus es indicibus, superest ut nobis amicus amicis, ac συμμίταις, & illud indices, quibus rationibus supellectilem istam præclaram ad scribendū, dicendū ue usum accommodare soleas. N. Non committam ut quicquam per me quidem uos latuisse uideatur. Ac de scribendo dicam prius, quādo uere dictum est, stylum optimū esse dicendū magistrū. Primum illud est: Nunquā ad scribendū accingor, nisi nocte intēpesta, quā profunda quies, & altum silentium tenet omnia, & si ma- uultis Maronis audire carmen:

Placidum quum carpunt fessa soporem
Corpora p̄ terras, syluæq̄ & sæua quierūt
Aequora, cū medio uoluunt sydera lapsu,
Quum tacet omnis ager, pecudes pictæq̄
uolucres.

Deniq̄ quum tanta rerum omnium tranquillitas est, ut Pythagoras, si uiueret, orbium coelestium harmoniam exaudire liquidō posset. Nam tali tempore dii deæq̄ gaudent cum puris mentibus miscere colloquium. H. Isto noctis tempore nos prophani lemurum occursum formidare solemus. N. At nobis Musæ dederunt & in-
auspica

auspícatos lemures, & malignum sperne-
 re vulgus. B V L. At sunt noctes adeo tran-
 quillæ, ut in his Austri Boreæq; ruinas æ-
 dium, ac miserâda ludant naufragia. N O .
 Noui, sed ego tranquillissimas eligo. Non
 arbitror esse uanū quod scripsit Ouidius.
 Est deus in nobis, agitâte calescimus illo.
 Si quid igitur diuinū habet hominis ani-
 mus, id sese profert in eo profundissimo
 silentio. B V. Non me fugit, istud secretū
 semper à laudatissimis uiris fuisse capta-
 rum, quoties aliquid immortalitate dignū
 molirentur. N O S. Habeo Museum in inti-
 mis ædibus, densis parietibus, geminis &
 foribus, & fenestris, rimis omnibus gypso
 piceq; diligēter obturatis, ut uix interdū
 lux aut sonitus ullus possit irrumperere, nisi
 uehemētior, qualis est foeminarum rixan-
 tium, aut fabrorum ferrariorum. B V. Vo-
 cum humanarum tonitrua & officinarum
 strepitus nō sinunt animū sibi præsentem
 esse. N O. Proinde ne in proximis quidem
 conclauibus patior quenquam habere cur-
 bile, ne uel dormientiū uoces ronchi ue,
 cogitationis secretum interpellent. Sunt
 enim qui in somnis loquuntur, & nōnulli
 sam

tam clare stertunt, ut procul etiam audiātur. H Y P. Mihi frequenter & sorices noctu scripturienti negociū facessunt. N O S. In meis ædibus ne muscæ quidē locus est. B V L. Sapienter tu quidem atq; etiam feliciter Nosopone, si queas & animi curas obstrepentes excludere: quæ si nos & nō esse comitantur in abditum illud, quid profecerimus captato silentio? N O S. Rectē mones Bulephore. Nam intelligo tumultus istos alijs sæpe molestiores esse, quàm vicinorum fabrorum folles aut malleos. B V L. Quid ergo? tibi nunquam obstrepunt, amor, odium, liuor, spes, metus, zelotypia? N O S. Ne te multis morer, illud semel scito Bulephore, qui amore, zelotypia, ambitione, studio pecuniæ, similibusque tenentur morbis, eos frustra hanc ambire laudem, cuius nos sumus candidati. Res tam sacra requirit pectus non modo purum ab omnibus uitijs, uerum etiam ab omnibus curis uacuum, Non aliter quàm secretiores illæ disciplinæ, Magia, Astrologia, & quam uocant Alcumisticam. Porro leuiores illæ curæ facile cedunt intentioni tam acri, tamq; seriæ. Quanquam & has, si

que sunt, dispello, priusquam sacrum illud
adeam. Nam in hoc animum multo studio
consuefeci meum. Atque hac potissimum de
causa coelebs agere decreui, nequaquam
ignarus quam sancta res sit coniugium: sed
quod uitari nequit, quin uxor, liberi, affi-
nes, multam curarum materiam secum tra-
hant. B V. Sapiuisti Nosopone. Nam mea
coniunx, si noctu parem ad istum modum
operam dare Ciceroni, perumperet ostium,
laceraret indices, exureret schedas Cicero-
nem meditantes, & quod his etiam est in-
tolerabilius, dum ego do operam Ciceroni:
illa uicarium accerferet, qui ipsi pro me ope-
ram daret. Itaque fieret, ut dum ego meditor
euidere Ciceroni similis, illa gigneret alium
quem Bulephoro dissimile. N O S. Istud
quonia scio quibusdam usu uenisse, alieno
monitus periculo, mihi in tempore caui. Eo-
dem consilio, nec ullum munus publicum, nec
ecclesiasticam dignitatem suscipere uoluim, ne
quid ex his accederet animo sollicitudinis.
B V L. At ista magnis studiis ambiunt ab
alijs. N O S. Non equidem inuideo. Mihi uel
consulatu, uel summi Pontificis regno potius
est, tum esse, quam haberi Ciceronianum. H Y

Qu

Qui uerè amat, præter unam amare nõ po-
 test. N O S . Tũ si quid huius rei paro, sub
 eam noctẽ à cœna tempero, leuiter etiam
 pransus, ne quid crassæ materiæ, liquidio-
 ris animi sedem inuadat; neu qua nebula è
 stomacho exhalata grauet atq; affigat hu-
 mo diuinæ particulam auræ. B V L . Sic af-
 fectum fuisse arbitror Heliiodum, quũ Mu-
 se cum ipso loquerentur. H Y . At Ennius
 ipse pater nunquã nisi potus ad arma pro-
 silijt dicenda. N O S . Et ideo scripsit uinum
 olentia carmina. B V L . Et satur est quum
 dicit Oratius, ohe. N O S . Quid agat furor
 poëticus, nihil ad nos. Ciceronianum esse
 sobria res est. H Y P . Me cerebrũ destituit,
 si quando ieiuno. N O S . Nõ planè ieiuniũ
 est. Sumo decem acinos uuæ passæ minu-
 tulæ, quã Corinthiacam uocant. Hic neq;
 cibus est, neq; potus, & tamẽ utrumq; est.
 B V L . Intelligo, Leniter humectant, confe-
 runtq; cerebro ac memoriæ. N O S . Addo
 tria coriandri grana saccharo incrustata.
 B V L . Optime, ne quid uaporis ex decẽ il-
 lis acinis prouolet in mentis sedem. N O S .
 Neq; uero quibuslibet noctibus abutor ad
 hanc operã. B V . Nõ; Eas excepisti, quibus

sæuít Auster aut Boreas. Fortassis hybernas fugis ob noctis rigorem. N O S . Hoc incommodi facile depellit focus luculentus. H Y P . At interim obstrepit fumus & materiæ crepitus. N O S . Acapnis utor. B V L . Quas igitur noctes deligis? N O S . Paucę sunt felices huic sanè negotio; proinde prosperas deligo. B V L . Vnde quæso? N O S . Ex astrologia. B V L . Quum te plusquam totū possideat Cicero, qui fuit ocium astrologiæ perdiscendæ? N O S . Indicem mihi mercatus sum ab huius artis peritissimo. Huius cōsilio rē gero. H . Audio multos indicibus istiusmodi fuisse delusos, quoties scriptor errauit in numero. N O S . Exploratum ac spectatum emi. B V L . Deū immortalem, isthuc est scribere: nec iam miror Hypologe, si nostra sunt incondita rudiaq;. Verum ad istum cōposito modū, utra cogitatio prior, de rebus, an de uerbis? N O S . Utraq; prior, et utraq; posterior. B V L . Aenigma dedisti, non responsum. N O S . At explicabo nodū. In genere de rebus prior est cogitatio, in specie posterior. B V L . Nondū satis liquet quid uelis. N O S . Exemplo faciam perspicuum,

Statui

Statui scribere Titio, sic fingite, ut quam
 primū curet ad me remittendos codices,
 quos illi commodato dederam, si nostram
 amicitiam uelit esse incolumem. Nam inci
 disse quiddam, ut illis mihi uehementer sit
 opus. Id si fecerit, nihil esse in rebus meis,
 quod non suum ducere possit: Sin minus,
 me ueteris amicitie tesseram illi remittere,
 ac simultatem denuntiare. Hæc prima co
 gitatio nimirū de re, sed in genere. B V L.
 intelligo, N O S. Huic illico succedit uerbo
 rum cura. Euoluo quam plurimas Cicero
 his epistolas; elenchos meos omnes con
 sulo; seligo uoces aliquot insigniter Cice
 ronianas, deinde tropos, formulas; tum nu
 meros: Demum affatim instructus huius
 modi supellecile, dispicio quos flosculos
 quibus locis possim inserere. Mox ad sen
 rentiarum curam redeo. Hoc em̄ iam artis
 est, sensus ad hæc uerborum ornamenta in
 uenire. H Y. Haud aliter quàm si quis egre
 gius artifex, uestem præclaram apparet, ad
 hæc, moniliū, anulorum & gemmarum
 uim, mox ceream affingat statuam, cui hæc
 accommodet ornamenta, uel potius quā
 ad ipsa conlectat ornamenta. B V L. Quid

ni: Verum age Nosopone. Num tota nox
 unī datur epistolæ? N O S . Quid mihi nar-
 ras unam? Musis pulchre uideor litasse, si
 periodū unicam absoluerit nox hyberna.
 B V L . Itāne de re tam nō magna, tam pro-
 lixas scribis literas? N O S . Imō perbreues,
 ne sis insciens, ut quæ sextam periodū non
 excedāt. B V L . Quin igitur sex noctes suf-
 ficiunt his absoluendis? N O S . Quasi satis
 sit scripsisse semel. Decies refingendū quod
 scripseris; decies ad indicem exigendum,
 ne qua forte dictiuncula te fefellerit adul-
 terina. Rursus altera superest examinatio
 de tropis ac formulis, postrema de nume-
 ris & compositione. B V L . Istiuc nimirū
 est opus absoluere. N O S . Ne id quidē sa-
 tis ò bone. Dehinc quod elaboratū est cu-
 ra, quanta potest maxima, seponendū est
 in aliquot dies, ut ex interuallo, refrigera-
 to iam inuentionis amore, uelut aliena le-
 gas, quæ tua sunt. Hic demū grauis agitur
 censura. Hoc seuerū, incorruptū, & ut Gre-
 ci uocant, ἀδίκασον iudicium, ubi qui scri-
 psit ex parente fit Areopagites. Hic saepe
 numero fit, ut uerso stylo, nihil relinquant.
 B V L . Omnino sic fiunt accuratæ, sed inte-
 rim

rim ille fruit codicibus abs te desideratis.
 N O S . Istiuc incommodi maliam perpeti
 quàm aliquid à me proficisci, quod nō sit
 Ciceronianū. Ducitur suo quisq; iudicio.
 Ego malim multum scribere quàm multa.
 B V L . Scribendi rationē habemus. Ad di-
 cendum qua meditatione te paras? N O S .
 Prima cautio est, ne cui loquar Latine: qđ
 queam effugere. B V L . Ne Latine? Atqui
 dicendo fieri prædicant, ut bene dicamus.
 Nouum autem exercitationis genus, si si-
 lendo discimus loqui. N O S . Dicendo fit
 ut dicamus expedite: ut Ciceroniano mo-
 re, nequaquam. Qui se parant equestri cer-
 tamini, generosos equos à cursu prohibēt,
 quo ad seriā rem integris uiribus ueniant.
 Nec uenator prius demit lorum generoso
 cani, quàm uisa est fera. Ad gariendū de
 quibuslibet nugis, sufficit mihi sermo Gal-
 licus, aut Batauicus: prophanis ac uulga-
 ribus fabulis non contamino sacram lin-
 guam. Quod si qua res urget, ut Latine
 dicendū sit, & pauca loquor, nec sine præ-
 meditatione. Et in eum usum habeo para-
 tas aliquot formulas. B V L . Quas dicis
 formulas? N O S . Velut si sit salutandus,

aut refalutandus amicus eruditus, qui forte factus est obuius, aut uicissim laudandus qui te laudarit, aut si gratulandus ex longinqua peregrinatione reduci, siue ex ægrotatione graui rediuiuo, aut augendæ gratiæ qui præstitit officium, aut bene precandus ei qui nuper duxit uxorem, aut deplorandus casus, cui perijt uxor. Ad hæc & huiusmodi, formulis instructus sum è Cicerone decerptis atq; cōcinnatis, eas edidici, quo possim uti uelut ex tempore. Porro si quis casus inciderit, ut uitari non queat quin in longum proferatur sermo, proxinus multa lectione diluo quod contractum est labis. Neq; em̄ me fugit, hoc ipso colloquio, qd̄ uobiscum nunc habetur, quantum flagitorum admittam, quantum detrimenti capiam ad id quod molior. Itaq; ad sarcinendum uix menstrua suffecerit lectio. **BVL.**

Quid si detur spaciū meditationi? **NOS.** Tum quod fuerit ihs, quas dixi, rationibus elucubratus edisco, quoq; sit memoria certior, subinde mecum recito: ita fit, ut quæ res poscit, ueluti de scripto pronuntiem. **BVL.** Quid si qua necessitas exigeret extemporalem orationem? **NOS.** Qui potest incidere,

incidere, qui nihil ago publicū: Et si quam
 functionem publicam obirem, nō sum me
 lior Demosthene, qui nunquam uoluit ni-
 si meditatus assurgere, quamlibet populi
 uocibus efflagitatus. Nec mihi pudendū
 ducerem, quod in oratorum apud Græcos
 principe laudatur: nec me poeniteat conui-
 cti, si quis dicat mea *ἢ λύχνομ ἀπόζημ.* B V.
 Equidem & propositum tuū admiror, &
 animi fortitudinem suspicio. Nosopone,
 supra quā dici possit; inuiderem etiam, si
 uel in hoc genere studiorum, uel inter tam
 coniunctos amicos ac sodales tanta pestis
 incidere posset. Caterum quoniam arduū
 est quod expetimus, & uia non modo lon-
 ga ac perdifficilis est, uerum etiam anceps,
 si periculum proprie tuum esset, tamen ar-
 bitrarer hoc esse necessitudinis nostræ, ne-
 que uulgaris, neque recentis, liberis consilijs
 amico prospicere, ne tot curas, tot uigilias
 cum ualeitudinis ac rei familiaris dispen-
 dio frustra susciperet, susceptas urgeret;
 neue, quod in rebus humanis nimium fre-
 quenter accidere uidemus, pro thesauro
 diu multumque quæsito tandē reperiret car-
 bones. Nunc uero quum pari cupidine du-

camur omnes, eiusdemq; nymphæ teneamur amore, Nam & Hypologus eiusdem est animi: tuæ quoq; fuerit humanitatis, & si quid admonemus, boni consulere, & si quid habes melius, libenter amicis cōmunicare. **N O S**. Aequissimum Bulephore postulas: proinde nec te grauatim audiā, nec malignè, si quid cōsulere queam in mediū conferam. **B V L**. Primum illud mihi tecū conuenit, opinor, ei qui dicendi scribendū ue laudem affectat, cognitis ante diligenterq; perceptis artis præceptionibus, ex multis laudatis scriptoribus optimū quēpiam esse seligendū quem imitetur, & ad quem exprimendum se componat. **N O S**. Maxime. **B V L**. Neminē autem esse, duntaxat apud Latinos, qui pluribus eloquentiæ uirtutibus excellat quàm M. Tullius, de quo iure optimo prædicatum est, quod de Apelle, in quem unum conflatum erat, quicquid in ceteris pictoribus erat eximiū ac singulare. **N O S**. Quis isthuc neget? **B V L**. Dabis ueniā Nosopone, si crassius rusticiusq; collegero, Dialectices rudis. **N O S**. Inter amicos decet omnia boni consulere, Quanquam & alioqui mihi satis ar
gute

gute colligit, qui uere colligit. BVL. Age,
 quid igitur sentis de Zeuside Heracleota?
 NOS. Quid aliud, quàm quod excellentif-
 simo graphices artifice dignũ est? BVL.
 Num & ingenio iudicioq; ualuisse putas?
 NOS. Qui potuit ars tanta carere iudi-
 cio? BVL. Commode respondes. Quid
 igitur illi ueniebat in mentem, ut, quum
 Crotoniatís picturus Hælenæ simula-
 chrum, in quo decreuerat quicquid artis
 suæ uiribus posset explicare, & absolu-
 rum formæ muliebris (nam in hoc argu-
 mento cæteris antecelluisse legitur) ex-
 emplar uiuæ simillimum ædere, in quo
 nulla uenustatis portio desiderari ualeret:
 non unam quampiam omnium pulcher-
 rimam adhibuit, sed ex omnibus oblatís
 aliquot cæteris præstantiores elegerit, ut
 ex singulis decerperet quod in quaque de-
 centissimum esset: itaque demum admi-
 randum illud artis suæ monumentum ab-
 soluerit? NOS. Diligentissimi pictor-
 is officio functus est. BVL. Vide igitur
 num recto consilio ducamur, qui elo-
 quentiæ simulachrum ab uno Cicerone,
 quamuis præstantissimo, petendum arbi-
 tramur.

ramur. N O . Si tali forma uirginē Zeufis
 esset nactus, qualis est in eloquentia Mar-
 cus Tullius, fortassis unius corporis exem-
 plo fuisse cōtentus. B V . Atqui hoc ipsum
 quo pacto iudicare potuisset, nisi multis
 corporibus diligenter inspectis? N O S . Fin-
 ge persuasum fuisse. B V L . In hac igitur es-
 sententia, nullā in alijs oratoribus esse uir-
 tutem imitatu dignam, quæ nō eximia sit
 in M. Tullio? N O S . Ita censeo. B V L . Nec
 ullū in hoc esse neuuū, qui nō maior sit in
 ceteris? N O S . Ita prorsus. B V L . Non hic
 proferam M. Brutū, qui totū hoc dicendi
 genus, quod Ciceroni uisum est optimū,
 improbauit: quumq; status ac diuisionis
 propositiones, uelut causæ totius colūnæ,
 præcipua sit orationis pars, in oratiōe pro
 Milone, quā adeo suspiciunt omnes, Bru-
 tus non probauit, primarium ac secunda-
 rium causæ statum adhibitū à M. Tullio,
 sed eandem causam aliter tractauit. Non
 obijciam Pomponium Atticum, cuius un-
 guiculos ac miniatulas cerulas se metuere
 scribit Cicerō, quibus ille notare solitus est
 quæ in M. Tullij scriptis offendebant: non
 M. Catonem, qui Ciceronem quum sibi
 maxime

maxime festiuus uideretur, ridiculum ap-
 pellauit. Hactenus & uiros graues, & ami-
 cos Ciceronis recensui. Hic si adiciã Gal-
 lum, Lartium, Licinium, Cestium, Caluũ,
 Asinium; si Caelium ac Senecam, si com-
 plures alios, qui quum de Ciceronis inge-
 nio nõ satis magnifice senserunt, tum ora-
 tionis genus damnarunt, alijs illum appet-
 lantibus aridum, ieiunum, exuccum, exan-
 guem, elumbẽ ac dissolutũ, mollem ac pa-
 rum uirum; rursus alijs tumidum, Asiati-
 cum, ac superfluis redundantem; respon-
 debis hæc esse uel inimicorum, uel inuido-
 rum iudicia, qui iam Triumuitali proscri-
 ptione deiecti, famam etiam moliti sunt, si
 minus extinguere, certe obscurare. **N O S .**
 Recte diuinas. Nam isthuc planè responsu-
 rus eram, & optimo iure respondendũ ar-
 bitror. **B V L .** Tribuantur sanè hæc iudicia
 uel odio, uel liuori, certe fateberis, opinor,
 cum eruditis omnibus, facetiam seu risum
 esse partem artis rhetoricæ. **N O S .** Alioqui
 quorsum opus erat ab oratoribus tã mul-
 ta de hoc præcipi? **B V L .** Nemo negat Ci-
 ceronem in iocando fuisse multum, alijs ni-
 mium prædicant, tum intempestiuum, &
 scurili-

scurrilitati proximum. Certe modum illi
 defuisse, quemadmodum Demostheni fa-
 cultatem, doctorum ferè cōsensus fuit; nec
 admodū repugnat Quintilianus, culpam
 in Tyronem conferens, qui nimium indul-
 serit numero dīctorū, ac plus in congeren-
 dis studiū, quàm in eligendis iudiciū adhi-
 buerit. Verum hæc Tyronis accusatio in
 patronum recidit. Sed hæc utcunq; habēt,
 quis unquam in hoc genere laudis primas
 tribuit M. Tullio? Lacedæmoniorum pe-
 culiaris hæc erat laus, & secundum hos Ae-
 ticorum. Adeo ut cum poëma bucolicū &
 comœdia lepore facetiæq; potissimum cō-
 mendetur, ad hanc Venerē Latini ne aspī-
 rauerint quidē. Est igitur aliqua uirtus ora-
 toris, quæ rectius petatur ab alijs, quàm à
 Cicerone. N O S . Nos de Latinis agimus.
 B V . Age, audebimus ne Ciceronis iocos
 cū C. Cæsaris, aut cum Octauij Cæsaris di-
 ctis conferre? N O S . Vix ausim qd' adhuc
 nemo doctorū ausus est. B V L . Itaq; si res
 festiuitatem desideret, nō mihi fas erit ali-
 quid ex Octauij dictis effingere? N O . Nō
 si uelis haberi Ciceronianus. B V . Rursus
 abs te quæro, num sententias ponas inter
 ornamen-

ornamenta dictionis. N O S . Gemmæ sunt
& lumina, tantū abest, ut submoueam ab
arte. B V L . Hic appello tuū iudiciū, an in
hoc genere laudis Cicero ceteris omnibus
antecellat. N O S . Non me clām est, quod
Seneca Publium Mimographū in hac lau
de præfert omnibus. Verum nō protinus
oraculum est, quod Senecæ uisum est, qui
ipse in sententijs immodicus est, & qui
busdam friuolis indulget. H Y P . Et istud
Quintiliani, & Auli Gellij iudiciū reijci
poterat, quod uterq; uideatur inuisum ha
buisse Senecam, alter ob æmulationem, al
ter ob ingenij dictionisq; similitudinem.
B V L . At idē Gellius, quāuis parū æquis
fateī inter Senecæ sententijs esse, quibus
nihil melius dici poterat. Nec fieri potest,
ut omēs æque felices sint, ubi sermo totus
sententijs cōtextus est. Verum ex his faci
lius inuenias quod imiteris, quā ex alijs
in quibus nec crebræ sunt, nec insignes.
Agedum, Nonne res interdum exigat bre
uitatem? N O . Fortassis. B V . Huius exem
plum utrum rectius petes à Salustio, Bru
ro'ue, an à Cicerone? N O . Cicero breuita
tem nō affectauit. B . In Demosthenē lauda
tur

tur uis orationis, hoc est, neruosum quidam ac naturale: ab utro hoc rectius petemus? N O S . De Latinis agebamus. B V L . Verū hæc sunt omniū linguarū cōmuni. Rursum res interdum postulat seueritatē huius exemplum rectius ne petemus à Cicerone, an à Bruto & Pollione? H Y P . Vt pro hoc respondeam: ab his qui hac nota fuerunt insignes. B V L . Vbi negocium inuolutum, partitionibus explicandum est, utrum à Cicerone petemus, an ab Hortensio, aut si quis Hortensio similis? N . Quid petemus ab eo, cuius præter memoriam nihil extat? B V L . Verū disputandī gratia fingamus extare. N O . Nihil opus fingere ueris ac notis agamus. B V L . Nemo nõ retur, fidē in oratore præcipuam esse. Eam conciliat probitatis & grauitatis opinio, eleuat artis aut intemperantiæ suspicio. Habeat fanè Cicero uir bonus, quod uix illi Fabius, licet impendio fauens, audet tribuere: sed, quod dissimulari non potest, artem magis ostentat, de se plura gloriose commemorat, licentius in alios inuehit, quàm Cato, Brutus, aut Cælius, cui sanctitatem tribuit Quintilianus. Harum ita querum

rerum exemplum nonne rectius petemus
 ab Aristide, Phocione, Catone, Bruto, quàm
 à Cicerone? N O . Videris huc uenisse me/
 datus Ciceronis uituperationem. B V L .
 Anime gentium ô Nosopone. Si sermo/
 nis exitum patienter expectaris, intelliges
 & Ciceronis, & nostrâ agi causam. Cice/
 ronis, ne forte perperam illum exptimen/
 tes, gloriâ eius obscuremus, quemadmo/
 dum solent imperiti pictores eos traduce/
 re, quorum effigiem secus quàm oportet
 expresserunt; Nostram, ne male colloce/
 mus amores nostros, ac ridiculum quid/
 dam, nec minus infelix usu ueniat nobis,
 quàm quod obtigisse dicitur Ixioni, qui
 pro adamata Iunone, nubis inane simula/
 crum complexus est; aut Paridi, qui pro
 rapta Helena decem annis bellum gessit,
 quum interim mendax Helenæ simulacrû
 amplecteretur, nimirû ipsa procul in Ae/
 gyptum deorum artificio sublata. Quid
 enim nobis infelicius aut magis ridiculû,
 ut tot laboribus nihil aliud, quàm inanem
 & fallacem Ciceronis umbrâ assequi con/
 tingeret? N O . Istiuc omen auertant supe/
 ri, B V L . Auertant inquâ, & hoc agimus,

ne quid simile eueniat. N. Nō nihil & illud
 conducit ad imitationem Ciceronis, ut q̄
 optime sentiamus de Cicerone. B. Nouus
 candor, si melius sentiamus de Cicerone,
 quàm ipse sensit de seipſo. Verū tribuatur
 hoc illius modestiæ, si parcius de se prædi-
 cauit, quis unquam ueterū sic admiratus
 est Ciceronem, ut ab uno petenda putarit
 omnia dictionis ornamenta? N O S. At ho-
 die sunt quamplurimi, quos hæc habet o-
 pinio. B. Nihil moror quamplurimos: cor-
 datum ac uerè doctum reor esse neminē.
 Cui mortalium hæctenus sic indulſit natu-
 ra, uel in una quapiam disciplina, ut unus
 in ſingulis eius partibus excelleret omnes,
 ut non aliquid reliquerit in eo desideran-
 dū, aut ita dederit, ut non ab alijs superare
 tur? Quanto id incredibilius in dicendi fa-
 cultate, quæ disciplinæ propemodū omni-
 bus conſtat, quæ tot alias res deſiderat,
 quās nemo præceptis tradere poſſit? Fin-
 gamus hodie Ciceronem uiuere, & eſſe
 quendam Trachalo ſimillimum, utrū mal-
 les à Cicerone uocis moderationem pete-
 re, an à Trachalo? Opinor ab eo, qui hac
 parte præfertur omnibus. Pudoris ac moi-
 deſtiæ

ſectiæ ſpecimen utrum malles à Craffo, ſi
 uiueret, petere, an à Cicerone? Et ne de ſin-
 gulis cōmemorem, nōne ſummeres à ſin-
 gulis, in quo cæteris anteſtarent? H. Quis
 non eligeret potiora, niſi qui uel nō dijudi-
 caret, uel ſibi inuideret? B. Itaq; mihi pro-
 batur Zeuſidis exemplū, quod ſequutus
 etiā Quintilianus, imitatori præcipit, nec
 unum eſſe legendū, nec omnes, nec quos-
 libet, ſed ex præcipuis deligendos aliquot
 eximios, inter quos Cicroni primas tri-
 buit, non ſolitudinem. Summū enim eſſe
 uult inter proceres, non ſolitariū excluſis
 cæteris. N. Si Quintiliani conſilijs auſcul-
 tabimus, idem nobis uſu ueniet, qd' euenit
 ipſi. B. Quid nam? N. Ut parū euadamus
 Ciceroniani. Nobis alius propoſitus eſt
 ſcopus. B. An parum erit Ciceronianum,
 cui quicquam acceſſerit, quod à Cicerone
 petitum non fuerit? N. Sic autūmant. B.
 Etiamſi melius fuerit quod ab alio petitur
 aut ne ſit quidem illud apud Ciceronem?
 N. Quid ni? B. Sed interim illud mihi cogi-
 tes uelim optime Noſopone, quanta pars
 Ciceronianorū uoluminum interciderit,
 & in hiſ diuinum illud opus De rep. cuius

fragmentum nescio quo fato seruatum, nihil aliud quam desiderio reliquorum uoluminum discruciat animos nostros, quæ cuiusmodi fuerint, hinc licet æstimare, leonem ut aiunt, ex unguibus. Ne quid interim commemorem, de tot epistolarum libris, de tot orationibus iniuria temporum interceptis, de tribus uoluminibus, quibus Tyro libertus iocos & scite dicta Ciceronis complexus esse legitur, de cæterorum huius uiri scriptorum naufragio. Qui potes igitur absolutus esse Ciceronianus, qui tam multa illius non legeris? Adde quod Cicero non tractauit omnes materias. Ergo si forte dicendum fuerit de his quas ille non adtigit, unde tandem petemus orationis suppellectilem? An proficiscemur in campos Elysijs, ab ipso percunctaturi, quibus uerbis ille talia fuerit dicturus? **NO.** Ea duntaxat tractabo, quæ possint uerbis Tullianis explicari. **BVL.** Quid? An non iudicas Ciceronem oratorum præstantissimum. **NOS.** Plusquam præstantissimum. **BVL.** Quid Apellem, nonne pictorum optimum? **N.** Aiunt, & credo. **BVL.** An eum Apelleum appellares, qui non posset quarumlibet rerum

rum imagines effingere, sed tantum eas
 quas ante pinxisset Apelles? Atque adeo
 qui non omnes tabulas Apellis manu de-
 pictas conspexisset? H Y P. Quis istud di-
 ceret, nisi si cui placet ille pictor, in quem
 iocatur Horatius, qui dato precio condu-
 ctus ad pingendū naufragium, pinxit cu-
 pressum, & indignatum conductorem ro-
 gavit, ecquid uellet appingi prominens è
 cupresso. B V L. Quid aliud est esse Cice-
 ronianum, quàm illi simillimum esse? N.
 Nihil aliud. B V L. An ille similis uideatur
 Ciceroni, qui non potest nisi de certis ma-
 terijs dicere? N O S. Perge. B V L. Mihi ne
 oratoris quidem titulo dignus haberetur.
 Si Cicero quauis de re potuit optime dice-
 re, is mihi Ciceronianus erit, qui quacun-
 que de re ualeat præclare differere: quem
 admodum Apelli simillimus erit, qui &
 deorum & hominum, & animantium, &
 omnium deniq; rerū formas penicillo suo
 poterit adumbrare. N. Equidem pulchri-
 us esse duco tres epistolas scribere phrasi
 Ciceroniana, quàm centum uolumina sty-
 lo quamlibet exposito, modo à Ciceronia-
 no discrepante. B V. Verum Nefopong si

isthæc sententiã federit animo nostro, ue-
 reor futurum, ut non solũ non euadamus
 Ciceroniani, sed ipsi etiam Ciceroni, anor-
 uideamur. Quæso illud mihi bona fide re-
 spondeas, totum Ciceronem exprimen-
 dum censes, an mutilum? N O S. Et totum
 quantus est, & solum. B. Qui totũ qui se
 totum non expressit? Rursus qui ea parte
 qua se nobis conspicuũ fecit, mutilus est
 ac uix dimidiatus? Adde quod in his ipsis
 quæ extant, aliquando sibi non satis fecit.
 Siquidem De inuentione libros, substitu-
 to Oratore, ueluti damnauit. Et orationẽ
 pro Deiotaro munus Leuidææ uocat. Ad
 hæc in his quæ scripsit tantum, non etiam
 recognouit, ipse Cicero nõ est Ciceronia-
 nus, cuiusmodi sunt libri De legibus, præ-
 ter alia multa. Qui fiet igitur, ut totũ quan-
 tus est æmulemur, quem & mutilũ habe-
 mus & truncum, & in nonnullis indolatũ
 ac sui dissimilem? Nisi forte probaturus
 es illũ, qui inchoatas Apellis tabulas, aut
 rudes Lysippi statuas imitans speret se al-
 terum Apellem aut Lysippum euasurum.
 Id si conspiceret Apelles ipse, quem ferũt
 ingenio candido libero q̄ fuisse, nõne cla-
 maret.

maret. Quid factis κακώζηλες. Isthic non est
 Apelles. Iam si quis sibi proposuisset insi-
 gnem Lysippi statuam effingendam, cui
 rubigo uitiaisset mentum & os, aut ei partē
 non imposuisset artifex summā manum,
 grauaretur eius partis exemplum ab alio
 quopiam artifice sumere, an potius haber-
 ret illud, ut est corruptum & imperfectū
 æmulari, ne recedat ab exemplo cui semet
 addixit, q̄ ex alterius artificis signo, quod
 deest supplere? N O S. Vt possimus, aiunt,
 quando ut uolumus non licet. B V L. Alijs
 Nos pone rectius istud uerbum usurpa-
 bitur, qui quod in Cicerone diminutū est,
 ex alijs scriptoribus sarciant. Mallent em̄
 ex uno omnia, uel quia promptius est, uel
 quia nullus illo dixit felicius; uerum quan-
 do id non est datum, ex alijs mutuuntur.
 Quid quod Ciceronem habemus nō mo-
 do truncum ac lacerum, uerum etiam ita
 deprauatum, ut si reuisceret, ipse, opi-
 nor, nec agnosceret sua scripta, nec resti-
 tuere posset, quæ librariorū ac semidocto-
 rum audacia, incuria, inscitia q̄ corrupta
 sunt, quod malum Teutonibus potissimū
 imputat Politianus, quibus ut hic patrocī,

nari nolim, ita puto nihilo minus inuēctū
 mendarum ab audacibus quibusdā ac scio
 lis Italīs. Vt ne cōmemorem interīm sup-
 posititia, falsoq; titulo Ciceronē autorem
 mentientia Quo de genere sunt libri rhe-
 torici quatuor ad Herennium, hominis
 haud quaquā indocti, sed ad Ciceronem
 balbi. Sunt & inter orationes, quæ non à
 Cicerone scriptæ, sed ab alio quopiã eru-
 dito exercendæ dictionis gratia confictæ
 uidentur. Adiecta est nuper oratio pro M.
 Valerio, quæ solœcismis scatebat, tantum
 abest, ut Ciceroniana dici possit. Nec de-
 sunt qui Portij Latronis declamationē in
 Catilinam pro Ciceroniana legant oratio-
 ne. Proinde si deuotis animis nos unius
 Ciceronis imitationi dediderimus, citra
 delectum expressuri quicquid apud illum
 compererimus, nonne nosmet in summū
 coniecerimus discrimen, ne quū diu mul-
 tumq; nos ipsos torserimus, tandem Got-
 ticas uoces, aut Teutonū solœcismos pro
 Ciceronianis flosculis amplectamur æmu-
 lemurq;? N O S. Istud malū auertant Mu-
 sæ. B V L. Vereor ne Musis dormitantibus
 id nobis frequenter eueniat Nosopo-
 ne.

ne. Nec enim femellusum hunc uidimus. Fragmentum è Cicerone decerptū addito Germani cuiuspiam titulo, quàm deridebant, quoties barbarum inclamabant, qui sibi ualde Ciceroniani uidebantur? Rurſus aliquid pridie confictum proferebatur in medium, addebatur Ciceronis nomen, & fingebatur exemplar repertū in bibliotheca peruetusta, quàm exosculabantur, quàm adorabant diuinam illam, & inimitabilem Ciceronis phrasim? Quid quod eruditi non negant in Ciceronis scriptis inueniri solœcismos inexcusabiles, quales & olim exciderunt & excidunt hodie uiris eruditis, dum in uarias res distracta cogitatione, magis sententiæ præcedentis meminerunt, quàm uerborum, eoq̄ fit, ut periodi clausula prioribus non responderat. Quod genus sit? Diutius commorans Athenis, quoniam uenti negabant soluedi facultatem, erat animus ad te scribere: Initio uersabatur in animo, uolebam, aut statuerā, post magis arrisit, in animo erat, quæ uoces eundum efficiunt sensum, sed parum congruunt, ijs quæ præcesserant. Quin A. Gellius lib. 6. cap. decimoquin-

to, profert locum ex secundo libro Cicero-
nis De gloria, in quo manifesto lapsus est,
uersus aliquot Homericos ex Iliados ^h tri-
buens Aiaci, quum ibi dicantur ab Hecto-
re. An id quoque conabimur æmulari? Id
profecto faciendum, si totum exprime-
mus. Ad hæc obseruatum memoriæ que
proditum est, Ciceronem dixisse quædã
quæ nemo doctus putauit imitanda, ue-
luti quum ait, in potestate esse, pro, in pote-
state esse. Ac sanè fieri potest, ut illud tem-
pore, fecerit in autographo calami fluxus,
aut alius quispiã casus, aut in alijs exẽpla-
ribus librarius oscitans induxerit. Rursus
in edicto M. Antonij M. Tullius ueluti
barbaram & Latinis inauditam uocẽ pro-
scindit, pijsissimus à pio, quum ea apud pro-
batissimos Latinæ linguæ scriptores repe-
riatur. Idem ut solœcon in eo reprehendit
quod scripsisset, facere cõtumeliã, quem
admodum dicimus Latine, facere iniuriã,
quum apud Terentium, optimũ, ni fallor,
elegantia Romanæ autorem ita loquatur
Thais: Nam si ego digna hac contumeliã
sim maxime, at tu indignus qui faceres ta-
men: opinor enim tacite repeti contume-
liam

Nam. Idē ab his uocibus nouissime & nouissimus, ceu male latinis abstinuit, quum eis nō ueriti sint uti M. Cato & Salustius. Qua religione M. Tullium A. Gellius testatur usum & in alijs multis dictionibus, quibus autores bene Latini, & ante illū & post illum frequēter usi sunt. Fertur & geminū s, scripsisse, quoties antecedebat longa uocalis, uelut in caussa, uisse, remissi, p causa, uise, remisi. Num igitur totum Ciceronem imitantes abstinēbimus ab his quę contra doctissimorum hominum sententiam unī Ciceronī non placuerunt, aut ea sequemur quę nullī docti uoluerunt imitari, ac nec excusare potuerunt? H Y P . Istiuc quidem amantiū est, etiā neuos earum quas amant exosculari. B V L . Age si totus eris exprimēdus, num illius exēplo Musis & Apolloine nullo scribemus uersus? N . Carmen excipio . B . Næ tu bonā eruditionis partem excipis, dum carmen excipis . Cæterum quid uetat quo minus utamur hac exceptiōe, & in his uirtutibus in quibus ab alijs superat Cicero, quem admodū in hoc toto genere multis est inferior, ne dicam omnibus? Quam multos uersus

uersus admiscet scriptis suis ex Homero, Sophocle & Eurípide, parum feliciter uersos, præter Græcorum exemplum in iam bícis eam usurpans libertatem, quam sibi Latini Comœdiarum scriptores permiserunt. Tu si quid simile uoles facere, num uereberis ea felicius, si possis, ac minore licentia uertere, ne sis parum Ciceroni similis? An non dehonestat orationem solutã, qui uersiculos, quos uertendo facit suos, parum reliquæ dictioni cōgruentes admiscet? Tum quoniã identidẽ ille suis libris adspergit uersus Ennianos, Neuianos, Paucuianos & Lucilianos, horridã illã & inconditã antiquitatẽ respiciẽtes: tibi religio erit similes, imò dissimiles uersus ex Virgilio, Oratio, Ouidio, Lucano, Persio uel proferre, quorũ lucubrationes, ut minus horroris, ita plus habent tum elegantiaẽ, tum eruditionis? An hic metues uideri M. Tullio dissimilis? N O S. Certe nõnihil recesserimus ab eo, quem modis omnibus exprimere conamur. B V L. Ad quid est ne cesse semper ac modis omnibus esse similitẽ, quũ sæpe potius sit esse parem, & interdum facilius sit superate quàm æquare; hoc est, meliora

meliora scribere, quàm similia: N. Melio-
 ra Ciceronianis ne Musas quidē ipsas di-
 cturas opinor. H. Fortasse possent, si ner-
 uos intenderent, & noctu incœnatae scri-
 berent ad lucernulam. BVL. Ne quæso
 commoueare Nosopone, semel stipulatus
 sum, impune dicendi quæ uiderētur pote-
 statem. Si quis sit usq̃ adeo deditus addi-
 ctusq̃ Ciceroni, quemadmodum nos ha-
 ctenus sumus, an non periculum sit, ne cæ-
 cus amore, uel pro uirtutibus admiretur
 uitia, uel sciens ipsa quoq̃ uitia effingat:
 NO. ἠγάκλεις, in Cicerone uitia: BV. Nul-
 la, nisi forte solœcismus uitium est apud
 alios, apud Ciceronem non est. At solœ-
 cismos ut diximus, eruditi commonstrāt
 in libris M. Tullij. Nisi labi memoria uiti-
 um non est, & hoc cōmonstratum est à do-
 ctis. Si uitium nō est immoderata mentio-
 ne propriarum laudum etiam illum graua-
 re cui patrocinaris, quod in Milonis de-
 fensione factum testatur Asconius Pædia-
 nus, & uix usquā nō submolestus est hoc
 affectu Cicero, non sine causa, ut elegāter
 inquit Seneca sed sine fine glorians. Et
 haud scio utra re sit intemperantior, de se
 glorian-

gloriando, an alios insectando. Quocumque colore defenderimus hæc, illud inficiari non poterimus, hac duntaxat in parte, rectius exemplū ab alijs peti posse. N. Missum faciamus sermonem de moribus, de uiribus ac uirtutibus eloquendi nobis instituta est disputatio. B. Ego uero lubens missum fecero, nisi rhetores ipsi contenderent, bonum oratorem esse non posse, qui non sit idem uir bonus. Verum age, num tibi uidetur esse uitiosa cōpositio, si dictio sequens incipiat ab iisdē syllabis, in quas desit præcedens uelut Echus imaginē ludicram referens? Quod genus si dicas, ne mihi dona donata, ne uoces referas feras, ne per imperitos scribas scribas Baslo. N. Fateor ineptā & absurdam cōpositionem. B. Atqui talem proferūt ex amasio nostro Cicerone: O fortunatā natam me consule Romam. N. Iam semel carmen excepi. B. Per me licebit, modo simul excipias illud, totum Ciceronem. Sed nondū elapsus es. En tibi nihilo meliorē compositionem ex oratione soluta refert Quintilianus: Res mihi inuisæ uisæ sunt Brute. Aut si malis Ciceroniano sonare more, inuisæ sunt.

Ne quid

Ne quid calumniar interim de duob⁹ mol-
 lossis in clausula. N. Istuc excidit in epi-
 stola familiari. B. Nihil repugno, tantum
 quæro, num existimes imitandum? Certe
 fateris aliquid posse dici melius. N. Nescio
 B. Quid hic memorē de uocalium crebra
 collisione, quæ reddit hiulcam & inamœ-
 nam orationē? An non hoc quoq; notatū
 est à doctis in Cicerōe? Neglexit, inquires,
 nihil reclamo, modo fateamur quiddā esse
 quod apud alios aut nō sit, aut sit melius.
 Rursus ex te quærā, ecquem nouisti scri-
 ptorem tam uigilantē, tamq; felicē, ut non
 alicubi dormitarit? N. Quid nisi homines
 erant. B V. Inter homines igitur numeras
 Ciceronem? N O S. Interdum. B V L. Vtrū
 igitur putes esse consultius, imitari dormi-
 tantem Tullium, an uigilantē Salustium,
 aut Brutum, aut Cæsarem? H. Quis non
 mallet uigilantem exprimere? B V L. An
 non sic Homerum imitatus est Virgilius,
 ut multa correxerit, nonnulla reliquerit?
 Nōne sic Hesiodum, ut nusquam non ui-
 cerit? Nōne sic Oratius est Lyricos græ-
 cos æmulatus, ut ex unoquoque decre-
 pens quod esset bellicissimū, omnes post se
 reliquerit

reliquerit: Ego, inquit, apud, Matinæ Mo-
 re, modoq; Grata carpētis thyma per labo-
 rem Plurimum, circa nemus, uidi qui Ti-
 buris ripas, operosa paruus Carmina fin-
 go. An nō sic imitatus est Luciliū, ut quæ-
 dam in illo sciens prætermiserit, ab alijs
 sumpturus quod imitatione dignius esset?
 Quid alios commemorem? num ipse M.
 Tullius tam admirabilem eloquētiam ex
 uno quopiā cōtraxit? An potius excussis
 Græcorum pariter ac Latinorum philoso-
 phis, historicis, rhetoribus, comicis, tragi-
 cis, lyricis: demum ex omni scriptorum o-
 mnium genere suam illam diuinam phra-
 sim collegit, contexit, absoluit? Si modis
 omnibus libet imitari Ciceronem, & hoc
 illius exemplū imitemur. HYP. Non ab-
 surde mihi Nosopone loqui uidetur Bule-
 phorus. BVL. Quid? an non hoc ipse do-
 cuit Cicero caput artis esse dissimulare ar-
 tem? Friget enim, & fide caret, ac uelut in-
 sidiosa timetur oratio, quæ significationē
 artis dedit. Quis enim ab eo non metuat,
 qui fucū & uim parat animis nostris? Ita-
 que si feliciter Ciceronem imitari uolu-
 mus, dissimulanda cum primis est ipsa Ci-
 ceronis

ceronis imitatio. At qui nusquam discedit
 ab illius lineamētis, qui uerba, figuras, nu-
 meros ex illo cōcinnat, quædam imitans
 etiã non imitanda: ueluti quidam Plato-
 nis discipuli, adductis humeris præcepto-
 rem referebant: Aristotelis auditores sub-
 balbum quiddam in loquēdo, quod in eo
 fuisse legitur, reddebant: quoniam manife-
 sto præ se fert imitandi studium, cui uide-
 bitur ex animo loqui, aut quid laudis asse-
 quetur deniq;: Nimirū id quod assequun-
 tur ij qui scribunt centones. Delectant for-
 tallis, sed paulisper, sed ociosos duntaxat:
 cæterum nec docent, nec mouent, nec per-
 suadēt. Summa laus est, probe tenet Vir-
 giliū, multo sudore concinnauit emble-
 mata. N O S. Quo magis elucebit imitatio,
 hoc magis habebor Ciceronianus. Hæc
 est uotorum summa. B V L. Recte dicis, si
 facundiam ostentationi paramus, nō usui.
 Verum plurimum interest inter histrionē
 & oratorem. Illi delectasse satis est, hic etiã
 prodesse studet, si modo uir bonus est: qđ
 si non est, nec oratoris nomen tueri poterit.
 Iam demonstraui, opinor, in Cice-
 rone quædam esse uitanda, quædam in eo

desiderari, quædam sic adesse, ut in his ab alijs hac parte felicioribus superetur. Sed donemus, nullum esse uirtutum aut ornamentorum genus, in quo non sit cæteris uel par uel superior: certe in alijs alia magis eminent ob raritatem, quæ in M. Tullio ornamentorū densitate uelut obscuratur: perinde quasi si certas stellas notare uelis, facilius id facies si raræ luceāt, quàm si tota cœli pars pariter insignibus obsita sit. Itidem si uestem cōspicias totam gemmis obteclam, minus te capient singulae.

N O S. Qui totum imbibit Ciceronem, nō potest aliud quàm Ciceronē exprimere.

B V L. Eodē reuoluimur. Fatebor eloquentem, qui Ciceronem feliciter expresserit: sed qui totum, exceptis uitijs: & ne sim iniquior, unā cum ipsis uitijs, modo totum. Feremus illud subinane, feremus mentum leua demulceri, feremus & colum oblongum atq; exilius, feremus perpetuam uocis contentionem, feremus indecoram parumq; uirilem in initio dicendi trepidationem, feremus iocorū intemperantiā: & si qua sunt alia, in quibus M. Tullius uel sibi, uel alijs displicuit, modo simul

simul & illa exprimāt, quibus ista uel texie ille, uel pensauit. N. Utinam id mihi contingat ante supremū uitæ diem. B. Isthic ut contingat nunc agimus Nosopone. At uide quàm multa, quàm paucis complectitur, qui totum dicit Ciceronem. Sed o Muses, quantulā Ciceronis portionē nobis referunt isti Ciceronis simij, qui uoculis, formulis, tropis, et clausulis aliquot, hinc atq; hinc ceu corrogatis summā modo cutem, seu bracteā potius Ciceronis nobis exhibent. Sic olim Atticum dicēdi genus quidam æmulabantur; quū interim essent aridi, ieiuni, frigidiq; semper, ut ait ille, manū intra palliū habentes, nec subtilitatē, nec sanitatē, nec gratiā Atticorū ulla ex parte possent assequi. Optimo iure Quintilianus irridet quosdam, qui se germanos Ciceronis haberi uolebant, quod aliquoties his uocibus absoluerent clausulam, esse uideatur, propterea quod ea semel atq; iterū Ciceroni forsitan excidit, si periodum longiore ambitu circūduxissent, qd in initijs præsertim nōnunquā fecit ille. Nec hodie parū multi sunt istorū similes, q se se ualde mirātur & alteros, ut aiūt, Cicerones esse

credunt, si prima uox orationis sit, quam, aut etsi, aut animaduerti, aut quū, aut si, quod officiorum libros sic ordiatur M. Tullius: Quanquā te Marce fili, peridum uix nono uersu absoluens. Et pro lege Manilia; Quanquam mihi semper. Laudatissimam illam pro Milone orationē sic auspicatus est: Et si uereor, iudices. Rursum Philippicarum duodecimam; Etsi minime decere uidetur. Item pro C. Rabirio: Etsi Quirites. Et epistolis aliquot simile est initium. Et haud scio an isti libros ad Herennium ob id tribuant Ciceroni, quod ab etsi, accipiat exordium. Porro De finibus bonorum librum quintū sic incipit: Quū audiuissem Antiochum Brute, Tusuculanæ quæstiones sic auspicatur: Quū defensionum laboribus, Et eiusdē operis quartum librum: Quum multis in locis nostrorum hominū ingenia. Pro L. Flacco: Quū in maximis periculis. Item pro domo sua ad Pontifices: Quū multa diuinitus. Iterū pro Plantio: Quū propter egregiam. Ad hæc librum de natura Deorū primū: Quū multæ res in philosophia. Et Scipionis somnium: Quū multæ res in Africa. Pro

Rabirio

Rabirio dicens sic orditur : Animaduerti iudices . Rursus ad Brutum de paradoxis Stoicorum : Animaduerti Brute . Pro L. Cornelio Balbo sic ordit̃ : Si autoritas patronorum . Pro P. Sestio : Si quis antea iudices . Pro Cecinna : Si quantum in agro . Pro Archia poëta : Si quid est in me ingenij . In Vatinius testem : Si tua tantummodo Vatini . Ad equites iturus in exiliũ : Si quando inimicorum . Ad Senatum post reditum : Si P. C. uestris . Pro M. Cælio : Si quis iudices . De prouincijs consularibus : Si quis uestrum . P. C. Quid autem magis ridiculũ , ac Ciceroni dissimilius esse possit , quàm nihil habere Ciceronis præter tales uoculas in orationis exordio ? de quibus si quis percontetur Ciceronem , quur ab ijs uocibus sit orsus , respondebit , opinor , quod in insulis fortunatis Luciano respondit Homerus , roganti , quur primam Iliadis dictionem uoluerit esse *μῆνις* , nam hæc quæstio multis seculis torferat grammaticos , illud , inquit , tum forte uenit in mentem . Consimilis impudentiæ sunt , qui sibi plusquã Ciceroniani uidentur quod aliquoties infulciant , etiam atq; etiam pro

uehementer, & maiorem in modum pro
 ualde, identidem pro subinde, quū & tum
 quoties inæqualis momenti sunt quæ con-
 nectimus, tum & tum quoties æqualis,
 tuorum in me meritorum. Quid quæris,
 pro in summa, aut breuiter. Non solū pe-
 ro uerum etiā oro cōtendoq; . Ante hac
 dilexisse tantum, nunc etiā amare mihi
 uideor. Valetudinem tuam cura, & me ut
 facis ama: Non ille quidem uir malus, sed
 parum diligens: qua loquutionis formula
 sic M. Tullius uidetur delectatus, ut in ea-
 dem pagina crebro repetitam inuenias.
 Simile est, quum per illud, pronomen in-
 dicat non quod præcessit, sed quod mox
 sequitur. Et in epistolis fortassis semel atq;
 iterum dixit, cogitabam in Tusculanum;
 itaque Ciceronianus sibi uidetur, qui sub-
 inde dixerit, Romam cogitabam, pro eo
 quod erat, in animo habebam, siue statue-
 ram proficisci Romam. M. Tullius anni
 numerum non adscribit epistolis, sed tan-
 tum mensis diem: & Ciceronianus non
 crit, si quis à Christi natali annum ascri-
 pserit, quod sæpe necessarium est, semper
 utile: lidem non ferunt, si quis honoris
 gratia,

gratia, nomen eius, ad quem scribat, suo præferat, quod genus sit, Carolo Cæsari Codrus Vrceus salutem. Par flagitum existimant, si quid dignitatis, aut laudis addas proprio nomini, uelut inclyto Pannoniæ Bocemiæq; regi Ferdinando, Velius salutem dicit. Nec Plinio Iuniori possunt ignoscere quod Suū appellat, si quando scribit amico, quum eius facti nullum apud Ciceronem extet exemplum. Vt parum Tullianus reijcietur, qui, quod exemplum à principum officijs mutuati docti quidam nuper usurpare cœperunt, summam eius epistolæ, cui respondere parat, in initio proponat, quod id nusquã factū sit à M. Tullio. Noui quosdam notatos ut solococos, quod in salutatione pro s. D. posuerint s. P. D. Id est, salutem plurimã dicit, quod negarent hoc apud Ciceronem inueniri. Nonnulli uero putant & illud Tullianum esse, salutationẽ non in fronte, sed in tergo literarũ ponere, quod his uerbis admoneretur Lator, quas quibus deberet reddere, non sine salutatiõis officio. Quantula res facit, ut ab hac palma decidamus? Multo uero minus erit Ciceronianus, q salutarit

hac formula, Hilarius Bertulphus, Leuino Panagatho totius hominis salutem, aut salutem perpetuam. Verum hic quoque longius aberit à Ciceroniano, qui sic orsus fuerit epistolam, Gratia, pax & misericordia à deo patre, domino Iesu Christo. Item qui pro, cura ut recte ualeas, ita claudat epistolam, Sospitet te dominus Iesus: aut, incolumem te seruet dominus totius salutis autor. Quos risus, quos cachinnos hic tollent Ciceroniani? Quid autem admissum est piaculis? An non uerba Latina sunt, munda, sonantia, atque etiam splendida? Iam si sensum introspicias, quanto plus est hic quam in, Salutem dicit, & bene uale? Quid uulgarius quam dicere salutem? Præstat hoc officium herus seruo, inimicus inimico. Quis autem crederet esse Latinum, dicit illi salutem, & iubet illum saluere, nisi nobis sermonem hunc ueterum consuetudo commendaret? Hoc in aditu. Iam in digressu uale dicimus & his quibus male precamur. Quanto melior Emphasis in formulis Christianorum, si modo uere & ex animo simus Christiani. Gratia declarat gratuitam condonationem admissorum:

rum: pax quietem & gaudiū conscientiaē,
 quod deum pro irato habemus propitiū:
 misericordia dotes varias & corporis &
 animi, quibus suos locupletat arcani spiri-
 tus benignitas, quoq; magis speremus no-
 bis hæc fore perpetua, additur, à deo patre
 & domino nostro Iesu Christo. Quum pa-
 trem audis, ponis seruilem trepidationem,
 ascitus in affectum filij; quum dominū au-
 dis, confirmaris aduersus uires satanae. Nō
 deseret ille quod tam care redemit, et unus
 potentior est uniuersis satanae cohortibus,
 Quid suauius his uerbis ei, qui iam hæc a-
 pud se sentit, quid utilius hac admonitiōe
 ei, qui nondum in hunc affectum transijt?
 Verbis itaq; non uincimur, imò uincimus
 potius: sententiā longe superamus. Restat
 illud decorum & aptum quod ubiq; cum
 primis spectandū est. Ad hæc quanto ma-
 gis conueniunt hominī Christiano, quàm
 illa, salutem dicit, & cura ut ualeas. Tantū
 faeciat illa puerilis imaginatio, nō sic lo-
 quutus est Cicero. Quid miri, si non sic lo-
 quutus est, quum rem ignorarit? Quot mi-
 lia sunt rerum, de quibus nobis frequenter
 dicendum est, de quibus M. Tullius ne so-

miniauit quidē? At si uiueret, nobiscum ea
 dem loqueret̃. An nō igitur frigidi uiden-
 tur imitatores, qui talium rerum obserua-
 tiunculis referunt M. Tullium, ac dissimu-
 latis tot diuinis uiri uirtutibus, numeris,
 tropis, formulis ac dictiunculis, ea imitan-
 tur, quæ M. Tullio uel placuerunt, uel cre-
 brius exciderunt? Hæc ad te quidem nihil
 attinent Nosopone, sed tamē, quoniam in-
 cidit ut de Ciceronis imitatoribus loque-
 remur, et hæc cōmemorare nō ab re uisum
 est. Hoc hominum genus, & nobis & ipsi
 Ciceroni pariter inuisum esse debet: no-
 bis, qui uere Ciceronem conamur expri-
 mere, quia per istos uocamur in iocum &
 fabulam, dum ex illorum æstimamur stul-
 titia: Ciceroni, qui per tales, ut ante dixi-
 mus, imitatores nō aliter infamatur, quàm
 bonus præceptor p̃ malos discipulos, pro-
 bus uir per improbos liberos, formosa mu-
 lier per imperitum pictorē. Perspexit hoc
 Quintilianus, dum queritur Senecam infa-
 mari quorundam inmodico studio, qui ui-
 tia duntaxat imitabant̃, itaq; fiebat ut qui
 Senecam non legerant, ex illorum scriptis
 Senecæ facundiam æstimarent. Quemad-
 modum

modum autem nulli magis se iactant uen-
 ditantq; de præceptorum ac maiorum no-
 mine, quam indocti discipuli & improbi
 filij aliunde captantes uirtutis opinione,
 quum suis bonis eam conciliare non que-
 ant: ita nulli gestiunt insolentius nomine
 Ciceronis, quam q; Ciceronis sunt dissimil-
 limi. Noui medicos insigniter artis quam
 profitebantur imperitos, qui quo questum
 facerent uberiores, celebris alicuius medi-
 ci, quem uix uiderant, se discipulos iactita-
 bant, rogatiq; quur præter artem hoc aut il-
 lud ministrarent ægrotis, conuicio respon-
 dere solent, Num tu illo doctior? Huc præ-
 ceptorem sequor. Atqui illius quem nomi-
 nabant penè nihil imitabantur, præter ui-
 tanda potius quam emulanda: puta si for-
 te celebris ille, fuit in respondendo consul-
 toribus difficilior aut morosior, uel in exi-
 genda mercede durior. Quo tandè animo
 credis egregium illum medicum esse erga
 tales discipulos? H Y P. Haud dubium quin
 pessimo, nisi profus nullam habet existima-
 tionis suæ rationem. B V L. Quomam reli-
 quos eiusdem medici ueros ac germanos
 discipulos? H Y. Aequo malo, quod apud
 uulgus

uulgus tales habentur discipuli, qualem ex
 periuntur illum gloriosum impostorē. At
 qui si pateris ut orationis tuę cursum inter
 pellem, faxo ut uideas. B V L. Licet. H Y.
 Quidam casu uiderat Erasmū scribere ca
 lamo, cui ob breuitatem additū erat lignū,
 coepit illico suis pennis alligare baculū at
 que ita sibi uisus est Erasimico more scribe
 re. Sed perge obsecro. B V L. Nec illepidū
 est, nec ἀπεροσδιόνυσον quod narras. Ceterū
 ut institutum prosequar. An nō audimus
 patres familiās obiurgantes male moratos
 filios, Vos me redditis infamē & inuisum
 ciuibus meis, uos obscuratis imagines ma
 iorum, pudet me talium liberorum; si per
 gitis, abdicabo uos? Nōne ad cōsimilem
 modum audimus interdum fratrem indi
 gnari fratri, quod illius improbis moribus
 detrimentum opinionis suę capiat? Hoc
 animo probabile est Ciceronē esse in istos
 ridiculos simios, hoc animo nos esse decet,
 qui illius γνήσια τέκνα studemus haberi.
 N O S. In re tam præclara nonnihil est uel
 umbram assequi. B V L. Sit hoc aliquid ἦς,
 quibus satis est umbras uocari Ciceronis:
 ego nec Apollinis umbram dici me cupiā,
 Malim

Malim enim esse uiuus Crassus, quàm umbraticus Cicero. Verum ut quod institui-
 mus peragamus, fac esse qui totum Cice-
 ronem in uerbis, figuris & numeris expri-
 mat, quod ipsum tamē an multi possint ne-
 scio, quantulum is habebit Ciceronis? Sit
 hoc in imitando Cicerone, quod Zeuffis
 fuit in effigiādo corpore muliebri. Expres-
 sit liniamenta, colorem, ætatem, & ut sum-
 mum artificium præstiterit, affectus nonni-
 hil, hoc est, dolentis, gaudentis, irati, metu-
 entis, attentis, aut dormitantis. Hæc qui præ-
 stitit, nonne quicquid ars potest absoluit?
 Quantū licuit, uiuam hominis speciem in
 mutum simulachrum transtulit. Nec aliud
 exigi potest à pictore. Agnoscis formam
 eius quæ depicta est, uides ætatem & affe-
 ctus, fortassis & ualitudinem: adde, quod
 à quibusdam effectū legimus, agnoscit in-
 dolem & mores & uitæ spaciū physigno-
 mon. Sed immane quantum illic abest ho-
 minis? Quod ex summa cute conijci po-
 test, expressum est. Ceterum quum homo
 cōstet ex anima & corpore, quantulū illic
 est unius partis, eiusq; deterioris? Vbi cere-
 brum, ubi caro, ubi uænæ, ubi nerui & os-
 sa, ubi

sa, ubi intestina, ubi sanguis, spiritus & phlegma, ubi uita, ubi motus, ubi sensus, ubi uox & sermo, denique ubi quæ sunt hominis propria, mens, ingenium, memoria, consilium? Quemadmodum quæ sunt hominis præcipua, pictori sunt inimitabilia: ita summas oratoris uirtutes nulla assequitur affectatio, sed à nobis ipsis sumamus oportet. Verum à pictore nihil aliud exigitur, si præstitit quod unum ars proficitur: à nobis, si totum Ciceronem exprimere uolumus, multo aliud requiritur. Si nostrum simulachrum, quo M. Tullium effingimus, careat uita, actu, affectu, neruis & ossibus, quid erit imitatione nostra frigidius? Sed multo magis erit ridiculum, si tuberibus, neuis, cicatricibus, aliaue membri deformitate demum efficiamus, ut lector agnoscat nos legisse Ciceronem. H Y P. Istius generis pictor quidam nuper risui nobis fuit, susceperat effingendum ad uiuam formam Murium sodalem nostrum: quumque ueram hominis formam reddere non posset, circumspectabat si quid haberet in corpore seu uestitu notabile. Aestate coeperat, iamque magna ex parte tabulam absoluerat, pinxerat anulum quem gestabat,

gestabat, pinxerat crumenam & cingulū, tum pileum capitis diligenter expressit. Animaduertit illi in leuæ manus indice esse cicatricē, eam expressit accurate. Tum in dextra, qua manus peninsula brachio committitur, tuber insigne, nec hoc prætermisit. Rursus in supercilio dextro pilos aliquot in diuersum flexos reddidit. Item in bucca leua cicatricem effinxit, uulneris uestigium. Vbi reuersus, nam crebro redibat ad exemplar, uidisset barbam demesfam, affinxit nouum mentum: rursus ubi barbam aliquantulū prouenisse, quia magis id placebat, mutauit illi mentum. Interim oborta est Murio febricula, ea, ut solet recedens, in labrū eruperat, pictor expressit pustulam. Tandem uenit hyems, sumptum est aliud pileum, mutauit ille picturā: sumpta est uestis hyberna pellibus subducta, pinxit nouam uestē. Rigor mutarat colorem, & cutem, ut solet, cōtraxerat, mutauit totam cutē: inciderat pituita, quæ sinistra oculū uislarat, & nasum, dū frequenter emungit, reddiderat & aliquādo maiorem, & multo rubicundiorē, pinxit illi nouū oculū & nasum nouū. Si quando uidis-

fet impexum, exprimebat capillorum inæ-
 qualitatem: rursus si pexum, cōponebat
 capilitium: forte dormitabat Murius dum
 pingeretur, expressit dormitantem: sum-
 pserat pharmacum hortatu medici, ea res
 addidit aliquid senij: mutauit faciem. Si ue-
 ram ac natiuā hominis formā potuisset ex-
 primere, non confugisset ad hæc *πάρεργα*.
 Itaq; si ad istum modū imitemur Cicero-
 nē, nōne merito clamet in nos Ora. tius:
 O imitatores seruū pecus; ut mihi sæpe
 Risum, sæpe iocū uestri mouere tumultus?
 Sed finge nos feliciter expressisse in Ci-
 cerone quicquid hominis exprimere po-
 test absolutus pictor, ubi pectus illud Cice-
 ronis, ubi rerum tam copiosa, tam felix in-
 uentio, ubi dispositionis ratio, ubi propo-
 sitionum excogitatio, ubi consilium in tra-
 ctandis argumentis, ubi uis in mouendis
 affectibus, ubi iucunditas in delectando,
 ubi tam felix ac prompta memoria, ubi tā-
 tarum rerum cognitio, deniq; ubi mens il-
 la spirans etiamnum in scriptis, ubi genius
 ille peculiarem & arcanam adferens ener-
 giam: Hæc si absint, quàm erit frigidū imi-
 tationis nostræ simulachrum; N O S. Ista
 diferte

Elſerte tu quidē Bulephore, ſed quorſum
 ſpectant, niſi ut adoleſcentes ab effingen-
 do Cicerone deterreas? **BVL.** Bona uer-
 ba Noſopone. Quin potius eo ſpectant
 hæc omnia, ut contempto ſimilorum quo-
 rundam inepto tumultu, Ciceronem, qua-
 tenus licet, & totum, & feliciter imitemur.
NO S. Hic ſanè rem eandem agimus. **BV.**
 Id ni fiat dextre, futurum eſt ut ſedulo qui-
 dem, ſed parum feliciter æmulando, Cice-
 ronis diſſimillimi reddamur. Nihil em̄ pe-
 riculoſius eſſe ſcitor, quàm affectare Cice-
 ronis imaginem, Male ceſſit gigantibus af-
 fectare ſedem Iouis. Nonnullis exitium at-
 tulit euocare deos. Periculoſe plenum opus
 aleæ eſt, diuinam illam & humana natura
 ſuperiorem exprimere linguã. Cicero na-
 ſci fortassis poteſt aliquis, fieri nemo. **NO.**
 Quid nunc agis? **BVL.** Quia uirtutes il-
 lius ut ſummæ ſunt, ita uitiijs ſunt proxi-
 mæ. Porro fieri non poteſt quin imitatio
 defluat ab eo, quod ſequi tantum, non etiam
 uincere ſtudet. Proinde quò impenſius af-
 fectas illius ſimulachrum, hoc uitio propior
 es. **NO S.** Non ſatis intelligo quid dicas.
BVL. Efficiam ut intelligas. Nonne me-

dici corporis optimam ualitudinem prædicant periculofiffimam, quod aduerfæ ualitudini fit proxima? N O S . Audiui. Quid tum poftea? B V L . Summa monarchia nõne tyrannidí proxima eft? N O S . A iunt. B V L . Et tamen fuma monarchia nihil eft melius, fi abfit tyrannis. Et fuma liberalitas nõne uicina eft profufionis uitio? Et fuma feueritas an non affinis eft truculentia? N O S . Sanè. B V L . Et fuma feftiuitas, urbanitasq; nõne ad fcurrilitatis ac leuitatis accedit uiciniã? N O S . Desine commemorare cætera, finge me de fingulis effe confeffum. B V L . Prius audies illud Oratianum, Breuis effe laboro, Obscurus fio, feclantem lenia, nerui Deficiunt, animiq; profeffus grandia turget. Ita qui affectant Atticifmum, pro argutis ac uenuftis fiunt aridi; qui genus Rhodiense, diffoluti; qui Afaticum, tumidi. Laudata eft in Saluftio compofitionis breuitas, nõne fi quis hanc fuperftitiofe conetur æmulari, periculum fit ne concifus & abruptus euadat? N O S . Fortaffe. B V L . Prædicatus eft in Demofthene uerborum & argumentorum modus, cui ni-

hil

hūc possis detrahere. N O S .Ita cēsuīt Quintilianus. B V L .Ad hanc laudem æmulandam si quis cōponat se anxie, quo Demosthenicus uideat̄, periculo uicinus est, ne minus dicat quā̄m oportet. Applauditur Isocratis structuræ numerisq̄. Huc qui uehementer annitatur, in periculū ueniet, ne superstitione compositionis sit molestus; & artificij iactatione fidem amittat. Senecæ laudata est copia. Huius incautus ac sedulus æmulator periclitatur, ne redundans & immodicus euadat pro copioso, Brutē grauitatem si æmuleris anxie, fortassis tristis & asper euades. Laudatur Crispi iucunditas. Huius æmulator ueniet in discrimē, ne pro iucundo fiat ineptus aut leuis. Noui qui quū mirabilē illam Ouidij facilitatē conarentur exprimere, uersus effutirēt, & neruis & spiritu carentes. Et ne singulos cōmemorando tibi fiam molestus, dicam in genere quod restat. In quibusdam eminet argumentandi subtilitas. Hanc qui uehementer affectat, periclitatur, ne uel frigidus, uel obscurus euadat. In alijs admiramur felicem artis neglectum. Hoc qui contendit effingere, fortassis in uulgare dicen

dī uel potius garrīendi genus incidet. In
 alio dilucet summa artis obseruatio. Id qui
 nitat̄ exprimere, incidet in scenicū quod
 dam dicendi genus. Atticæ frugalitati pro
 xima est exilitas : copioso uerborū fluxu
 uicina est loquacitas. Summam in mouen
 dis affectibus *δείωσις* excipit insanīæ spe
 cies, ut granditatem fastus, asseuerandi fi
 duciam improbitas. N O S . Confessa præ
 dicas. B V L . Ex his uero sunt quedam que
 sic eminent in autoribus, ut pro uitijis ha
 benda sint, nisi iunctis uirtutibus pensa
 rentur; quemadmodum in Seneca compo
 sitionis abrutum, & sententiarum immo
 dicam densitatē multæ uirtutes excusant,
 ut præceptorum sanctitas, uerborū rerū
 que splendor ac iucunditas orationis. Nec
 Isocratis laudaretur compositio, nisi per
 spicuitas dictionis & sententiarum graui
 tas illi patrocinaretur. N O S . Nihil adhuc
 audio falsi : cæterū quorsum hæc tendant
 nondum uideo. B V L . Nimirū huc. Quū
 in uno Cicerone tam multa sint huiusmo
 di, periculosa mihi uidetur illius supersti
 tiosa & addicta æmulatio, quando uirtu
 tes quibus ista uel cōmendauit, uel texit,
 æmulati

æmulari non possumus. N O S . Quæ nam
 ista dicis? B V L . Tam fluidum est illi dicti-
 onis genus, ut remissus ac solutus alicubi
 uideri queat; tam exuberans uerborum co-
 pia, ut redundans; tam artis obseruas, ut
 declamatori quàm oratori propior, fidei ia-
 ctura captans artificij gloriam; tam liber in
 insectando, ut maledicus haberi possit; tam
 effusus in iocos, ut Catoni cōsul risum mo-
 uerit; tam blandus alicubi, ut abiectus; tam
 compositus, ut seuerioribus ingenijs mol-
 lis ac parū uir dictus sit. Hæc ut fateamur
 in Cicerone uitia nō esse, propter insignē
 illam naturę felicitatem, quam decent quę
 facit omnia; ut etiam uirtutes sint, sic tamē
 insunt, ut ob uiciniam non careant specie
 uitiorum sub iniquo iudice, attamen ille re-
 prehensionem omnem eximijs ac pluri-
 mis uirtutibus pensauit, ut omnium iudi-
 cio calumniator & impudens habeatur,
 qui conetur aliquid in huius oratione re-
 prehendere. Verum has uirtutes non stu-
 demus exprimere, & si Fabio credimus,
 sunt inimitabiles, nec ab exemplo præce-
 ptis ue peti possunt, sed à Minerua. Hæ ue-
 ro si absint, qualis erit eorum, quæ comme-

morauimus, imitatio? Colligimus igitur,
 nullius imitationem esse periculiosiore,
 quam Ciceronis, non tantum eo nomine
 quod summus orator, & extra omnē inge-
 niorū aleā positus est (quo titulo Flaccus
 ab æmulatione Pindari deterret, uidelicet
 Icarī exemplo) uerū etiam quod pleraq; in
 illo sic summa sunt, ut uicijis sint proxima.
 Hic nimirum præcipitiū discrimen. N O S .
 At prius conueniebat inter nos, quæ maxi-
 me eminent ad imitationem esse accōmo-
 datissima, quo uidelicet, ut non nihil deci-
 das ab eo quod effingere studes, tamē lau-
 dem auferas rectæ dictionis. B V L . Aliud
 est eadem reddere, aliud similia, aliud imi-
 tari præscriptum, aliud seruire, nec aliud
 quam sequi. Deniq; defluit ab exemplo,
 qui non reddit & illa, quæ reprehensionē
 excludunt. Atqui hæc Fabius indicat ferè
 inimitabilia felicibus etiā ingenijs. N O S .
 Atq; ego ad huius laudis ambitum nō re-
 cipio nisi uehementer eximta quædam ac
 dijs proxima ingenia, quibus si accesserit
 indefatigabile studium, ita demū spes est
 fore, ut feliciter exprimant phrasim Tulli-
 anam. B V L . Fortasse, sed ita raros, ut nu-
 merari

merari nō ualeant. Iam sunt arguti quidā qui distinguunt imitationem ab æmulatione. Siquidem imitatio spectat similitudinem, æmulatio uictoriam. Itaq; si totum et unū Ciceronē tibi proposueris, nō in hoc tantū ut illum exprimas, uerū etiam ut uincas; nō prætercurrendus erit, sed relinquendus magis. Alioqui si illius copię uellis addere, fies redundans; si libertati, fies petulans; si iocis, fies scurrilis; si compositioni, fies pro oratore cātor. Itaq; fit, ut si Tulliū æquare studeas, periclitēris, ne hoc ipso peius dicas, quod diuinas hominis uirtutes, quibus ea pensauit, quæ uel uitia sunt, uel uitio proxima, non possis assequi, cætera nimirum assequutus, sin coneris & auertere, etiam si in illis, quæ nullo studio possis assequi, paria cum illo facias, tamen uitiosum erit, quicquid Ciceroni fuerit adiectum, de quo uere pronuntiatum uideatur, quod illius eloquentiæ nihil possit adimī, quemadmodū Demosthenis, nihil demī. Vides Nosopone periculum, NOS.

Nihil me terret periculum, modo tandem hoc laudis assequi liceat, ut dicar Ciceronianus, B V L. Hæc omnia si cōtemnis, est

alius scrupus qui magis urget animũ meũ,
 si non grauaberis audire. N O S . Vtere pa/
 ctis arbitrato tuo. B V L . An censes ullũ ho/
 minem eloquentis nomen promereri, qui
 non dicat apte? N O S . Nequaquam, quan/
 doquidem hæc præcipua uirtus est orato/
 ris, apposite dicere. B V L . Verum illud ap/
 positum, unde perpenditur, nõne partim
 à rebus de quibus uerba fiũt: partim à per/
 sonis, tum dicentium, tum audientium: par/
 tim à loco, tempore, reliquisq; circumstan/
 tijs: N O S . Maxime. B V L . Ciceronianum
 autem nõne præstantem oratorem esse
 uis? N O S . Quid nĩ? B V L . Itaq; non erit
 Ciceronianus, si quis in theatro disserat de
 Stoicorum paradoxis, deq; Chrysippeis
 argutijs: aut apud Areopagitas in capitis
 discrimine lasciuiat facetijs: aut de re culi/
 naria, uerbis ac figuris tragicorum loqua/
 tur. N O S . Iste nihilo minus ridiculus erit
 orator, quàm si quis in tragico cultu saltet
 Atellanas: aut feli, quod est in prouerbijs,
 inducat Crocoton, simiæ purpuram, Bac/
 chum aut Sardanapalum leonis exuuiõ,
 & claua exornet Herculis. Nihil enim lau/
 dis meretur quamlibet per se magnificũ, si
 sit

ſit ineptum, B V L. Et cōmode respondes
 & uere. Ergo M. Tullius qui ſuo ſeculo di-
 xit optime, nō optime dixiſſet, ſi etate Ca-
 tonis Cenſorij, Scipionis aut Ennij ſimili
 modo fuiſſet loquutus. N O S. Nō tuliffent
 aures comptum illud & numeroſum dicti-
 onis genus, nimirum horridioribus aſſue-
 ta. Nam iſtorum oratio moribus illorum
 temporum cōgruebat. B V L. Dicis igitur
 orationem quaſi ueſtem eſſe rerū? N O S.
 Aio, niſi Mauis picturam dici. B V L. Ve-
 ſtis igitur quæ decora eſt puero, nō decet
 ſenem; nec quæ foeminae congruit cōueni-
 ret uiro; nec quæ decet in nuptijs, deceret
 in funere; nec quæ laudi dabatur olim ante
 annos centū, nunc probaretur. N O S. Imō
 ſibilis omnibus & riſu omnium excipere-
 tur. Contemplare in picturis non admodū
 uetuftis, fortassis ante annos ſexaginta edi-
 tis, cultum mulierularū aulicarum ac pro-
 cerum, quo ſi quis nunc prodeat in publi-
 cum, futurum ſit ut putribus malis à pue-
 ris ac morionibus lapidetur. H Y P. Veriſ-
 ſima narras. Quis enim nunc ferat in hone-
 ſtis matronis cornua, pyramides, metasq̃
 prelongas in uertice prominentes, frontes

ac tempora pilis arte uulsis glabra ad me-
 dium propè cranium: in uiris pileorū tho-
 ros cum ingenti cauda pensili, oras uestiū
 iefectas, thoros in humeris tumentes, cesa-
 riem duobus digitis supra aures derafam,
 uestem longe breuiorem, quàm ut ad ge-
 nua porrigatur, uix pudenda tegentē, cal-
 ceos rostris in immensum porrectis, cate-
 nam argenteam à genu ad talum usq; re-
 uinciam. Nec illis temporibus minus pro-
 digiosus fuisset cultus, qui nunc habet ho-
 nestissimus. N O S . De ueste cōuenit. B V .
 Da nūc si libet ex pictoribus Apellem, qui
 suę ætatis & deos & homines optime pin-
 gere solitus est, si quo fato rediret in hoc
 seculū, & tales pingeret Germanos, qua-
 les olim pinxit Græcos, tales monarchas,
 qualem olim pinxit Alexandrum, quum
 hodie tales non sint, nonne diceretur male
 pinxisse? N O S . Male, quia nō apte. B V L .
 Si tali habitu pingeret quis deum patrem,
 quali pinxit olim Iouē: tali specie Christū,
 quali tum pingebat Apollinem, num pro-
 bares tabulam? N O S . Nequaquā. B V L .
 Quid, si quis Virginem matrem hodie sic
 exprimeret, quem admodū Apelles olim
 effigia

effigiabat Dianam : aut Agnen uirginem
 ea forma, qua ille pinxit illam omnium li-
 teris celebratā *ἀναδ' ὀνομένην*; aut diuam Te-
 clamea specie qua pinxit Laidem, num
 hunc diceres Apelli similem? **N O S**. Non
 arbitror. **B V L**. Et si quis templa nostra ta-
 libus ornaret simulachris, qualibus olim
 Lysippus ornauit phana deorū, num hunc
 diceres Lysippo similem? **N O S**. Non di-
 cerem. **B V L**. Quur ita? **N O S**. Quia signa
 rebus non congruerent. Idem dicerem, si
 quis asinum pingeret specie bubali; aut ac-
 cipitrem figura cuculi, etiam si ad eam ta-
 bulam summā alioqui curam & artem ad-
 hiberet. **H Y P**. Ego nec illum appellarem
 probum pictorem, qui deformem homi-
 nem, in tabula formosum redderet. **B V L**.
 Quid si alioqui summā artem præstaret?
H Y P. Non artis expertē tabulam dicerē,
 sed mendacem. Potuisset enim aliter pin-
 gere, si uoluisset; Ceterum ei quem expres-
 sit uel blandiri maluit, uel illudere. Sed
 quid? num hunc putas probū artificem?
N O S. Ut sit, hic certe non præstitit.
B V L. Bonum igitur uirum existimas?
N O S. Nec bonum artificem, nec bonum
 uirum.

uirum. Siquidē caput artis est, rem ut est, oculis repræsentare. **BVL.** Ad hoc non est magnopere opus eloquētia Ciceroniana. Nam uestri rhetores permittunt oratori mentiri nonnunquam, res humiles uerbis attollere, magnificas deſcere, quod sanè prestigiij genus est, obrepere insidijs in animum auditoris. Postremo mouendis affectibus, quod ueneficij genus est, uim adferre mentibus. **NOS.** Verum, ubi dignus est auditor qui fallatur. **BVL.** Sed hæc interim mittamus alieniora. Mihi satis est, quod amicum nō probes corpori parum accommodum; quod picturam damnas, non aptam ei rei, quam profitetur se uelle effingere. **NOS.** Sed quem exitum habituræ sunt istæ tuæ Socraticæ *εἰσαγωγαί*? **BVL.** Videlicet huc ibam mi Nosopone. Hoc mihi tecum conuenit, Ciceronem omnium optime dicere. **NOS.** Conuenit. **BVL.** Nec Ciceroniani pulcherrimum mereri cognomen, nisi qui similiter possit dicere. **NOS.** Prorsus. **BVL.** Tum ne bene quidem dicere, qui non dicat apte. **NOS.** Conuenit & isthuc. **BVL.** Ut autem apte dicamus ita demum fieri, si sermo noster personis

personis & rebus præsentibus congruat.
 NOS. Scilicet, BVL. Quid? Videtur præ-
 sens seculi status, cum eorum temporū ra-
 tione congruere, quibus uixit ac dixit Ci-
 cero, quum sint in diuersum mutata reli-
 gio, imperium, magistratus, respublica, le-
 ges, mores, studia, ipsa hominum factes, de-
 niq; quid non? NOS. Nihil simile. BVL.
 Quid igitur frontis habeat ille, qui à nobis
 exigat, ut per omnia Ciceronis more dica-
 mus? Reddat is nobis prius Romã illam,
 quæ fuit olim, reddat senatum & curiam,
 patres cōscriptos, equestrem ordinem, po-
 pulum in tribus & centurias digestum; red-
 dat augurum & aruspicum collegia. Pon-
 tifices maximos, flamines & uestales, ædi-
 les, prætores, tribunos plebis, consules, di-
 ctatores, Cæsares, comitia, leges, senatus/
 consulta, plebiscita, statuas, triumphos,
 ouationes, supplicationes, phana, delubra,
 puluinaria, sacrorum ritus, deos deasq;, Ca-
 pitolium, & ignem sacrum; reddat prouin-
 cias, colonias, municipia, & socios urbis re-
 rum dominæ. Porro quum undequaque
 tota rerum humanarum scena inuersa sit,
 quis hodie potest apte dicere, nisi multum
 Ciceroni

Ciceroni diſſimilis? Adeo mihi uideretur hoc quod agebamus in diuerſum exiſſe.

Tu negas quenquam bene dicere, niſi Ciceronem exprimat: at res ipſa clamitat, ne minem poſſe bene dicere, niſi prudens recedat ab exemplo Ciceronis. Quocunq; me uerto, uideo mutata omnia, in alio ſto proſcenio, aliud conſpicio theatrum, imò mundum alium. Quid faciam? Chriſtiano mihi dicendum eſt apud Chriſtianos de religione Chriſtiana: num ut apte dicā imaginabor me uiuere ætate Ciceronis, & in frequente ſenatu apud patres conſcriptos in arce Tarpeia dicere, & ex orationibus quas in ſenatu dixit Cicero, uoculas aliq; figuras & numeros emendicabo? Habenda eſt concio apud promiſcuam multitudinē, in qua ſunt & uirgines & uxores & uiduæ: dicendum eſt de laude ieiunij, de poenitentia, de fructu orandi, de utilitate elemoſynarū, de ſanctitate matrimonij, de cōtemptu rerum fluxarum, de ſtudio diuinarum literarum, quid hic opitulabitur mihi Ciceronis eloquentia, cui quemadmodū res, de quibus dicendum eſt, erant ignotæ: ita non potuerunt uſitata eſſe uocabula,
quæ

quæ post illum noua cum rebus nouis ex-
 orta sunt. An non frigidus orator erit, qui
 ad has materias, ueluti pannos Cicerōi de-
 tractos affuat? Referam nō rumore perla-
 ta, sed quod his auribus audiui, his oculis
 cōspexi. Florebāt id tempotis Romæ præ-
 ter cæteros dicēdi laude Petrus Phœdrus,
 & Camillus hoc ætate minor, sed eloquen-
 di uiribus maior, nisi quod ille iam huius
 laudis arcem occuparat. Verum horū neu-
 ter, ni fallor, genere Romanus erat. Erat au-
 tem cui piã delegata prouincia, qui de mor-
 te Christi diceret die sacro, quem parasce-
 ues appellant, idē apud summū Pontificē.
 Aliquot ante diebus ad eam orationē au-
 diendam sum inuitatus ab eruditis. Caue,
 inquebant, ne desis: nunc demum audies,
 quid lingua Romana sonet in ore Roma-
 no. Adfui percupide, astiti suggestio proxi-
 mus, ne quid effugeret. Aderat ipse Iulius
 secundus, quod solet, ualetudinis opinor cau-
 sa, admodū raro, aderat frequens Cardina-
 liū Episcoporumq; cōsensus, ac præter igno-
 bilem turbam, docti plerique, qui tum Ro-
 mæ agebant. Nomen oratoris non ædam,
 ne cui uidear hominis probi & eruditi fa-

mam atrodere uoluiffe. Erat hoc animo
 quo tu nunc es Nosopone, nimirum Cice/
 ronianæ facundiæ candidatus. Procemiu
 & peroratio oratione penè tota longior,
 consumebatur prædicandis Iulij Secundi
 laudibus, quem appellabat Iouẽ opt. Max.
 qui dextra omnipotente tenens ac uibrans
 trifulcum & ineuitabile fulmen, solo nutu
 faceret quicquid uellet. Quicquid aliquot
 annis gestum fuerat, in Gallijs, in Germa/
 nia, in Hispanijs, in Lusitania, in Africa, in
 Græcia, id unius nutu perfectum esse præ/
 dicabat. Atq; hæc quidem Romæ Romanus,
 ore Romano, sonoque Romano. Sed
 quid hæc ad Iulium Christianæ religionis
 antistitem, Christi uices gerentem, Petri &
 Pauli successorem? Quid hæc ad Cardina
 les & Episcopos reliquorum apostolorum
 uicem obtinentes? Iam argumento, quod
 susceperat tractandũ, quid sacratius, quid
 uerius, quid mirabilis, quid sublimius qd
 cõmouendis affectibus accommodatius?
 Quis hic uel uulgarĩ quapiam eloquentia
 præditus, non faxeis etiã hominibus ex/
 citet lachrymas? Consilium orationis hoc
 erat, ut primum Christi mortem faceret lu
 ctuosam,

tuosam, mox in diuersum flexa dictione
redderet gloriosam ac triumphalem, nimi-
rum ut nobis exhiberet exemplū Cicero-
nianæ diuositatis, qua potuit auditorū ani-
mos in quemcunq; uellet affectū rapere.

H. Quid? successit ne? BVL. Mihi, quū
maxime tractaret affectus illos tragicos,
quos rhetores appellant *πάθος*, ne quid fin-
gam, ridere libebat. Nec quenquā in toto
illo confessu uidi pilo tristiotem, quum to-
tis eloquentiæ uiribus exaggeraret indi-
gnos innocentissimi Christi cruciatus. Rut-
sum nec tantulo hilariotem quenquam,
quum totus in hoc esset, ut mortem illam
redderet nobis triumphalem, plausibilem
& gloriosam. Commemorabat Decios &
Q. Curtium, qui se pro salute Reipub. dijs
manibus deuouissent. Item Cecropē, Me-
noecium, Iphigeniam, & alios aliquot, qui
bus patriæ salus ac dignitas, ipsa uita fuis-
set charior. Deplorabat autem ualde lugu-
briter, quod fortibus uiris qui suis pericu-
lis Reip. subuenissent, publicis decretis re-
lata esset gratia, alijs in foro posita statua
aurea: alijs decretis honoribus diuinis:
Christum pro suis benefactis ab ingrata

u Iudæo

Iudæorū gente præmiij loco tulisse crucē,
 dira passum, summaq; affectū ignominia.
 Atq; ita nobis bonum illum & innocentē
 uirum, deq; gente sua optime meritū red-
 debat miserandū, quasi Socratis aut Pho-
 cionis mortem deplorasset, qui quum ni-
 hil admisissent sceleris, ciuium suorum in-
 gratitudine coacti sunt cicuta bibere: aut
 Epaminondæ qui ob res præclare gestas
 cōpulsus est capitis causam apud suos di-
 cere: aut Scipionis, qui post tot in rempu-
 merita exulatū abiit: aut Aristidis, quem
 populus Atheniensium nō ferens cogno-
 minis inuidiam, quod ob insignē morum
 integritatem uulgo iustus diceretur, ostra-
 cismo iussit in exilium proficisci. Quæso
 quid his dici potuit frigidius aut ineptius?
 Et tamen Ciceronem pro uiribus æmula-
 tus est. Cæterū de arcano supremi numi-
 nis consilio, quod hac inaudita ratione uo-
 luit genus humanum à diaboli tyrannide
 redimere per mortē unici filij, tum de my-
 sterijs, quid sit cōmori Christo, quid sit cū
 illo sepeliri, quid cum illo resurgere, nulla
 mentio. Deplorabatur illius innocētia, tra-
 ducebatur Iudæorum ingratitude: at non
 deplor

deplorabatur nostra malicia, nostra ingra-
 titudo, qui sic redempti, tot beneficis affe-
 cti, ad tantam felicitatē inaudita benignita-
 te prouocati, rursus illū, quod in nobis est,
 crucifigimus, ultro reuoluti in satanæ ty-
 rannidem, seruentes auariciæ, luxui, uo-
 luptatibus, ambitioni, magis huic mundo
 dediti quàm unquē fuerint ethnici, quibus
 deus nondū aperuerat hanc cœlestem phi-
 losophiā. Iam in diuersa parte quū ille ma-
 gno conatu id ageret, ut gaudio gestire-
 mus, magis libebat flere: quum audirem;
 Scipionis, Pauli Aemylj, & C. Cæsaris
 triumphos, & imperatores in deorum nu-
 merum relatos, cum crucis triumpho con-
 iferri. Huius gloriā qui uoluisset uerbis at-
 tollere, Paulum apostolum potius sibi pro-
 ponere debebat quàm Ciceronem. Quam
 ille in hoc argumento exultat, attollitur,
 superbit, regnat, triumphat, omnia mūda-
 na uelut ē sublimi despiciens, quoties in
 crucis prædicationē incidit. Quid multis?
 Tam Romane dixit Romanus ille, ut ni-
 hil audirē de morte Christi: Et tamen ille
 Ciceronianæ dictionis ambitiosissimus cari-
 didatus, Ciceronianis uidebatur mirifice

dixisse, quum de re penè nihil diceret, quã nec intelligere, nec amare uidebatur, neq; quicquam apposite dicebat, nec ullos mouerat affectus. Tantũ hoc laudis ferebat, quod Romane pronunciaſſet, & aliquid Ciceronis retuliſſet. Probari poterat hoc uelut indolis ingenijq; ſpecimen, ſi à puero apud pueros in ſchola fuiſſet habita talis oratio. Verum ad talem diem, ad tales auditores, ad tale argumentum quid faciebat obſecro? **N O S.** Eſt ἀνάγκη de quo loqueris? **B V L.** Nomen, ut dictum eſt, intelligi malo quã exprimi. Neq; enim nobis hic propoſitum eſt ullius nomen aſpergere, ſed errorem uitandum oſtendimus, qui non paucis hodie ſub ſplendidi nominis umbra imponit. Hoc noſtra refert Noſopone nomen hominis, de quo narraui fabulam, ſcire nihil refert. Pertinet autẽ hoc & ad Ciceronis gloriam, cui uideo te ſupra modum fauere, cui quotquot uſquam terrarum ſunt eruditi merito fauent. Nam iſti ſimij non ſolum officiunt adoleſcentie ſtudijs ac moribus, uerum etiã ipſum Ciceronis nomen obſcurant, cuius cognomine ſeſe uenditant, quum nihil ſint mi-

nus,

nus, quàm Ciceroniani. ~~Quod si in
 eximia pietatis virtute bene dictam infir-
 rans, quosies se euleu tunc spiritum Be-
 nedictum, oriam illi qui nite propius ad
 Sordansalem occidunt, quàm ad Bene-
 didi dunt, et minime nulliolum hominem
 Franciscum, qui solius regnum iusti-
 cant, qui moribus Pharisaeis propius ex-
 primant quàm Franciscum, et Augusti-
 num, qui se foras Augustinibus, què à
 deo non similes, pueri inuicem prae-
 abhorreant, foras et Augustinum, qui prae-
 te~~

Ciceronis
 famæ labem aspergunt, qui nihil habent
 in ore præter Ciceronē & Ciceronianos,
 quum nulli magis absint ab eloquētia Ci-
 ceronis. Mirum quo supercilio Thomæ,
 Scoti, Durandi similiumq; barbariem exe-
 crentur: & tamen si res uocetur ad exactū
 iudiciū, illi quum se nec eloquentes, nec
 Ciceronianos iactitent, magis Ciceronia-
 ni sunt, quàm isti qui postulant haberi nō
 iam Ciceroniani, sed ipsi Cicerones. N O .
 Monstri simili narras. B V L . Nō est mon-
 strosa ueritas, qui mentitur, monstri simi-
 le dicit. Nonne fateris Ciceroni simillium,

qui de quacumq; re dicit optime. N O . Fa-
 teor. B . Ad benedicendum dicitur potissimum
 res conducunt; ut penitus cognitum ha-
 beas, de quo dicendum est; deinde ut pectus
 & affectus suppeditet orationem. N O S .
 Ista quidem docet Horatius & Fabius, &
 alioque circa autorem uenturum tantum. qua-
 re non conabor inficias ire. B V L . Vnde
 igitur Ciceroniani nomen feret; hoc est,
 optime dicentis, q; de rebus loquitur, quas
 nec penitus intelligit, nec affectu pectoris
 prosequitur: ut ne uita, quas planè negli-
 git oditq;. H Y P . Id quidem perdifficile
 est. Qui possit enim pictor, quamuis pro-
 bus artifex, effingere figuram hominis,
 quem nunquam attente cõtemplatus est,
 aut fortasse ne uidit quidem? Deinde uix
 impetres ab hoc artificum genere ut scite-
 rem exprimant, nisi delectentur argumen-
 to. B V L . Illud igitur in primis curandum
 erat Ciceronianis; ut intelligant mysteria
 Christianæ religionis, nec minore studio
 libros sacros euoluant, quàm Cicero phi-
 losophorum, Poëtarum, Iurisperitorum,
 Augurum & Historicorū euoluerat. His
 rebus instructus ille fuit Cicero. Nos qui
 nostra

nostræ professionis, nec leges, nec prophetas, nec historias, nec interpretes attingimus, contemnimus etiam & horremus, qui tandem erimus Ciceroniani? Verum age, dicendum est apud Christianos, sed de re prophana, puta de creando magistratu, de matrimonio, aut de pangendo fœdere, aut de bello suscipiendo; an his de rebus Christiani apud Christianos eodẽ modo dicemus, quo Cicero ethnicus loquebatur apud ethnicos? An non omnes uitæ nostræ actiones conferende sunt ad Christi regulas? à quibus si tua recedat oratio, iam nec bonus orator, nec uir fueris bonus. Quod si is qui dicit, nullum uerbum promit, nisi ex indice suo: quum res mortalium in diuersum commutatæ, nouas uoces inuexerint, quid hic faciet Ciceronianus, quũ eos non reperiet, nec in M. Tullij libris, nec in suo elencho? Si reijciatur, quicquid non deprehenditur in libris illius, quum tam multi interciderint, uide quàm multa uitabimus ut barbãra, quæ sunt à Cicerone prodita. Rursus quæ multa, quibus erat usus, si de rebus huiusmodi dicendum fuisset. Nusquã apud Ciceronẽ

legimus : Iesu Christi, uerbi dei, spiritus sancti, aut trinitatis uocabulum, nec Euangelium, nec Euangelistā, nec Mosen, nec Prophetam, nec Pentateuchum, nec Psalmos, nec Episcopum, nec Archiepiscopū, nec diaconum, nec hypodiaconū, nec acoluthum, nec exorcistam, nec ecclēsiā, nec fidem, spem & charitatem, nec trium personarum eandem essentiam, nec hæresim, nec symbolum, nec septem Ecclesiæ sacramenta, nec baptismum aut baptistam, nec confirmationem, nec eucharistiam, nec sacram unctiōem, nec poenitentiam, nec sacramentalem confessionem, nec contritiōem, nec absolutionem, nec excōmunicatiōem, nec Ecclesiasticam sepulturā, nec missam, nec alia innumera, quibus constat omnis uita Christianorum. Hæc nusquā non sunt obuia, quacuncq; de re tentas dicere, ingerūt sese uel nolenti. Quid faciet: quò se uertet hic ille superstitiose Ciceronianus? An pro patre Christi dicet, Iupiter Opt. Max. pro filio dicet Apollinem, aut Aesculapiū: pro uirginū regina dicet Dianā: pro ecclesia, sacram concionē, aut ciuitatem, aut Remp. pro ethnico perducllem:

lem: pro hæresi, factionem: pro schismate,
 seditionem: pro fide Christiana, Christia-
 nam persuasionē: pro excōmunicatione
 proscriptionem: pro excōmunicare, diris
 deuouere aut quod nonnullis magis arri-
 det, aqua & igni interdiceret: pro apostolis
 legatos, aut ueredarios: pro Romano pon-
 tifice, flaminē dialem: pro confesso Card.
 patres conscriptos: pro synodo generali,
 S. P. Q. Reip. Christianæ: pro episcopis,
 præsidēs prouinciarum: pro electione epi-
 scoporum, comitia: pro synodica constitu-
 tione, senatus consultum: pro summo pon-
 tifice, summum ciuitatis præfectum: pro
 Christo capite ecclesiæ, summū Reip. præ-
 sidem: pro diabolo sycophantā: pro Pro-
 pheta uatem aut diuinum: pro prophetijs
 oracula diuūm: pro baptismo tincturam:
 pro missa, uictimam: pro cōsecratione cor-
 poris dominici, sacrosanctū panificium:
 pro Eucharistia, sanctificum crustulum:
 pro sacerdote sacrificulum, aut sacrorum
 antistitem: pro diacono, ministrum aut cu-
 rionem: pro gratia dei, numinis munificē-
 tiam: pro absolutione, manumissionē. Vi-
 des ex innumera uocabulorū turba quan-

tulam portionem attigerim. Quid hic fa-
 ciet Ciceronianæ phraseos candidatus?
 Vtrum ne tacebit, an ad hunc modū im-
 mutabit recepta Christianis uocabula? N.
 Quid ni? BVL. Fingamus igitur exem-
 plum. Hanc sententiā: Iesus Christus, uer-
 bum & filius æterni patris, iuxta prophe-
 tias uenit in mundū, ac factus homo, spon-
 te se in mortem tradidit, ac redemit eccle-
 siam suam, offensiq; patris iram auertit à
 nobis, eiq; nos reconciliauit, ut per grati-
 am ~~sibi~~ iustificati, & à tyrannide liberati,
 inseramur ecclesiæ, & in ecclesiæ commu-
 nione perseuerantes, post hanc uitam con-
 sequamur regnum cœlorum: sic efferet
 Ciceronianus. Optimi Maximiq; Iouis
 interpres ac filius, seruator, rex, iuxta uatū
 responsa, ex olympo deuolauit in terras,
 & hominis assumpta figura, sese pro salu-
 te Reip. sponte deuouit dijs manibus, atq;
 ita concionem siue ciuitatem, siue Remp.
 suam asseruit in libertatē, ac Iouis optimi
 Maximi uibratū in nostra capita fulmen
 restinxit, nosq; cū illo redegit in gratiā, ut
~~per~~ ad innocentiam
 reparati, & à sycophātæ dominatu manu
 missi,

missi, cooptemur in ciuitatem, & in Reip.
 Societate perseverantes, quū fata nos euo-
 carint ex hac uita, in deorum immortalū
 consortio rerum summa potiamur. N O S.
 Ludis tu quidē Bulephore, B. Ita me bene
 amet nostra *θεω*, rem seriam ago. Iam si
 usus uenerit, ut de difficillimis dogmatum
 nostrorum quæstionibus sit differendum,
 quantū lucis habebit disputatio, si talibus
 flosculis ornatus incedat sermo? Quid ali-
 ud quam fumum ingeram materiæ tene-
 bris? Quoties ad has salebras restitabit le-
 ctor? Sed age liceat hæcenus ludere Cice-
 ronis imagine, quid fiet, ubi res poscet di-
 uinarū scripturarū testimonia? An quum
 erit citandū aliquid ex decalogi præceptis
 tantū ascribam, recita legē? Quū pronun-
 tiandum erit, constitutio synodi, ascribā,
 recita senatus consultum? Quum erit ali-
 quid promendum ex prophetis aut apo-
 stolis, ascribere sat erit, recita testimoniū?
 Sic enim omnino solet Cicero. Itaq; uita-
 bo, ne dictionem Ciceronianā uerbis non
 Ciceronianis contaminem? N O S. Quid
 igitur? Num autor eris nobis sic loquēdi,
 quemadmodum scripserunt Thomas &
 Scotus?

Scotus: B V. Si melius dicit qui dicit aptius, sic de rebus sacris loqui præstiterat, quæ in his Ciceronem exprimere. Quanquam est medium quiddam inter Scotos & Ciceronis simias. Nec statim male Latinum est, quod apud Ciceronem non extat, qui, ut sæpe iam dictum est, nec extat totus, & si totus extaret, non tractauit omnes materias, & si tractasset omnes illorum temporum, nostras res nec tractauit, nec nouit. Postremo quod ad sermonis proprietatem & elegantiam attinet, nec Ciceroni cedit M. Varro, & hac dote præferunt C. Cæsar. Neque enim M. Tullius fuit autor ac parens Romani sermonis, sed Orator maximus, & in causarum ciuiliu actionibus primæ laudis: in alijs inferior nonnullis, in carmine frigidus, in uertendis Græcis parum felix, qualis futurus in cæteris incertum. Si mihi de matrimonio dicendum sit, cuius multo alia nunc est ratio quam fuit olim, & de quo M. Tullius nihil memoriæ prodidit, num uerebor ex Aristotele, Xenophonte, Plutarcho: è diuinis libris, è Tertulliano, Hieronymo & Augustino, sententias ac uerba legere, ne cui uidear parum Cicero

Ciceronianus: Item si de re rustica præcipiendum fuerit, fas non erit ex Virgilio, Catone, Varrone, Columella decerpere quæ placent. Si barbarum habetur, quicquid est nouum & recens natū, nulla uox non fuit aliquando barbara. Quàm multa reperies apud ipsum Ciceronem noua: præsertim in his libris in quibus tractat artem rhetoricam, aut rem philosophicam. Quis ante Ciceronem audiuit beatitatem & beatitudinem? Quid apud Latinos sonat finis bonorum, quū apud illum significet summum bonū, aut id in quo quis statuit summam felicitatem? Quid nobis sonat uisum & uisio, species, præpositum & reiectum? Quid latinis auribus sonet, occupatio, quid contentio, quid superlatio, quid complexio, quid traductio, quid frequentatio, licentia, gradatio, quid status & constitutio, quid iudicatio, quid continens, quid firmamentum, quid demonstrarium genus, quid inductio, quid propositū, quid aggressio, quid insinuatio, quid acclamatio, quid aliæ uoces innumeræ, quas aut prius Latinis inauditas ausus est fingere, aut in eam significationem detorsit,

sit quam populus Romanus nō agnosce-
 bat; Hoc ille reclamāte seculo nō est ueri-
 tus facere, quū philosophorū Græcorū do-
 gmata Latinis auribus traderet, & ut, qd
 erat in præceptis rhetorum, peculiaribus
 uocabulis in hoc proprie repertis explana-
 ret, nonnullas peregrinas uoces ciuitate
 Romana donauit, & nos piaculū admis-
 sum credimus, si rebus nouatis uocibus
 aliquot nouis utamur? Nulla est ars huma-
 na, cui non concedimus ius utendi suis uo-
 cabulis; licet grammaticis dicere, supi-
 num & gerundiū; mathematicis, sesquial-
 teram & superbipliantem; habent agri-
 colæ & fabri propria suarum artiū uoca-
 bula; & nos cœlum terræ miscemus, si no-
 stræ religionis mysteria suis uerbis expli-
 cemus? Voces aliquot Hebraicæ, complu-
 res Græcanicæ (quoniā è Palæstina, Asia
 minore & Græcia, primum ad nos deman-
 nauit Christiana philosophia) unā cū ipsis
 rebus inuectæ sunt, quod genus sunt, osan-
 na, amen, ecclesia, apostolus, episcopus, ca-
 tholicus, orthodoxus, hæreticus, schisma,
 charisma, dogma, chrisma, Christus, bap-
 tizo, paracletus, euangelium, euangelizare,
 euangelista,

euangelista, profelitus, catechumenus, exorcismus, eucharistia, symbolū, anathema nonnullas prisci Christianæ religionis antistites usurparūt, quo cōmodius possent de rebus tam sublimibus disserere, cuiusmodi sunt ὁμοῶσιος, quod nos confubstantialis uertimus, fides, gratia, mediator, & si qua sunt alia, quæ antehac uel inaudita Latinis erant, uel non in eundem sensum usurpata. Num igitur tanti nobis erit dici Ciceronianū, ut de rebus, de quibus solis erat loquendum, porfus fileamus: aut pro uerbis uel ab apostolis traditis, uel à maioribus repertis, & in hunc usq; diē tot seculorum cōsensu receptis, abstinebimus, alia quædā in illorū locū pro suo quisq; arbitrio cōminiscentes: Imò mel, piper, & sinapi cum suæ nationis uocabulis receperūt primum Græci, mox Latini: & nos fastidimus aliquot dictiones quæ nobis cum illa cœlesti philosophia per Christū, per apostolos, per afflatos sacro spiritu patres, ueluti per manus traditæ sunt: atq; interim ad Ciceronē cōfugimus, inde mutuo sumpturi uoces, uidelicet ἐν τῇ φακῇ μύρον, quæ apud Græcos dici solet: Si quis nobiscum summo

summo iure contendat, citius diceret, Ci-
 ceronis uerbis, figuris ac numeris, Chri-
 stianæ philosophiæ maiestatem fœdari. Ve-
 rum istis nō assentior, mihi placet in qua-
 uis materia nitor ac mundices orationis.
 At nō ille dicit Ciceroniane, qui Christia-
 nus apud Christianos de re Christiana sic
 loquitur, quemadmodum olim ethnicus
 apud ethnicos de rebus prophanis loqui-
 tus est Cicero, sed quemadmodum ille eo
 præditus ingenio quo tum erat, eo dicen-
 di usu, eâ rerum nostrarū cognitione, qua
 tum prophanarum erat instructus, postre-
 mo sic inflammatus studio pietatis erga
 Remp. Christianam, quemadmodū tum
 uel gloria uel studio flagrabat in urbē Ro-
 manam & in maiestatem Romani nomi-
 nis, dicturus esset hodie Christianus apud
 Christianos si uiueret. Hoc qui præstare
 ualet prodeat, & æquis animis feremus il-
 lum disci Ciceronianum, si tantopere duci-
 tur huius amore cognominis. Ipse M. Tul-
 lius si uiueret hoc rerū statu, dei patris no-
 men non iudicaret minus elegans, quàm
 Iouis Opt. Max, nec minus decoris puta-
 ret accedere dictioni, si subinde repereret
 Iesum

Iesum Christum, quàm si Romulum, aut Scipionem Africanum, aut Q. Curtium, aut M. Decium. Nec minus splendidum existimaret ecclesiæ Catholicæ nomen, quàm patrum cōscriptorum, quàm Quiritium, quàm senatus populique Romani. Diceret nobiscum, fidem in Christum, diceret infideles, qui à Christo sunt alieni, diceret paracletum spiritum, diceret sanctam trinitatem. Quod dico, probabilibus argumentis colligi potest. Num illum deterruit elegantix studiū, quo minus in Philippicis, dum præit formulam senatus consulti, utatur verbis solennibus magis quàm Latinis? An non in Topicis utitur verbis iure consultorum longe alienis à phrasi rhetorica? An ille fastidisset verba nostræ philosophiæ peculiaria? N O S. Mihi quidem uideris satis feliciter declamare. B. Ad hæc, nonne gratia sermonis bona ex parte pendet ex condituris & allusionibus? At M. Tullius unde sumit hæc cōdimēta? Nonne ex Homero, Euripide, Sophocle, Ennio, Lucilio, Accio, Pacuuiō, Neuiō; tum ex philosophorum & historicorū libris? N O S. Nimirum sine his ornamentis for-

dida ac triualis est oratio. Hæc ceu gemmæ
 floſculi ue intertexta, reddunt admirandum
 quod ſcribitur. B V. Quid ſi nos eadem
 petamus ex Virgilio, Flacco, Ouidio, Seneca,
 Lucano, Martiale, num hac parte diſſimiles
 erimus Ciceronis? N O S. Iſthuc concedunt,
 licet ægre. Habet enim apud Ciceronem neſcio
 quid maiſtatis antiquitas eorum quorum dicta
 refert. B V L. Qui ſit igitur ut nos exiſtimemus
 totam orationem conſpurcatam, ſi condimenta,
 quæ Cicero petebat ethnicis ab ethnicis, nos
 ex antiquiſſimis prophetis, Moſe, Pſalmis,
 Euāgelicis & Apoſtolicis literis petamus?
 Admirandā quandā gemmam appoſitam
 exiſtimamus, ſi quod Socratis dictum
 amiſcuerimus orationi: & maculā
 acceſſiſſe credimus, ſi quid amixtū
 erit è prouerbis Solomonis? An præ
 Socrate nobis putet Solomon? Si quid
 ex Pindari Flacci ue dictis fuerit interiectū,
 ſplendet oratio: et ſordeſcit, ſi quid è
 ſacris pſalmis apte fuerit attextum? Pondus
 ac maiſtatam additam arbitramur orationi,
 ſi quam Platonis ſententiā inſeruerimus,
 & plurimum gratiæ deceſſiſſe uidetur, ſi
 quam

quam Christi sententiam ex Euangelicis literis addiderimus? Vnde hæc tam præpostera iudicia? An Platonis sapientiã uehementius admiramur quàm Christi? An libri spiritus cœlestis afflatu prodiit fordet nobis præscriptis Homeri, Euripidis, aut Ennii? Quin missam hic faciamus spiritus sacri mentionem, ne uideamur diuina cū humanis conferre. Historia, si fidem detrahas, ne nomen quidem historiæ meretur. Hic mihi confer, si liber, fabulosum Herodotū cum Mose: confer historiã orbis conditi, exitus ab Aegypto cum Diodori fabulis: confer libros ludicū & Regum cum Tito Liuiio, qui non raro secum ipse dissidet in rerum gestarum narratione, tantum abest, ut nusquã aberret à uero: confer Platonem cum Christo, Socratis *ἔργων* cū Christi cœlestibus oraculis: cōfer psalmos nihil humani spirantes cū Pindaricis adulationibus: confer Solomonis canticum cum Theocriti nanijs. Siue personas spectes siue rem, nihil simile. Habet diuina sapientia suã quandam eloquentiã, nec mirum si nõnihil diuersam à Demosthenica, seu Ciceroniana, quū alius cultus deceat

summi regis uxorem, alius gloriosi militis
 amicam. Hoc dicturus eram, si quis uerba
 cū uerbis, figuras cū figuris, numeros cū
 numeris incipiat cōparare. An dulcius so-
 nat auribus nostris, Thessala tempe, q̄
 mōs Sion: an plus habet maiestatis, à dijs
 immortalibus datū, q̄ à deo patre datū: an
 iucūdius est auribus nostris, Socrates So-
 phronisci filius, q̄ Iesus dei filius deus:
 Quis magis blandit̄ auribus nostris, An-
 nibal Poenorum imperator, q̄ Paulus gen-
 tium doctor: Si personas æstimes, ille Ro-
 mano imperio moliebatur exitiū, hic sa-
 lutiferam philosophiam inuexit. Si uoces
 cōferas, quæso quid interest: H Y P. Si ue-
 rum fateri uolumus, nihil nisi quod apud
 homines plurimum ualet, uel quæ semel
 occupauit animum persuasio, uel penitus
 hausta imaginatio. Hoc accepimus, hoc
 penitus insedit animis nostris, uoces illas
 esse politas ac splendidas, has inamoenas
 & barbaras. B V L. Rem acu tetigisti. Sed
 quæ res isthuc persuasit animis nostris: H.
 Nescio. B V L. Res ipsa: H. Non opinor.
 B V L. Vis eloquar quod uero uerius est:
 H. Per me quidem impune. B V L. Huius
 expecto

expecto uocem. NO. Vere iure quod sti-
 pulanti concessimus. BVL. At uereor ne
 parum uideatur Ciceronianum, quod di-
 cturus sum. NO. Hic nihil refert. BVL.
 Paganitas est, mihi crede Nosopone, pa-
 ganitas est, quæ ista persuadet auribus
 atq; animis nostris. Titulo dūtaxat sumus
 Christiani. Corpus aqua sacra tinctū est,
 sed illota mens est; frons cruce signata est,
 animus crucem execratur: Iesum ore pro-
 fitemur, sed Iouem Opt. Max. & Romu-
 lum gestamus in pectore. Alioqui, si uere,
 quod dicimur, essemus, quod tandem sub
 sole nomen oportuit uel cogitationibus,
 uel auribus nostris esse iucundius nomine
 Iesu: per quem à tantis malis erepti, cuius
 gratuita benignitate ad tantam dignitatē
 uocamur, ad æternam felicitatem inuita-
 mur: ad cuius mentionem contremiscunt
 impij spiritus, generis humani plus quàm
 capitales hostes, ceruices ac genua submit-
 tunt æthereæ mentes. Quod tam efficax
 est, ut ad huius inuocationem fugiant dæ-
 mones, cedant immedicabiles morbi, reui-
 uiscant mortui; tam blandum & amicum,
 ut nulla sit tam acerba calamitas, quin ma-

gno solatio leniatur, si Iesum ex animo no-
 mines. Et hoc nomine persuademus no-
 bis sordidari nitorem orationis, quū An-
 nibal & Camillus mera sint orationis lu-
 mina: Eūciamus, reuellamus, proflige-
 mus ex animo paganitatem hanc, pectus
 uere Christianū ad lectionem adferamus,
 & uidebimus lucidissimam stellam additā
 orationi, quoties Iesu Christi nomen fue-
 rit insertum: eximiam accessisse gemmā,
 quoties Virginis matris, quoties Pauli Pe-
 triq; nomen admiscebitur: multum deco-
 ris accessisse, quoties ex diuinarum litera-
 rum adytis, quoties è spīritus sancti lecy-
 this ac myrothecijs, sententiam uiderimus
 interiectā, modo in loco, modo ex animo:
 multoq; plus dignitatis adiunctū dictioni,
 quā si ex Ennianis aut Accianis scriptis
 decem millia dictorū, quæ in illis habent
 uenustissima, fuissent additā. H. Isto sanè
 pacto uitatur, ne quid hæreseos insimulēs
 Theologi. B V. Iam si quid est ornatus in
 tropis ac schematis, id totum est nobis cū
 Cicerone commune: rerum maiestate, fi-
 deq; longe sumus illo superiores. Tantū
 de uocibus imponit nobis imaginatio pa-
 ganica,

ganica, fallit affectus parum Christianus, ideo putent nobis quæ suapte natura sunt pulcherrima, quia non amamus, utinam non odissemus. Ut enim, iuxta Theocriti sententiam, amanti pulchra sunt & ea quæ pulchra non sunt: ita nihil est odio non deforme. Veniam ad allusiones, quas si tollas, scis ipse quantum Veneris decedat orationi. Quis hic nobis uehemētius blanditur, si quis significans aliquem indecenter admixtum alieno gregi, dicat, uidisses corchorum inter holera, quàm si dicat, uidisses Saulem inter prophetas: aut si significans quippiam non in loco factum dictum uel, dicat, in lenticula unguentum quàm annulum aureum in nare suilla: aut si significans, non fortunæ, sed bone conscientiæ fidendum esse, dicat, in sacra anchoræ presidio spem esse reponendam, quàm si dicat, solidæ petrae innitendum? At si quis uolens boni uiri partes esse, alienis inferuire commodis potius quàm utilitatis propriæ rationem habere, dicat, nihil minus decet Christianum hominem, quàm Aspensidum agere citharcedum, quàm si dicat ad Pauli dictum alludens, magis esse spectandum

quid liceat quàm quid expediat. Hæc si
 persequi laborem, iusti uoluminis res sit,
 indicasse sat habeo. Quàm inhiamus, quæ
 stupefcimus, si quod ueterum dæmonio-
 rum simulachrum, aut etiam simulachri
 fragmentum naçti fuerimus: & Christi ac
 diuorum imagines uix æquis oculis aspi-
 cimus. Ut admiramur epigramma, seu epi-
 taphium in corroso quopiam saxo reper-
 tum: Luciae coniugi clarissimæ, ante tem-
 pus extinctæ, Marcellus posuit dijs mani-
 bus sacrum: o me infelicem. Quis uiuor
 In huiusmodi quum sæpenumero non so-
 lum sensus inepti & paganici, uerum etiã
 insignes reperiuntur solœcismi, tamen ea
 exosculamur, ueneramur, ac propemodũ
 adoramus antiquitatem: & apostolorum
 reliquias deridemus. Si quis quid proferat
 ex duodecim tabulis, quis non iudicet sa-
 cratissimo loco dignum? Et leges digito
 dei tabulis inscriptas, quis nostrum uene-
 ratur, quis exosculatur? Quàm habemus
 in delicijs Herculis, aut Mercurij, aut For-
 tunæ, aut Victoriæ, aut Alexandri Ma-
 gni, Cæsaris uel cuiuslibet simulachrũ no-
 mismate expressum: & ueluti superstitio-
 sos

fos ridemus, qui lignum crucis, qui triadis ac diuorum imagines inter res charas habent. Si quando Romæ conspicatus es Ciceronianorum *μνησεία*, recole quæso nunc ubi uideris imaginem crucifixi, aut sacræ triadis, aut apostolorū, paganismi monumentis plena reperies omnia. Et in tabulis magis capit oculos nostros Iupiter p̄ impluuiū illapsus in gremiū Danaës, quàm Gabriel factæ Virgini nūtians coelestem conceptum: uehementius delectat raptus ab aquila Ganymedes, quàm Christus ascendens in cœlum: iucundius morantur oculos nostros expressa Bacchanalia, Terminaliæue, turpitudinis & obscœnitatis plena, quàm Lazarus in uitam reuocatus aut Christus à Ioāne baptizatus. Hæc sūt mysteria, quæ sub Ciceroniani nominis uelo teguntur. Mihi crede, per speciosi tituli prætextū insidiæ tenduntur simplicibus, & ad fraudem idoneis adolescētibus. Paganitatem profiteri nō audemus. Ciceroniani cognomen obtendimus. At quantum satius esset uel mutos esse nos, quàm in hunc affectum uenire: NO. Expectabam ut adiuuares conatus nostros. Cæterū ne-

scio quo modo dilapsus aliò, labefactas ani-
 mum meum, ne pertendam quod aggressus
 sum. **BVL**. Iam dixi & repeto, non re-
 traho animū tuum à præclaris cœptis, sed
 ad ea quę sunt optima surrigo. Neq; enim
 hæc ideo commemorata sunt, quod arbi-
 trer te talibus affinem affectibus, sed illud
 pro mea uirili molior, ut feliciter affecte-
 mus Ciceronianam eloquentiam, ne sedu-
 lo quidem sed parū rectis iudicijs id agen-
 tes, nihil aliud assequamur, quàm ut dum
 ualde studemus haberi Ciceroniani, nihil
 minus simus quàm Ciceroniani, si modo
 perpetuum esse pateris quod donasti, Ci-
 ceronis esse quàm optime dicere: ac ne be-
 ne quidem dicere, qui non dicat apte: tum
 frigidam ac mortuam esse dictionem, quę
 non proficiscatur è pectore. **NOS**. Qui
 fiet igitur, ut reddamur aliquando germa-
 ne Ciceroniani? Neq; enim grauabor tuū
 sequi cōsiliū, si quod habes meo rectius.
BVL. Hic est quod nobis optare, quod te
 monere possim, præterea non multum. In-
 genium ac naturam Ciceronis optare pos-
 sum nobis, dare non possum. Habent sin-
 gula mortalium ingenia suum quiddam
 ac

ac genuinum, quæ res tantam habet vim, ut ad hoc aut illud dicendi genus natura cõpositus frustra nitat̃ ad diuersum. Nulli enim bene cessit θεομαχία, quemadmodũ Græci solent dicere. N O S . Scio, quod dicis, non indiligenter admonere Quintilianum. B V L . Sit igitur hæc admonitio prima, ne quiuis sese addicat ad exptimentum Ciceronẽ, cuius genius uehementer abhorreat à genio Ciceronis; alioqui mōstri similis euadet, qui quum à sua natia forma recesserit, alienam tamen non assequatur. Illud igitur in primis inspiciendũ est, ad quod dicendi genus te natura finxerit. Etenim si qua fides astrologis, nemo te mere fortunat⁹ est in eo, à quo genesis abhorret. Qui Musis natus est, nunquã felix erit in bello. Qui bello natus est, nunquam scribet felicia poëmata. Qui coniugio natus est, nunq̃ erit bonus monachus. Qui agriculturæ natus est, nunquam huic erit aula prospera: & cõtrà. N O S . Atqui nihil est quod non expugnet l. bor improbus. Videmus arte humana lapidem uerti in aquam, plumbum in argentum, æs in aurum, cura plantas exuere syluestre ingenium.

nium. Quid uetat quo minus & hominis
 ingenium arte & usu transformetur? BVL.
 Naturamabilem adiuuat cura, leuiter ab
 horrentem conciliat, & corruptam emen-
 dat: at profus abhorrentem & ad diuer-
 sa compositam, frustra uexes o Nosopo-
 ne. Equus discit in gyrum circumagi, di-
 scit incessum gradarium: at frustra bouem
 duxeris ad ceroma, frustra canem uocaris
 ad aratrum, frustra bubalum ad equestre
 certamen. Aqua fortasse uertitur in aerem,
 aer in ignem, si quis omnino ignis est ele-
 mentaris: sed terra nunquam uertitur in
 ignem, nec ignis in aquam. NOS. Sed quid
 uetat, quo minus Ciceronis phrasim, ad
 omnem materiam accommodemus? BVL.
 Fateor in M. Tullio quaedam esse genera-
 lia, quae possunt ad quoduis argumentum
 transferri, uelut candorem, perspicuitatem,
 sermonis elegantiam, ordinem, & si
 qua sunt huius generis: at hoc istis Tullij
 simis non est satis, totam dictionis faciem
 exigunt: Quod ipsum ut in quibusdam ma-
 terijs affinibus utcunque fieri posset, certe
 in his quae tota ratione dissident, nequa-
 quam ualeat. Maronem sic opinor fateris
 inter

Inter poëtas Latinos tenere primas, quem
 admodū M. Tullius inter oratores. N O S .
 Fateor. B V L . Age si pares scribere carmē
 Lyricum, utrum Oratium tibi propones
 an Maronem? N O S . Oratium in hoc ge-
 nere summum. B V L . Quid si Satyram?
 N O S . Multo magis. B V L . Quid si medi-
 teris Comœdiam? N O S . Ad Terentia-
 num exemplar me conferam. B V L . Ni-
 mirum ob insignem argumenti dissimili-
 tudinem. N O S . Sed habet Tulliana phra-
 sis, nescio quid priuæ felicitatis. B V L .
 Totidem uerbis & ego possim dicere, ne-
 scio quid. Imponit multis immodicus Ci-
 ceronis amor. Nam M. Tullij phrasim ad
 materiam uehementer diuersam adapta-
 re, est dissimilem illi fieri. Nec est necesse
 affectare similitudinem, si contingat esse
 parem, aut certe propinquum, licet dissimilem.
 Quid dissimilius quàm smaragdus
 & pyropus? & tamen precio gratiaq; pa-
 res sunt. Dissimilis est rosa lilio, diuersus
 odor, & tamen uterq; flos alterum æquat.
 An non sæpe uidisti duas puellas facie dis-
 simili, sed ambas ea forma, ut excellentia
 factura sit ambiguum delectum, si cui de-

tur optior: Non statim melius est, quod ad
 Ciceronis imaginē propius accedit, quem
 admodum antea dicere cœperamus, nul-
 lum animal omnibus membris propius
 ad hominis figuram accedere quàm simi-
 am, adeo, ut si uocem addidisset natura,
 homo uideri possit: nihil autem homini
 dissimilius esse quàm pauum aut cygnū,
 & tamen cygnus, opinor, aut pauus esse
 malles quàm simius. H Y P. Ego uel came-
 lus esse malim aut bubalus quàm simio-
 rum formosissimus. B V L. Dic mihi Noso-
 pone, utrū tibi dari malles uocē lusciniæ
 an coccyis? N O S. Lusciniæ. B V L. Et ta-
 men coccyx propius accedit ad uocem ho-
 minis. Vtrum malles cum alaudis canere,
 an cum coruis crocitari? N O S. Cum alau-
 dis canere. B V L. Et tamen coruorum uox
 similior est humanæ. Vtrū malles cum asi-
 nis rudere, an cum equis hinnire? N O S.
 Cum equis hinnire, si ad alterutrū adigat
 fatorum necessitas. B V L. Et tamē asinus
 ueluti conat̄ humano more loqui. N O S.
 At opinor meam Mineruam nō usq̄ adeo
 auersam esse ab ingenio Ciceronis. Pro-
 inde quod naturæ deest, absoluet medita-
 tio.

tio. Quare fac absoluas, quod admonendū
 existimas. B V L. Recte facis quod in uiam
 reuocas, nam aliò dilapsurus erat sermo
 meus. Summa est, ut quod cupimus, uere
 faciamus, hoc est, totum Ciceronem expri-
 mamus, qui nec in uerbis, nec in formulis,
 nec in nūeris, nec in scriptis totus est, imò
 uix dimidiatus, ut antè satis declaratū est,
 N O S. Vbi igitur totus? B V L. Nusquam
 nisi in seipso. Quod si totum uis exprime-
 re Ciceronem, teipsum nō potes exprime-
 re. Si teipsum non exprimis, mendax spe-
 culum tua fuerit oratio, nihiloq̄ minus ab-
 surdum uidebitur, quàm si coloribus obli-
 ta facie te pro Nosopono Petroniū esse si-
 mules. N O S Aenigmata loqueris. B V L.
 Dicam crassius, ineptiunt qui se torquent
 in hoc, ut Ciceronem istis rationibus totū
 exprimant, qd̄ fieri nec potest, si expediat;
 nec expedit si fieri possit. Sic autem totus
 exprimi potest, si uirtutes illius nō easdem
 reddere contendamus, sed pares ad illius
 imitationem exprimere, aut, si licet, etiam
 uincere. Siquidem fieri potest, ut Cicero-
 nianus sit maxime, q̄ Ciceroni sit dissimili-
 mus, hoc est, qui optime aptissimeq̄ dicat,
 quū

quum diuersa ratione dicat, nimirum rebus iam in diuersum commutatis, ueluti si quis senem pingere uelit, quem Apelles pinxerat adolescentem, hoc ipso fuerit Apelli dissimilis, si iam alium factum, uelit eodem modo pingere. H Y P . Sphinge dignum ænigma, ut hoc ipso dissimilis sit aliquis, quo similis est. B V L . An non id uis ueniret, si quis eo modo caneret in funere, quo Hermogenes canere solet epithalamia : aut ea gesticatione causam diceret apud Areopagitas, qua saltare Roscius solet in Theatro? Verum hæcenus licebit affectare Ciceronis similitudinem, si hisdem uestigijs ad eloquentiæ palmam contendamus, quibus ille peruenit. N O S . Quibus? B V L . Num ad unius imitationem semet addixit? Nequaquam, sed ex præcipuis quod in quoque esset aptissimum exprimere studuit. Hic illi primus erat Demosthenes, non solus: nec hunc ita sibi proposuit, ut totum exprimeret, sed ut congrua seligeret : nec ut sequi contentus esset, sed ut delectu quædam prudens uitaret, nonnulla corrigeret : quæ uero probabat sic æmularetur, ut præire contenderet. Ad hæc pe-

ctoris

etoris sui penum affatim expleuit omniū
 disciplinarum autorum, ueterum ac noua-
 rum rerum cognitione: suæ ciuitatis fami-
 lias, ritus, instituta, leges, edicta, plebiscita
 diligenter ediscebat. Nec solum studiose
 uersabatur in adyris philosophorum, uerū
 etiam in secessus Musarum se subinde re-
 cipiebat, ab alijs pronuntiationem, ab alijs
 gestum discebat. Hęc qui faciet eadem, dis-
 simillimus euadet M. Tullio, paria qui fa-
 ciet aut similia, is Ciceroniani cognomen
 promerebitur. N O S . Dic aliquanto dilu-
 cidius. B V L . Qui pari studio sese exerce-
 bit in cognitione philosophiæ Christianæ,
 quo ille se exercuit in prophana: qui
 eo affectu imbibet psalmos & prophetas,
 quo ille hausit poetarum libros: qui tanta
 uigilantia studebit cognoscere apostolorū
 decreta, ecclesiæ ritus, primordia, progres-
 sum ac deliquium reip. Christianæ, quan-
 ta ille laborauit Urbis Romanæ prouin-
 ciarum, municipiorum & sociorum, iura
 legesq; perdiscere, tum qui quod his omni-
 bus studijs comparatum est, ad res præsen-
 tes accommodabit, is poterit aliquo iure Ci-
 ceroniani cognomē ambire. N O S . Isthec

omnia tua nō uideo quorsum pertineant, nisi ut Christiane loquamur, non Ciceroniane. BVL. Quid ē num tibi Ciceronianus est, qui nec apte dicit, nec intelligit res, de quibus uerba facit? NOS. Nequaquam. BVL. At huc pertinent illorum studia, qui nunc Ciceroniani uolunt haberi, Id ne nobis usu ueniat disquirimus. Nec ulla res uetat quo minus idem & Christiane dicat & Ciceroniane, si modo fateris eum Ciceronianum, qui dilucide, copiose, uehementer & apposite dicat pro rei natura, proq; temporum ac personarum conditione. Quidam enim benedicendi facultatem non artem esse uoluerunt, sed prudentiam. Et ipse M. Tullius in Partitionibus eleganter definit eloquentiam, copiose loquentē sapientiam. Nec dubitandū quin hoc eloquentiæ genus ipse sectatus sit. Ab hac formula, deus bone, quantum absunt isti, qui de rebus tota ratione diuersis, quas ipsas nec intelligunt, nec amant more Ciceronis uolunt dicere. Quod autem nobis sordidum & solœcum uidetur, quicquid à Cicerone dissonat, perniciosum ac mendax animi nostri somnium est, procul à nobis

bis relegandum, si uelimus hoc laudis ferre inter Christianos, quod Cicero tulit apud suos. Scribēdi recte sapere est & principium & fons, ait ille Criticorum acutissimus. Fons igitur eloquentiæ Ciceronianæ quis tandem est? Pectus opulenter instructum uariâ rerū omnium cognitione, præsertim earum, de quibus institueris dicere: pectus artis præceptionibus, tū multo scribendi dicendiq; usu, diutina meditatione præparatū: & quod est totius negotij caput, pectus amans ea quæ prædicat, odio prosequens ea quæ uituperat. His omnibus coniunctum oportet esse naturæ iudicium, prudentiam & consiliū, quæ præceptis contineri nō possunt. Hæc unde te rogo, suppetunt istis, qui nihil legunt præter Ciceronem, qui unum hunc student Nocturna uersare manu, uersare diurna? N O. Atqui non in scite dictum est, qui diutius in sole uersati sunt, colorem ducere, & qui diutius in taberna aromataria cōsederint, odorem loci secum ferre quum discedunt.

B V. Mihi uero perplacet ista similitudo. Tinctutam modo cutis secum ferunt, & mox euanescentem aurulam. Hæc gloria

qui contenti sunt, desideant quantumlibet in myrothecijs aut rosarijs Ciceronis, apri centur in illius sole. Ego malim si quid est bonorum aromatum demittere in stomachum, trañcere in uenas, ut nō solum uicinos odore leui aspergam, sed totus in calefcā ipse, uegetiorq; reddar, ut quoties res postulat, prodeat uox quæ sani beneq; parasti animi uideri queat. Ex intimis enim uænis, nōn in cute nascitur oratio, quæ moratur auditorem, quæ mouet & in quemuis habitum animi rapit. Non hæc eō dico, qd̄ ex Ciceronis libris mediocrem aut poenitentiam rerum cognitionem colligi existimen, sed quod ad parandā orationis opulentiam in quouis argumento solus nō sufficiat. Quid igitur superest, nisi ut ipsam etiam Ciceronis imitationem ex ipso discamus Cicerōe? Sic illū imitemur, quem admodū ipse est alios imitatus. Si totus in unius lectione desedit, si se ad unius præscriptum addixit, si potiozem habuit uerborum quàm rerum curam, si non nisi nocte concubia scripsit, si se totum mensem in una torsit epistola, si quicquam putauit eloquens quod ad res non congrueret, faciamus

ciamus eadem ut Ciceroniani simus. Sin hæc dissident plurimum ab exemplo Ciceronis, illius exemplo peccus supellectile rerum cognitu necessariarū expleamus, ac prima sit sententiarum cura, deinde uerborum, & uerba rebus aptemus, non contrā: nec inter dicendum usquam oculos à decoro dimoueamus. Ita demū uiuīda fuerit oratio, si in corde nascatur, nō in labijs natet. Artis præcepta non ignoremus: cōferunt enim plurimum ad inuentionem, dispositionem, tractationem argumentorum, & uitanda, quæ uel supersunt, uel officiant causæ: sed quum erit agenda causa seria, primas teneat consilium. Quamq̃ & in fictis causis, quæ exercitationis gratia tractantur, conducit ueris esse simillima quæ dicuntur. Cicero scripsit animum Lelij spirare in scriptis illius. Stultū est autem hoc conari, ut alieno scribas stomacho, desq̃ operam ut in tuis scriptis spiret animus M. Tullij. Concoquendum est, quod uaria diutinaq̃ lectione deuoraris, meditatione trañciendum in uanas animi: potius quàm in memoriā aut indicem, ut omni pabulorum genere sagina-

tum ingenium ex sese gignat orationem, quæ non hunc aut illum florem, frondem, gramen ue redoleat, sed indolē affectusq; pectoris tui, ut qui legit, non agnoscat fragmenta è Cicerone decerpta, sed imaginē mentis omni genere doctrinarū expletæ. Neminem priorum non legerat Cicero: quid quisq; probandū aut reprehendendū haberet, diligenter expenderat, at neminem illorum proprie agnoscas in Cicerone, sed uim mentis ex omnium sententijs uegetatæ. Si te parum mouet exemplum amasij tui, contemplemur exempla naturæ. Apes num ex uno frutice colligūt melificij materiam, an potius ad omnes florū, herbarum, fruticum species mira sedulitate circumuolant, frequenter è longinquo petentes quod condant in aluearia? Nec statim mel est quod adferunt, sūgunt ore uisceribusq; suis liquorē, ac in ipsas transformatum rursus ex sese gignunt, in quo non agnoscas, nec floris, nec fruticis delibati saporem, odorem ue, sed apiculæ fortum ex omnibus illis temperatū. Iam nec ipsidem frondibus pascuntur capellæ, quo lac illis inodo cognatū reddant, sed omni frondiū

frondium genere saginantur: itaq; nō succum herbarum, sed lac ex illis transformatum referunt. N O S . Refert tamen, unde mellis succum colligat apis, aut qua fronde satientur capellæ. Siquidem ex taxo toxica mella conficiunt, nec idem erit sapor lactis è capella quernis frondibus & salignis pasta. B . Assentior, sed ueniamus ad artifices. Qui laudē præclarā ambiunt in arte statuaria graphicæue, nū ad unius tantum manus æmulationē addicunt sese, an potius quod in quoq; delectat, id arripiūt ad artis absolutionem, sic imitantes ut conent, si queant, antequam? Quid architectus parans insignem aliquam domū obsoluere, num ex unis ædibus sumit omnia? Nō opinor, sed cum iudicio deligit è plurimis, quod conspexerit esse felix. Alioqui nihil egregiæ laudis uidebitur assequutus: si spectator agnoscat hoc aut illud ædificiū imitatione redditū esse. Et tamē hic tolerabilius sit seruisse exemplari quàm in oratione. Quæ ratio est igitur, nōs tanta superstitione unī Ciceroni addictos esse? Bis autē peccant qui non solum assident unī præscripto, uerum etiam nullis artis rhetoricæ

præceptionibus instructi, nec alium legunt, quàm Ciceronem, nec aliud quàm legunt. Quid enim confert oculos in Ciceronem habere fixos, nisi admoueas artifices oculos? Quid enim mihi profuerit graphices ignaro, si totos dies spectem Apellis aut Zeufidis tabulas? Verum ubi didiceris recte dicendi præcepta, ubi deinde peritus quispiam artifex indicarit tibi in aliquot Ciceronis orationibus, in quibus plurimùm artis expressit, colorem & statum, tum propositiones feliciter inuentas; mox harum ordinem, partitionem, tractationem, locupletationem, absolutionem, totius orationis in proœmio semina, tum coagmentationem singularum partium, ad hæc, consilium iudiciumque, quod animaduerti potest, arte præcipi non potest; Item prudentiã oratoris, quid quo loco posuerit, quid quare omiserit, quid in quem locum distulerit, præterea quibus rationibus tractet affectus utriusque generis postremo lucem, copiam, ornatum sermonis, tum demum mira perspicies in Cicerone, quæ non perspicit sedulus ille cõtemplator. Non enim imitatur artem qui non intelligit, nec intelligit

ligit nisi artifex. Arte confectum opus interdum nonnulla uoluptate delinit & eos, qui artis sunt imperiti, sed quantum est quod ille uidet: N O S . Et artem unde petes rectius quàm à Cicerone: B V L . Fateor, nemo tradidit felicius, nemo usus est absolutius, sed tamen accuratius præcepit Quintilianus, atq; etiam copiosius, qui nō præcepta modo proponit, uerum etiã elementa, progressum, rationem, usum, exercitationem ponit ob oculos, nō pauca adijciens, quæ M. Tullius uel prætermisit, uel obiter attigit. Quod genus sunt de ratione concitandorum affectuum, de generibus & usu sententiarum, de modis amplificandi, de inuentione propositionum, de partiendis iisdem ac digerendis, de transmigratione & cōcursu statuum, de modo legendi, imitandi, scribendi. Verum præceptiones ut ignorari non oportet, ita non conducit in his consensescere, quorum anxia obseruatio facit ut peius dicamus quàm in hoc reperta sit artis ratio ut bene dicamus. Commonstrator ille peritus multo plus contulerit, quàm præceptiones. Id conati sunt nonnulli tum apud Græcos, tum

apud Latinos, sed, mea sententiâ, nō admodum feliciter. Cauendū est igitur. ō Nosopone, ne quod isti faciunt, uix degustatis præceptionibus, tantum assiduitate legendi Ciceronem confidamus nos fore Ciceronianos. Nam hi si quid assequuntur Ciceronis, præter summam cutem, umbram & auram modo quandam nihil assequuntur. N O S. Tales esse permultos haud inficior Bulephore, nec mihi placuit unquam illorū ratio. B V L. Nec tua causa hæc moneo, mihi & Hypologo canit hæc cantio. Nunc & illud æquis iudicijs expendamus uir amicissime, Primum an deceat nos, deinde num operæ precium sit tantis uigilijs emere Ciceroniani cognominis honorē? N O S. Nihil honestius. Quod autē honestum, idem nō potest nō esse decorū. B V. Ut de decoro disquiramus, Fateris opinor M. Tullij dictionē nō placituras fuisse seculo Catonis Censorij, quippe cōptiorem magisq̃ lasciuientē quàm illius ætatis moribus conueniebat. Frugalis erat uita, frugalis erat oratio. Quin & ea ætate qua uiebat Cicero, non deerant uiri priscam illam seueritatē adhuc spirantes, ueluti Ca-

to Vticensis, & Brutus; & Asinius Pollio, qui seuerius quiddam, minus theatricū, magis ꝑ masculum requirerent in Cicero nis eloquentia, & tamen illis temporibus eloquentia florebat, ut quū maxime, tum in populari conuentu, tum in confessu patrum, tum in iudicijs, adeo, ut ornamenta iucunditatemꝑ dictionis & expectarent & exigerent à patronis iudices. Quod igitur parū uirile ducebatur in Cicero, nū putas decorū uideri Christianis, quorum omnis ratio magis spectat ad bene uiuendum, quàm ad ornate cōpteꝑ dicendū: à quorum moribus oportet plurimum abesse, quicquid ad fucos & scenicam delectationem accedit. Sed fac esse decorū, quos fructus speras tantis pares sudoribus. Finis totius huius studiij est persuadere. At quanto hic erat potentior Phocion quàm Demosthenes, Aristides quàm Themistocles, quanto efficacior Cato quàm Cicero. qui reos nonnunquꝑ grauabat suo patrociniō, accusatione subleuabat. Nihil hic moror illa magnifice sanè dicta, Pulchrius est esse Phidiā, quàm scriniariū aut coquū, quum horum operā magis necessaria sint

reip.

reip. quàm signa Phidiæ. Pictorū ac statuariorum ars delectandis oculis reperta est, id ubi præstitit, absoluit munus suum. Eloquentia quæ nihil aliud quàm delectat, nõ est eloquentia, nimirum in aliud repertã, quod nisi præstat, nec decora uideri debet bono uiro. Verum ut olim fuerit utilis eloquentia Ciceronis, hodie quis est illius usus? An in iudicijs? Ibi res agitur articulis ac formulis, per procuratores & aduocatos, quiduis potius quàm Ciceronianos. Apud iudices, apud quos barbarus esset Cicero. Neq; multo maior usus in cõcilijs, ubi singuli paucis aperiuunt quod uidetur, idq; Gallice, aut Germanice. Maxime uero res hodie per consilium, quod arcanum uocant, conficiunt: ad id uix tres homines adhibentur, illiterati ferè: reliquis licet consultare. Iam etiã si res agerentur hodie Latine, quis ferret Ciceronem ea perorantẽ quæ dixit in Verrẽ, in Catilinam, in Clodium, in Vatiniũ testem? Quis senatus tam ociosus, tam patiẽs, ut perpeffurus sit orationes quas dixit in Antonium, quum in his tamen senilior sit, minus redundans, minus exultans eloquentia? Itaq; cui tan-

dem

dem usui paramus hanc operosam Cicero-
nis eloquentiam? Num concionibus? Vul-
gus Ciceronis linguam non intelligit: & apud
populum nihil agitur de rep. Sacris uero
concionibus minime congruit hoc dicen-
di genus. Quis igitur superest usus, nisi
forte in legationibus, quae Romae praeser-
tim Latine peraguntur, ex more magis quam
ex animo, & magnificentiae causa potius
quam utilitatis gratia. In his enim ferè ni-
hil agitur rei seriae: in laudibus eius ad quae
mitteris, in restificatione beneuolentiae il-
lius à quo mitteris, & in locis quibusdam
uulgaribus consumit omnis oratio. Quid
multis? Totum hoc eius generis est, ut rem
magnam praestiteris, si speciem adulatio-
nis uitaris, quum ipsam adulationem non
liceat. Frigidius etiam est, quod huic ex
more respondetur, interdum non sine gra-
ui tædio prolixæ dictionis, nonnunquam
& pudore illius qui laudatur immodice:
saepe dicentis non pudore tantum, sed &
periculo, dum sudat recitans quae edidicit,
dum haeret, dum sibi aliquoties excidit, uel
obliuione, uel animi perturbatione. Quid
autem admirationis habeant tales oratio-

nes, quum fetè qui recitat, ab rhetore quò-
 piam elaboratam edidicerit? ut ad orato-
 rem nostrum nihil redeat laudis præter re-
 citandi fortitudinē. Hic itaq; præter saluta-
 tionis officiū nihil agitur, quod est serium,
 priuatim literis & Gallicis colloquijs per-
 agitur. Quod igitur theatrum petet noster
 Ciceronianus? Scribet epistolas Ciceroni-
 anas. Ad quos? Ad eruditos. Paucissimi
 sunt, & hi nihil morantur Ciceronianam
 phrasim, modo sit sana, prudens, munda,
 doctaq; oratio. Ad quos igitur? Ad qua-
 tuor Italos qui se nuper iactare cœperunt
 Ciceronianos, quum ut ostensum est, nihil
 sit Ciceroni dissimilius, uixq; tenuem um-
 bram habeant Ciceronis. Quid ipsum quic-
 quid est, si minimo constaret, si præsto es-
 set ultro, si nō officeret maioribus commo-
 dis, fortasse non esset reiñciendū. Nunc fac
 rationē tecū ineas, num hoc laudis sit tot
 uigilijs, tot sudoribus redimendū, non sine
 periculo ualitudinis, ut à quatuor ineptis
 Italis adolescentibus recipiaris in catalo-
 gum Ciceronianorū. N O S : Non probas
 benedicendi studium? B V L : M. Tullius
 non requirit à philosopho-eloquentiam.

An quinquã existimas inter ethnicos philosophos tam seuerũ, ut putes cuius Christiano præferendũ? *HYP.* Imò tota Græcorum philosophia præ philosophia Christi somnium est ac nugamentum. *BVL.* Qua igitur fronte nos exigimus à Christiano Ciceronianam eloquentiã, hoc est & inimitabilem, & quam ethnici, uiro graui uix decoram existimarũt? Nec statim male dicit, qui secus dicit quàm Cicero dixit. Nec omnino, quod crebro repetendũ est, bene dicit qui non dicit apte. Ad hæc inutilis est armatura, quæ quum tantum ad ostentationem ualeat, nec ad manum est, ubi res uirum postulat. Interdũ res urget, ut eodem die uiginti scribamus epistolas. Quid hic faciet meus Ciceronianus? Ad hæc quotusquisq; nunc est, qui Ciceronianam phrasi capiatur? Quid quod Cicero uariis est in dicendo? Alius est, quum sermone remisso placidoq; docet philosophiam, alius in actionibus causarum, alius in epistolis, in quibus ferè neglectus est & illaboratus sermo, atque hoc ipsum decet epistolam, quæ in familiaris colloquij uicem successit. Annõ igitur præpostere fecerit, qui

ea.

ea cura conscribat epistolā de re familiari, qua Cicero meditatus est orationem pro Milone: Et nos epistolæ non longæ de rebus non ita magni momenti dabimus operam mensuram: Ne M. quidem Tullius tanti redempturus erat eloquentiam quā præstat in causis, si tot uigilijs constitisset, quanti nobis cōstat epistola, quū illis temporibus tantus esset in rep. usus eloquentiæ, quum hoc studiū publice priuatim q̄ floureret, quum longe parabilior esset ea facultas. Iure derisus est quidam qui multis diebus se torserat, nec adhuc potuerat orationis exordiū inuenire, qd' affectaret melius dicere quā possit. Est in Cicerone felix quædam facilitas, naturæ donum: est natia perspicuitas. Hoc si nobis natura negauit, quum nos ipsos frustra discruciamus: Quanto uero longius absunt à sana mente, qui temporibus alienis, qui rerum humanarum tota inuersa scena, quum uix usquā sit Ciceronianæ dictionis usus, hoc uno studio sese macerant, ut uideantur Ciceroniani. N O S. Belle tu quidem rhetoricaris, uerum hunc affectum non possum excutere,

cutere, adeo penitus infedit animo meo.
 B V L. A mediocri æmulandi studio te nō
 reuoco, modo quā est optimus, hāc æmu-
 leris, modo æmuleris potius quā sequar-
 ris, modo studeas æqualis esse uerius q̄ si-
 milis, modo ne pugnes aduersus genium
 tuū, modo ne sic affectes congruere Cice-
 roni tuam orationem, ut rei, de qua loque-
 ris, non congruat. Super hęc omnia, absit
 anxietas, quæ nusquam nō est infelix, sed
 haud alibi quā in dicendo infelicioꝝ. Po-
 stremo ne sic affectus sis, ut si quod seque-
 ris, non assequaris; uitam acerbam putes,
 nec uiuere libeat non Ciceroniano, quum
 tot sint hominum eruditorum milia, qui
 sine hoc titulo & uiui laudem egregiam,
 & mortui nominis immortalitatem sunt
 assequuti. N O S. Hunc in modū nunc qui-
 dem affectus sum. B V L. Idem affectus &
 me quondam habuit, sed ab eo morbo re-
 ualui. N O S. Quo tandem pacto? B V L.
 Adhibui medicum. N O S. Quem obsecro
 B V L. Facundum & efficacē. N O. Quem
 inquam? B V L. Ad quem nihil Aesculapi-
 us aut Hippocrates. N O S. Enecas. B V L.
 Quo nemo paratior, nec amicioꝝ, nec fide-

lior, nec curat hepar aut stomachū: homi-
 nis intima sanat. **N O**. Si nomen ædere gra-
 uaris, saltem indica pharmacum. **B V L**. Et
 nomen & pharmacum scies, ὁ λόγος τῷ λό-
 γῳ mihi medicatus est. **H Y P**. Verissima
 prædicas. ψυχῆς νοσῶσης ἐστὶν ἰατρὸς λόγος.
B V L. Sic ab eo morbo reuixi **Nosopone**.
 Quod si uoles hic aliquātisper eius quam
 prius gessi personam suscipere, ego τοῦ λό-
 γου uices obiero. **N O S**. Suscipio, quando
 ita uidetur. **B V**. Quum me uehemens te-
 neret morbi paroxysmus, sic adortus est
 medicus, quemadmodū nunc loquor tibi.
 Pudor, inquit, te malus urget infelix, qui
 ferre non possis cōuicium cū tot hominū
 milibus cōmune. **N O S**. Quod nam? **B V**.
 Quia negaris esse Ciceronianus. **N**. Ist huc
 me discruciat fateor. **B**. At responde mihi.
 per musas, quem mihi dabis Ciceronianū,
 præter unū Ciceronē? **A** ueteribus ordia-
 mur. In oratorū catalogo quē per longū in
 in Bruto contexit **M. Tullius**, uix duo
 sunt, quos dignetur oratorū titulo, tantū
 abest ut Ciceroniani uideri queāt. Iam **C.**
Cæsar Ciceronianus dici non potest, uel
 quia uixit ἴσdem temporibus, uel quia lon-
 ge aliud

ge aliud dicendi genus sibi propofuerat, contentus eleganter proprieq; dicere. At hæc quantula est Ciceronis portio? Neq; enim tam præclarū est oratorē Latine dicere, quàm turpe nescire Latine. Ad hæc nihil extat Cæfaris præter epiftolas aliquot, & Cōmentarios rerū ab ipfo gestarum, quanquā eruditi de horū autore uehementer ambigūt. Nulla certe extat oratio, quā hic demum excelluerit Cicero. Idem mihi dicere licet de M. Cælio, Planco, Decio Bruto, quorū fatiſ multas habemus epiftolas, Tyrōis ſtudio ſeruatas, Pauciores. Cn. Pompeij, L. Cornelij Balbi, Lentuli, Caſſij Dolobellæ, Trebonij, P. Vatinij, Seruij Sulpitij, Auli Cecinnæ, Bithynij, M. Bruti, Aſinij Pollionis, C. Cæfaris, & ſi qui forte ſunt alij, quos cōſtat eadem ætate fuiſſe cum Cicerone, ut non magis conueniat. M. Cæliū dici Ciceronianū, quàm Cicerōnem Cælianum. Nec in his epiftolis quicquam congruit præter ſermonis Romani dilucidam & inaffectatam elegantiā. At in hoc nō eſt totus Cicero, quē tibi proponis æmuſandum. Quid enim nunc cōmemorem de Crispo Saluſtio, qui quū eiufdem

fuerit ætatis, dictione diffimillimus est Ci-
 ceroni, N O S . Nec commemora mihi pri-
 scos illos horridos & impexos, quū non-
 dum unā cum moribus enītuisset eloquen-
 tia, nec eos qui pariter cum Cicerone de-
 currerunt: eos refer qui Ciceronē sequuti
 sunt: B . Age num tibi Seneca uidetur Ci-
 ceronianus, N . Nihil minus, præsertim in
 oratione soluta, Nam tragœdiæ quæ pro-
 bantur à doctis, uix uidentur à Seneca scri-
 bi potuisse, B . Num Valerius Maximus?
 N . Tam similis est Ciceroni, quam mulus
 homini, adeo ut uix credas uel Italū fuisse,
 qui scripsit, uel hoc ætatis quod præ se fert,
 uixisse, tam diuersum est totum dictionis
 genus, Afrum quempiam esse dicas, nec
 ullum carmen elaboratius . B V L . Quid
 Suetonius? N . Non paulo longius abest
 à Cicerone quàm Seneca, nec uerbis, nec
 structura, nec perspicuitate, nec figurā di-
 ctionis, nec urbanitate referens M. Tullii-
 um . B V . T . Lium hoc honore digna-
 ris? N O S . Primum historicus est, deinde
 incompositus, nonnullis etiā Patauinita-
 tem quandam respere dictus est, hoc est,
 minus Romane dicere . B V L . Jam Corne-
 lium

lium Tacitum conferre non audeo. N O S .
 Nec opus est. B V L . Fortasse Quintilianū
 recipies in hoc album . N O S , Is affectauit
 etiā Ciceroni diſſimilis eſſe , cuius utinā
 extarent declamationes , nam quas habemus
 minimum habent Ciceronis . B V L .
 Sed habeo quem non contemas Quintum
 Curtium . N O S . Historicus eſt . B V L .
 Eſt , ſed in hiſtorijs extant aliquot orationes,
 N O S . Cæteris candidior eſt , ſed nihil
 aiunt , ad Parmenonis ſuam . Habet multas
 ſermonis formulas à Ciceronianis diuerſas .
 B V . Si hunc reiſcis , non recipies optimor,
 Aelium Spartianum , Iulium Capitolinum ,
 Aelium Lampridium , Vulcatium Gallicanum .
 Trebellium Pollionem , Flauium Vopifcum .
 Aurelium Victorē . N . In his uix eſt quod
 probes præter hiſtoriæ fidem , tantū abeſt
 ut eos Ciceroniani cognominis honore digner .
 Nam ægre tuentur ſermonis Latini caſtimoniam . B V L .
 En a deſt Probus Aemilius . N O S . Candidus
 eſt laudator omnium , quorum uitā deſcribit,
 ut encomiaſten dicas uerius quàm hiſtoriographū .
 B V L . At Amianū Marcellinū fortasse
 recipies . N O . Difficilis eſt

in eloquendo, ac subinde compositio carmen moliri uidetur, quū dicit, ut captiuos redderet nostros. Velleium Paterculū citius agnouerim, quanquā nec illum dignabor hoc honore. B. Minus, opinor, agnosces epitomographos, Florum, Eutropiū & Solinum. Agnoscam si quisquam Eruuditus illos agnoscit, hoc sanē nomine, referunt enim quos imitantur. B. Verum retro mihi cursus flectēdus est, duos Plinius prætermisimus. Maiorē scio non feres hic nominari, Iuniorē fortassis admittes. N. Imò qui sunt huius causæ censores cū primis uetant contingi ab adolescentibus huius epistolas, ne pro Ciceronianis euadant Pliniani. B. At feliciter scripsit orationem qua Traianum laudat. N. Felicissime, sed Ciceronem non exprimit. B. Poëtas sciēs prætereo, facile diuinās quid sis responsurus, etiam si clarissimos ac felicissimos orationum proposuero, Virgilium, Oratium, Ouidium, Lucanum & Martialem. N O. In Oratio nullum Ciceronis uestigium: in Virgilio nōnullum, licet obscurum: Ouidius inter poëtas Cicero uideri posset, Lucanus dictus est Oratori quàm Poëtæ similior,

milior, sed alienissimus ab imagine Ciceronis, Martialis ad Nasonis facilitatē plurimū accedit, & aliquid Ciceronianæ laudis illi poterat tribui, ni in libros aliquot epistolis præfatus esset, deū immortalem, quàm non Ciceronianis. B. Quid si proferam Lucretiū? N. Eadem opera profer & Enniū & Luciliū. B. A. Geli candissimam phrasim mirantur eruditi. N. Nec argumentum conuenit nec phrasis, primum affectata, & uerborum copia penè superfluēs, rerum supellectile frugalis. B. En tibi Macrobius. N. Aesopicā corniculā mihi nomina, ex aliorū pannis suos cōtexuit centones, itaq; sua lingua non loquitur, & si quando loquitur, Græculū Latine balbutire credas. Quod genus est illud ex commentario in Somniū Scipionis secūdo. Et hoc esse uolunt quod Homerus, diuinarū omnium inuentionum fons & origo, sub Poëticī nube figmenti, uerū sapientibus intelligi dedit. B. At Symmachum in epistolis argutum admirantur quidam. N O. Admirentur quibus studio est moleste potius quàm bene dicere. B. Sed heus, Apuleius nobis præteritus est. N O S. Hunc Ci-

ceroni conferam, quū libebit graculū com-
 parare lusciniæ: B V. Sit sanè, in Asino &
 floridis, at in Apologijs accedit. N O S. Mi-
 nus quidem abest, sed immenso sequitur
 interuallo. Cæterum & Martianum Ca-
 pellam oblitus es, si tales libet proferre.
 B. Quid si ueniamus ad semichristianos?
 Quis tibi uideatur Boëtius? N O. Egregius
 philosophus, Poëta non pessimus, à Cice-
 ronis dictione longe semotus. B V. Quis
 Aufonius? N O S. Ingenium ac doctrinam
 tribuo, stylus aulae delicias licentiãq; resi-
 pit, quemadmodū & uita: Ciceronianus
 adeo non est, ut studio habuisse uideatur
 aliter dicere quàm dixit Cicero. Proinde
 qui Ciceroniani nomen illi uelit ascribe-
 re pro honore contumeliã irrogarit ho-
 mini, non aliter quàm si quis Germanum
 appellaret, qui studeret haberi Gallus, etiã
 si Germanus esset. B. Ne te longis amba-
 gibus cir cumagam, ueniamus, si uideatur
 ad Christianos, si quem forte reperiamus,
 qui Ciceronianus dici mereatur. Inter hos
 opinor probabis Lactantium, qui Cicero-
 nianæ eloquentiæ lacteo flumine manare
 dictus est. N O. Dictus, sed ab eo, qui Cice-
 ronianus

ronianus non erat. B. Verum illud inficia-
 ri non potes, Lactantium Ciceronis elo-
 quentiam affectasse. Id declarat in tertium
 Institutionum librum præfatio, in qua de-
 fensurus Christianæ philosophiæ uerita-
 tem, optat eloquentiam, si non Tullianā,
 certe Tullianæ proximam. N. Nec pror-
 sus infeliciter affectauit, quanquam asse-
 quutus non est. B. Quæ sic? N. Quoniam
 in prima statim operis præfatione sic lo-
 quutus est: Alioqui nihil inter deum ho-
 minemq; distaret, si consilia & dispositio-
 nes illius maiestatis æternæ, cogitatio asse-
 queretur humana. Vbi Cicero dixit dispo-
 sitiones pro decretis? B. V. L. Imò dum Ci-
 ceronianus esse studet, factus est Ciceroni
 dissimilis. Est enim hoc Ciceronis, rem
 eandem duabus uocibus idem aut prope-
 modum idem significantibus inculcare.
 Hinc est illud cōsilia & dispositiones. Qui
 scis an & uocalium hiatum captarit, ut Ci-
 ceronianus esset, in consilia; & rursus in,
 cogitatio assequeretur. Fortassis & com-
 positionem affectauit, scæzontis clausula,
 cōma finiens, uelut in balneatore & archi-
 pirata. Cuiusmodi clausulis frequenter uti

tur in eadē præfatione, ut in primâ statim periodo Inhærere: & rursus, instruere possimus: ac mox, apud Græcos: atq; iterum, luce orationis ornata: & αὐθιγ αὐ, honesta suscepta, mox & honorasti: nec multo post nominis tradas: iterum, ut sequerent̄ hortarer: item aliquanto post, reliquerūt. Hoc certe Tullianū habet, quod subinde ditrochæo finit, ut cōtulerūt, cōuocamus, sopiamus, inchoamus: semel ponit in clausula, quæsisse uideatur. Hæc indicant illū magno studio Ciceronis imaginem affectasse. Verū hoc nomine iustius reijceres Lactantiū à titulo Tullianorum, quod nec eruditionē, nec uim, nec pectus attulerit ad defensionem philosophiæ Christianæ, quæ M. Tullius attulit ad actionē causarū ciuiliū. B. E reliquorum numero quē primum aut ultimum proferā? Cyprianū? N O S. Christiane scripsit uerius quàm Ciceroniane. B. Hilarium? Ohe, nihil simile. Difficilis est & obscurus in eloquendo, & Gallico. ut inquit ille, cothurno attollitur, uerba quoq; multa secū trahens, quæ non sunt Tullianæ puritatis. B. Sulpitius opinor, uidebitur hoc honore dignus. N.

Est ille

Est ille quidem & mollior & iucundior, & dilucidior, & illaboratior Hilario, sed phrasibus Gallum fuisse declarat. Non deest pietas, sed abest uis & grauitas: & est floridū dicendi genus magis quam neruosum. B. Tertullianum igitur admittes. N O S. Irrides, Is prudens ac sciens obscurauit malis uerbis bonas sententias, uel ipso durior Apuleio. B V L. Certe facundissimū illum simul & doctissimum Hieronymū non repelles. N O S. Agnosco uirum doctrina facundiaq; præcellentem, Tullianum non agnosco, qui flagris ab imitatione Ciceronis depullus est. B V L. Augustinū igitur? N O S. Is hoc habet Ciceronis, quod prælongo ambitu circunducit periodum, ut frequenter ergo reuocet à diuerticulo in uiam. Verum non æque ac Cicero, prolixum orationis ductum, membris & incisus distinguit, nec facilitatem in dicendo, nec felicitatem in tractando reddit. B V L. Paulinum? N O S. Vix umbrā habet Ciceronis, nec sententijs, nec uerbis admodum felix. B V. Ambrosium igitur. N O. Romanum oratorē agnoscas, non Ciceronianū. Gaudet argutis allusiōibus, acclamationibus,

bus, nec præter sententias quicquam loquitur: membris, incisus, comparibus numerosus ac modulatus, suum quoddam dicendi genus habet alijs inimitabile, sed à Tulliano genere diuersissimum. BVL. Saltem agnosce Romanum Gregorium, eius nominis inter Pont. primum. NO. Agnosco uirum piū, ea loquentem quæ sentit. Et hic propius accedit ad M. Tullium quàm Ambrosius, sed fluit Iutulētus, & Isocrati cæ structuræ quasi seruit oratio, quod est à Cicerone alienū. Sic enim puer in scholis assueuerat. BVL. At Tusci Leonis, qui fuit eius nominis primus Romanæ ut bis Pontifex, eloquentiam mirantur omnes. NO. Est fateor huius bene numerosa, satisc̄ perspicua dictio, nec ineptis sensibus sed nihil ad Ciceronem. BVL. Quid si tibi Bernardū e Burgundionibus adducā? NOS. Agnosco uirum bonum, quæ pars est oratoris, natura compositum ad urbanitatem & ad dictionis leporem, sed adeo non Ciceronianum, ut ex scriptis uix suboleat unquam illi lectum Ciceronem. BV. Posteaquàm hunc reijcis, non ausim tibi proponere Bedam, Remigium; Claudiū, Hefychiū

Hefychium, Anselmum, Ifidorum; N O S.
 Define mihi *κολοβάτας* istos cōmemora-
 re, quum aliena lingua loquātur Deterio-
 ra faciunt quæ referunt; dum sua promūt,
 uix loquuntur. In his ægrotabat eloquen-
 tia. B V L. At uereor ne mortuam dicas, si
 posteriores commemorauero. Prætermit-
 tam igitur Alexandrum Halensem, Petrū
 Gandauensem, & huius farinae scriptores
 innumeros; duos *κορυφαίους* proferā, Bo-
 nauenturam & Thomā, N O S. Bonauen-
 tura satis affluit uerbis, sed qualibuscunq;
 Thomas Aristotelicus prorsus est, *ἀπαθής*
 in dicendo, tantum hoc agens, ut doceat le-
 ctorem. B V L. Verum, in quæstionibus,
 cæterum ubi rhetorem aut poëtam agit,
 satis spirat Ciceronem, N O S. Quæ mihi
 narras poëmata? Mihi uero nusquam ui-
 detur infantior, quàm quum affectat ora-
 toriæ dictionis fluxū, id quod facit in tra-
 ctanda materia de eucharistia. Sed age
 missos fac theologos istos scholasticos, à
 quibus frustra requiras ullam eloquenti-
 am, nedum Ciceronianam; alios profer, si
 quos habes. B V. Age redibimus ad aliud
 scriptorum genus nostro seculo uicinius.

Nam

Nam aliquot ætatibus uidet̃ fuisse sepulta
 profus eloquentia, quæ non ita pridẽ re-
 uiuiscere cœpit apud Italos, apud nos mul-
 to etiam serius. Itaque refflorescentis elo-
 quentiæ princeps apud Italos uidetur fu-
 isse Franciscus Petrarcha, sua ætate cele-
 bris ac magnus, nunc uix est in manibus:
 ingenium ardens, magna rerum cognitio,
 nec mediocris eloquendi uis. N O S. Fate-
 or. Atqui est ubi desideres in eo linguæ
 Latine peritiã, & tota dictio resipit secu-
 li prioris hororem. Quis autem illum di-
 cat Ciceronianũ, qui ne affectarit quidẽ
 B V L. Quid attinet igitur referre Blondũ
 ac Boccatiũ, hoc inferiores tum in dicen-
 di uiribus, tum in Romani sermonis pro-
 prietate? Ne Ioannẽm quidem Tortelliũ
 audies. N O S. Non audiam in his quidem
 comitijs. B V L. Hunc sequutus est ingens
 prouentus eruditorũ certatim sese ad Ci-
 cetonis imitationẽ componentium. Ec-
 quem ex hoc numero dignaberis istius co-
 gnominis honore? Num Franciscum Phi-
 lelphum? N O S. Planẽ dignarer si tam pla-
 ceret eruditis omnibus quàm placuit sibi,
 Et affectauit quidẽ illo sedulo Ciceronis
 effigiem

effigiem, sed parum feliciter. Nec usquam illi dissimilior est, quàm ubi maxime oportuit esse similem, nimirum in orationibus. Nam in epistolis satis adumbrat M. Tullium. Neque hæc dixerim in cuiuspiã contumeliam. Agnosco uiros æterna posteritatis memoria dignos, ac de studijs optime meritos: sed diuinum quiddã esse Ciceronianum, B V L. Leonardus Aretinus mihi uidetur alter Cicero, N O S. Facilitate dictionis ac perspicuitate satis accedit ad Ciceronem, sed neruis alijsq; uirtutibus aliquot destituitur: alicubi uix uetur Romani sermonis castimoniam, alioqui uir doctus iuxta ac probus. B V. Guarinum fat scio non recipies, nec Lapũ, nec Accioialum, nec Antonium Becariã, nec Franciscũ Barbatũ, nec Antoniũ Tuderinũ, nec Leonardũ Iustinianũ, nec Achillem Bochiũ, & si qui sunt qui mihi nunc non succurrunt, maxime quod horum pleriq; non alio monumento nobis innotuerunt, q̃ uertendis Græcis, ubi nulla laus inuentiõis, quæ præcipua pars est eloquẽtiæ. N O S. Istorum neminem contemno, neminem tamẽ dignabor Tulliani cognominis

minis honore. **BVL**. Proferam itaq; Poggi
 um Florentinum, uiuidæ cuiusdam elo/
 quentiæ uirum. **NOS**. Naturæ satis erat,
 artis & eruditionis non ita multum: inter/
 rim impuro sermonis fluxu, si Laurentio
 Valæ credimus. **BVL**. Valam igitur in il/
 lius locum substituamus. **NOS**. Is propi/
 us accedit ad curam ac subtilitatem Quin/
 tiliiani, quàm ad illaboratam Ciceronis fa/
 cilitatem, quanquam cæteris elimatior pu/
 riorq;. **BVL**. Multos prætereo sciens, quo/
 rum nomina sat scio nō ferent aures tuæ:
 eximios tantum refero. Si quem aliū, cer/
 te magnum illum Hermolaum Barbarum
 in huius cognominis honorem admittes.
NOS. Vere magnum ac diuinum homi/
 nem protulisti, sed in dicēdo Ciceroni dis/
 simillimū, & ipso penè Fabio Plinioq; ela/
 boratiorem, cuius eloquentiæ nō nihil of/
 fecit philosophiæ studium. **BVL**. Quid Io/
 annem Picū Mirandulæ comitē? **NOS**.
 Indolem planè diuinam narras; ingenium
 ad omnia factum, sed huius quoq; dictio/
 nem nonnihil uitiauit linguarum ac philo/
 sophiæ atq; etiam theologiæ cura. **BVL**.
 Nosti gentilem huius Franciscum Miran/
 dulanum.

dulanum. NOS, οὐδ' ἔγωγ, aiunt, nimirum philosophus ac theologus est, alioqui uir magnus. Cæterum qui cōuenit, ut eū recenseas inter Ciceronianos, qui cum Petro Bembo disputans, damnat addictis exprimendo Ciceronis. B V L. Næ tu summā laudem illi tribuisti, si quis tamen omnino nimium Theologus esse potest. N. Potest ad huius palmæ conditionem. B. Bene habet, unum, nī fallor, reperī, quem non reijcies, Angelum Politianum. Nam Marsilium Ficinum proferre non audeo. N. Fateor Angelum prorsus angelica fuisse mentem, rarum naturæ miraculū, ad quodcunq; scripti genus applicaret animum, sed nihil ad phrasim Ciceronis, diuersis uirtutibus suspiciendus est. B. Si producam in hunc ordinem Codrum Vrcum, Georgium Trapezontium, si Theodorum Gazam, Ianum Lascarem, Georgium Mæulam, M. Musurū, Marullū, propè diuino quid dicturus sis. Submouebis ab hoc certamine totum Græcorum genus, quibus inuisus est tuus amasius Cicero. Verū nolim in his comitijs habere suffragiū, iram, odium, aut amorem. N. Nec habebūt. De la-

no, quoniam adhuc superest, dicendū est
 parcius: Morum comitate generis nobi-
 litatem præ se fert, acri iudicio uir, multæ
 in epigrammatibus argutiæ: poterat inter
 Ciceroniani cognominis candidatos nu-
 merari, ni crebræ legationes ac regū nego-
 cia reuocassent hominem à Musis. Codro
 nec Latinæ linguæ facultas deerat, nec ur-
 banitas, uerum homo non dissentiens ab
 Epicuro, neglexit hanc laudem, ut nō uul-
 garem, ita nec paruo parabilem. Georgiū
 Trapezontium fateor uirum egregie do-
 ctum, deq; re literaria pulchre meritū, &
 hoc absolutiorem Theodorum Gazam,
 quorum ille se ad Ciceronis dictionē ef-
 fingendam studio composuisse uidetur,
 hic Aristotelē exprimere maluit, quo non
 alius felicior, siue uertit Græca Latine, siue
 Latina Græce: quū sua loquitur duo quæ-
 dam obstrepunt delicato lectori, philoso-
 phiæ studium, in quo totus erat, & illud
 γνήσιον Græci sermonis, quod Latine lo-
 quentes sequi solet, ac uix unquā dedisci-
 tur. B. Quid uetat quo minus Græcus ab-
 soluat Romanam linguam, si Britannis ac
 Phrysonibus hoc contigit: præsertim quū
 sermo

sermo Græcus tum in uerbis, tum in tropis plurimam habeat affinitatē cum Latino. N O. Quid Britannis ac Phrysonibus contigerit, alijs æstimandū relinquo: mihi uideatur affinitas sermonis obstare puritati. Citius enim pure Romane loquetur Hybernus, quàm Gallus aut Hispanus. Quē admodum citius Gallus discet Germanice loqui pure, quàm Italice aut Hispanice. Sed pergā, Georgiū Mærulā Alexandrinum esse scio, an Græcus fuerit nescio, uir in reddendis Græcis splendidus et elegās, ut cum ueteribus multis conferri queat. Marulli pauca legi, tolerabilia, si minus haberent paganitatis. M. Musurum propius noui, uirum insigniter eruditum in omni disciplinarum genere, in carmine subobscurum & affectatum, oratione prosa, præter unam alteram uel præfationē nihil quod sciam reliquit: mirabar hominem Græcū tantum scire Latine. Et hunc fortuna retraxit à Musis, dum Leonis fauore Romā accitus, incipit Archiepiscopus esse, fato præreptus est. B V L. Recipies igitur Pomponium Lætum. N. Is elegantia Romani sermonis contentus, nihil affectauit ultra.

B. Platynam igitur & N. In historia ualiturus erat, si nactus fuisset argumentum felicitius. In optimo ciue & Panegyrico non nihil accedit ad Ciceronis imaginem, sed tanto interuallo, ut hoc cognomen non promereatur eruditorum calculis, alioqui uir doctus, facundus, & ni fallor, bonus. B V. Quid Philippum Beroaldum maiorem? Video, abnuis, id sciebam fore, N. Imò annuo, si mihi commendas hominem de literarum studijs præclare meritum: sin postulas eum in Ciceronianorum ascribi catalogum, abnuo. Philippum Beroaldum iuniorum citius recepero, quanquam is per pauca misit in literas. B. Iam frustra tibi recenseam Georgium Valam, Christophorum Landinum. Mancinellum, Petrum Marsum, Baptistam Pium, Corneliū Vitellium, Nicolaos Leonicum & Leonicum, Bartholomeum Scalam, Paulū Cortesium, Petrum Crinitum, Iacobum Andquarium. N O S. Ut tu farragine quadam confundis diuersos, Mancinellos, Vitellos ac Marfos sile, quū agitur de eloquentia. Baptista Pius suo more loqui conatus est. Scala sibi uidebatur Tullianus, Politiano ne

no ne Latinus quidem uidetur, adeo ut ne
 sensum quidem communem illi tribuerit.
 De Paulo Cortesio post dicitur. Petrus
 Crinitus multum abest à charactere Cice
 roniano, quanquam hominis eruditionē
 amplector. Leonīcenus medicus erat, nō
 rhetor. Leonicus in adytis philosophiæ,
 præsertim Platoniciæ, semper religiose uer
 satus, ad Platonis ac Ciceronis Dialogos
 effingendos sese composuit, & præstat elo
 quentiæ tantum, quantum fas est hodie à
 tali philosopho requirere: Ciceronianus
 appellari nec ipse cupiat, ni fallor, adhuc
 enim superest, uir non minus integris mo
 ribus, quàm eruditione recondita. B V L.

Quid de Domitio Calderino? N O. Bonæ
 spes erat, ni Romane deliciæ, mox prepro
 pera mors interceptissent iuuenis bene cœ
 ptum in studijs cursum. B V L. Porro Sci
 pionem Carteromachum. N O S. Agno
 sco uirum citra ostentationem in utraque
 literatura doctum, cæterū ex his quæ scri
 psit non apparet illum affectasse Tullianā
 eloquentiam. B V L. Non reijcies opinor
 Hieronymum Donatum Patritium Ve
 nerum. N O S. Epistolæ, quod penè solum

illius habemus, declarant illū quiduis præ-
 stare potuisse, si uoluisset huc animum in-
 tendere, sed reipub. negocia distraxerunt
 hominem ab ocio literario. B V L. Agno-
 scis Antonium Sabellicum? N O S. Agno-
 sco natura facundum, nec artis expertem.
 Nec infeliciter rhetoricatur interdum. In
 historia sat splendide uersatus, sed in hac
 tantum, quæ suum dicendū genus deside-
 rat. B V L. Hactenus de mortuis plerisque,
 nunc uiuorum, ut aiunt, meminisse oportet,
 de quibus fortasse uereberis quid sen-
 tias proloqui. N O. Minime, quandoqui-
 dem fateor hoc laudis uix ulli mortalium
 adhuc contigisse. B. Nosti Paulum Aemy-
 lium? N. Hominis & reconditam eruditio-
 nem, & diligentiam, & uitæ sanctitatē, &
 summam in historia fidem exosculor: Tul-
 lianam dictionē nec affectauit, nec habet.
 B V L. Profero Baptistam Egnatiū. N O S.
 Virum non minus probum & integrum
 quàm eruditū & eloquentē nominasti, sed
 cui Tulliani cognominis honorē negant
 doctorū suffragia. Docte loqui maluit quàm
 Ciceroniane, & quod uoluit assequutus est.
 B V L. En tibi Paulum Bombasium. N O S.
 Equidem

Equidem exosculor Paulum Bombasium
 prorsus aurei pectoris hominem, quo uix
 alius unquã uixit amico amicitior, sed uale/
 tudini parcens, nõ admodũ indulfit stylo.
 Mox ut erat animi minime abiecti, sordi/
 dorum competitorum improbis conten/
 tionibus offensus, Nam Bononiæ publico
 salario Græce profitebatur, ad reipublicæ
 negocia sese contulit, tandem accitus Ro/
 mam, augere rem maluit quàm literis in/
 senescere. B V L. Fortassis æquior eris iu/
 nioribus. Quid censes de Andrea Alciaz/
 tor N. Referam quid eruditi sentiant, qui
 propius hominem nouerunt quàm ego.
 Quam laudem M. Tullius partitur inter
 Q. Scæuolam & M. Crassum, quorum hic
 dictus est eloquentiũ iurisperitissimus, ille
 iurisperitorum eloquentissimus, totam in
 hunc unum cõpetere iudicãt. Quid possit
 eloquentia, declarauit in præfatione, quã
 Cornelio Tacito præfixã legimus. Nam
 in annotationibus docere proposuit, non
 rhetoricari. B V. Ex Italis opinor, non ita
 multos prætermisimus memorabiles. Sed
 heus, occurrit Hieronymus Aleander nu/
 per fauore Clementis. V I I. Archiepisco/

pus Brundisius, quem fortasse præteritum non oportuit in hac recensione. N. Quid is possit in hoc genere, non satis liquet ex his quæ scripsit. Nam & admodum pauca uenerunt in lucem, in quibus ipsis non uidetur hanc laudem ambisse, & iam pridem ciuilia, bellicaq; negocia aliò rapuerunt hominem peritia linguarum eleganter instructum, ac prorsus indignum qui prophanis negocijs seruiat. B V L. Equidẽ arbitror Albertum Carporum principẽ, propius ad Tullianam phrasim accedere quàm Aleandrum. Nihil hic ædidit hætenus, quod equidẽ sciam, unicũ dumtaxat librum, aut si mauis prolixam epistolam, ab illo scriptã uidi qua respondet Erasmo, tametsi sunt, qui ceu compertũ asseuerãt, eius operis alterũ esse Fabrũ. N. Accedit ille quidẽ, quisq; est quatenus licuit homini in theologicis ac philosophicis literis ab adolescentiã uersato. B. Vides q; multos celeberrimi nominis scriptores cõmemorari Nosopone, quorum nemini fateris Tulliani cognominis decus obtigisse. Fortasse nonnulli fallunt meam memoriam, tu suggere, si quos nosti Hypologe. H Y P

Duos

Duos Cælios, Rhodiginum & Calcagium nescio an uolens prætermiseris. B. Plane imprudens. N. Rhodiginus uir erat pius & uariæ lectionis, in eloquentiæ certamē haudquaquam asciscendus, alter tum eruditiōe, tum eloquētia superior, stylus elegans & ornatus, sed nō nihil resipiēs philosophiam scholasticam, quæ res hæcenus officit, nō ut non possit inter facundos numerari, sed ne inter Ciceronianos. BVL. Pauculos prætereo sciens, ad quorum cōmémorationem ipsa se nos reducet oratio tempestiuius. Interim si placet, in Galliã & olim, & hodie studijs florentissimã aliquãtis permigremus, ex ea duntaxat præcipuos relaturi, qui nuper scriptis in lucem æditis eloquentiæ laudem emeruerūt. Robertus Gauguinus non ita pridem habitus est magni nominis, dictione tamē quàm scriptis uendibilius. NO. Verum suo seculo, nunc uix inter Latine loquentes reciperetur. BVL. Quid cōmemorem duos fratres Ferdinãdos? NOS. Nō feram. B. Quid si Guidonem Iuuenalem? NO. multo minus. BV. Quid si Iodocum Badium? NOS. Istū citius admiserim in hoc laudis certamen, q̄

Apuleiũ, nec infeliciter omnino cessit conatus Badio, adest illi facilitas non indocta, felicius tamen cessurus, nisi curę domesticę, reiq; parandę studium interrupissent ocium illud Musis amicum, huius laudis candidato necessariũ. BVL. Fortassis huius honorem tituli tribues Galliarũ decori Guilhelmo Budeo. NOS. Qui tribuã quod ille nec ambit, nec agnosceret si tribuero? Quanquam is alioqui eximijs uarijsq; dotibus suspiciendus est. BVL. Iacobus Faber habetur celebratissimus. NOS. Vir pius & doctus, sed qui Theologicę dicere maluerit, quã Tullianę. BVL. Ioannem Pinum fortassis agnosces. NOS. Posset inter huius laudis competitores numerari, nisi & hunc negotiorum tumultus & ecclesiastica dignitas à studijs auulsissent. Olim certe preclarum sui specimen dedit, quum Bononię Musarum sacra coleret. Nunc episcopum audio factum, quid accesserit eloquentię nescio. Fieri potest ut plus accesserit eruditionis quã dignitatis. BVL. Agnoscis Nicolaum Beraldum. NOS. Agnosco dictionis illaborato fluxu Pino non dissimilem, uerum is in hoc genus

nus nunquam neruos intendit suos, dicen-
do quàm scripto felicior. Quid possit satis
diuino, sed est magni laboris fugitanti-
or.

BVL. Franciscū Deloinū non uerer ob-
ijcere, si se talem præstare potuisset in ora-
tione libræ, qualem se præstitit in episto-
lis ex tempore scriptis ad amicos. Quod sa-
nè prodigij simile uideri possit in homine
qui seculo non admodum felici, totam pe-
nè ætatem in Accursijs, Bartholis ac Bal-
dis contriuisset. In literis politioribus & se-
nex & feliciter repubuerat. Hunc nuper
mors terris eripuit, ipsi quidem matura, se-
nex enim mortuus est, studijs uero quibus
euehendis ornandisque uir optimus natus
uidebatur præpropera. Superest Lazarus
Baysius, qui unico libello de uestibus eoque
non magno magnam laudem meruit, sum-
mamque spem de se præbuit, si quo cœpit
cursu pergat, in literarum stadio. Quanc̄
ad docendū appositus, argutus esse mauult,
ut uideatur, & Atticus quàm Ciceronianus

BVL. Succurrit etiam nū par unū nequa-
quā, ut arbitror, fastidiendum. Nosti Clau-
dium Cantiunculam Metensem, & Cor-
nelium Scepperum. NOS. Vterque mihi &
è con-

è cōuictu notus est. Cantiuncula ut est in
 genio festiuo, in quouis argumento tra-
 ctando suauissime canit, præsertim oratio-
 ne prosa, quantum ualeat carmine nescio,
 nec infeliciter properat ad exemplar Cice-
 ronis. Fluxum, perspicuitatem, copiam ac
 iucunditatem M. Tullij propemodum as-
 sequutus est, sed iam pridem in principum
 legationibus fabulam agit motoriam, quã
 hoc negocium altissimam quietem deside-
 ret, & tamen ita quotidie seipsum uincit,
 quasi per terras mariaq; uolitans, Musas
 omnes secũ ducat comites. Habet hoc exi-
 mium, quod iuris prudentiam, ac philoso-
 phiæ cognitionem eloquentiæ cõciliauit.
 Scepperus præter quàm quod in omni di-
 sciplinarum genere uersatus est, pari facul-
 tate & solutam orationem texit & carmẽ,
 quanquã & hic iam diu fabulam agit mo-
 toriam. B V. De Ruello quid sentis? N O S.
 Quod peritissimo rei medicæ dignum est,
 in uertendis Græcis religiosæ fidei. Hoc
 laudis maluit, quàm haberi Tullianus.
 B V L. Sed ubi mihi ponendus est Petrus
 Mosellanus Treuir. inter Germanos an
 inter Gallos? N O S. Nihil refert, ad id sanè
 quod

quod nunc agitur. BVL. Agnoscis Ciceronianum? NOS. Admiror parem utriusque linguæ peritiam, ingenium candidū, minimeq; sordidum, industriam indefatigabilem, dictionem uiuidam, floridam, ac dilucidam. Nihil ab eo non erat expectandum nisi iuuenem nō ita pridem huius laudis agonem ingressum præpropera mors, graui doctorum omnium mœrore, nec leui studiorum dispendio, sustulisset è medio. BVL. E Gallijs igitur si uidetur iter flectamus in Angliam, non infelicem ingēniorum altricem. Sed Germanum Brixiiū penē præterieram. Non ignoras uirum pari dexteritate in utraq; lingua, siue carmen pangere uelit, siue profam orationem condere: nec minus felicem Græcis in linguā Latinam transferendis. An ne hūc quidē recipies inter Tullianos? NOS. Ille quidē adhuc in cursu est, copiam & lucem assequutus est, in nonnullis tamen M. Tullio dissimilis, sed ita ut bonam de se spem præbeat, si ut facit, totum se huic studio dedit. Interim lubet gnauiter currenti applaudere. BVL. Nunc igitur in Britannia, quæ quum multos habeat Tullianæ dicti-

onis

onis candidatos, tantū eos nominabo qui
 scriptis innotescere uoluerunt. Si Guilhel-
 mum Grocinum proferam, respondebis
 nihil illius extare præter unicā epistolam,
 elaboratam sanè & argutam ac bene Lati-
 nam, Maluit enim nihil scribere, quam ni-
 hil uidere, homo natura lusciosus. Ad epi-
 stolarem argutiam appositus, Laconismū
 amabat, & sermonis proprietatem, diceres
 Atticum in hoc sanè genere: nec aliud af-
 fectauit, Ciceronis copiam ferre non po-
 tuit, si quādo legeret illius libros. Nec scri-
 pta solum, sed & dicendo laconisabat. De
 hoc igitur non contendam. Sed Thomam
 Linacrum non uerebor proponere. N O S,
 Noui uirum undiquaq; doctissimum, sed
 sic affectum erga Ciceronem, ut etiam si
 potuisset utrumlibet, prius habuisset esse
 Quintiliano similis quā Ciceroni, non
 ita multo in hunc æquior, quā est Græ-
 corum uulgus. Urbanitatē nusquā affe-
 ctat, ab affectibus abstinet religiosius q̄
 ullus Atticus, breuiloquentiam & elegan-
 tiam amat, ad docendum inrentus. Aristo-
 telem & Quintilianum studuit exprime-
 re. Huic igitur uiro per me quantum uoles
 laudum

laudum tribuas licebit, Tullianus dici non potest, qui studuerit Tullio esse dissimilis. BVL. Restat Ricardus Paceus. NOS. Is quidem inter Tullianæ facundiæ candidatos censerî poterat, nisi nimîum illi placuisset extemporalis illa scribendi celeritas, & nisi mox iuuenem è medio studiorum cursu Pontificum ac Regum negotia, prophanis curis propemodum obruissent. BVL. Ab Angliâ migrabo, si tibi Thomam Morum produxero. NOS. Fateor ingenium felicissime natum, & quod nihil nõ potuisset efficere, si totum his studijs uacare licuisset. Cæterum illo puero uix tenuis odor literaturæ melioris demigrarat in Angliam. Deinde parentum auctoritas ad leges eius gentis discendas, quibus nihil illiteratius, adegit, mox in causis agendis exercitatus, hinc ad reip. munia uocatus: uix succisiuis horis respicere potuit ad eloquentiæ studia. Tandem in regiam pertractus, & regni regionumque negotiorum undis immerlus, magis amare potest studia, quàm colere. Et tamē dicendi genus quod assequutus est magis uergit ad Isocraticam structuram ac dialecticam

cam subtilitatem, quàm ad fufum illud Ci-
 ceronianæ dictionis flumen, quanquã ur-
 banitate nihilo M. Tullio inferior est.
 Quoniã autem adolefcens diu uerfatus
 est in poëmatibus fcribendis, poëtã agno-
 fcas & in oratione profa, BVL. Angliam
 igitur relinquamus, neq; enim nominabo
 Guilielmum Latamerum, aut Reginaldũ
 Polum, quorum prior uir pius Theologiã
 abfoluere maluit quàm Ciceronianam elo-
 quentiam, alter Ciceronis admirator sum-
 mus, & æmulator non infelix, nihil adhuc
 fuo nomine uoluit in lucem prodire. Quã
 quàm in epiftolis familiaribus fatis decla-
 rat quid ualeat, fed non traducam ea, qui-
 bus ipfe lucem nondum tribuit. Alioqui
 habet innumeros ea infula, summæ fpei iu-
 uenes, fed interim cenforem agimus nõ di-
 uinum. Quid autem mirum illic efflorefce-
 re iuuentutem, ubi rex ipfe nõ folum præ-
 mijs excitat bene nata ingenia, uerũ etiam
 exemplo fuo quamlibet pigriſ ſubdit cal-
 caria, duobus iam libellis teſtatus, quantũ
 & faueat pietati, & ingenio facundiãque
 polleat. NOS. Ego fanè libellos iſtos maio-
 rem in modum admiratus ſum. non abhor-
 rentes

rentes à dictione Tulliana, nisi quod argumentum & regia dignitas suū quoddam eloquendi genus desiderare uideretur. B V .
 Quid superest igitur, nisi ut hinc nauigemus in Hollandiam? N O S . Prius in Scotiam censeo. B V L . Non grauarer, si quem illic nossem quem te laturum existimē. In Daniam malo, quæ nobis dedit Saxonum grammaticum, qui suæ gentis historiam splendide magnificeq; cōtexuit. N O . Probo uiuidum & ardens ingenium, orationē nusquam remissam aut dormitantē, tum miram uerborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem uarietatem, ut satis admirari non queam, unde illa ætate hominī Dano tanta uis eloquendi suppetierit, sed uix ulla in illo Ciceronis lineamenta reperias. B V L . Igitur in Hollandiam. N O S . Imò ptius in Zelandiam, ne quem prætereas. B V L . Alit & illa regio quædam dextra ingenia, sed pleraq; luxu obruuntur. Hinc sanè tibi profero Adrianum Barlandū, in cuius scriptis agnoscas candorem ac facilitatem Tullianæ dictionis. N O S . Accedit hac sanè parte, sed totum Ciceronem nō exprimit. B V L . E Ze
 B landia

landia facilis cursus est in Hollandiã haud
 infœcundam bonorum ingeniorũ paren-
 tem, sed illic nec honos habetur eloquen-
 tiã, & uoluptates non temere sinunt indo-
 lem maturefcere. Hinc tibi proferam Era-
 smum Roterodamũ, si pateris. N O S . Pro-
 fessus es te de scriptoribus dicturũ. Istum
 uero ne inter scriptores quidem pono, tan-
 tum abest ut Ciceronianis annumerem.
 B V L . Quid ego audio? Atqui uidebatur
 & inter πολυγράφος censi posse. N O S .
 Potest, si πολυγράφος est, qui multum char-
 tarum oblinat atramento. Alia res est scri-
 bere quòde nos agimus, & aliud scriptorũ
 genus. Alioqui qui manu describendis li-
 bris quæstum faciunt, scriptores dicentur,
 quum hos eruditũ malint librarios dicere.
 At hoc est nobis scribere, quod agro fru-
 ctum producere, hoc nobis lectio, quod a-
 gro sterco ratio: hoc nobis concoctio & e-
 mendatio, quod in agris occatio, pastina-
 tio, putatio, zizaniorũ euulsio, ac reliquæ
 operæ, sine quibus aut nõ emergit semen-
 tis, aut nõ adolefcit exorta. B V . Quid igi-
 tur ille? N O . Abiecit ac præcipitat omnia,
 nec parit, sed abortit, interdum iustũ uolu-
 men

men scribit stans pede in uno, nec unquē potest imperare animo suo, ut uel semel relegat qd̄ scripsit, nec aliud quàm scribit, quū post diutinam lectionem demum ad calammum sit ueniendum, idē raro. Quid quod ne affectat quidem Tulliano more dicere, non abstinens à uocibus Theologicis, interim ne à sordidis quidem? B V. Tersior erat Guilhelmus Gaudanus. N O. Atticus erat in epistolis, in carmine bon⁹, sed ô scelerate luxus, quantū feliciū ingeniorū, uel corrumpis uel abrūpis? B V. Nosti Aegidium Delphū? N O. Virū eruditionis uarię, uersificatorem non malum, si facilitati neruos addidisset. B. Nuper decessit Martinus Dorpius. N. Ingeniū felix & ad quid uis uersatile, nec infestiuum, sed alienis iudicijs quàm suo duci maluit. Tandē Theologię studium retraxit hominem à Musis. B V L. Quis tibi uideť Iacobus Ceratinus? N O. Præclarā de se spem dedit, à Ciceroniano multū abest. B V. Hinc igitur si uideatur in Phrysiam commigremus. Alit enim ea regio protus alba, quod dici solet, ingenia: sed male conuenit Como cum Musis. Langios igitur & Canterios omittam, Ro-

dolphus Agricola sufficit unus pro multis. NOS. Agnosco uirum diuini pectoris, eruditionis reconditę, stylo minime uulgari, solidum, neruosum, elaboratum, compositum, sed qui non nihil resipiat & Quintilianum in eloquendo, & Isocratem in orationis structura, utroq; tamen sublimior, Quintiliano etiã fusior ac dilucidior. Qd̄ uoluit præstitit, nec dubito quin Ciceronis figuram potuisset effingere, si huc uertisset animi studiũ. Et huic tamen ad summam laudem quum alia quædam obstiteret, tum præcipue regionis ac temporũ infelicitas, quibus uix quicquam honoris habebatur literis politioribus, & nationis parum frugalis uita. In Italia summus esse poterat, nisi Germaniam prætulisset. BVL. Superest Hayo Hermanus gentis eiusdẽ. NOS. Agnosco iuuenẽ diuinæ cuiusdam indolis, cuius tamen nullum extat in literis specimen, præterquam in epistolis aliquot, quibus nihil purius, sanius, aut suauius. Is forrasse palmam hanc tulerit, si naturæ felicissimæ, par accesserit industria. BVL. Haud transeundã censeo Vuesphariam, quæ nobis dedit Alexandrũ Hegiũ.

scriptis alacritas iuuenilis, & ut ita dicam,
 uita, negares senis esse quod legis, attamen
 Politianum propius exprimit quam Cice-
 ronem. B V L. Age, sed ex proximo tibi
 profero Brunonem Amerbachium Rau-
 racum, quo uiro nihil unquam natura fin-
 xit candidius. N O S. Quatenus licet ex gu-
 stu cognoscere, magnus erat futurus, ni fe-
 stinata mors iuuenē studijs eripuisset. B V.
 Henricū Glarianū agnoscis Eluetiū. N O
 Is maluit in philosophia ac Mathematicis
 disciplinis consenscere, q̄ amulari phra-
 sim Ciceronianam, cui uix conuenit cum
 subtilitatibus Mathematicorum. B V L.
 Vnus superest, quem si non recipis, migra-
 bimus in Pannoniam. N O S. Quis? B V L.
 Ursinus Velius. N O S. In carmine felix,
 nec infelix in oratione soluta, spirituū &
 urbanitatis habet affatim, ubi prodierit hi-
 storia quam de rebus à Pannoniæ, Boe-
 miæq̄ rege Ferdinando gestis texere dici-
 tur, certius pronuntiabimus. B V L. Mihi
 certa spes est illum & principis sui clarita-
 ti, & rerum magnitudinī facundię uiribus
 responsurum. Huius commemoratio nos
 deduxit in Pannoniā, nam illic nunc agit,
 ubi

ubi neminem noui præter Iacobum Pisonem, studiosum eloquentiæ Tullianæ candidatum, sed primum aula, deinde calamitas, nuper etiã mors hominem nobis abripuit. N O S . Audiui & dolui. B V L . Habet & Sarmatia quos non possis cõtemnere, sed non commemorabo, nisi qui libellis in lucem datis, sui specimen dederunt. Horum princeps est Andreas Critius, Episcopus Ploccensis, qui prorsus ingeniũ habet, ut ait ille, in numerato, carmina pangit feliciter, felicior etiã in oratione soluta, preſto est ex tempore scribenti docta facilitas, sermo perpetua quadam orationis festiuitate iucundus. N O S . Paucula quædam illius degustauĩ, quæ mihi sanè spem egregiam præbēt, nisi legationibus, tum regni simul & ecclesiæ negocijs cogatur à Musarum ocio recedere. B V L . Iam Hispania quæ nõ ita pridem cœpit ad pristinam ingeniorum gloriam reflorescere, doctos & eloquentes uiros permultos, qui scriptis innotuerunt non ita multos habet, in his Antonium Nebrissensem, uirum eruditionis uariæ, sed cuius mentionẽ laturus nõ sis in catalogo Tullianorum. N O S . Rem

díuinaſti. **BVL.** Ne Lopidem quidē, opí-
nor aut Sanctium. **NOS.** Hic Theologus
eſt, nec affectauit hanc laudem, ille multo
infelicior eſt in laudando, quàm in repre-
hendendo: nec hic, nec ille Ciceronianus.

BVL. Demirabor, ſi Ioannem Ludouicū
Viuē ab hoc honore ſubmouebis. **NOS.**

Equidem nec ingenium, nec eruditionem,
nec memoriā in illo deſidero, adeſt illi pa-
rata ſententiarū ac uerborum copia. quūq̄
fuerit initio duriuſculus, indies magis ac
magis in illo matureſcit eloquentia, quem
ſi nec uita, nec ſtudiū deſtituerit, bona
ſpes eſt fore, ut inter Ciceronianos nume-
retur. Sunt enim quibus ſcribendí cona-
tus, iuxta Mādrabulí morē, ut habet pro-
uerbium ſuccedat. Hic quotidie uincit ſe-
ipſum. Et habet ingenium ad quiduis uer-
ſatile, eoq̄ ad declamandí facultarem uni-
ce compoſitus. Aliquot tamen M. Tullij
uirtutes nondum abſoluit, præcipue iucun-
ditatem dictionis ac mollitudinem. **BVL.**
Et Luſitanos aliquot eruditos noui, q̄ uul-
garint ingenij ſui ſpecimē, neminem noui
præter Hermicum quendam in epigram-
matibus felicem, in oratione ſoluta prom-
ptum

ptum ac facilem, ad argutandum dexterrimæ dicacitatis: & Genesium, qui nuper edito Romæ libello, præclaram de se spem præbuit. Vide quot regiones peragrauerimus Nosopone, dum unum quærimus Ciceronianum, nec quisquam adhuc reperi tus est, quem digneris huius cognominis honore, cuius amor te macerat. Quot pri scos commemorauimus, quot seculorum posteriorum, quot nostræ memoriæ, quot nostræ ætatis recēsuimus, in quibus ut sint nonnulli quos fastidiosus censor possit cō temnere, quàm multi sunt qui suum quis que seculum, suam patriam, qui ecclesiam, qui rem literariam doctrina facundiæque sua ornarunt, illustrarunt, nobilitarunt: nec ullum tamen adhuc inuenimus Cice ronianum. Quid reliquum est, nisi ut proficiscamur in insulas fortunatorum, inde peturi, quem donemus hoc nomine? Moderatius perpetimur mala nobis cum plerisque communia. Non mœret Hispanus, si non habet flauam cesariem, non Indus quod colore sit lurido, non Aethiops quod atro, quod simis naribus, & tu discrucias animum tuum, nec concoquere potes conui/

conuiciū, quod non es Ciceronianus? Hoc an malum sit nescio: sed si esset malū, non tu æquo animo ferres incommodum tibi cum tot talibusq; uiris cōmune? NO. Atqui hoc laudis assequutus est Christophorus Longolius, homo Brabantus, tum apd Gallos educatus. Huic uni Cisalpinorum palmam hanc tribuunt Itali, cæteros omnes ut barbaros submouent. BVL. Plurimum sanè laudis tulit Longolius, sed nimio emptū. Diu tortus est, tandem & immortuus est certamini nondum peracto, non leui profectò studiorum iactura, quibus magno usui futurus erat, nisi totū animū omnesq; ingenij uires ad inanis tituli studium contulisset. Quanquam ille nō uni Tullio assidebat, sed per omne autorū genus sese uoluerat, disciplinas liberales omnes diligenter edidicerat, ultra iuris peritiā, nec erat contentus exprimere lineamenta Ciceronis, sed in inuentione rerum peracutus fuisse uidetur & copiosus, in tractandis argumentis dexter ac felix, nusquā non præbens admirandæ cuiusdam indolis specimen. Nihil est igitur quod isti Ciceronis simij nobis Longolium obijciant,
alijs

alijs dotibus ille magnus erat, etiam si Ciceronianus non fuisset, & hæc ipsa uanissimi tituli ambitio fructum propemodum studiorum illius corrupit, uitam abruptit. Quamquam multum etiam abfuit à Cicerone, cui materia defuit exercendæ mirabilis illius eloquentiæ, quam in serijs grauibuscq; causis Cicero præstitit. Longolius ædidiit epistolas, sanè quàm elegantes ac feliciter elaboratas, fateor, sed multas argumento perquam humili, plures affectato, qd' genus uidentur aliquot epistolæ Plinij iunioris.

Atqui tales non arbitror in epistolarum numero ponendas. Quid enim habent epistolæ Senecæ, quod epistolæ congruat, præter titulum? At in Ciceronis epistolis nihil est accersitum. Aut de grauibus serijsq; negocijs, scribit ea quæ coràm exponeret si licuisset, aut cum amicis absentibus de familiaribus colloquitur rebus, aut de studijs confabulatur, quemadmodum solent amici præsentis inter se miscere sermonem. Quid quod Cicero non ædidiit epistolas suas, & quasdam uidetur scripsisse neglectius quàm loqui solitus erat. Vnde bona pars earum quas Tiro Ciceronis libertus colleger

collegerat, intercidit, haud opinor peritura, si docti eas iudicassent immortalitate dignas. Primum igitur illa simplicitas & gratia sermonis in affectati, deinde ueritas abest in epistolis Longolij plerisque. Ad hæc quoniam nec eadem fuit fortuna Longolij quæ Ciceronis, nec eadem negocia, fit ut interdum inepta sit ac frigeat imitatio.

Quod genus sit, M. Tullius senator & uir consularis, scribit ad suæ dignitatis homines, quid moliantur duces in prouincijs, quàm instructæ sint legiones, ostendit periculum, diuinat rerum exitum: quum ad imitationem Ciceronis similia scribit ad eruditos amicos & in ocio uiuentes, Longolius, ueluti sollicitus de summa rerum, nonne friget affectatio? Quid quod ipse in Musæum abditus interdum literis mandat uanissimos rumores, quales uulgo circumuolitant, indigni qui uel sermone cordati hominis commemorentur. Sed in orationibus, inquit, quas duas reliquit, uelut in Capitolio habitas, Ciceronem præstitit. Eas ego sanè magna cum animi tum admiratione, tum uoluptate legi, fateor. Effecerunt enim, ut de illius ingenio longe quàm ante magnificen-

gnificentius sentirem. Adeo, quum de illo
 præclaram concepissẽ existimationem,
 uicĩt multis partibus expectatõẽ meam.
 Videtur enim in has deprompsisse quic-
 quid uel suo potuit ingenio, uel è Cicero-
 nis orationibus hauserat. Eæ tamen tot an-
 nis elaboratæ, toties sub incudem reuoca-
 tæ, toties Criticorum censuram perpeffæ,
 quantulũ habent Ciceronis? non quidem
 Longolij culpa, sed temporum. Aptissime
 dicebat Cicero, uix apte Longolius, quan-
 doquidẽ Romæ, nec patres cõscripti sunt
 hodie, nec senatus, nec populi autoritas,
 nec tribuũ suffragia, nec magistratus qui
 solẽt esse, nec leges, nec comitia, nec actio-
 nũ forma, nec prouinciæ, nec municipia,
 socij, ciues: postremo Roma Roma nõ est,
 nihil habens præter ruinas ruderaq; prisce
 calamitatis cicarrices ac uestigia. Tolle põ-
 tificem, Cardinales, Episcopos, Curiam, &
 huius officarios, deinde legatos principũ,
 Ecclesiarũ, collegiorũ, & Abbatiarũ, tum
 colluiem hominum partim qui uiuũt ex
 hisce nundinis, partim qui uel libertatis
 amore, uel fortunam aucupantes eò con-
 fluũt, quid erit Roma? Dicit aliquis, Pon-
 tificum

uicium regnum à Christo traditum augu-
 stius esse, quàm fuerat olim senatus, popu-
 licus Romani, aut etiam si libet Octauij Cæ-
 saris: Mea nihil refert, modo fatearis diuer-
 sum regni genus esse. Quo fit, ut nec ora-
 tio cõgruar eadẽ: si putamus Ciceronianũ
 esse, sermonẽ ad rem præsenrẽ accõmoda-
 re. At ille præclarus iuuenis orationem at-
 temperauit ad hominũ affectus, qui ueterẽ
 Romam, rerum dominam gentemq; toga-
 tam, adhuc somniant, quemadmodum Iu-
 dæi nondũ desinunt suum Mosen ac rem-
 plum Hierosolymitanum somniare. Iam
 Christophor⁹ iuuenis nec magistratu, nec
 rebus gestis, nec ullo alio nomine magnus
 erat q̃ ingenio, quod ego sanẽ pulchrius
 esse duco, quàm si regno polluisset. Sed
 hæc persona nihil ad Ciceronem. Nunc ar-
 gumentum accipe. Inciderat illi contentio
 cum Iralo quodam adolescente, in hoc opi-
 nor subornato, ut Ciceronianam eloquen-
 tiam à barbaris uindicaret. Et est, ut audio,
 nunc Romæ sodalitas quædam eorum,
 qui plus habent literaturæ quàm pietatis:
 docti uocantur, & apud multos habentur
 in precio. Per hos ociosos hoc cer-
 tamen,

tamen, studijs hinc atq; hinc efferuescentibus accessum est, ut ea ciuitas undiquaq; captat uoluptatis materiam. Interim Longolij causam grauabat Luteri causa, cuius gratia apud Romanos male audiebat quod quid erat affine Germaniæ, ne dicam Cisalpini omnes. Itaq; Christophoro tamen natione barbaro: nam huiusmodi uocabulis adhuc utuntur illi, quasi facies rerum non tota sit immutata, tamen ob admirandam sermonis elegantiam, uisum est candidioribus aliquot, honoris gratia decernere ciuis Romani titulum. Fiebat hoc olim, & erat munus non minus utile quam honorificum. Nunc autem quid est esse ciuem Romanum? Profecto minus aliquanto esse esse ciuem Basiliensem, sic cõtemptis uerborum fumis, rem æstimare libeat. Atque hinc in barbarum Longolium competitoris ipsiq; fauentium inuidia. Tandem quaesita est illa uoluptas ociosis, ut in Capitolio (sic enim uocant curiam quandam non admodum magnificam, in qua solent ager per pueros exercitandi ingenij gratia fabulæ) causam diceret Longolius. Subornatus adolescens audaculus, qui accusatio-

C nem

nem quam ab alio compositã edidicerat recitaret. Accusationis hæc erant capita: primum quod Christophorus Longolius olim puer, dum ingenij periclitandi gratia laudat Galliã in qua tum uiuebat, in nonnullis ausus sit eam æquare Italiã, deinde quod in ea laudasset tribus uerbis Erasmi & Budæum barbarus barbaros: præterea quod diceretur ab his subornatus ac delegatus in Italiã, ut optimos quosque libros deportaret ad Barbaros, quo possent cum Italis de principatu eruditionis contendere. Postremo quod homo barbarus & obscuræ familiæ, minime dignus uideretur honore tanti cognominis, ut ciuis Romanus appelleretur. Habes præclarum argumentum, in quo neruos intendas eloquentiæ Tullianæ. Atqui hoc planè ludicrum ille plusquam serio agit, mirifico fanè uerborum apparatu, magna ingenij significatione, summa uehementia, multa interdum urbanitate, non aliter alludens ad ætatem Ciceronis; quàm is qui scripsit Batrachomyomachiam, allusit ad Homericam Iliadem, ranis ac muribus, rebusque ridiculis ac friuolis, dsieorum, dearum, hero-

um

um splendida uerba factaq; accommodans;
 Ita Longolius exaggerat capitis discriminē,
 armatas cohortes, gladiatorū manū, quo-
 rum uolentia auctoritas amplissimi ordi-
 nis, ac secundum leges agendi libertas fue-
 rit impedita. Fingit priscam illā Romanam
 orbis reginam, & huius præsidem ac tuto-
 rem Romulum cū suis Quiritibus; somni-
 at P. C. & augustissimum ordinem regio-
 rum dominum, populum in suos ordines
 ac tribus distinctum, prætorum ius, tribu-
 norum intercessionem: somniat prouinci-
 as, colonias, municipia & socios urbis se-
 pticollis; recitatur senatus consultum, ci-
 tantur leges, miror non meminisse clepsy-
 drarum, quæ reo solent infundi nouē opi-
 nor. Hic excitantur illa *αἰετὸν*, appellantur
 ueteres illi Romanæ ciuitatis principes,
 etq; monumentis excitantur, quid non?
 Per quā faceta res est. Equidem fateor
 hunc ludum uideri posse non inelegan-
 tem, si ad eum modum exerceretur iuueni-
 tus in scholis declamatorijs, etiam si nō fru-
 stra præcepit Quintilianus, ut declamatio-
 nis simulachrū quā proxime accedat ad
 ueras actiones; nimirum quod quidam de

clamandi themata petere soleant è poëtarum fabulis, nec ueris, nec uerissimilibus. Nam habent in adoleſcētibus & illa progymnaſmata fructum haudquaquā poenitendum, quū argumento ex historia ſumpto, uerba ſententiæq; ad illorum temporum conditionem accommodantur, ſed tamen inſtructior erit ad ueras cauſas agendas, qui quæſtionē tractat, præſentis temporis inuolutā circūſtantijs, ueluti ſi quis tractet: num expediat Reip. ut principes filias aut ſorores ſuas in procul ſemotas regiones elocent: an ſit in rem Chriſtianæ pietatis, proceres Eccleſiaſticos onerari diſtione prophana: utrum conſultius ſit iuuenem euoluendis autoribus, an peragrandis longinquis regionibus, periclitandisq; rebus, multarum rerum cognitionem colligere: num expediat puerū imperio deſtinatum, aut natum, multum temporis in literis ac liberalibus diſciplinis conſumere. Cæterum argumentum quod tractat Longolius, quū nec ſit ex historia peti- tum, ut ſaltem per fictionem ſuo temporī cōgruere poſſit, nec eiufmodi tamen, ut uere ſuo temporī ſuiſq; perſonis cōueniat, qui fieri potuit

potuit ut hic totum exprimeret Ciceronē, qui depulsis armis Antonij, sublatoq; mortis metu, libere dixit apud senatum populumq; Romanum? In hac tamen materia tanto studio, tantaq; ingenij dexteritate rem gessit egregius iuuenis; ut hodie neminem norim, uel apud Italos, cum pace omnium dixerim, quem existimem idem præstare posse, tantum abest, aut Longolij laudibus aliquid studeam detrahere. Talibus enim ingenijs non queã non fauere, etiam si mihi male uellēt. Hæc eò tantum dicuntur, ut adolescentiæ studijs prospiciam, ne se superstitiose discrutient affectione Cicerōianæ similitudinis, sic ut hac intentione ab utilioribus, magisq; necessarijs studijs auellantur. Rem habes Nosopone, orationes supersunt, quæ me coarquant si quid mentior. Nunc mihi rationē in eas uelim, sit ne operæ precium ingenia felicissime nata in has *επιδημιαις* tantū ætatis & operæ consumere, ne dicam immorari talibus curis. Quantum utilitatis uel religioni Christianæ, uel studijs; uel patriæ laturus erat, si uigilias quas actiōibus illis ludicris impēdit; in res serias collocasset?

NO. Profecto miseret me Longolij, & uix
 habeo qd respondeã. B. Ad hæc testatur se
 scripsisse orationes quinque in laudem ur
 bis Romæ. O pulchre collocatã operam.
 Quanto rectius eam collocasset, si ciuitatẽ
 illam, atq; eos præcipue qui bonas literas
 ibi profitentur, orationibus aliquot elabo
 ratis ad Christi cultum ac pietatis amorẽ
 inflammare studuisset. Intelligis Nosopo
 nie quid dicam; imo potius quid non dicã.
 At quibus tandem uigiliarũ tantum datũ
 est: Senatui? senatũ, si quis omnino Ro
 mæ est, Latine nescit. Populo? Barbare lo
 quitur, tantum abest, ut dictione Tulliana
 capiatur. Sed ualeant hæc ἐπιδακτικά. Ad
 uersus Martinũ Lutherũ rem agit & seriã
 & grauem. Vbi qui potuit esse Tullianus
 de rebus disserens, quas M. Tullius pror
 sus ignorauit? At oratio non potest esse
 Tulliana, id est optima, quæ nec tempori,
 nec personis, nec rebus cõgruit. Satis qui
 dem Tulliane cõuiciatur. Vbi tandẽ uen
 tum ad errorum capita recensenda, subob
 scurus est, & uix ab illis intelligit qui Lu
 theri dogmata tenent. Atqui hic res sume
 nam orationis perspicuitatẽ desiderabas,
 si uo

si uoluisset esse Ciceronianus. Iam ex ipsa rerum propositione nō difficile fuerit coniectare qualis futurus fuerit in refellendis dogmatibus aduersarij, suisq; confirmandis. Sedulo quidem uitat uoces nostræ religionis, nunquā usurpās fidei uocabulū, sed in eius locū substituens persuasionem, aliāq; permulta quæ prius attigimus, semel tamen atq; iterū utitur nomine Christiani, per imprudentiā opinor. Nam ea dictio nusquā extat in libris M. Tullij. Quanquā & hic multa felicissime dixit, nec alia re magis peccauit, quàm qd' nimis anxie studuit esse Ciceronianus, cui maluit orationē cōgruere quàm causæ. N. Attamen istis dictu mirum quàm nunc applaudant Itali quidam. B. Confiteor, laudant illa, sed ista legūt. Bataui oratoris næniās, quæ Colloquia uocantur, quanto plures terunt manibus quàm Longolij scripta, quamlibet elaborata, quālibet expolita, quālibet Tulliana, & ut Græce dicā melius, κειροτημύα. Quid in causa? Quid? nisi quod illic res ipsa capit, moraturq; lectorem qualicuncq; sermone tractata: ad hæc, quoniā theatrica sunt, & uita carent, dormitat lector ster

ritus. Utilitas comendat etiam mediocrem eloquentiam. Quae tantum adferunt uoluptatem, eadem diu placere non possunt, praesertim ijs qui literas in hoc discunt, non solum ut politius dicant, uerum etiam ut rectius uiuant. In summa, qui iuuenem illum ad huius laudis ambitum inflammauerunt, non optime meriti sunt, uel de ipso, uel de re literaria. Sed de Longolio fortasse nimis multa. N. Praetercurristi Iacobum Sadoletum ac Petrum Bembum, prudens opinor. B V. Na prudens uiros eximios, rarum horum temporum exempla nolui miscere turbae. Petri Bembi nihil extat quod sciam, praeter aliquot epistolas, in quibus exosculor, non modo dilucidum quoddam, sanum, & ut ita dicam, Atticum dicendi genus; sed probitatem, humanitatem ac singularem ingenij candorem in oratione uelut in speculo relucentem; nec alia re uel fortunatiorem, uel ornatorem iudico Longolium, quam talium uirorum amicitia. At Iacobus Sadoletus caetera ferè aequalis Bembo, in commentario quem elegantissimum addidit in psalmum. L. non adeo affectat haberi. Ciceronianus, ut non personae decorum

tum tueatur, est enim episcopus Carpen-
toracensis, ut non materiæ seruiat, ne in
epistolis quidē abhorrens à uocibus quib-
busdam Ecclesiasticis. Quid igitur? Non
dixit Tulliano more? Nō dixit; imò dixit
potius, qui eo modo dixit, quo probabile
est iisdem de rebus, si uiueret, dicturū esse
Ciceronē, hoc est, de Christianis Christia-
ne. Huiusmodi Ciceronianos ferre pos-
sum, qui summo præditi ingenio discipli-
nis omnibus absoluti, tum iudicio pruden-
tiæq; singulari, siue unū Tullium in dicen-
do sibi proposuerunt, siue paucos eximi-
os, siue doctos omnes, nō possunt nō opti-
me dicere. N O S. Multum suffragiis erudi-
torum tributum est Baptistæ Casselio. B,
Oratio de Lege Agraria, quam paulo an-
te mortem ædidi, declarat illum summo
nisu Tullianæ dictionis affectasse linea-
menta, & hæcenus propemodū assequu-
tus est quod uoluit: lucis habet plurimū,
uerba nitida, compositionem suauem. Cæ-
terum immane quantum est quod deside-
ratur, si ad Ciceronē conferas. N O S. Cer-
te Pontanum uno ore prædicant omnes,
huic Ciceronianæ dictionis palmam tri-

buunt eruditorū centuriæ. B. Nō sum uel
 tam ebes, uel tā inuidus, ut non fatear Pon
 tanum multis egregijs ingenij dotibus ui
 rum fuisse summū. Ac me quoq; rapit pla
 cido quodam orationis lapsu: uerborum
 dulce quiddam resonantium amœno tin
 nitu demulcet aures, demum splendore
 quodam perstringit dignitas ac maiestas
 orationis. NOS. Quid igitur obstat, quo
 minus illum fateare Ciceronianum? B V.
 Ex meo iudicio nihil illius laudi uel acces
 serit, uel decesserit. Quædam illius degu
 stauī. Tractat materias prophanas, quasiq;
 locos cōmunes, de fortitudine, de obedi
 entia, de splendore, quæ tractata facillime
 nitescunt, atque ex se facile suppeditant
 sententiarum copiam, easq; sic tractat, ut
 ægre possis agnoscere. Christianus fuerit
 nec ne. Similiter temperat stylum in libel
 lo de principe; Præterea non memini me
 quicquā illius legisse præter aliquot Dia
 logos ad Lucianum effictos. At ego non
 agnoscam Tullianum, nisi qui res nostras
 Ciceroniana tractet felicitate. In epigram
 matibus plus tulisset laudis, si uitasset ob
 scœnitatem, quod nec in Dialogis satis ca
 uet.

uet. In Meteoris & Vrania, quaesuit ma-
 teriam quæ facile splendescit, & rem sanè
 felicem feliciter tractauit, nec illic requiro
 Christianam dictionem. In cæteris inter-
 dum desidero decorum & aptum, & acu-
 leos quos Marcus Tullius in animo relin-
 quit etiam posito codice. Certè ad istam
 legem quam tu nobis præscripseras, Ci-
 ceronianus non erit, in cuius scriptis sex-
 centas uoces possem ostendere, quæ nus-
 quam sunt apud Ciceronem. Postremo
 uides, quàm infrequens sit in manibus
 Pontanus, uir, extra controuersiam in li-
 teris inter præcipuos numerandus. N O S.
 Pontano successit Accius Syncerus, qui
 partum Virginis matris mire felici car-
 mine descripsit, cui supra modum ap-
 plausum est à Romano theatro. B. V. L.
 Testatur hoc abundè Leonis & Clemen-
 tis Breuia, sic enim hodie uocāt, tum Aë-
 gidij Card. addita præfatio, ne cæteròs
 commemorem, nec sine causa tantopere
 placuit, Mihi certè magna cum animi uo-
 luptate perfectum est opus utrunq;. Nam
 & Eclogas scripsit piscatorias. Quis autè
 talem indolem in iuvene Particio nō exo-
 sculetur?

sculetur? Hoc nomine præferendus est
 Pontano, quod rem sacram tractare non
 piguit, quod nec dormitanter eam, nec
 inamœne tractauit, sed meo quidē suffra-
 gio plus laudis erat laturus, si materiam sa-
 cram tractasset aliquanto sacratius: qua
 quidē in re leuius peccauit Baptista Man-
 tuanus, quanquam & aliàs in huiusmodi
 argumentis uberior. Nunc quorsum attis-
 nebat hic toties inuocare Musas & Phœ-
 bum? Quid quod Virginem fingit inter-
 ram præcipue Sibyllinis uersibus, quod
 non apte Proteum inducit de Christo uar-
 ticinantem, quod Nympharū, Hamadrya-
 dum, ac Nereidum plena facit omniàs
 Quàm dure respondet Christianis auri-
 bus uersus ille, qui, ni fallor, Virgini matri
 dicitur: Tuq̄ adeo spes fida hominū, spes
 fida deorum. Scio deorū metri gratia po-
 situm loco diuorum. Me quidem leuiter
 offendit in tot uirtutibus, quod Synelœ-
 phæ frequentes hiulcam reddunt compo-
 sitionem. Ne multis: si carmen hoc profe-
 ras ut specimē adolescentis poëtici me-
 ditantis, exosculabor, si ut carmen à uiro
 serio scriptum ad pietatem, longe præferā
 unicum

unicum hymnum Prudentianum de natali Iesu tribus libellis Accij Synceri, tantū abest ut hoc carmē sufficiat & ad proster-
nendum funda Goliath ecclesiæ minitan-
tem, & ad placandum cithara Saulem fur-
rentem, quam laudem illi tribuunt præfa-
tiones. Atq; haud scio, utrum sit magis re-
prehendendum, si Christianus prophana
tractet prophane, Christianum se esse dissi-
mulans, an si materias Christianas tractet
paganice. Si quidem Christi mysteria nō
solum erudite, uerum etiam religiose tra-
ctanda sunt. Nec satis est temporaria dele-
ctatiuncula delinire lectoris animum, exci-
tandi sunt affectus deo digni. Quod fieri
non potest, ni penitus cognitum habeas
argumentū quod uersas; nec enim hic in-
flammabis, si frigeas ipse: nec ad amorem
rerum cœlestium accendes lectorem, si ti-
bi talium uel leuis admodum, uel nulla cu-
ra est. Hic si præsto sunt, uel ulro, nec ac-
cessita, uel non magno constantia dictio-
nis ornamenta, figurarum illecebræ, qui-
bus fastidiosum lectorem allcimus, alle-
ctumq; remoramur, non arbitror reñcien-
da, modo primas teneāt ea quæ præcipua
sunt.

sunt. Quale porro sit, materiam piã ob hoc ipsum putere nobis, quod pie tractata sit? At pie tractari quí potest, si nunquam dimoueas oculos à Virgilijs, Oratijs, ac Nasonibus? Nisi forte quorundam studium approbas, qui fragmentis Homericorum aut Virgilianorum uersuum, undiq; decerptis, & in centonem confarcinatis, Christi uitam descripserunt. Operosum sane scribendi genus, sed cui unquam ista lachryulam extuderunt? Quem ad pietatẽ comouerunt? quem ab impura uita reuocarunt? Atqui non ita multum dissimilis est istorum conatus, qui uerbis, sententijs, figuris ac numeris ex Cicerone congestis, conuestiunt argumentũ Christianum. Quid em̄ laudis fert ille rhapsodus? Nempe quod accurate uersatus est in Homero siue Virgilio. Quid fructus adfert hic Ciceronianus? Applaudit diligenter in Metullij scriptis uersato, sed tantũ ab his, qui & ipsi in hisdem uersati, quid unde decerptum sit agnoscunt. Habet ea res uoluptatem planẽ quandam, fateor, sed quã apud perpaucos, tum eius generis, ut facile uertatur in facietatem: postremo quæ nihil ali-

ud sit quàm uoluptas. Cæterum illud sine
 quo Fabius negat esse mirabilem eloquẽ-
 tiam, quod in concitandis affectibus sitũ
 est, prorsus abest. Et tamen nobis interim
 uidemur Marones ac Cicerones. Dic mi-
 hi Nosopone, si quis argumentum raptũ
 Ganymedis, eleganter cõstructum opere
 Musaico dissoluat, & hĩsdem tessellis aliter
 concinnatis exprimere conetur, Gabrie-
 lem cœleste nuntium adferentem Virgi-
 ni Nazarenæ, nõne durum parumq; fe-
 lix opus nascetur, ex optimis quidẽ tessel-
 lis, sed minus argumento cõgruentibus?
 N O S. Poetas excusat à priscis concessa li-
 centia. B V L. Audies hĩc illud Oratianũ:
 At non ut placidis coẽant immitia, nõ ut
 Serpẽtes auibus geminent, tigribus agni,
 Minus, opinor, conuenit Musis, Apolli-
 ni, reliquisq; dijs poëticis, cũ Christianæ
 pietatis mysterijs, quàm serpentibus cum
 auibus, aut tigribus cum agnis, præsertim
 in argumẽto serio. Alioqui si quid obiter
 per iocum aspergatur ex ueterũ fabulis,
 ferendum arbitror magis quàm proban-
 dum. Oportebat enim omnẽ Christiano-
 rum orationẽ resipere Christum, sine quo
 nec

nec suaue, nec splendidum est quicquān;
 nec utile, nec honestū, nec elegans, nec fa-
 cundum, nec eruditū. Liceat sanè prælude-
 re ad seria pueris: In ueris, in serijs, quodq̃
 grauius est, in pijs materijs, quis feret ista
 paganica progymnasmata? NOS. Quod
 igitur tuum est consiliū, ut Ciceronem
 abijciam è manibus? BVL. Imò ut semper
 in sinu sit potius adolescenti eloquentiæ
 candidato, sed quorundam morositas fasti-
 diumq̃ prorsus abijciendum est, qui scri-
 ptum alioqui doctū & elegans reijcere so-
 lent, & indignum lectu iudicare, nō ob ali-
 ud, nisi quod ad Ciceronis imitationē non
 sit elaboratum. Primum enim nō quibus-
 libet ingenijs congruit Tulliana phrasis,
 ut male cessura sit affectatio, deinde si de-
 sunt naturæ uires, ut inimitabilem dicen-
 di felicitatē assequaris, quid stultius, quā
 in eo discruciarī, quod non potest contin-
 geret? Ad hæc nec materiæ cuius, nec per-
 sonis omnibus congruit Tulliana phrasis,
 & si congrueret, quædā negligere præstat,
 quā nimio parare. Si M. Tullio tanti cō-
 stitisset sua facundia, quanti nobis, aliqua-
 ni fallor ex parte neglexisset oratiōis orna-
 menta.

menta, Nimio uero paratur, quod tãto ætatis, ualētudinis ac uitæ etiã dispēdiõ emitur. Nimio paratur, cuius gratiã discipulas cognitu magis necessarias negligimus. Deniq; nimio paratur, quod pietatis iactura emitur. Si ideo discitur eloquētiã, ut delectemur ociosos, quid attinet rē scenicã tot uigilijs perdiscere? Sin ut persuadēamus quæ sunt honesta, efficacius dixit Phocion Atheniēsis quã Demosthenes. Sæpius persuasit Cato Uticēsis quã M. Tullius. Iam si in hoc paratur eloquentiã, ut scripta nostra terantur manibus hominum, & si citra studium contingeret Ciceronianæ dictionis similitudo, tamen arte uarietas esset affectanda, quæ lectoris nauſeanti stomacho mederetur. Tantam uim habet in rebus humanis uarietas, ut nec optimis semper expediat uti. Nec usquam non uerum est illud Græcorũ prouerbio iactatũ, μεταβολὴ πάντων γλυκὴ. Nec alio nomine magis commendatur Homerus & Oratius, quã quod rerum ac figurarum admirabili uarietate non sinunt oboriri tædium lectionis. Ad hanc nos natura quodammodo finxit, suum cuiq; tribuens

D ingenium;

ingenium, ut uix duos reperias, qui eadem uel possint uel ament. Iam quum nihil sit humano stomacho delicatius aut fastidiosius, tum ad eruditionem parandam tantū uoluminum nobis sit deuorandum, quis posset in perpetua lectione perdurare, si cunctorum esset idem stylus, ac similis dictio? Præstat igitur ut in epulis, ita & in scriptis esse quædam deteriora, quàm per omnia similia. Qualis autem esset ille cōuiuator, qui quum plurimos acciperet, inter quos uix duo palati iudicio consentiunt, cibos apponeret omnes eodem more conditos, etiã si delicias Apitianas apponeret? Nunc dum alius alio dicendi genere capitur, fit ut nihil nō legatur. Vt ne repetam, quod ipsa quoq; natura repugnat isti affectationi, quæ uoluit orationē esse speculum animi. Porro quum tanta sit ingeniorum dissimilitudo, quanta uix est formarum aut uocum, mendax erit speculū nisi nativā mentis imaginē referat, & hoc ipsum est, qd' in primis delectat lectorem, ex oratione, scriptoris affectus, indolem, sensum, ingeniūq; cognoscere, nihilo minus quàm si complures annos cū illo cōfuetudinē

suetudinem egeris. Et hinc diuersorū tam
 diuersa erga librorū scriptores studia, pro
 ut quenque genius cognatus aut alienus,
 uel cōciliat uel abducit: haud aliter quā
 in formis corporum, alia species aliū de
 lectat offendit ue. Dicam quid mihi conti
 gerit. Adolescens adamabam poētas o
 mnes. Verum simul atque sum Oratio fa
 ctus familiarior, præ hoc omnes cæteri pu
 tere cœperunt, alioqui per se mirabiles.
 Quid existimas in causa fuisse, nisi genio
 rum arcanam quandam affinitatem, quæ
 in mutis illis literis agnoscitur? Hoc ge
 nuinum ac natium non spirat in oratio
 ne nihil nisi Ciceronem exprimentium.
 Quid quod probi uiri, quanquam parum
 felici forma nati sunt, nolint tamen appo
 sita persona formosissimi cuiuspiā menti
 ri speciem, ac ne pingi quidem alia formā
 sustineant quā dedit natura, quod turpe
 sit mentita facie imponere cuiquam, & ri
 dicula res sit mendax speculum, aut assen
 tatrix imago. Aut turpius mendacium sit,
 si quū sim Bulephorus, uelim haberi No
 sophonus, aut alius quilibet. An non igitur
 ab eruditis merito ridetur improbi quidā

qui uiros alioqui doctos & eloquentes ac nominis immortalitate dignos, nō alio nomine reijciunt ac uelut è bibliothecis submouent, nisi quod seiplos stylo maluerint exprimere quàm Ciceronē, quū imposturæ genus sit teipsum non exprimere, sed alienæ formæ præstigium oculis hominū obijcere. Et haud scio an si liceat ita permittente deo, multos inuenturi simus, qui totam corporis sui speciem uelint cum aliena cōmutare, multo pauciores arbitror fore, qui mentem & ingenium totum cū alterius ingenio sint permutaturi. Primum quod nemo uelit alius esse quàm est, deinde quod suis quisque dotibus sic temperatus est naturæ prouidentia, ut etiā si quid adsit uitij, uirtutibus adiunctis paria faciat. Habet animus faciem quandam suam in oratione uelut in speculo relucentē, quam à natua specie in diuersum refingere, qd aliud est, quàm in publicum uenire personatum. **N O S.** Vide ne, quod aiunt, septima transfiliat oratio, quæ mihi uidetur eò prouecta, ut damnet omnem imitationē, quum rhetorica tribus potissimū constet, præceptis, imitatione, & usu, nisi forte qui

M. Tulliu

M. Tullium imitantur, faciem alienā assu-
 munt; qui cæteros, suam habēt BVL. Am-
 plector imitationem, sed quæ adiuuet na-
 turam, non uiolet: quæ corrigat illius do-
 tes, nō obruat; probo imitationem, sed ad
 exemplum ingenio tuo cōgruens, aut cer-
 te non repugnans, ne uideare cum gigan-
 tibus θεομαχείη. Rursus imitationem pro-
 bo non unī addictam præscripto, à cuius
 lineis non ausit discedere, sed ex omnibus
 autoribus, aut certe præstantissimis quod
 in quoque præcellit maxime, tuoq; con-
 gruit ingenio decerpentem, nec statim at-
 texentem orationi quicquid occurrit bel-
 lum, sed in ipsum animum uelut in stoma-
 chum trañcientē, ut transfusum in uenas,
 ex ingenio tuo natum, non aliunde emen-
 dicatum esse uideatur, ac mentis naturæq;
 tuæ uigorem & indolem sp̄ret, ut qui le-
 git, nō agnoscat emblemata Ciceroni de-
 tractum, sed fœtum è tuo natum cerebro,
 quemadmodū Palladem aiunt è cerebro
 Iouis, uiuam parentis imaginem referen-
 tem, nec oratio tua cento quispiam uidea-
 tur aut opus Musaicum, sed spirans ima-
 go tui pectoris, aut amnis è fonte cordis

tui promanans. Sit autem prima præcipuaque cura penitus cognoscendæ rei quæ tractandam suscipis. Ea tibi suppeditabit orationis copiam, suppeditabit affectus ueros ac natiuos. Ita demum fiet, ut tua uel uat, spiret, agat, moueat & rapiat oratio, teque totum exprimat. Nec statim adulterinum est, quod accedit ex imitatione. Est aliquis cultus qui nec uirum dedecet & narium formam commendat, ueluti lotio, uultus moderatio, sed in primis cura bonæ ualitudinis. Jam si tuam faciem uelis ad eius speciem componere, qui tibi dissimilimus est, nihil agas. Cæterum si uideris in quopiam tui non admodum dissimili, effusione risu immodicaque rictus diductioe dehonefari formam, aut adductione superciliorum; corrugatione frontis, subductione nasi, reductione labiorum, aut improba oculorum sublatione, aliisque similibus minus decentem reddi faciem, potes his uitæ tuæ formam reddere meliorem, nec tam uulsum sumes alienum, sed tuum compones. Item uides alterum parum decere cæsariem impexam, aut æquo promissioerem, tuam licebit corrigere. Rursum si conspexeris in

alio

alio quantum addat gratiæ, frontis hilari-
 tas modesta, oculorū uerecundia, totusq̄
 uultus habitus ad probitatem cōpositus,
 ut nec toruum quicquam aut insolēs, nec
 leue aut incompositū præ se ferat, non erit
 præstigiū, si tuum uultū ad huius imi-
 rationem formaris. Siquidem in te situm
 est, ut & animus uultui respondeat. Quo-
 niam autem uaria est formarum gratia, ne
 statim existimes deterius, quod dissimile
 est illi, cuius formam miraris. Nam quem
 admodum diximus, fieri potest, ut qui in-
 ter se dissimillimi sunt, æquales tamē sint.
 Nec quicquam uetat, quin Ciceroni dissi-
 millimus, potior sit eo, qui Cicero's linea-
 menta propius exprimit. Age ponamus
 aliquantisper nostros amores, ex iudicio
 rationis, nō ex affectu feramus sententiā:
 si tibi tua Pitho det optionem, utrum pro
 Nos pono Quintilianus esse malis, an is
 qui de Rhetoricis scripsit ad Herennium,
 utrum eliges? N O S. Equidem malim esse
 Quintilianus. B. Et tamē alter quanto Ci-
 ceroni similior est? Vtrum malles esse, Sa-
 lustius, an Q. Curtius? N. Malim esse Salu-
 stius. B. At Q. Curtius propius accedit ad

Ciceronem, *B V*. Vtrum malis esse Leonardus Aretinus, an Laurentius Valla? *N*. Malim Valla. *B V*. Leonardus tamen Ciceroni uicinior est. Vtrū malles esse Hermolaus Barbarus, an Christophorus Landinus? *N O S*. Barbarus. *B V L*. At alter ille propinquior est M. Tullio. Vtrum malles esse Politianus, an Paulus Cortesius? *N O*. Politianus. *B V L*. At alter uideri postulat Ciceronianus. Iam utrum malles esse Tertullianus, hæresum excipio, an Beda? *N O*. Tertullianus. *B V L*. At Beda plus habet phraseos Ciceronianæ. Vtrū malles esse Hieronymus, an Lactantius? *N O S*. Hieronymus. *B V L*. At alter quantus est Ciceronis simius? Vides igitur non continuo melius dicere eum qui propius accedit ad Ciceronē, nec peius qui dissimilior est. Denique quemadmodū plures esse possunt Attici, qui tamē inter se dissimillimi sunt, ita nihil uetat, quo minus plures dicantur Ciceroniani, qui dicendi uirtutibus pares sunt, quū inter se similes non sint. At quis ferat sciolos quosdam, miro supercilio reijcientes, quicquid non referat lineamenta Tullianæ phraseos, quam uerbulis duntaxat,

taxat, figuris & numeris, expendunt? Frigide sectatur Tullianam phrasim, qui non multo rem autorum lectione, multarum disciplinarum scientia, multarum cognitione rerū instructus accedit, ne repetam quod dictum est de vi naturæ & prudentia. Feram tamē hanc ineptam gloriolam in adolescente, feram in doctis, qui hunc neuum multis egregijs dotibus pensant, quis ferat senes qui nihil aliud captant, quam ut sint Ciceroniani, qui uiros ipsis & eruditiores & eloquentiores eradunt ex albo scriptorum, quod auferunt à Ciceronis lineamentis alicubi recedere, quum ipsi ferè adeo Ciceronani nō sint, ut subinde destituantur grammaticæ præsijs. Non exprimam quorundam nomina, quibus fortasse in uotis sic uel sic innotescere. De Bartholomeo Scala dicam, cui Hermolaus & Politianus uisi sunt parum Ciceroniani, ipse sibi Tullianus est uisus, utcunque dissimulat. At ego malim somnia Politiani, quam quæ Scala sobrius summo quæ studio elaborauit. Paulus Cortesius non dissimulat huius affectationis studium, sed deū immortalem, quanto longius illius epistola discrepat ab ima-

gine Ciceronis, quàm Politianica cui re-
 spondet. Sed nō alia re mihi uidetur Cice-
 roni dissimilior Cortesius, quàm quod to-
 to ferè sermone aberrat à scopo. Sic enim
 agit causam, quasi Politianus deterreat ab
 imitatione Ciceronis, tum quasi nolit eum
 qui scribit, ullum scriptorē sibi imitandū
 proponere, quum eos taxet, qui nulla lecti-
 one bonorum autorum, nulla eruditione,
 nullo usu instructi, tantum hoc moluntur
 ut Ciceronis exprimant lineamenta, quos
 ob id simios appellat Cicerōis. Taxat eos
 qui ex Cicerone uerba frustillatim mendi-
 cant, qui semper alienis ingrediuntur uesti-
 gijs, quū nihil ex se gignant, qui nihil aliqd
 quàm imitantur, & uerbula duntaxat imi-
 tantur. Hos negat se ferre posse, qui quum
 nihil minus sint quàm Ciceroniani, tamen
 Ciceronis titulo sese uenditantes, nō ueren-
 tur de summis uiris pronuntiare. Proinde
 monet amicum, ut posteaquam Ciceronē
 primum at non solum, sed cum alijs multis
 eximijs scriptoribus diutina lectiōe con-
 triuisset, edidicisset, cōcoxisset, tum demū
 si quando pararet aliquid scribere, poneret
 ingrosam illam & anxiam sollicitudinem
 imitandi.

imitandi tantum Ciceronem, nunquam à
lineamentis illius oculos deflectens, quod
hæc anxietas efficiat, ut minus hoc ipsum
assequaris quod sequeris. An hoc est deter-
rere ab imitatione Ciceronis? Num hoc
est docere, neminem omnino imitandum
esse? An is qui uaria lectione instructus,
atq; ut ita dicam, saginatus, dum scriptur-
ienti, quod in quoq; legit optimum, uenit
in mentem, non imitatur aliquem, etiam si
nō illis seruit nec assidet, sed suos affectus
ac rem, de qua parat dicere, adhibet in con-
siliū? At Cortesius negat sibi placere
simios Ciceronis? Similem, inquit, uo-
lo mi Politiane, non ut simiam hominis,
sed ut filium parentis, eadem loquens que
dixerat Politianus. Id multis uerbis prose-
quutus, tandē uelut immemor sui, fatetur
se malle esse simium Ciceronis, quàm alio-
rum filium. Si uox hæc, aliorum, comple-
ctitur Salustium, Liuium, Quintilianum,
Senecam, quis non malit se esse similem il-
lis, quemadmodum filius similis est patri,
quàm sic esse similis M. Tullio, quemad-
modum simia similis est homini? Post hæc
multa congerit in eos qui sese ingurgitant
uaria

uaria lectione, nec ea quæ legunt conco-
quunt. Horum orationē existere scabram,
inconditam & asperam. Sed quid hæc ad
epistolam Politiani? Si sentit cū illo, quur
ita respodet quasi dissentiat? Si dissentit,
quæ Politianus probat erant refellenda.
Nam illud uel maxime Ciceronianū est,
dispicere quid sit in controuersia, quid cō-
ueniat cum aduersario, & in quo sit causæ
status, neq; quicquam extra causam dice-
re. Proinde prolixam epistolam elabora-
uit Cortesius, magis quàm Ciceronianā,
cui uelut aliena loquenti, nihil respondit
Politianus. At Politianus qui audiebat nō
Ciceronianus, quanto melius Ciceronem
exprimit: breuiore licet epistola, non tan-
tum sententiarū argutia, uerum etiam uer-
bis aptis, elegantibus, ac significantibus?
etiam si me non fugit huius uiri meritis fa-
mam apud eruditos Italiæ, malignius re-
spondisse, quam ob rem nescio. Neq; uero
mihi dicuntur hæc in suggillationem Cor-
tesij: nec enim cōtumeliosum est postpo-
ni uix cuiquam imitabili Politiano, sed ut
adolescentibus exemplo commonstretur,
quid sit uere Ciceronē exprimere. H Y P.

Tot ambagibus nos circumagis Bulephore, ut parum absit quin ex Hypologo fiam Hyponosus. Quin tu simpliciter explana, quid de Cicerone, quidq; de hoc imitando sentias. NOS. Hoc ipsum & ego peruehim: nam eò propemodum tua me perduxit oratio, ut statuerim tuis obtemperare consilijs. BVL. Nihil arbitror restate, nisi ut quæ sparsim differta sunt hæcenus, in compendium contrahamus. NOS. Quis tibi uideatur M. Tullius? BVL. Dicendi artifex optimus, atq; etiam ut inter ethnicos uir bonus, quem arbitror si Christianã philosophiam didicisset, in eorum numero censendum fuisse, qui nunc ob uitam innocenter pieq; transactam pro diuis honorantur. Artem & usum in illo plurimũ ualuisse fateor: sed multo maximã eloquentiæ suę partem debuit nature, quam nemo sibi dare potest. Nec alium è Latinis scriptoribus arbitror magis habendum in sinu pueris & adolescentibus, qui in eloquentiæ laudem educantur. Poëtarum tamen lectionem Latinorum duntaxat uolo priorem esse, quod hoc Musæ genus magis conuenit ætati tenerę. Nec quenquam

ad Ciceronis accuratam imitationem uocari uolo, nisi prius cognitis artis rhetoricae praeceptis. Post haec adesse uolo comonstratorem artis, ueluti solent pictores discipulis in tabula quapiam insigni demonstrare, quid ex arte factum sit, quid contra. Rursum M. Tullium in parte studiorum, praecipuum ac primum esse uolo, non solum, nec sequendum tantum puto, sed imitandum potius, atque aemulandum etiam. Etenim qui sequitur, alienis ingreditur uestigijs, & seruit praescipto. Porro uere dictum est, eum non posse bene ambulare, qui pedem semper ponit in alieno uestigio: nec unquam bene natare, qui non audet abijcere suber. Imitator autem non tam eadem dicere studet quam similia, imò ne similia quidem interdum, sed paria magis. Aemulator uero contendit etiam melius dicere si possit. Nullus autem fuit unquam tam absolutus artifex, in cuius opere non aliquid deprehendas, quod melius reddi possit. Ad haec nolim hanc imitationem nimis anxiam ac superstitiosam esse. Nam hoc ipsum obstat quo minus efficiamus quod uolumus. Nec ita censeo M. Tullium adaman-

dum;

dum, ut à cæteris omnibus abhorreas, sed optimos quosq; primum legendos, & ex optimis, quod in quoque est optimum excerpendum: neq; enim est necesse, ut quemquam totum imiteris. Nec illos aspernandos censeo, qui dictionem quidem nō multum iuuant, sed tamen rerum copiam suppeditant, uelut Aristoteles, Theophrastus, & Plinius. Ad hæc nolim quenquam sic addictum esse Ciceroni imitando, ut à suo recedat genio, & ualitudinis uitæ que dispendio consecratur, quod repugnante Minerua non possit assequi: uel nimio cōstaturum sit, si tandem assequatur. Præterea nolim hoc solum agi, nec ita laudem Ciceronianæ dictionis ambiendam arbitror, ut Liberales disciplinas, cum primis necessarias, negligas. Ab istis uero, uelut à peste cauendum, qui clamitant esse nefas uti uoce, quæ non reperiatur in libris Tullianis. Posteaquam enim ius Latini sermonis desijt esse penes uulgarem consuetudinem, quicquid uocabulorū deprehenditur apud idoneos scriptores, usurpamus nostro iure, quū opus est, & si durius obsoletum q; uidetur, quod à paucis sit usitatum,

tatum, uos in lucem proferamus, crebraq;
 ac tempestiua usurpatione molliamus.
 Quæ tandem inuidia sit, quæ ueteres Græ
 cotum uoces mutuo sumpserint, quoties
 Latinæ uel deerant, uel minus significan
 tes habebantur, nos ubi res postulat à di
 ctionibus, quas apud probatos autores cō
 petimus temperare? Nec minore studio
 fugiendi uidentur & illi, qui reijciendum
 & omnino lectu indignum uociferari so
 lent, quicquid uerbis, formulis & numeris
 nō effictum sit ad Ciceronis imitationem,
 quum liceat diuersis uirtutibus, si nō simi
 les, certe pares esse Ciceroni. Absit à nobis
 hæc fastidiosa morositas, quin potius quæ
 Naso ludens narrat sibi accidisse in puella
 rum amoribus, id nos serio præstemus in
 autorum lectione. Illi proceram commenda
 dabat puellam, quod heroina uideret, bre
 uis placebat ob commoditatem, primam
 ætatem flos ipse commendabat, grandi
 orem rerum usus, in illiterata delectabat
 simplicitas, in erudita ingenium, in candi
 da coloris gratiam amabat, in fusca nescio
 quid latentis gratiæ sibi fingebat. Eodem
 candore si nos ex singulis scriptoribus ex
 cerpemus

Cerpemus quod habent probandum, nul-
 lum fastidimus, sed ex omnibus aliquid
 delibabimus, quod nostram cōdiat oratio-
 nem. Cēterum illud ante omnia prouiden-
 dum, ne simplex ac rudis ætas Ciceronia-
 ni cognominis præstigio decepta, pro Ci-
 ceroniana fiat pagana. Videmus enim hui-
 usmodi pestes nō dum prorsus extinctas;
 subinde meditari repullulāscēntiam, sub
 hoc fucō ueteres hæreses, sub alio Iudaïs-
 mūm, sub alio paganitatem. Sic ante com-
 plures annos factiones oriri cœperant a-
 pud Italōs Platonīcorū & Peripaterīcorū.
 Facessant hæc dissidiōrum cognōmīna, eā
 potius inculcēmus, quæ & in studijs & in
 religione, & in omni uita cōciliēt alantq;
 mutuam beneuolentiā. Proinde de rebus
 sacris primū ea combibenda est persuasio;
 quæ uere Christiano digna sit. Id si fiat, ni-
 hil uidebit̃ ornatius cœlesti philosophia;
 nihil suauius Iesu Christi nomine, nihil ue-
 nustius uocabulis, quibus ecclesīæ lumina-
 res arcānas tractarūt. Nec uidebitur illius
 sermō uenustus; qui non congruit perso-
 næ; nec rebus est accommodatus, monstrō-
 sus etiā qui res piētatis tractat uerbis im-

piorum, quicq̃ materiam Christianam Pa-
 ganicis nugis contaminat. Quod si quid
 hic ueniæ datur adolescentiæ, ne sibi su-
 mat idem iuris ætas profectior. Qui sic est
 Ciceronianus, ut parum sit Christianus, is
 ne Ciceronianus quidem est, quod non di-
 cit apte, nō penitus intelligit ea, de quibus
 loquitur, non afficitur his ex animo de qui-
 bus uerba facit. Postremo non eodem or-
 natu tractat res suę professiōis, quibus Ci-
 cero tractauit argumenta suorum tempo-
 rum. Huc discuntur disciplinæ, huc philo-
 sophia, huc eloquentia, ut Christum intel-
 ligamus, ut Christi gloriam celebremus.
 Hic est totius eruditionis & eloquentiæ
 scopus. Admonendi sumus & illud, ut qđ
 in Cicerone præcipuum est imitemur. Id
 non in uerbis, aut orationis superficie, sed
 in rebus ac sententijs, in ingenio consiliõ,
 que situm est. Quid enim refert, si filius pa-
 rentem oris lineamentis referat, quum in-
 genio moribusq̃ sit dissimilis? Postremo
 si non continget nobis, ut istorum suffra-
 gijis Ciceroniani dicamur, moderate feren-
 dum est, quod nobis cum tot egregijs ui-
 ris, quos ante recensuimus, commune est:

Stultum

Stultum est sequi quod assequi non possis.
 Delicatum est ob id misere discrucari, quod
 tot eximij scriptores æquo tulerunt animo:
 Indecorū est affectare, quæ nobis non con-
 gruunt: Ineptum est aliter uelle dicere, quæ
 res postulat: Insanū est tantis uigilijs eme-
 re, quod uix usquam sit usui futurum. Huius-
 iusmodi ferme pharmacis medicus ille meo
 me morbo liberauit, quæ si non grauabi-
 mini deuorare, spero futurum, ut & te No-
 sopone, & te Hypologe febris ista relin-
 quat. H Y P. Ego sanè iam dudum morbo
 leuatus sum. N O S. Et ipse propemodum
 nisi quod mali diu familiaris etiamnum re-
 liquias aliquas sentio. B V L. Istæ pau-
 latim elabentur, & si quid opus
 erit, denuo ῥη λόγον με-
 dicum acrersemus.

F I N I S.

E 2

armittio
et epistola
m. Epist.
io. L. h. m. q.
aco.

436

DEPLORATIO MORTIS

ERASMVVS ROT. IOANNI

EMSTEDIO CARTV

SIANO. S. D.

VVM HVC ætatis peruene-
rim, uir integerrime, tamen ipsa
re comperi, me mihi nondum
satis notum esse. Siquidem exi-
stimabam me tum philosophiæ præceptis,
tum diutina peneq; perpetua malorum fe-
rendorum assuetudine, satis instructū ad-
uersus istos uulgares, ac propèquotidia-
nos casus, quos à mulierculis etiã uide-
mus moderate ferri. Cæterum amici Ioan-
nis Frobenij mors inopinata, sic afflixit
animum meum, ut mœrorem nullis auo-
camentis potuerim eximere præcordijs.
Iam tempus, quod acerbissimis etiã do-
loribus mederi solet, adeo non lenijt ægri-
tudinem, ut paulatim magis ac magis in-
creuerit dolor, quemadmodum solet lentū
& insidiosum quoddam febris genus ob-
reperere, quo non aliud aiunt immedicabi-
lius esse. Exedbat me reluctan-tem cura, pe-
nitus medullis insita. Tanto potentius est
quod

quod conglutinauit animi inductio mu-
 tuaq; beneuolentia, quàm quod natura cõ
 iunxit. Quàm hic mecum litigauit, quibus
 conuicijs meam mihi molliciem exprobra-
 uis? Vbi nunc est, inquam, ille rhetor, qui
 splendidis dictis solet aliorum mœrorem
 uel eximere uel obiurgare? Vbi philoso-
 phus ille Stoicus, domitor humanorum af-
 fectuum? Vbi Theologus, qui docere con-
 suevit piorum hominum mortem, non lu-
 ctu lachrymisq;, sed gratulationibus, plau-
 suq; prosequendam esse? Quid multis?
 Nusquam me magis puduit mei. Nunquã
 enim antehac expertus sum quantam uim
 haberet sincera amicitia, ac mutuus ani-
 morum nexus. Fratris germani mortẽ mo-
 deratissime tuli, Frobenij desiderium ferre
 non possum. Non irascor dolori meo ni-
 mirum iustissimo, sed immodicũ nimisq;
 diuturnum esse indignor. Porro quem
 admodum non erat simplex amor quo ui-
 uum prosequabar, ita nec erepti simplex
 me cruciat desiderium. Magis enim ama-
 bam illũ ob liberalia studia, quibus ornan-
 dis prouehendisq; uir ille, fatorum prouide-
 ntia datus uidebatur, quàm ob animum

in me propensum, moresq; candidissimos. Quis enim tale non amet ingenium? Solus erat amico amicus, tam simplex ac synce-
 rus, ut etiam si quid uoluisset simulare aut
 dissimulare, non potuisset repugnante na-
 tura, tam promptus & alacer ad beneme-
 rendum de omnibus, ut in dignis etiam ex
 ipso beneficij quippiam accessisse gauderet;
 Vnde et furacibus ac decoctoribus erat et
 gratus & idoneus. Ereptam furto, aut a male-
 fidei debitoribus interceptam pecuniam,
 ea solet alacritate commemorare: qua lu-
 crum præter spem obiectum, alij. Fide tam
 incorrupta, ut in neminem magis congru-
 at illud: Dignus qui cum in tenebris mices;
 atq; ut ipse fraudem nemini machinabatur,
 ita de nullo tale quicquam suspicari pote-
 rat, tametsi non raro delusus. Quid esset in-
 uidiæ morbus, nihilo magis imaginari po-
 tuit, quam in ij qui ceci nascuntur, animo sin-
 gere possunt, quid sit color. Offensas quã-
 uis capitales prius condonabat, quam ro-
 garet is qui offenderat. Nec ullius omnino
 iniuriæ poterat ineminisse, contra nullius
 quamlibet vulgaris officij paterat obliu-
 sci. Atque hic sanè mea sententia, melior
 erat

erat interdum, quàm expediebat uigilanti
 patrifamilias. Admonebam interdum ut
 in synceros amicos esset qualem esse dece-
 ret, in impostores uerbis duntaxat beni-
 gnus esset, interim sibi cauens, ne damnũ
 cum ludibrio lucrifaceret. Arridebat hu-
 maniter, sed surdo canebam fabulam. Vi-
 cit omnia monita naturæ candor. Mihi ue-
 ro quas non tendebat insidias, quas nõ ue-
 nabatur occasiones, ut aliquid obtruderet
 muneris? Nec unquã uidi lætiores, quàm
 quum uel dolo perfecisset, uel precibus im-
 petraffet, ut aliquid acciperem. Hic aduer-
 sus hominis captiones erat opus cautione
 maxima, nec usquã magis opus erat mea
 rhetorica, quàm ad excogitandum colo-
 rem, quo citra molestiam amici, recusarem
 quod ingerebat. Tristem enim illum uide-
 re non sustinebam. Si forte pannus ad ue-
 stem erat emptus per famulos meos, ille
 subodoratus, me nihil suspicãte iam solue-
 rat. Nec ullis precibus adigi potuit ut reci-
 peret. Arte simili fallendus erat, si uoluis-
 sem illũ eximere damno. Tale certamẽ in-
 ter nos fuit assidue, lõge diuersum à uulgi
 moribus, dum alter hoc agit ut abra-dat cõ-

plurimum, alter agit ut det quàm minimum. Ne quid omnino daret, efficere non potui, certe moderatissime illius benignitate usum esse me, testabitur, ut arbitror, omnis illius familia. Mihi quicquid laborum suscipiebatur, amore studiorum suscipiebatur. His cum ille cohonestandis, illustrandis, prouehendisq; natus uideretur, nec ullum defugeret laborem, nullas uigilias, satis magnum quæstum esse ducens, si bonus autor cum dignitate prodiret in manus hominum, qui potuissem in hominem sic animatum prædonem agere? Si quando nobis ac cæteris amicis ostendebat primas paginas magni cuiusdam autoris, ut gestiebat gaudio, quæ uultus alacritas, qui triumphus? Diceres illum iam tum totius operæ fructum cumulatissime percepisse, nec aliud expectare præmium. Nō hic attollam Frobenij laudes aliorum uirupratione. Nimis notum est, quos autores, quàm mendose, quàm sordide excusos nobis typographi, quidam etiam è Venetia Romæq; miserint. Ex huius autem domino paucis annis, quæ uolumina, quanta cum dignitate prodierūt. Eoq; suam officinam

cinam à contentiosis libellis, unde quæstū
 haud mediocrem fecerunt alij, semper im-
 munem seruauit, ne literas ac disciplinās
 aliqua contaminaret inuidia. Hieronymū
 bis excuderat. Ab Augustino pari cum di-
 gnitate rursus excudendo, quū amici com-
 plures, in quibus & ipse, deterrerent, tamē
 totum animū sic huc appulerat, ut inter fa-
 miliares subinde dicere solitus sit, se non
 optare longius uitæ spacium quàm quod
 absoluendo sufficeret Augustino. Primū
 ac secundā Tomos uidit absolutos. Pium
 erat hominis uotum, & erat animus ille di-
 gnus immortalitate, sed aliter uisum æter-
 no numini, cuius in abdito sunt consilia,
 quæ nobis scrutari fas non est, reprehende-
 re nefas. Aetas erat proejectior, sed ualetu-
 do ita prospera, uegeta, ut per omnem ui-
 tam nunquā morbo decubuerit. Ante an-
 nos sex è summis gradibus in solum lateri-
 tium decidit, casus erat plus quàm lætalis,
 conualuit tamē, sed ut solet, mali reliquijs
 in corpore residentibus, ut cunq; dissimula-
 bat ille. Tam erat animi generosi, ut pude-
 ret dolere. Anno priusquā moreretur, cor-
 ripuit illum grauissimus cruciatus circa ta-

lum dextri pedis. Ibi præsto erant medicorum officia, quæ nihil aliud quàm exasperabant malum, dum de morbi genere dissentientes, aliq̄ aliud admovent remedium, nec deerant qui autores essent pedem rescandum esse. Tandem aliunde uenit medicus, qui dolorem hæcenus sedaret, ut & tolerabilis esset, & somni cibiq̄ sumendi permitteret facultatem. Demum ita confirmatus est, ut bis equo proficisceretur Francfordiam, malo in dextri pedis digitos relegato, quos solos flectere non poterat, cætera ualens. Tum à me tū à medico frequenter monitus, ut rarius prodiret in publicū, aut uestitu contra frigus munitior prodiret, non obtemperauit, pudendum esse ratus, si quicquam omnino pristinae consuetudinis omittēs, morbi speciem præ se ferret. Iam & duos manus dextræ digitos stupor occuparat: morbi imminentis præludium. Dissimulauit & hoc, parū uirile ducens quicquam morbo concedere. Deniq̄ dū in sublimi agit nescio quid, correptus, ut est probabile, uī morbi, in pavementum decidit pronus, nō sine graui cranij uulnere. Delatus in lectū nec oculos attollebat

nec

nec ullum sensus iudiciū dedit, nec ullam omnino uitæ significationē, nisi quod manum sinistram mouebat, nam dextrum latus omne dissimulata paralyfis stupefecerat. Ita biduū consopitus, sub mortem expectatus est, ægre paulum diductis oculis sinistri genis, lingua tamen immobili, nec superuixit ultra sex horas. Ita noster Frobenius rebus humanis exemptus, ad uitā transiit feliciorē. Vxori, liberis, amicis, acerbo luctu, toti ciuitati notisq; omnibus graui sui desiderio relicto. Ob huius mortem decebat omnes qui colunt bonas literas, pullatos, lachrymas & luctū sumere, apio, flosculisq; sepulchrum ornare, lymphas aspergere, odores adolere, si quid talibus officijs proficeretur. Certe illud erit gratitudinis ut omnes defuncto bene precemur, memoriamq; laudibus debitis celebremus. Officinæ FROBENIANÆ faueamus, quæ non solum non cessabit ob heri sui decessum, sed summa uī adnitetur, ut quod ille instituit, semper in maius meliusq; prohueatur.

EPITAPHIVM IOANNIS
EROBENII PER ERA/
SMVM ROTEROD.

Arida Ioannis tegit hic lapis ossa Frobeni,
Orbe uirct toto, nescia fama mori,
Moribus hanc niucis meruit studijsq; iuuandis,
Quae nunc maesta iacent orba parente suo.
Rettulit, ornauit ueterum monumenta sophorum,
Arte, manu, curis, aere, fauore, fide,
Huic uitam in caelis date numina iusta perennem,
Per nos in terris fama perennis erit.

Eiusdem in eundem Graece.

Ὁ δὲ ἰωάννης καθύδα τυπογράφος φροβένιος,
οὐδέμ' ἄλλω πλεον ὀφείλει τῶν λόγων αὐτοδρα-
ματῶν.

Μὴ νεκρὸν θρλιεῖτε, εἴη ἢ καὶ ἀγέει, ἀνεύσωμαι,
τῆτε ψυχῆ, τῆτε φήμῃ τοῖς τε βίβλων ἀψάτοις

Sebastiani Munsteri in eundem Hebraice.

אֵת חַמְצָנָה חֲרֻבָּה לִזְבֵּר חַחֲשׁוֹב יוֹחַן
פְּרֻבְאָנְיוֹס חֲרוּפֵס בּוֹלִי שְׁנַפְטֵר בִּשְׁמֵי
טוֹב וְנִקְרָר פֶּח בְּיוֹם ב' ל"ח בְּכִלְיוֹ בִּשְׁנַת
ה'מס"ח אֶלְפִים רַבָּה מִבְּרִיאַת עוֹלָם

ἀνατι,
ἐπιτάφιος

In Ioannem Frobenium Glareanum.

Necygn

Est Nemesis, sunt fata bonis plane inuida rebus,
 Numinaq; humanis leta subinde malis.
 Restitui Musas sacrasq; Frobenius artes,
 Sustuli ab immundo squalida multa situ,
 Maiestas Euangelica, ac sacer ille uirorum
 Proximus à Paulo qui solet esse choros.
 Multa mihi debent, debet lingua utraq; multa,
 Debet & officijs docta iuuenta meis.
 Hic scopus unus erat, cunctis prodesse, nocere
 Nemini, amare bonos & tolerare malos.
 Mors rapuit, mors fortuna grauis æmula nostræ.
 Heu quo prisca fides, quo pietatis amor?
 Simplicitas prudens, rerum prudentia simplex,
 Extulerint clarum nomen in astra meum.
 Est mihi sementis multo sudata labore,
 Ast alij lætæ commoda messis habent.
 Nil queror, haud fallet me a merces unica Christus,
 Fœnore centuplici qui benefacta refert.

DEO OPT. MAX.

IOANNI FROBENIO.

Tot ueterum à mortis reuocat dum limine libros
 Traxit in inuidiam parca seuera suam.

Atq;

Atq; senem stupido percussit sideris ictu,
Quodq; alijs prohibes nunc tibi dixit habere.

Græce Latineq; lingue studij
diosi omn. mæsti P.

A. Alciati Iurecos. Mediolanen.

IANI.

CORN.

A. Alciati, st. p. nihilur.

Qui linguis qui litterulas ornauit, & idem
Protulit è scriptis optima quæq; bonis.
Orbe uolat toto celeberrima fama Frobenii
Ossa breui saltem condita sunt tumulo.

E I V S D E M.

Ὅσ' ἄ φρωθενίοιο παλυγράφου ἐνθάδ' ἔκειται,
οὐκ ἐθάν', εἰς ὄντως ἀθάνατοι γραφίδες.

~~Hilarij Bertulphi elegia in defunctum Io. Frobenium.~~

~~Liserta in caelis, facer ille Hieronymus ante~~

~~Aphro incedebat comptior Auxilio.~~

~~At nunc Archlius cepit Augustinus honorem.~~

~~Et certum homo, illi quem Basilea dedit.~~

~~Dalmata zelotypus Parca; adit, ut uel Erasmo~~

~~Vel rumpant uiridi stamina Frobenio.~~

~~Contra orat iunior Vasci, hic, exorat, ut est bos~~

~~Lassus, humi figens fortius ille pedem.~~

Paucos

~~Paucos Frobenios, sed nullum prorsus Erasimum,~~
~~Inuenimus ait ex tribus una feror.~~
~~Sic desiderio duplicent ut filia uel Offa~~
~~Reclamante, data est optio Frobenio,~~
~~Vtrum se malit ne an fato occumbere Erasimum,~~
~~Quo sine consultum non erit Aurelio.~~
~~Tum uero pietas in apertum insigniter illos,~~
~~Proclata articulo Frobeniana fuit.~~
~~Protinus extincto ne tanta darentur Erasmo~~
~~Damna pijs studijs maluit ipse mori.~~

Erasmus Roterodamus in Bruno
 nem Amerbachium.

Regnita

Hic iacet ante diem fatis ereptus iniquis,
 Gentis Amerbachiae gloria prima Bruno.
 Non tulit uxori superesse maritus amate
 Turtur ut crepae commoriens socia.
 Hunc plandae lugent Charites Musaeq; trilingues,
 Canaq; cum casta simplicitate Fides.

Conspicibilis Phrisij oratio in laudem Matthiæ Richili.

PRAECLARI quidē, sed gra-
uiss. munus laboris, magni-
fice Rector, uosq; præstantis-
simi patres, in præsentia me
uideo sustineret! In quo (quod
optandū præcipue dicturo fuiss) neq; copiā
de amplissimis, neq; fidē de uulgatissimis
rebus uerba facturus desiderē, Verū hoc
quod impleuisse summam mei uoti uide-
bas, uel maxime nunc me premit ac urget;
quum enim hanc hominum cuiusq; condi-
tionis, ordinis atq; ætatis ornatissimorum
doctissimorumq; frequentiam, quam hic
circumfusam uidetis, intueor, intelligo tan-
tam esse Matthiæ Richili Rectoris desi-
gnati, tamq; diffusam gloriæ opinionē, ut;
quoniam neq; pro dignitate sua, neq; pro
uestra expectatione ipsam possim æquare
dicendo, uerear ne laudibus suis, quas au-
gere debeo, nō nihil angustijs oratiōis mee
uideatur esse detractum. Quid nanc; par-
quid dignū tantæ eruditioni, tantæ huma-
nitati, tantę in omni genere uirtutis excel-
lentię

lentiaē uel eloqui possum uel cogitare. Quid præterea nouum afferre aut inauditum, quod non potius exploratum uobis sit, arque perspectum, in uita præsertim hominis, qui quantus est, iam annum intra complexum (ut ita dicam) uestrum, est ea cum dignitate uersatus, & tanto ardore ad ornandum eum studia consenserunt uestra, ut credam honestissimum uestrum illud de eò iudicium debere uel in præcipua laudum suarum parte numerari. Virtutes igitur ipsius, quarum iam pridem in oculos omnium splendor incurrit, quia quo minus aperire possemus, illæ occuparunt, conabimur tamen utcumq; dabitur recensere. Iuuat em̄ ipsum sibi ostendere, atq; præterito ex uitæ tempore pulcherrime peractò ad reliquam futuræ ætatis existimationem tuendam, paribus colendam studijs adhortari. Iuuat quoq; gratulari & diligentiaē uestraē, qui talem uobis præficiendū putastis; & felicitati, quibus talis oblati est quem præficere possētis. Me uero, si quid tanta in te licet indulgere, ante omnia iuuat, pulchro splendissimarum rerum tractatu animum meū,

& cui monitis his opus est, ad optimas artes excitare. Equidem quum Matthiæ affluentissimas opes, quum ingenū, corporis & animi decus, quum suauissimos ipse mecum mores reuoluo, profecto is esse mihi uidetur, in quo fortunam cum natura, cumq̃ ambabus uirtutem, tres potentissimas rerum dominas contendisse credam, cuius ipsarū potissimū beneficij gratia teneretur, aut quæ plenioribus ipsum muneribus manuq̃ largiore cumularet. Cumularunt certe, & quæq̃ est officio sua functa, nec cui plus debeat facile discreueris. Sibi quidem haud dubie uirtus ipsa plurimum debet, qui reliquarū blanditissimis delinimētis, quæ seuera quoq̃ ingenia solent auferre, præteritis, solam dignā, quam omni opera, omni cura sequeretur & expeteret, existimauit. Hoc uero ad optima tendenti sibi in primis feliciter obuenit, ut non exteris monitionibus egeret, nō à longa uetustate repetitis, nō per ignotas quæ sitis gentes, opus haberet exemplis: domestica gloria maiorumq̃ suorum ad omnia honesta ductu, facile cōtentus, quæcunq̃ uitæ partem sequi, undecunq̃ erumpere & inge/

& ingenij sui lumen proferre uoluisset.
 Qua in parte transeo, tot auorum proauo-
 rumq; laudes. (Neq; enim mediocri quis-
 quam oratione posset eas explicare) & ut
 perueniã aliquãdo quod hæc oratio nostra
 festinat, ipse mihi per proximos quosque
 gradus est apprehendendus. Vt aut̃ à pro-
 ximis ordiamur, offerunt se nobis uiri duo
 equestris ordinis Ioannes & Henricus Ri-
 chili, prudentissimi domi, militiæ strenuis-
 simi patruī huius Matthiæ. Quorum hic,
 Henricum dico serenissimi maximiq; Im-
 peratoris Frederici aulã multis sequutus
 annis: ea tempestate quum imperator ipse
 ad Urbem coronæ regiæ accipiendæ cau-
 sa proficisceretur, palatij ipsius fuit præfer-
 ctus: Alter Sigismundi ducis Austriae no-
 bilissimi uiri, patrisq; sui clientelam sum-
 ma cū laude obiuit. Ambo fide præstātes,
 pacis belliq; artibus clari, tantū apud prin-
 cipes suos decus sunt assequuti, ut nō mo-
 deratione inter sequunda, nō prudentia in-
 ter ancipitia, nō robore inter aduersa quis-
 quam par ipsis haberetur. Iam uero An-
 dreas Richilus pater istius, deus bone qua-
 lis uir, quanta in eo eruditio, quæ uirtus?

Qui medicas amplexus artes, quântū sibi
 ex illis opinionis pararit, uel hinc arbitror
 facile liquere, quod in sacro Constantiensi
 conuentu, iussus sit à Cæsare Aeneas Sil-
 uius doctoratus illum insignibus ornare,
 Idem Aeneæ ipsius, id est Pij, quum Papa
 esset, idem Pauli quoq;, idem Cæsaris inui-
 ctissimi medicus. Hunc omnes propè supe-
 rioris Germaniæ Principes uelut præfidiū
 quoddam & numen uitæ salutisq; suæ co-
 lunt atq; uenerantur, ut quod de eloquen-
 tissimo uiro legimus, huic non incōmode
 tribuerit quisquam: esse sibi par orbī terra-
 rum ingenium, quippe cuius curæ, cuius
 tutelæ summa se diuinarum humanarūq;
 rerum cōmiserit potestas. Quod si id quo-
 que putarem ad laudes præstantissimi uiri
 pertinere, & diuitijs rerum uilissimæ parti
 in humanæ societatem gloriæ irrepere li-
 ceret: commemorare possem domum pa-
 ternis opibus auitisq; fundatam, præter
 hæc ob summam erga principes uiros ob-
 seruantiam maximis beneficijs auclā, pro-
 unius morbi nonnunquam depulso peris-
 culo mille aureos amplius uel numeratos.
 Sed quid deesse sibi in tanta Imperatoris
 gratia

gratia posset: quā præcipue ex armorum
 insignibus, quæ sibi contulit, licet intueri;
 ut ipsum in decus familiæq; ornamentū,
 quantū proxime potuit, sit adiunxisse ui-
 sus. Verum nō est mihi uir clarus ita lau-
 dandus, & ille quidem fluxa hæc esse no-
 uit, atq; sicut non esse fugienda, quum se
 offerant: ita nec quū habeas magnopere
 amplectenda, quumq; uoluerint abire, in
 fortunæ sinus, unde sunt profecta, regeren-
 da. Quid Georgium dicam fratrem Mat-
 thiæ iuris ciuilis pontificijq; doctorē peri-
 tissimum? Cuius si ingenij magnitudinē,
 si præstantiam eruditionis, si admirabilem
 æqui boniq; curam exequi parē, fieri non
 posset, ut eoque tendimus, perueniret ora-
 tio. Quinetiam properanti mihi cunctaq;
 retinacula rumpenti, manum iniicit pren-
 satq; Clemens frater istius alter, neq; sinit
 ut sua se laude fraudem: luuenis eo deco-
 re, ea suauitate atq; gratia, ut inter primos
 cubicularios Cæsaris habeatur, eiq; gra-
 tus in primis uniceq; dilectus. Hæc quidē
 uelut signa sunt pauca de multis, quibus
 ducibus iam domi suæ tritū Herculis illud
 biuium Matthias noster ingressus, plenū

laboris, plenū sudoris, ad uirtutis iter, per
 aspera obstantiaque cuncta prorumpens,
 mollem illam uia blandissimosq; panden-
 tem sinus, reliquit, spreuit, effugit. Quūq;
 sciret nobilitatem, cæteraq; generis deco-
 ra (ut sapientes auctores tradiderunt) si per
 se cōsideres, ad titulos magis quàm ad re-
 pertinere totis, ut aiunt, neruis contendē-
 dum statuit, ut & ipse quàm dignissimus
 his, & hæc ipso quàm dignissima uideren-
 tur. Igitur quum puerilibus studijs excē-
 sisset, possetq; per ætatem animus conci-
 pere maiora: Imperatoriæ primū aulæ fuit
 illatus, quodq; longissimis alijs assequuntē
 meritis, id quoq; ultro est ei concessum, ut
 ministerio cubiculi Principis adhiberetur.
 prima adolescentiæ rudimenta in regia or-
 bis terrarum, ut maxima sicq; sanctissima
 poneret: atque à tenero disceret nihil sine
 uirtute magnum parari, contra uero cum
 ea, recte cuncta sperari. Ibi rebus omnibus
 omnibusq; studijs, quæ non modo ad æta-
 tis illius cōmendationē, sed ad egregiam
 etiā futuræ gloriæ spem pertinet, incre-
 dibile dictu quantam beneuolentiā, quam
 gratiam, quæ studia, circa se omnium exci-
 tarit.

tarit. Nemo adeo fuit qui dubitaret, ut
 ma sequi, militiamq̄, quemadmodum fa-
 cturus putabatur, tractare cœpisset, futu-
 rum, ut quantum sibi dignitatis ex mitio-
 ribus his atq̄ proinde melioribus artibus
 accessit, tantum splendoris famæq̄ ex illis
 esset additurus. Rerū nanq̄ natura sic est,
 Proferunt se maturius magnarum rerum
 exordia, sicut & territura nos tonitrua dē-
 sis adhuc septa nubibus, horridius fremūt,
 sic uersura in se mentes hominū oculosq̄
 uirtus, pleniore statim gradu ad id tendit,
 ad quod omnes eam aliquando peruenire
 potuisse mirentur. Postea uero animum
 ad priora studia reflectens, quum sibi per-
 suasisset eruditioni cūctia doctrinaq̄ post
 habenda, missione rursus accepta, toto se
 ad philosophiam impetu uertit, ut quod
 intercapedinis à studijs fecerat, non mo-
 do nihil abstulisse, sed nouos uelut stimu-
 los alacrioresque uires collegisse crederet-
 tur. Viennam ergo urbem totius Germa-
 niæ studijs clarissimam profectus, breui,
 audiendo, differendo, meditando, eam de
 se præbuit opinionem, ut & liberaliū artium
 doctissimus haberetur, & omnium cōsensu

Hic autem ut patris sui, sicut
 honorum, ita & gloriae esset haeres, neque
 in tam praestanti familia ullum sine exem-
 plo decus maneret, quum diu secum mul-
 tumque reputasset qua potissimum se uia tol-
 leret humo, caputque insereret astris, tandem
 sedit in animo medicinam uelle comple-
 cti, cuius discendae causa doctissimam hanc
 petens urbem, ea modestia, grauitate, di-
 gnitate se gessit, quam semper in eo uidi-
 stis, quamque tam praclaro, tam egregio do-
 nandam munere censuistis. Vnde igitur
 ordiar? quod initium sumam? quam ue-
 primum laudem ipsius attingam? Hone-
 stissimam ne decoris gratiam commemo-
 rem? firmissimum robur dicam? tranquil-
 lissimam ualetudinem narrem? Notiora
 sunt haec quam ut eis quicquam a nobis di-
 cendo possit laudis afferri, & quae oculis
 malo uestris, quam praedicanti mihi creda-
 tis. Tum quod haec quae apud nonnullos
 populos naturae benignitate habentur, in
 Germano, ut magnis est autoribus uisum,
 superiore praesertim, ut ipse me blandius
 tractem, ius sunt potius naturae quam mu-
 nus ipsius. Quid maximam ingenij uim,
 quid

quid summam exequar doctrina? Quā-
tus in dialecticis, quātus in physicis sit dis-
serendo, sæpe ipsum audiendo, contraq̃
dicendo estis experti. Nam facundiã quã
(ut uerũ fatear) in ipso ne magnopere su-
spicabar quidem, tantam in eo, cum nuper
apud illustrissimum Principem diceret, ex
expertus sum, quanta non modo in homi-
ne aliarũ artiũ detento studijs esse posset,
sed quanta in multis, quorum hæc sola cu-
ra esse solet eruditus. Eam quoq̃ doctrinæ
partem, quæ rationẽ tradens bene uiuen-
di, mores hominum mentesq̃ ad optima
instituit ac format, quis nõ planè fateatur
hunc ita in animo tenere defixam, ut non
didicisse, sed natus ad eam uideri possit?
Excute quæso uerum. Considera in tanta
erga ipsum fortunæ benignitate summã
continentiam, inter tam uaria hominum
ingenia omnibus acceptam, in hac ætatis
insolentissima parte tantã moderationem.
Vide constantissimũ inter difficilia, in ma-
gnis erectum, diligētissimum in minimis.
Hæc quisquis perspexerit, audeat dicere
quicquam sibi eorũ quæ ad præcepta per-
tinent bonæ integræq̃ uitæ deesse? Iam

occurit nutritrix illa rerum humanarum & unica salus medicina, quã; ne quid in futuram expectationem sui minuam, promittere malo quã; laudare. Audietis, quotidie licebit interesse, congregari quoq; & experiri licebit. Cognoscetis hominẽ qui uestræ per omnia satis faciet opinioni, spem, quin etiam omnium desideria superabit. Tũ scietis uerum hoc esse, honestas artes quocunq; se flexerint, cumulo rapi, & sicut arbusta quædam quæ tenebris inclusa, ubicunq; patuit cœlũ, toto se porrigunt truncato. Ita uirtutem quum bona fide animo se naturæ felicioris immergit, uno uelut tractu reliqua secum studia præclara proferre. Gaudeo me Hercule, atq; si quid mihi creditis, & huius nostræ nationis, & uestro in primis nomine triumpho, tã felicia mihi cuncta, tam fausta propono. Quid em̄ hoc rectore poterit esse aduersi, si cum uirtute omnia sequundat? Nemo in illo quicquam inconsultum metuat, prudentissimus est. Nemo insolentiã animi cogitet, modestissimus est. Nemo iniuriam timeat, æquissimus est. Benemerentes sua cõfirmabit humanitate, languidos excitabit industria, impro-

p̄tobos seueritate compescet, uidebitisq̄
 hanc remp. uestrā omnibus numeris p̄f̄
 fectam, & si quando recte, nunc rectissime
 constitutam. Quod si quid longius prospici
 cio, non tantum sibi unius gratiam annū
 deb: bitis. Quicq̄d ab integritate primæ uē
 uestre institutionis detraxit uetustas, resti
 tuet, purgabit quoq̄ quam longo negliē
 tia partē uitia presserunt, eorum qui hunc
 post se gesturi sunt honorem mentis lau
 dis, uirtutumq̄ suarū accēdent exemplo.
 Quis em̄ tam iacentis erit animi, quem nō
 excitet? Quis tam frigide ignauus, quem
 nō inflāmet tantus gloriæ subiectus stimu
 lus? Fax tanti prelata fulgoris? Continget
 hoc probitate ipsius pulcherrimum, ut ea
 dem opera se maiorē, meliores alios fecit
 se dicatur. Ecquid ergo huius ornatissimi
 uiri decus uirtutesq̄ inclytas agnoscitis?
 Agnoscitis certe, atq̄ etiam pridē agnouis
 stis, quū speciosissimo ipsum magistratu
 hocq̄ Rectoris insigni nomine dignati fu
 istis. Quoniam id parū uobis uidebatur,
 quod omnibus ante hac maximum fuit,
 nec satis putastis si solita, si usitata accipe
 ret; & honorem quē hoc anno sibi ne spe
 rare

rare quidem licuisset, qui tantis precibus,
 tanto ambitu impetrari solet, ultro uolen-
 tibus propensisq; animis obtulistis. Detra-
 xistis uobis iura uestra, uetustisq; priuile-
 gijs cessistis, & seruatum tot annis morē,
 hæc (quæ omnia) uirtus sua perfregit. Lau-
 dandus ipse qd̄ hæc meruit, laudandī uos
 qui digna meritis eius præmia dedistis. Iam
 illustrissimo principi nostro Galeacio, Ma-
 riæ uiro, qui hoc nostrum seculū orbemq;
 terrarum gloria gestisq; rebus exornat,
 quam satis dignam orationem cōparem,
 prorsus ignoro. Prudentiam ne mirer? Ut
 qui in tanto beneficio tam diligenter pro-
 spexit, ut id non nisi dignissimus haberet?
 An magis benignitatem laudē? Qui quū
 merita uiri tanto honori paria uidit, preci-
 bus uestris sine cunctatione concessit. Sed
 quis illi laudando sufficiet? Qui non mo-
 do ueterum laudes splendoremq; prioris
 ætatis, sed ingenia laudantium uiresq; su-
 perarit. Te uero, Matthia præstantissime,
 supererat ut admonerem, atq; ad colendā
 iustitiam, resq; amplificandas tui ordinis
 hortarer, sed totum hoc superuacuum tua
 mihi integritas fecit. Audio te tibi moni-
 torem

torem dare; tuis consilijs, diligentia, indu-
 striæ committere. An scilicet ego timeam
 ulla te parte arcuissimam æquitatis regulã
 transiturum? Facturum aliquid indignum
 te, aut à tuis moribus alienum, neue ab ho-
 nestissimis uitæ tuæ rationibus aberres?
 Vnde hic mihi metus? aut quid de te mihi
 non debeo polliceri? Qui me his omnibus
 pro te exhibeo sponsores, improbe petie-
 ro ut fidei meæ uelis habere rationẽ. Per-
 suasum enim mihi est, quum ego de alie-
 na sim sollicitus laude, fieri non posse ut tu
 quicquam de tua remittas. Vides ex cuius
 uiri quàm integri, quàm ornatí manibus
 hunc suscipias magistratum. Vides quan-
 tí muneris hi tuis humeris imposuerint
 pondus, qui quũ omnia debere se tuis uir-
 tutibus uoluerunt uideri, tu certe omnia
 illorũ beneficio debes. Vides quantopere
 tibi sit illustrissimi principis dignitas tuen-
 da: quanta enitendum cura ut ratio cõstet,
 & sibi, quod te alijs credidit præferendũ,
 & tibi quod res noui exempli & ante hac
 incognita, in te sit constituta. Vnum est
 quo satisfacere omnibus possis, ut tecum
 ipse certes contendasq; quũ priuatus cum
 cta

ta recuiffime gelferis, ne non à te in tanto
 pofitus honore uincaris. Vos autem quos
 omnes gaudentes alacresq; totis hinc ani-
 mis adeffe cerno, tam optata diei nobis
 hodie præftate fructum lætum, & eum læ-
 tis feftisq; uocibus cõcelebrate, extollite,
 ornate. Virtutes amate uiri: fauete laudi-
 bus: colite dignitatem, & eum quem tan-
 tis ftudijs, tanto confenfu, in hoc ordinis
 ueftri ftatigio collocatis, obseruantia, dili-
 gentiaq; ueftra firmate, fulcite: ut quem-
 admodum in itum uobis effe certamen,
 hinc ueftre beneuolentiæ, illinc uirtutum
 fuarum propficiunt omnes, ita nemo fit qui
 cui uictoria celferit, propficere poffit.

D I X I.

Hanc orationem forte nafti ceteris adieci-
 mus quod nihil fit eius uiri, quamuis ex tempore, quam-
 uis alieno ftomacho fcriptum, quod non diuinitatem
 quandam præ fe ferat. Quo magis admiror effe qui
 lucubrationes illius uel premant uel perire finant.
 Aliquoties durius utitur pronomine. Id quoniã scie-
 bam librariorum incuria non effe commiffum, muta-
 re nolui.

DES.

DES. ERASMVVS ROTERODAMVS
ornatissimo uiro Ioanni Vlateno S. D.

QVOD fatum, aut quis genius hanc malignitatem adiunctam rebus humanis esse uoluit Vlatene charissime, ut quae plurimis placent, eadem multis uehementer displiciant. Simul, atque eodem, ut ita loquar, nixu nuper emisimus duos libellos, alterum de pronuntiatione, alterum de Ciceronis imitatione, quorum ille sicuti neque minime offendit, ita minus inuenit amatorum: hic quemadmodum auide distractus est, ita apud aliquot non mediocrem offensam incurrit. Queruntur alios silentio praeteritos, quos non oportuit, alios secus attractos, quos par fuit, alios infra meritum, alios supra meritum praedicatos. Ad argumentum quod illic agitur, sufficiebant ueterum exempla septem, tantum abest ut statuerim omnium scriptorum nomina percensere, praesertim quum hoc ipsum sit hic quasi *παράδειγμα*, in quo si uoluisset esse copiosus, merito poterat in me torqueri Graecorum adagium, *μείζον τὸν πείρασμον τοῦ θυλάκου*. Iustius, hoc

hoc nomine poteram ineptus uideri, qui tam multos recensuerim, quàm qui quosdam prætermiserim, ineptior multo futurus, si conatus fuisset omnium æstimare stylum, qui scriptis innotuerunt, quando quidem hodie tam multos habet Germania, Gallia, Anglia, Hungaria, Polonia iuuenes, qui possint eleganter, tum dicere, tum scribere. Utinam ad pietatem tantum profectus accessisset. Cæterum quod neminem uel odio, uel obliuione prætermiserim, illud argumentum est, quod quorundam quos & unice diligo, & uideo quoti die, nullam feci mentionem. Noueram quosdam esse tam uirginei pudoris, ut omnino in publicis scriptis uelut è proscenio nominari non sustineant. Nam est prorsus histrionicae genus, libros in uulgum ædere, quosdam adeo delictos, ut nescias quomodo tractari debeant, alios tam feroces ac morosos, ut quomodocumque palperis recalcitrent. Iam si tantum laudassem quos nomino, & laudassem citra exceptionem, corrupissem expetitum huius operæ fructum. Siquidem ex huiusmodi censuris magno opere proficiunt adolescentes, dum assuescunt

affueſcūt omnes cum iudicio legere, tum
quid in quoꝝ uitandum ſit, aut, expeten-
dum diſpicere. Plurimum autem intereſt
inter cenſuras & encomia. Iam hic erat hu-
ius reſenſionis ſcopus, ut anxius ille Tul-
lianæ phraſeos affectator, neminē omniū
dignaretur honore Ciceroniani cognomi-
nis. Id tamenſi fit ſub perſona Noſoponi,
hoc eſt in parte parum ſani iudicij tamen
ne quem omnino offenderet negatus titu-
lus, ſingulis multū laudis aſperſi, eo tempe-
ramento, ut nec candorem in me quiſquā
poſſit deſiderare, & quod cuiuſꝝ propri-
um eſt agnoſceret attributū, adeo non ma-
ligne, ut nec hoſtium nomina ſileam; ue-
lut Hutteni & Stunicae, nec illoſ merita
laude fraudem. Nam quod quidam ſtoma-
chabantur Budæum parū honorifice tra-
ctatum, arbitror illoſ ſui iudicij poenitere.
Nec minus impudenter muſſabant quidā
me Longolio ſubinuidere, quū uix à quoꝝ
quam prædicatus ſit candidiſſus; quanquā
ille quædam aſperſit ſcriptis ſuis, quæ ſu-
ſpicionem præbeant ipſum non admodū
magnifice de meo ingenio ſenſiſſe, uerum
hæc iudiciorum libertas in uiris eruditiſ

G nunquam

nunquam offendit animū meum. Si recte iudicant, docent: sin minus, humanum est uitium, nec satis dignum quod honorū dirimat amicitia. Optarim multos esse Longolios, qui luderent in oratorem Batauū. modo de disciplinis ac religione Christiana bene mererentur, quod illū egregie fuisse præstaturum arbitror, si uita longior extigisset. Iam ne parum esse ponderis laudibus quas eruditis ascribo, fingo personam hominis egregie docti, qui cætera sanus, tantum immodico Ciceronis amore deliret. Sed o uitam hominis fugacissimam, o rerum humanarum Euripū, aut si quid est Euripo uolubilius. Dum hæc loquimur fugit hora, ut ait Satyricus, & dum amicos recensemus, unum non postremi loci amissimus, Iacobum Vuimphelingum Sletstadiensem, qui quidem inter felices numerari poterat, nisi senectus illius in hoc seculū multo turbulentissimum incidisset. Nam à teneris usq; annis educatus est in honestissimis literis: primum Sletstadij sub Ludouico Dringenbergio Vuesphalo, deinde Friburgi, mox Heydelbergæ, pontificij iuris peritiam cum Theologiæ scientia nō infeliciter

infeliciter coniunxit, & alioqui nullius honestæ disciplinæ rudis. Eloquentiæ uero tantū præstitit tum in carmine tum in oratione soluta, quantum uel à Theologo, uel ab illorū temporū homine possit requiri. Ascitus Spiram, Ecclesiastæ munus nō sine laude gessit. Inter hæc uir pius ardens amore rerum cœlestium, eoq; pertæsus seculi, quod teste Ioanne, totū in malitia positum est, de secessu cogitauit. Eius propositi consortem habebat Christophorū ab Vtenheim, doctū pariter & castissimæ integritatis uirum. Atq; ut nudus ad nudum Christum confugeret, quod erat Ecclesiastici census, erat autē quod ad uitę mundiciem sufficiebat, resignauit. Cæterum hoc consiliū abruptit Christophorus ad Episcopi munus retractus, amicis ita suadentibus futurū ut si ad mentem tam piam accessisset autoritas, plures Christo lucrifacere posset, quàm si se abdidisset. Ille tamen sua paupertate lætus, pergebat quod instituerat agere, rursus Heydelbergæ sacros antores enarrans, & in his Hieronymum. Ad hæc libellis æditis & adolescentiam instituit, et sacerdotes ad pietatis castimonieq;

studium excitauit. Nec grauatus est amo-
 re pietatis agere pædagogum, aliquot ma-
 gnæ spei adolescentibus, quorum præci-
 pius nunc inter nobiles, doctrina, synce-
 ritate, candore, prudentia, nobilissimus Ia-
 cobus Sturmus, cuius consilijs plurimum
 debet tota penè Germania, non solum in-
 clyta ciuitas Argentoratum. Nec inuidia
 caruit hominis sancta libertas, Romam
 excitus est homo & senio & hernia tar-
 dus, monachorum Augustinensium ope-
 ra, quod alicubi scripsisset, Augustinum
 non fuisse monachum, aut certe nō talem,
 quales nunc habentur Augustinenses, quū
 hi tamen illum in tabulis ac libellis exhi-
 beant promissa barba, nigra cuculla & zo-
 na coriacea. Hoc incendium ex minima
 scintilla latius euagaturum, Iulij Secundi
 pressit autoritas, idq; bonorum omnium
 applausu. Præter alias aduersitates, quibus
 hominis uirtus exercitata fuit, hoc fatale
 totius Ecclesiæ dissidiū uehementer illum
 afflixit, ac tantum non ad uitæ tædiū ad-
 egit. Itaq; solitudinem ac secessum frustra
 tentatum, ingrauescentibus annis egit.
 Sletstadij in ædibus Magdalensæ sororis,
 ex qua

ex qua nepotes duos, quos paterno ten-
 per affectu complexus fuerat, reliquit, mo-
 ribus ac literis eleganter institutos. Quo-
 rum Iacobus Spiegellius iuris prudentia
 clarus, prius Maximiliano Cæsari, mox
 Regi Ferdinando fuit à Consilijs: Apud
 quem nuper Ioannes Maius, natus minor,
 in fratris locum successit, aulæ primoribus
 indolis elegantia, ac dexteritate morum opti-
 mo iure gratissimus. Nondum tamen sta-
 tui utrum Vuimphelingi mors gratulatio-
 ne dignior sit, an deploratione. Annũ atti-
 git penè octogesimũ, diutius etiam uictu-
 rus, si corpusculi deficientis rationẽ ullam
 habere uoluisset: & subductus est huic se-
 culo, quo nihil fingi potest inquinatius.
 Postremo nihil addubito, quin uitæ inno-
 center actæ præmijs iam fruatur apud cœ-
 lites. Sed ut redeamus ad id quod institue-
 ramas. Multo post æditum Ciceronianũ,
 comperi hoc ipsum argumentũ fuisse tra-
 ctatum tribus epistolis inter Franciscum
 Picum Co. Mirandulanum, & Petrum
 Bembum, quorum alter fufius differit, al-
 ter haud ita multum à me dissentit. Negat
 enim se loqui, nisi de raræ felicitatis inge-

nijs, neq; hic deterret à honorū autorum
 lectiōne, sed ad unius Ciceronis imitatio-
 nem inuitat, atq; adeo quod est difficilius
 emulationem. Mihi cum his modo res est,
 qui huic superstitiōi sic addicti sunt, ut mi-
 ro fastidio respiciant quicquid dissonat. Re-
 cognouimus libellum emendatis perpau-
 cis locis, adiectis etiā nominibus aliquot,
 Quum enim pridem excuderetur, subito
 exortus ἀλαζόρ συκοφαντικός cursum &
 attentionem nonnihil intertupit, ut sunt
 quidam ad nihil aliud nati, quàm ut hone-
 sta conantibus facessant negocium, ipsi
 nullis occupati, præterquam aleæ, scortis,
 comestationibus, & glorijs. Bene Vale.
 Datum Basileæ nona Cal. Februar. Anno
 domini M. D. XXIX.

EPITAPHIVM IACOBI VVIM

phelingi Theologi per Beat.
 Rhenanum.

Iacobo Vuimphelingo Slet-
 stadiensī uiro clariss. & unico
 puerilis institutionis ac profes-
 sus circa literas amator, exhor-
 tatori, patrono. Cuius rei argumentum no-
 bis

bis exhibent, non solum æditus liber adoloscen-
 tiæ nomine, & quem εἰσοδος inscrip-
 sit, ac Elegantiarum linguæ Latinæ com-
 pendium, præter libellos hoc genus alios,
 uerumetiam ipse scholæ eruditissimis homini-
 bus huius consilio passim commissæ. Qui
 quàm capitaliter luxum, auaritiã, & am-
 bitionem oderit, frugalissimè acta uita do-
 cet, & splendida sæpe fortuna contem-
 pta, paruo semper contentus animus, sed
 & aduersus illa uitia graues libelli & ad
 oppositas uirtutes inflammantia scripta,
 apud posteros quoq; testabuntur. Religio-
 nis Christianæ pius cultor, quemadmodũ
 theologum & presbyterum in primis de-
 cebat, bonos uiros etiam in cœnobijs de-
 gentes familiariter dilexit. Apud Spiram
 Nemetũ in Regio illo templo aliquot an-
 nis munere concionatoris functus est. Pri-
 mus sanè inter ciues suos, qui carmine &
 oratione prosa atq; editorum uoluminum
 numero in omni penè scripti genere apud
 eruditos laudem meruerit. Nam Hugonis
 ueteris Theologi, præter commentarios
 rerum sacrarum, & alterius Ioannis, præ-
 ter Ethicorum Aristotelicorum expositio-

nem, nihil hodie extat. Iacobus Spiegelius Iurecons. & Ioannes Maius fratres, Regij Secretarij utriq;, Auunculo B. M. statuerunt. Vixit Annos. LXXVIII. Menses III. Dies XXI. O B . A N . M . D . XXVIII. decimo quinto Cal. Decembris. Magdalenam matrem, foeminam plane Christianae patientiae, qua difficili morbo oppressam non modico tempore praestitit, eodem sepulchro (id quod uiua optauerat ob amorem fratris) iisdem filij paulo post collocauerunt.

I A C O B O V V I M P H E L I N G O

Hic Vuimphlinge iaces, longa post tempora uite

Felix in patria contumulatus humo.

Inter auos tenerae qui dulcia munera linguae

Ornabas Latio sedulus eloquio.

Addebas morum reuerenda exempla priorum.

Quam nihil absq; illis lingua diserta ualet?

Nomine sic morum, linguae & pro etate politae

Nullus Teutonico notior orbe fuit.

Ipsae senex tandem senibus sua munera mystis

Tradis, quae pietas religioq; docent.

Hunc partum creptum genitrix foecunda uirorum

Doctorum urbs merito Sletstadiana gemis.

Ianus Cornarius faciebat. *A. d. d. n. a. n. g.*

Επιτάφιος Ιακώβου τῷ βίμφλιγγου.

Μερακίω γλώσσης ληθαίνωμ ἐνθάδε κείται
 βίμφλιγγος, χαθίου θαῦμα μέγ' εὐσεβείης.
 Τὸν γε θανόντα σενεῖ κλειῶ ἰὺ φῶϊβος Ἀπώλων.
 Γνωμονικῶμ ἀνδρῶμ Σλεδ' ἰσάδιόν τε πατρίδ'.

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΩΣ.

DES, ERASMVVS ROT. CLA/
 rissimo Iuueni Carolo uten/
 houio S. D.

ERIVS quidem nobis red/
 ditæ sunt tuæ literæ Vtenho/
 ui charissime, attamen multi/
 plicem nobis voluptatem at/
 tulerunt: primū quod iter de
 quo complures male uidebantur ominari,
 te & corpore & re incolumi reddidit tan/
 toperere desideratæ Italiæ, deinde quod Pa/
 tauinam Academiam reperisti clarissimis
 professoribus, omniq; studiorum genere
 florentem, postremo quod duo præcipua
 huius ætatis lumina, baptistam Aegnatium,
 & Petrum Bembū, non solum uidere, nos

G 5 se &

te & alloqui contigit, uerumetiam quod inter melioris notæ amicos ab illis ascitus, & in interioris amicitiae penetrabilia receptus est. Declararunt enim Bembi literæ Gratiarū & humanitatis plene, quanti faciat in dolorem tuam. Sic enim in illis de te loquitur, ut meam commendationem ueluti subtimidam ac plus satis uerecundam reprehendere uideatur. Quo quidem nomine uiro incomparabili profiteor me debere plurimum, sed tibi quoque non minimum, qui non diligenter à me commendatus, tua dexteritate prudentiaque, commendatorem tuum multo felicius illi reddideris commendatum, cui non minus cupisdam esse commendatus quam tu. Quosdam enim commendasse periculum est, quosdam officium, quosdam ingens lucrum. Itaque non tibi solum, sed & mihi, gratulor, cui per te contigit quod unice semper optauī. Proinde nihil est mi Carole, quod mihi gratias agas, si quid ibi fuit officij, multo cum foenore retulisti. Quin & ipse mihi factus es amicitior, posteaquam talibus uiris placuisti, quorum iudiciū multo arbitror oculatius quam meum. Itaque
confi

confido fore, ut nunquam te pœniteat ad
 ita Italiæ, quæ te nobis omni genere litera-
 rum expolitū remittet. Quod scribis isthic
 studijs tranquillam esse sedem, utinam sit
 perpetuum, at uereot ne Gallici belli finis,
 gradus sit alterius. Quod me quoq; isthuc
 inuitas, serio ne an ioco scribas nescio, cer-
 te nusquam malim senectute fessus con-
 quiescere quàm isthic, præsertim expertus
 quàm istud cœlum nobis sit innoxium.
 At ne nihil scias rerum nostrarum, è Rau-
 raco factus sum Brisgous. Territi rebus
 subinde nouis, commigrauimus Fribur-
 gum, id est, oppidum ditionis Ferdinandi
 cæ, iter diei abest Basilea, habet Academi-
 am non incelebrem, quã magnus ille Za-
 sius, nō minus sapiente eloquentia, quàm
 iuris prudentia clarus illustrat, multiq;
 sub eo suppullulant, præceptorē aliquan-
 do relaturi. Rex Ferdinandus qui tum age-
 bat Spiræ, rursus magnifico salario inuita-
 bat Viennam, sed diffidebam huic corpus-
 sculo, nec sine magno metu reliqui nidum
 illum cui tot annos assueueram, nullo ta-
 men peticulo. Nam hic ualetudo cœpit ef-
 se multo cōmodior. Quis obsecro sparsit
 isthic

isthuc rumore tragicum, de calamitatibus meis, deq̄ morbo terribili? Non alij credo quàm isti qui me subinde efferunt, Vnde ista peruersitas in professoribus absolutæ pietatis? Cum agerem Basileæ, clamabant me fauere sectæ, quam ipsi uocant plusquam hæreticam, à qua si quid acerbi mihi accidisset, debebant martyrij genus interpretari, nunc quàm sint applausuri, satis declarant, quum ubi res abest, fingant sibi rumores atroces, quibus applaudant. Si talibus hominibus deus indiderit sanam mentem, existimabo maius esse miraculum, quàm si uiperam uertat in hominem. Nihil tamen proficiunt, nisi quod suis artibus magis ac magis innotescunt orbi. Hæc est illa eterni numinis, mirabilis œconomia. Sesquiuenssem præ me tuli propositum relinquendæ Basileæ, atque interim honestissimis cõditionibus inuitatus sum à regibus, principibus, episcopis, uiris doctissimis ad diuersas regiones, missum est à quibusdam uaticum, à nonnullis etiam munera, ueluti perpetuæ beneuolentiæ pignora. Discessi clarissima luce, mœrentibus etiam his à quorum dogmatibus inge
nue

nue dissidebam, & si redire libeat, ueniam
 gratus, si non omnibus, certe optimis qui-
 busq;. Hic nullum est humanitatis genus
 quod mihi non offerat tum magistratus
 tum Academia. Iam & tuus Ammonius
 & Audomarus facundissimis epistolis, li-
 beralibusq; promissis me inuitant in tuam
 Flandriam. Carolus Suequetus affinis tu-
 us, relicta Dola, cōtulit sese ad Biturigas, il-
 lectus fama Andreæ Alciati, qui magno
 quidem salario, sed maiore cum dignitate
 illic iurisprudentiam profitetur. Alciatici
 nominis suauissimus odor, cōplures egre-
 gios iuuenes eodem attraxit. At si uerus
 est rumor, uereor ne non diu liceat eo uiro
 frui. Aiūt enim pestilentiam ibi supra mo-
 dum sequi. Apud amicos dicere solcbam,
 eximijs Alciati uirtutibus parum respon-
 dere fortunam, quod tamen non arbitror
 infelicitatem esse, sed factorum dispensatio-
 nem, hoc agentium, ut unus multorū ani-
 mos inflāmet ad honestissima studia, mul-
 tasq; scholas reddat illustriores. Iacobum
 Ceratinum nobis ac literis præpropere
 mors ademit. Iam erat parem in utraq; lite-
 ratura facultatem assequutus. Accellerat
 fortuna

fortuna quæ satisfaciebat illius animo. Ac
 ciuerat illū Adolph⁹ Princeps Verian⁹ fi-
 lio natu minori præceptorē, mercede adeo
 non maligna, ut habuerit etiam qui inui-
 derent, Sed ut ait Paulus, habebat Cerati-
 nus thesaurum in uase fictili, sicuti ferè so-
 lent literis nati. Non tulit delicatum corpū
 sculum Zelandici cœli asperitatem. Sic nu-
 per abrept⁹ est Dorpius, quū iam post dia-
 tribas illas theatricas uerus theologus esse
 meditaretur. Deplorant hic multi tantum
 uigiliarum frustra insumptum. Hi mihi ni-
 hilo sapientius loqui uidentur, quàm mu-
 lier illa quæ deplorabat quod maritus in-
 nocens moreretur. Verum ut illi bene re-
 sponsum est, satius esse innocentem mori
 quàm nocentē: ita istis iure responderi po-
 test, satius esse doctum mori quàm indo-
 ctum, hoc est hominem mori quàm pecu-
 dem. Quid autem honestius agi poterat
 quàm quod egit? Num igitur felices uidē-
 tur qui uitam per luxum, somnum, & ociū
 transegerunt? In hos sanè non cadit illa cō-
 ploratio, quantum laborum & uigiliarum
 perijt. Nihil enim egerunt in uita, sed hoc
 ipso tota illis uita perijt, quia nihil egerūt,
 nec

nec omnino mortem illorum deueniam
puto, qui perierunt antequam perierint.

Vita potius erat deflenda quæ nihil à mor-
te differebat. Vehementer doleo Megerā
quæ hæctenus rerum publicarum status ac
religionē misere turbauit; nunc etiam stu-
dijs suos colubros immittere, præterq̃ na-
turam Gratias à Musis seiūgere. In Gallis
quibusdam planè candorem desiderare eo-
gor. Subornant humilioris notæ uersifica-
torculos, ipsi scilicet maiores quàm ut E-
rasmo indignentur. Nec defuerunt qui si-
mili arte Alciato nostro facerent nego-
cium. Non improbarem si Gallia cum Ita-
lia Germaniāq̃ decertaret de principatu
eruditionis, modo absit amarulentia, *ἀγκυ-
θὴ δ' ἔγισ κἀε βροτοῖσι*. Post tot orbis tu-
multus, post bella, post cedes, post opinio-
num dissidia, post tot pestilentias, post re-
rum omnium & charitatem & inopiam,
exortum est nouum & exitiabile malum,
annis iam fermè quadraginta Anglis pe-
culiare. Vbi quum primum grassari cœpisset
ignotum, nec medicorum ars quicquā
opis adferret, tanta uis hominū illic extin-
cta est, ut uix crederes eam insulam à tam
multis

multis incolis. Nec semel ortū, cessauit unquam, quamquamlibet aspera bruma, licet subinde remittatur, scintillās duntaxat, rursus identidem sic incrudescens, ut parcat nemini. Tanta lues nondum inuenit nomen nec quod sciam, ullum efficax ab arte medica remedium hactenus repertum est. Intra suam insulam hucusq; se ferè cōtinuit, & in ea ipsa libentius attingit indigenas quàm exteros. Nunc aduerso Rheno demigrauit in Germaniam, incredibili celeritate intra paucos dies ab Agrippina Colonia ad Argentoratum usq; transiit, nō sine causa sollicitis omnibus ne latius diuagetur. Non aliud malum horribilius, nec contagio pernitiore, si quam inuasit domum, uix ullum præterit intactum, nullo sexus aut ætatis discrimine, quum aliæ pestes eligere soleant, quos inuadant. Quædā parcutunt infantibus ac senibus, sunt quæ foeminas non attingunt. Habet tamen hoc boni, quod non excarnificat hominem diutius cruciatibus, intra duodecim horas; interdum intra pauciores aut tollit hominem, aut certam uitę spem præbet. Ad hæc placidum esse mortis genus, quale ferunt

ex aspidis morſu ſequi. Hoc habet parum
 ciuile quod iterum atq; iterum repetit reli-
 ctum. Ioannes Coletus ter eodem tempo-
 re fuit eo correptus, ter reuixit, ſed corru-
 ptis eo morbo uifcerib, ſucceſſit hydrops,
 qui uirum meliore uita dignū cozlo tranſ-
 miſit. Atq; initio quidē ipſa quæſita reme-
 dia ut ſit, fuere exitio. Sudor eſt, ſed igneus
 odorisq; teterrimi, dicas ex amne Phlege-
 thonte miſſum, unguis potiffimum excru-
 ciat, alas ita comprimūt, ut etiam ſi uelis nō
 poſſis attollere. Et hoc morbi beneficium
 eſt, nam aperuiſſe lethale eſt. Itaque qui fer-
 uoris erant impatientes, auram largius ad-
 mittebant, hi ferē ſubito extincti ſunt. Rur-
 ſus ali; quum animaduernerent id complu-
 ribus infeliciter ceſſiſſe, dum in diuerſam
 tendunt rationem, in idem tamen exitium
 incidere. Nam occluſis rimis omnibus,
 & excitato copioſo igni, opertiq; ſtragu-
 lis, quo magis tutiusq; ſudarent, æſtu præ-
 focati ſunt. Præſentius tamen exitium ad-
 fert admiſſum frigus. Tandē reperto tem-
 peramento multo plures ab eo morbo con-
 ualuerūt quàm extincti ſunt. Ea præci-
 pua cura eſt apud illos, decumbentibus lin-

tea sudore putria sensim subducere, ut ne
lodies palliâq; moueantur, nec ullus uen-
tus attingat ægrotum, mox alia munda &
ad focum probe siccata simili cautione in-
ducere. Nam id aliquoties fieri necesse est.
Iactant quidam nuper repertum efficax hu-
ius mali remedium, quod cuiusmodi sit
nondum certum scire potui, certe uulga-
ria medicorum remedia nihil moratur tam
præsentanea pestis. Angli in cautione quã
modo commemorauî, præcipuæ salutis
spem ponunt. Hæc ex eorum oratione didi-
ci, qui cum eo malo semel atq; iterum con-
flictiati fuerunt, nã ipse nec adfui unquam
laborantibus, quod tamen ad Christi sospi-
tatoris laudem surdaq; Nemese dictum ue-
lim. Originem ac fontem huius mali nul-
lus adhuc quod sciam nobis euidenter ape-
ruit. Ex copiosis & corruptis humoribus
oriri satis probabile est, eoq; putãt eos qui
crapulæ indulgent periculo esse uicinio-
res. Ea re fretus Andreas Ammonius ho-
mo Italus & plusquam Italicæ sobrietatis,
nihil ab ullo contagio sibi metuit, sed fefel-
lit illum sua fiducia, correptus interiit, uir
longissima uita dignus. Equidem arbitror
Angliam

Angliam huic pesti minus obnoxiam fore, si ædium solum mallent tabulis quàm scirpis habere constratum, tum plures habere fenestras, quæ possent cœlo salubri aperiri, nebuloso turbidoq; claudî. Nunc quum bona parietum pars uitrea sit, ac uix habeant fenestellam qua prospectus gratia caput proferant, situs quem gignunt scirpi marcescentes uix uentorum perflatu dissipari potest. In locis palustribus iuxtaq; fluminum ripas sæuît acrius, ut facile liqueat nebulosum aërem huius mali materiam & alimentum esse. Non dissimile morbi genus Plinius indicat olim gigni solitum ex melle uenenato, quod potissimum nasci solet Heracleæ in Ponto. Herbam esse candidam, cui ex re nomen ægoletros, ex huius flore apes concipiunt noxium uirus, non quouis tempore, sed quoties uer est humore immodico marcidum, aliàs innoxium conficitur. Hoc qui gustarunt, humi se abiiciunt refrigerationem quærentes, quando non solum æstuant, sed & sudore torquentur. In eodem Ponti situ est aliud mellis genus, quod insaniam parit, unde & *μαυρό* *μέλι* dicitur. Id uenenum colligit ex flore

rhododēdri Aduersus hāc calamitatē multa remediōrū genera cōmonstrat Plinius. Iam tot annis occupat orbē scabiei genus etiamnum ἀνάγνωσις, cuius curatio maximo omnium malo negligitur. Tot plagis subinde nouis deus nos inuitat ad uitæ correctionem, nec tamen reddimur paulo meliores. Paucioribus malis olim percussi sunt Ægyptij. Phryges iuxta Græcorum pro uerbiū uerberibus emendantur, nos omnibus Phrygibus duriores, tot afflictionibus, tam diutinis, tam insignibus, tam nouis nō emollescimus ad pœnitentiam, sed uelut è remedijs ad motis indolentia collecta, pertinacius etiam erigimus ceruices aduersus medicantem deum. Quod si quis à me petat remedium, nullum habeo melius, quàm ut quisq; sic uitæ rationem instituat, quasi sit eodem die moriturus. Si nihil acciderit mali, profuerit metuisse: si acciderit, non offendet imparatum. Si frustra metueris, hoc erit lucri, quod iā totus ualeas: si minus, recte illud prouisum est, ut melior nostri pars absit à discrimine. Bene uale. Datū Friburgi Cal. Sep. M. D. XXIX.

ERRATA QVAE IN HOC LI,

bello operarū incuria obrepserunt.

Pagina 4. uersu 10. libellum. pag. 5. uer. 8.
 deterritus. pag. 9. uer. ult. grunnire. pag. 12.
 lin. 13. lingua. pa. 13. uer. penult. $\delta\acute{\iota}$. p. 21. uer.
 antepenul. fuerit. p. 23. lin. 21. cōmemorabo.
 26. uer. 4. ciliciōue. 31. 3. dele personā Leōis.
 32. 12. rectā. 34. 14. huius. ibi. 15. etymologiā.
 45. 10. cōmittas. 62. 17. imo. 73. 18. quodāmo/
 do. 80. 18. iocus. 83. 15. $\xi\acute{\iota}\phi\omicron\varsigma$. 86. ī margine $\mu\omicron\gamma\iota$
 $\lambda\alpha\lambda\acute{\iota}\alpha$. 90. 24. decurtatores. 92. 1. affectatiōe.
 95. 5. $\omega\lambda\acute{\omega}$. 98. 2. $\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\beta\alpha$ $\acute{\alpha}\nu\tau\omicron\beta\alpha$. 102. 4. sen/
 ties. 103. 2. superbus. 104. 16. Sine. 106. 6. diph/
 thongos. Ibidem 19. in prima e. 111. 11. dum.
 & $\eta\mu\omega\upsilon$ per a Sco. in aliquibus. Nam bene
 habent aliqui. 115. 9. productam 116. 15. in/
 uidebimus. 124. 21. nunc ad rationem. 133. 7.
 breuiū. 138. in margine pro Puut lege Vut.
 139. 12. mutato. 141. 7. sonabat. Ibidem uer/
 su antepenult. tibicen. 143. 18. $\sigma\omega\acute{\epsilon}\tau\omicron\phi\alpha\upsilon$. 145.
 22. siti. 146. 8. significat. 19. separatur. 20. uo/
 cali. 155. 13. chōmoda. 22. adimūt. 156. 22. ple/
 rast β . 157. 7. $\chi\epsilon\acute{\iota}\rho\alpha\varsigma$. $\beta\epsilon\alpha\chi\acute{\upsilon}$. 159. 17. quot. 162. 10
 post suum dele per. 163. 9. quemadmodum.
 164. 12. dele in. 167. 19. literā. 175. 1. Priscianus.
 179. 16. subuerti. 180. antepenul. ore. penult.

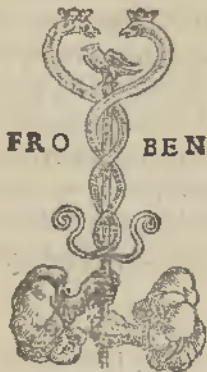
Gallos. 189. ult. iacentem. 190. 10. Sed & 17.
 æuū. 194. 15. eis. 200. ul. ferè. 202. 13. negamus.
 207. 20. adiectiuis. 211. 7. p Criste. 214. 24. al
 terius. 217. 6. precaris. 218. 16. tesselle. 219. 3. ini
 ti. 222. 16. existimē. 230. 18. perueniemus. &
 23. feceris. 232. 20. congesi. 235. 5. Tulliane
 239. 13. audire. 241. 19. candidari. 244. 23. spō
 sum 248. 5. agenda. 249. 16. perdificilis. 251.
 9. Helenæ. 252. 4. fuissē. & 11. neuū. 256. ult.
 tribuit. 259. 3. sūeres. 261. ult. Nosopone. 267.
 18. erit. & 19. Apolline. 270. 15. dona donato
 276. 16. Tuscula. 280. 5. flagitiū 285. 20. physio
 gnomō. 286. ult. absoluerat. 287. antepenult.
 aliquanto. 288. 3. capillitiū. & 4. dormitan
 tem & 10. Oratius. 290. 17. animicp. 292. 14.
 abruptū. 293. 5. obseruans. 295. 8. uelis. 297.
 11. mauis. 298. 4. insectas. 299. 2. pinxit. 301. 21.
 ritus. 308. 18. sopone. nomen. 309. 24. simile.
 ult. simillimū. 311. 12. conferenda. 313. 12. pro
 synodica. & 23. diacono 317. 13. summū. 319. 12
 prorsus. 320. 5. mūdiciēs. 322. triuialis. & 24.
 maiestatem. 331. 23. labor. 338. 7. uolūt. & 14.
 faculta. 352. 18. quur nos. 355. de M. Cælio
 Planco. 358. 7. inter Solinū. & Agnosca. po
 ne personā Nosoponi. 359. 8. candidissimā.
 366. ult. seculo. 386. ult. parit. 388. 18. Herman
 nus

nus. 390. 25. Extemporali. 401. 17. si. 402. 16.
 appellaret. 405. 9. ut Longo. 411. 24. utrunq;
 & ult. Patricio. 412. 21. Synalœphe. 414. ult.
 fatictatē. 416. 23. negligere. 421. 19. qui legit.
 425. 3. multorum & 15. Ciceroniani. 429. 19.
 naturæ. 432. 1 nos. & 18. Ille. 433. 13. Peripate/
 ticoŕũ. 435. 18. accersemus. 436. penult. Exe/
 debat. 438. 7. idignis. 440. 23. typographi qui
 dā. & ult. dignitate. 442. 10. proficisceretur.
 443. ult. prouehatur. 444. 2. FROBENII.
 460. 3. ingenium. 454. 8. pertinere. totis; &
 13. maiora. Impe. 459. 1. improbos & 10. men/
 tes. 460. ult. Audeo. 466. 9. esset. 468. penult.
 egit Sletst. & c. 475. 14. id est op. 479. 20. cari/
 tatem.

BASILEAE, IN OFFICINA
 Frobeniana per Hier. Frob. Ioan.
 Heruag. & Nicol. Episcopium.

ANNO M. D. XXX,
 MEN. MARTIO.

FRO BEN

Res
5335

